ION ARAMĂ

Strada Ancorei

ROMAN

ION ARAMĂ

STRADA ANCOREI

ION ARAMĂ

STRADA ANCOREI

roman

EDITURA MILITARĂ — BUCUREŞTI, 1982

1

În cameră se insinuă vag un murmur de viori, crescu, urcă spre tonuri înalte, apoi o voce de tenor ușor demodată începu să cînte „Plaisir d'amour". Amalia se ridică într-un cot, presînd nemilos perna stacojie, elastică. Simțea că nu suportă *azi* melodia asta nostalgică. O murmurase Alec la Snagov acum patru ani — sau patru sute de ani ? — pe cînd barca, lăsată în voie, dormita pe lacul ca sticla ; privind-o, cu ochii mijiți ca în fața șevaletului, Alec muiase un deget în apa călduță și-i desenase profilul dintr-o singură linie, pe banchetă.

— Cînd porți coc, semeni cu Venus din Millo, spusese lungind cuvintele. Numai că Venus din Millo nu poartă bikini.

— Să-l scot ? glumise ea, vîrînd un deget sub șnurul costumului.

— Inutil. Ești prea bronzată.

— Ei, și ?

— Părțile neatinse de soare ar contrasta cu restul. Rămîi om al secolului douăzeci. Civilizația împinge arta spre neant. Vezi tu, anticii erau mai aproape de natură. Un model antic, asta vreau.

— Adresați-vă cu încredere Muzeului Luvru, declamase ea și el închisese iarăși ochii, murmurînd „Plaisir d'amour".

Sări brusc de pe canapea. În urmă, perna pufăi recăpătîndu-și forma geometrică. Apăsă clapa nichelată pe care scria cu majuscule STOP. Tăcerea stăpîni iarăși camera mică, un cub alb cu nuanțe liliachii, împrumutate de apusul vested strecurat printre storuri. Lumina săracă o deprima. Trase cu ciudă de șnurul alb eliberîndu-l brusc ; mecanismul se declanșă ascultător, storul țîșni în sus și se încolăci huruind în jurul bățului de deasupra ferestrei. Zgomotul o făcu mai sigură pe ea — micile trucuri tehnice din casă alungă angoasele ; amurgul însuși, privit în plin, părea mai puțin melancolic. Mulțumită de rezultat, își roti privirea prin cameră, acest interior construit pas cu pas, progresînd de la o chenzină la alta către modelul imaginat cu ani în urmă, în ambianța neutră a căminului studențesc. Mocheta oliv, care nu lăsa să se vadă nici un deget din parchet ; magnetofonul pus vertical pe o măsuță joasă, încadrat de boxele suspendate pe perete ; vizavi, deasupra canapelei, o acuarelă modernă, un peisaj problematic, compus din pete galbene pe un cîmp verde-închis.

— Nu pricep nimic, protestase timid Nucu în mijlocul galeriei.

— N-ai ce să pricepi, dar face frumos pe un perete alb, îl lămurise ea în șoaptă, cu ochii la bărbosul autor al creației, care, din fotoliul lui, o cîntărea expert printre gene. (Probabil și-o visa drept model, măgarul, pe cînd era studentă auzise cîte ceva despre obiceiurile lui, dar cum să te uiți așa la o femeie căsătorită, venită să aleagă un tablou ?)

— Îl cumpărăm, dacă-ți place, hotărîse Nucu eroic.

Amalia aprobase din cap, trăgînd cu coada ochiului la geniul bărbos din fotoliu. N-o recunoscuse ; ea, în schimb, îl cunoștea bine, fusese la vernisajul unei expoziții colective, unde pictorul își purta cu importanță pipa și barba printre funcționarele de la Fond, fără să dea vreo atenție studentelor timide, aflate la primul contact cu lumea artei. Nucu numărase cu eleganță bancnotele noi de-o sută, fără să șovăie în fața prețului, și asta fusese mica ei răzbunare pentru privirea aceea ațîțată : geniul păruse cuprins de un respect subit, mărturisind că se desparte greu de lucrare, pe care o considera... hm...

Cu ramă cu tot. Dedesubt, pe calendarul din tablă emailată, un cerculeț roșu, magnetic, arăta data de 30 ca pe-o mustrare ; împlineau azi trei ani de căsnicie și Nucu nimic, se înserase și nici măcar un telefon, de ziua ei înțelegea, uitase, dar asta era ziua lor, trei ani de la evenimentul acela despre care nu poți vorbi la singular...

Se învîrti prin cameră, tîrîndu-şi cu încîntare tălpile goale pe mocheta oliv ; încerca aceeaşi senzaţie stranie ca atunci, în drum spre Poiana Stînii, cînd atinsese muşchiul des de pe un trunchi doborît ; îl mîngîiase — mişcă vîrful piciorului la stînga şi la dreapta, netezind pluşul gros şi elastic — şi Alec, mai practic, declanşase Exakta Warex-ul cu diapozitive color, dornic să păstreze şi să studieze pe-ndelete mai apoi nuanţele vegetaţiei aceleia nemaipomenite.

— Dă-mi măcar sandalele, ceruse ea imperios.

— Venus cu sandale „Guban“, ştii că ai haz ? se răstise el. Destul că porţi rochia asta prea lungă. Creatorii de modă sînt duşmanii frumosului. Pentru Dumnezeu, lasă genunchiul ăla, nu-l acoperi cu poşeta, ca o fetişcană pe bancă în Cişmigiu !

Avea stilul lui, imperios şi frust, fără menajamente cînd era vorba de artă. Se certase cîteva săptămîni cu profesorul de estetică, pornind de la o simplă siluetă din planul doi al unei picturi de Hieronymus Bosch ; ceilalţi studenţi urmăriseră cearta cu încîntare, ca pe o partidă de şah desfăşurată prin corespondenţă, raliindu-se temporar unei păreri sau alteia ; unul sugerase să pună pe hîrtie disputa, dar Alec respinsese sugestia cu dispreţ :

— Pictura nu se explică în articole ; ar deveni o simplă ilustraţie de text !

Furişă fără voie privirea spre ceasul de pe noptieră. Nu, nu trebuie, se mustră în gînd, n-are importanţă, dacă n-a telefonat pînă acum, să-i fie de bine ! Se întoarse pe canapea şi reluă cartea groasă din colecţia „Romanul secolului XX“, lăsată la pagina patruzeci şi şapte. La urma urmei, o după-amiază liniştită, încercă să se consoleze. Dar cam multă linişte — atîtea după-amieze de singurătate.

— Ce vizite şi dichisuri, zîmbea Nucu, n-avem timp nici tu, nici eu, să bem cafea şi să jucăm rummy ca pensionarii. Avem alte aspiraţii noi doi.

Şi ea îi cînta în strună ; după-amiezile goale se adunau, îşi potenţau reciproc tăcerile, zarva orelor de la şcoală nu-i compensa singurătatea...

Deschise cartea, o întoarse spre fereastră, citi fraza din capătul paginii o dată, de două ori, fără să priceapă nimic. La urma urmei o să ies singură, gîndi. Pur şi simplu să iau aer, cîțiva pași pe faleză, pe urmă la „Liliacul", o înghețată, o cafea — modestă serbare solitară în locul unui jubileu. Își imaginase o petrecere strălucitoare, cu șampanie, multe flori, urări zgomotoase. Dar cine să le facă ? Cine le-a călcat pragul în trei ani de căsnicie ? Cine să se minuneze ipocrit în fața operei ciudate de pe perete, să dea din cap în ritmul muzicii revărsate din boxe — Nucu le instalase pe perete, cu îndemînarea lui înnăscută, pe care i-o admira în secret — cine să aprecieze tortul de înghețată și să admire din balcon panorama portului ? Închise cartea, păstrînd un deget la pagina patruzeci și șapte, și privi prin fereastră cerul violaceu. N-o să stau în casă tocmai astăzi ! O fi avînd treabă, ca totdeauna la încheiere de lună.

— Vin mai tîrziu, am încheiere-de-lună...

— Iarăși ?

— În fiecare lună, glumise Nucu anemic. Crezi că-mi place așa de mult să stau pînă noaptea între hîrțoage ? Sînt marinar, nu contabil !

— Atunci fă ceva și termină cu asta.

— Ușor de zis, oftase el.

Nici nu-i nevoie să mă mai pieptăn, doar să-mi strîng puțin părul la spate, gîndi, și sări de pe canapea încă ținînd degetul între file, se duse la baie, își contemplă profilul, avea dreptate, semăn cu Venus din Millo, unde-o fi Alec, ce-o fi cu el, ce s-a ales din visurile lui ?

— Dă-mi cîțiva ani și zgudui pictura europeană cu asta, rîdea Alec zgîriind aerul cu vîrful pensulei, ascuțit ca un ac de patefon. Numai meșterii de la Horezu se pricep s-o facă...

Își uimise colegii și profesorii cu maniera lui de a picta, inspirată din arta meșterilor olari ; contururi cu linii subțiri și riguros paralele, zeci de linii șerpuind savant, schimbîndu-și pe neștiute culoarea. La expoziția de absolvire a promoției, Alec prezentase o lucrare de dimensiuni modeste, un băiat și-o fată alergînd într-un lan pîrguit — dar cîtă frumusețe ! Cîtă grație în mișcarea lor, și ce forță în liniuțele acelea subțiri sugerînd holda verzui-aurie ! Lumea se oprea în fața tabloului schimbînd exclamații șoptite. Un japonez examinase pictura cu o lupă și ceruse voie s-o fotografieze, iar un anticar din Paris se grăbise să-l invite pe autor să picteze în Montmartre, rezervîndu-și exclusivitatea în desfacerea tablourilor astfel create...

Și cum coborîse Alec scările ieșind de la comisia guvernamentală, fără s-o vadă, fără să vadă pe nimeni. Mîndria o împiedicase să-l urmeze, să-l oprească, să-i pună întrebări ; să afle măcar dacă repartiția îl nemulțumea sau, dimpotrivă, reprezenta pentru el împlinirea unui vis. Sperase mai apoi ca el să revină cu un telefon, cu o explicație. Nu ! Plecase și nu-l mai văzuse niciodată ; episodul cu Alec se încheiase așa cum pui capacul peste un cufăr cu amintiri : definitiv.

Decisă, lansă cartea prin ușa rămasă deschisă țintind cu ea perna stacojie, își eliberă cocul și începu să-și perie energic părul castaniu, lung, admirîndu-i unduirea sclipitoare în oglindă, apoi iarăși strînse pletele în pumn, la ceafă și se întoarse în profil. Bine, Venus din Millo, atunci de ce-a plecat așa ? se întrebă brusc furioasă, furioasă pe Alec, pe ea însăși, pe tăcerea lui Nucu ; furioasă pe orășelul acesta de la țărmul mării care întîrzia să-i ofere ceea ce aștepta de la viață.

Telefonul începu să sune.

Grăbită să-l ajungă, se lovi la cot de ușa băii, plonjă cu disperare pe carpeta maramureșană aruncată în colțul dintre canapea și balcon (Ne-ar trebui o măsuță pentru telefon, sugerase cîndva Nucu, și ea îl combătuse : Vezi-ți de treabă, strici tot fasonul camerei.) Răsuflă adînc ridicînd receptorul :

— Alo !

— Cu tanti Stela. (Voce de bețivan, în aparat se auzea rumoare, te pomenești că vorbește de la cîrciumă.)

— Greșeală.

— Greșeală ? Aoleo !

Pasărea stilizată de pe carpetă o privea cu un ochi omenesc.

— Puteai să spui măcar bună seara, adăugă după ce trînti receptorul. Mitocan !

Rămase cu fața-n jos, pe carpetă. Își aminti cît și-o dorise, cum tremura de cîte ori trecea prin fața vitrinei, să nu se fi vîndut cumva ; cînd izbutise s-o cumpere, ce mai triumf ! îi întregea ambianța visată — și deodată simți că n-are chef să mai iasă, petrecerea ei e aici, universul ei, modesta ei fericire, legată de tot ce o-nconjoară, de tot ce visase cîndva în camera de la cămin frunzărind „Neckerman"-ul. O să-l cert totuși, o să-i spun, ascultă dragă, ce fel de viață-i asta, după ce că vegetăm într-un colț de lume, mă mai ții în casă ca pe-un ostatic, nici măcar de ziua asta n-ai timp pentru mine, fă ceva, pentru Dumnezeu, luptă-te, încearcă să aduci o...

Telefonul sună iar.

— Alo... (O fi tot bețivanul, de data asta îl pun la punct !)

— Amalia ? Iartă-mă că n-am sunat mai devreme...

Glasul lui cald o făcu să abandoneze discursul agresiv ; totuși căută o mică răzbunare :

— Toate convorbirile noastre încep cu „iartă-mă" ?

— ...Foarte aglomerat, ascultă, e pentru ultima oară...

— Ah, am mai auzit și asta. Cum ultima oară ? Ai de gînd să-ți dai demisia ?

— Amalia, lasă gluma, am vești importante...

— Am ghicit : ai prins Balena Albă.

— Aproape. Am terminat cu birocrația, mă mut pe navă, înțelegi ? Mi-a venit ordinul. Victorie, victorie !

Ea tăcu o clipă, cu neliniștea pulsîndu-i în urechi. Cel puțin acum venea seara acasă ; dar dacă se mută pe navă, zile și săptămîni departe... Singurătate la pătrat. Acoperi cu palma ochiul păsării stilizate.

— De ce taci ? Nu te bucuri ? insistă el.

— Să mă bucur ! rîse ea amar. Ia spune, știi ce zi e azi ?

— Știu, țipă el voios, și am o surpriză, am reținut o masă la Cazino, șampanie și flori și...

— Pentru mine sau pentru Balena Albă ?

— Nu fi rea.

— Răspunde.

Îl auzi rîzînd.

— Răspunde ! îl somă.

Pauză în receptor, apoi iarăși rîsul lui :

— Ei bine, pentru amîndouă. Într-o jumătate de oră vin să te iau. Vezi să am cămașă călcată și să fii gata la timp. Vin cu viteza maximă, auzi ?

— Aud. Te aștept.

În receptor ţăcăni ceva ; apoi tonul. Obiceiul lui, să nu-şi ia rămas bun ; este atît de grăbit, încît nu-şi îngăduie să mai piardă timp cu o frază de politeţe.

Puse receptorul în furcă cu un gest maşinal. Privirea i se lipi de titlul unei cărţi, prima din stînga între volumele frumos aliniate pe etajeră : „MOBY DICK sau BALENA ALBĂ". Odată răsfoise şi ea cartea, văzuse pasaje subliniate, fraze lungi încărcate de termeni navali ; se poticnise în acest vocabular incomod ; pusese cartea la loc contrariată. Nucu dimpotrivă, cînd o deschidea, uita de sine ; se cufunda în lumea aceea exotică, citea cu un fel de voluptate ; neclintit, cu răsuflarea oprită parcă. Şi uneori ofta.

Prima oară îi vorbise despre Balena Albă înainte de căsătorie. Cu entuziasmul îndrăgostitului dornic să-şi dezvăluie cele mai intime gînduri, să se înfăţişeze el însuşi, aşa cum este. Îi vorbise într-o seară tihnită, la sfîrşit de sezon. Se revedeau la întoarcerea ei din vacanţă, după o lună de telefoane şi scrisori înflăcărate ; o aşteptase la gară, o condusese la „Hotel Ali-Baba", camera mobilată unde Amalia locuia cu Miss Popescu, Doina Popescu, profesoara de engleză. Seara se plimbaseră prin Neptun — era o seară calmă, răcoroasă, rumoarea staţiunii se atenuase ; se răriseră orchestrele electronice, în restaurante cîntau formaţii de mîna a doua, cu vioară, pian şi clarinet ; repertoriul se schimbase şi el, romanţele se insinuau discret în locul rock-urilor ritmate cu lovituri ca de tun ; o ceaţă uşoară aureola luminile şi estompa contururile, prevestind toamna.

Într-un tîrziu, cînd orchestra tăcuse şi-n vasta grădină răsunau rîsete timide, Nucu se aplecase spre ea, privind-o drept în ochi.

— Ştii, am un vis secret : Balena Albă. De la romanul lui Melville. Aştept de ani de zile marea aventură...

— Te dezamăgesc, şoptise ea. N-am citit...

— Ah, o carte colosală, ştiu pasaje întregi pe de rost. Un căpitan de balenieră, Ahab, nume simbolic, inspirat din Biblie, urmăreşte toată viaţa Balena Albă, un fel de diavol al mării, care l-a schilodit pe cînd încerca s-o vîneze. Singurul lui vis, năzuinţa supremă, coşmarul şi speranţa lui, să vîneze Balena Albă. Dincolo de vînătoarea în sine, vezi măreţia omului în luptă cu forţele naturii, cu soarta, cu limitele umanului.

Îl privea, dăduse înflăcărarea lui pe seama vinului gălbui şi dulce, pe seama lunii atîrnate de vîrful uriaşilor mesteceni.

— Ai vocaţie de luptător, rîsese ea atunci. Oamenii ca tine cînd n-au la îndemînă un conflict, şi-l inventează ; o bătălie individuală din care să iasă cu necesitate învingători.

El scuturase din cap, parcă nemulţumit că ea nu-l înţelegea pe deplin. Tăiase aerul cu palma :

— Nu, nu e vorba de garanţia victoriei. Căpitanul Ahab este înfrînt tocmai cînd speră să învingă ; întîlnirea cu Balena Albă înseamnă pentru el sfîrşitul, nu victoria. Dar nu victoria o caută el, ci înfruntarea. Nu-i pasă de rezultat ; poate, în secret, îl prevăzuse. Dar îşi domină teama ; vrea să lupte, să-şi încerce puterile cu adversarul lui nemilos ; dorinţa de confruntare e mai puternică decît ameninţarea. La urma urmei, şi cînd te urci pe motocicletă să dai o fugă pînă-n oraşul vecin, îţi asumi un anume risc. E vorba numai de proporţii.

— Nu ştiam că există balene albe.

— Măcar una a existat. Măcar în imaginaţia cuiva. Asta mă îndeamnă s-o caut şi eu. Înţelegi, sper, că nu-i vorba de un animal marin oarecare...

Îi mîngîiase cu privirea tresele aurii de locotenent. Nucu purta uniforma cu o eleganţă sportivă, părea clădit anume pentru ea. Ochii cenuşii, cu sprîncene dese, exprimau energie ; buzele expresive, bine conturate, dezvăluiau o viaţă interioară intensă, ca şi gropiţa din bărbie, fină ca o umbră. Îşi amintise lecţiile de fizionomie şi legăturile pe care tradiţia le stabileşte între trăsăturile feţei şi caracter, e drept, nu totdeauna înfăţişarea exterioară oglindeşte cu fidelitate alcătuirea lăuntrică, dar după cum susţinea profesorul, natura nu greşeşte. Îl privea şi se bucura în secret că o simplă, banală întîmplare, vecinătatea la un spectacol, îi hărăzise o compensaţie pentru pierderea lui Alec. Un altfel de om, Nucu, dar tot bun ; oamenii pot fi buni în o mie de feluri.

— Dacă nu-i vorba de un animal marin, atunci ce înseamnă pentru tine Balena Albă ? îl întrebase, mai mult ca să-i stimuleze destăinuirea.

El arătase cu un gest larg spre tufișurile negre din spatele ultimului rînd de mese : dincolo de tufișurile acelea se auzea freamătul uniform al valurilor.

— Marea. Nu-i destul ?

Și-l imagina pe duneta unei caravele impunătoare, plecat să descopere lumi noi, să înfrunte uragane și să învingă pirați cu bărci mici și agresive, cum văzuse la cinema ; căutăm totdeauna partea pitorească a unei profesii. Tot atunci el îi vorbise de marea lui dezamăgire : fusese repartizat pe țărm, cu o misiune interesantă, care-l priva însă de obiectul pasiunii lui, nava, viața pe mare.

I-o și spusese :

— Cînd am aflat că ești marinar, te-am invidiat. Vedeam în această profesie atîta pitoresc.

— Pitoresc ! rîsese el amar jucîndu-se cu paharul. Dac-ai ști ce dezamăgit am fost cînd s-au citit repartițiile ! Mi-au dat o misiune interesantă, dar îi lipsește ceva esențial : marea. Am ieșit la raport, mi-am exprimat dorința să fiu ambarcat pe o navă. „Înțelege și dumneata, mi-a spus președintele comisiei. Nu putem asigura un post pe navă fiecărui absolvent. Iar funcția ce ți s-a încredințat te ține în strînsă legătură cu navele ; între timp, dacă se ivește un post, nu vei fi uitat..."

— Trebuie să aștepți, îl sfătuise ea.

— Asta și fac. Aștept. Dar, ia gîndește-te : mă aflu la doi pași de navă, urc pe punte, cobor în magaziile de muniție de la bord, stau de vorbă cu comandanții, pe urmă îi salut, cobor pe țărm și-i văd cum pleacă...

Îi înțelegea într-un fel nostalgia ; nici nu-și imaginase că un ofițer de marină poate lucra în alt loc decît pe o navă.

— Cel puțin e o muncă interesantă ?

— Foarte. N-ai timp să te plictisești. Am în grijă un fel de depozit central, cu diferite anexe răspîndite prin bază : stație de pompare a carburanților, rezervoarele, buncărele de muniții, magaziile cu materiale... Nu intru în amănunte ; e destulă bătaie de cap, alerg de la depozite la gară, apoi la serviciul tehnic, gospodăresc mijloacele de transport, am grijă ca materialele să fie întreținute corect — sînt anumite substanțe care cer temperatură şi umiditate constante în spațiile de depozitare, altele care nu trebuie trîntite, și tot așa.

— Atunci nu văd de ce te plîngi.

— Tu ai putea trăi în afara adevăratei vocații ?

Întrebarea lui o derutase. Vocația ei ? Pictura ? Făcuse cîteva lucruri remarcabile în institut, dar colegii de promoție reprezentau o generație de tineri foarte dotați și nu îndrăznise să intre în competiție cu ei. Preferase, cuminte, o catedră ; mulți făceau așa la început, pentru ca mai apoi, lucrînd în liniște, să-și dea la iveală lucrările şi să cunoască rapid succesul ; o expoziție de grup, selecția la salonul anual, o bursă, un premiu internațional... Dar terminînd institutul ea încetase să lucreze, așa cum un absolvent de liceu pune deoparte tabelele de logaritmi ; uneori se visa, vag, reluînd totul, dar n-avea energia şi nici tragerea de inimă care, pentru unii, e sinonimă cu inspirația.

— E un cuvînt prea grav, vocaţie, ocolise ea răspunsul. Am plecat la drum cu mari speranţe, am învăţat teoria artei și anatomie, am descompus mişcările unei balerine şi am combinat nuanţe de culori, am copiat tablouri celebre căutîndu-le secretul. Acum îi învăţ pe alţii ceea ce ştiu eu. N-aș îndrăzni s-o numesc vocaţie...

— De ce nu ? întrebase el tulburat. E prea devreme să te resemnezi. Ai o fire de artistă, poate ţi-ar trebui ceva mai mult curaj...

Discuția rămăsese nedecisă atunci și n-o mai reluaseră. Uneori îşi lua albumul din timpul studenţiei, desena flori, un colţ de stradă, un profil expresiv. Dar nu ducea schiţa pînă la capăt ; nici măcar n-avea răbdarea să stabilească gama de culori.

— Îți faci mîna, spunea el încurajator.

— Aş, încerc. Mai mult o mîzgăleală.

— Continuă, e foarte drăguţ, să ştii. Mi-ar place să punem aici o operă de-a ta...

Dar opera întîrzia să se nască, iar Nucu nu se arăta prea nerăbdător. Şi iată-l acum, pe el cel dintîi, apropiindu-se de ceea ce aşteptase stăruitor ani de zile : se va muta pe navă, va deveni ceea ce voia să fie — marinar !

Îi răsuna încă în urechi strigătul lui triumfător : „Mă mut pe navă. înțelegi ? Mi-a venit ordinul. Victorie, victorie !“ Victoria lui, pentru ea o amenințare ; ceva se clătinase. o adiere stranie mișca aerul atît de statornicit al căsniciei ei : seară de seară Nucu acasă : cu cartea : amîndoi la televizor : la piață. la un spectacol — turneele erau mai dese acum, vara, vecinele o invidiau :

— Ai fost la teatru, nu m-am putut duce, soțul meu e plecat pe mare...

Victorie, venea acasă să i-o spună, voiau s-o serbeze împreună. o confunda cu aniversarea căsătoriei lor.

Și-l imagină grăbind spre casă, intrînd fericit și impetuos — „Nu ești gata ?“ O cuprinse deodată panica ; jumătățile lui de oră treceau repede. se pomenea că intră pe ușă, mirîndu-se voios : „Nu-ești-gata ? !“. Întocmai cum le striga, în tabăra de instrucție, locotenenta, probabil că toți locotenenții sînt datori să învețe această frază și s-o pronunțe cît mai des.

— Ai spirit cazon, îl certa ea. necăjită că nu-i iese ultimul retuș al pleoapelor cu imbatabilul fard „Lady Esther“.

El rîdea de chinul ei :

— Ce nevoie are frumusețea ta de asemenea artificii ? Nu cumva îți exersezi talentele de pictor pe propria-ți persoană ?

Își strînse deci părul cu o grabă disperată, uitînd de Venus din Millò : Nucu nu suporta întîrzierile ; reveni în cameră. așeză precis perna *fantaisie*. mută telefonul cu un centimetru mai aproape de ochiul păsării stilizate, ciuguli un fir de lînă roșie de pe carpetă, apoi cumpăni în mînă romanul rămas la pagina patruzeci și șapte ; o carte de asemenea dimensiuni impune, fie și la pagina patruzeci și șapte ; o așeză deschisă. cu coperțile în sus, pe canapea, dar se răzgîndi ; ar părea un reproș cam ostentativ — dacă citești într-o zi ca asta, se vede că ți-ai pierdut nădejdea într-o serbare ; o închise cuminte, punînd drept semn firul de lînă roșie, apoi se întoarse la oglindă. De-ar mai întîrzia un minut, își spuse încondeindu-și pleoapele cu fardul „Lady Esther“.

Auzi cheia răsucindu-se în broască.

— Nu ești gata ? întrebă Nucu din ușă, în loc de salut.

2

O navă este o navă și-atit ; un obiect, o sumă de obiecte, — un loc de muncă — și totuși il încerca emoția, nu departe de sentimentul cu care privești trenul ce te va duce spre locuri dragi. O singură dată mai avusese acest sentiment, la prima ieșire în larg, ca elev ; dimineața aceea albastră, orizontul presărat cu siluete de nave, un autocamion săltat domol de o macara și transferat pe puntea unui cargou mic și plin de rugină ; doi tineri bruneți, cu basmale pe cap, cu busturile goale, rezemați de balustrada unui pachebot ; cu ochii la nave, cineva se poticnise. „Uită-te pe unde mergi !“ îl mustrase impersonal comandantul de pluton — apoi, deodată, nava-școală, strălucind altfel decît cargourile venite la danele de descărcare ; culoarea aceea sobră, albastru-cenușiu, și uniformele, și tunurile, îi dădeau personalitate și o separau de restul lumii. Nucu avusese atunci, ca și acum, senzația de inimă-prea-plină, o bucurie care-i tăia răsuflarea ; iată, a ajuns, aici este pragul care desparte viața de visul purtat cu disperare, ani întregi...

Se opri o clipă, să-și adune puterile. Vînătorul de submarine numărul șapte, *nava lui,* stătea nemișcat lîngă cheul de beton ; o rază de soare se lipise de cupola sferică a unei antene, care te ducea cu gîndul la un observator astronomic ; dincoace de antenă, pe coșul căruia fantezia proiectantului îi conferise o formă geometrică senzațională, un om în salopetă meșterea ceva ; dincolo de coș se ghicea, înalt, parapetul punții de comandă ; de cîte ori urcase acolo cu treburi pe cînd nava era prizoniera țărmului, ca acum ; se imaginase în larg înfruntînd necunoscutul, dar imaginea refuza să se formeze, privirea i se lovea de catargele navelor vecine, de acoperișurile clădirilor, nu te poți imagina în larg decît cînd ești într-adevăr, în larg...

Se opri o clipă în curbura șoselei, și se gîndi că de azi încolo aceasta era nava lui, aici se împlinea destinul de marinar.

După cîțiva pași, îi apăru în față clădirea punctului de control. Și profilat pe peretele alb, căpitanul de rangul doi Iacob. Îl aștepta, fără-ndoială, îl așteptase anume, ca să-i alunge eventuala stinghereală a noului venit. Chiar dacă îl cunoștea, chiar dacă prezentarea pe care i-o făcuse contraamiralul, ieri după-amiază, fusese aproape de prisos.

— Vei lucra cu un om de bază al brigăzii noastre, om cu douăzeci de ani de ambarcare, experimentat și îndrăgostit de meserie. Ai ce învăța de la el. Asta nu exclude inițiativa, adăugase contraamiralul cu un zîmbet. Sîntem pentru ideile noi, pentru metodele moderne de pregătire. Așteptăm multe de la dumneata. Ești ofițer tînăr, cu perspective ; am semnat cu plăcere ordinul de numire ca secund pe Vînătorul șapte. Mîine te prezinți la navă. Căpitanul de rangul doi Iacob știe că ai fost numit. Trebuia să te prezinte cineva din comandament, dar avem o convocare importantă și l-am... delegat pe el să facă onorurile de gazdă.

Căpitanul de rangul doi Iacob... Atunci, în biroul contraamiralului, se gîndise că dacă ar fi trebuit să-și exprime o preferință, pe Iacob l-ar fi ales drept comandant. Îl cunoștea de cînd venise la Biroul de asigurare, îl admira pentru calmul și puterea lui.

Inspiră adînc și ridică iar privirea spre omul care-l aștepta acolo, masiv și calm, lîngă clădirea cubistă. Îi văzu, de la distanță, zîmbetul ; i-l cunoștea demult, un zîmbet firesc, de om stăpîn pe el, echilibrat. Totdeauna, Iacob semna borderourile după ce se așeza cu dichis pe scaun și-și făcea gospodărește loc pentru coate ; nu era niciodată grăbit, chiar dacă lăzile cu proiectile așteptau pe platforma electrocarului ; părea că pentru el nu există noțiunea de provizorat ; un simbol al echilibrului, asta era Iacob.

Mai avea cîțiva metri pînă la bariera străjuită de un marinar chipeș, cu mănuși albe ; îi parcurse cu sentimentul pe care îl ai cînd te-ntîlnești cu cineva cunoscut, pe o stradă lungă și goală ; ești prea departe ca să-l saluți și să-i auzi glasul, dar prea aproape și la vedere ca să-i ignori prezența. Iacob nu-i păru stînjenit în acest moment ; aștepta și-atît. Bluza de vară părea prea strîmtă pentru trupul lui atletic, cu umeri drepți și puternici, masiv și totuși fără rotunjimile de care se tem oamenii voinici de la patruzeci de ani încolo. Îi distinse bărbia fermă și fața arsă de soare pînă deasupra sprîncenelor stufoase, acolo unde fruntea e veșnic umbrită de cozorocul caschetei ; nasul, cam mic, față de restul figurii, îi dădea o frumusețe stranie, ca și părul negru, ondulat, cît se vedea de sub șapcă deasupra urechii. Purta o servietă mare, demodată, din piele de porc, burdușită, care-ar fi părut o povară în mîna altcuiva ; o mută fără efort dintr-o mînă în alta, ca să răspundă la salutul unui ofițer care trecea. Pînă și gestul acela banal exprima o forță cumpănită, latentă, ce nu se dezlănțuie niciodată fără rost.

Profită de clipa cît Iacob se întorsese să schimbe o vorbă cu ofițerul acela. Ține-ți puțin firea, omule, își spuse ; ar trebui să fiu triumfător, și nu speriat ; ce poate fi acolo, altceva decît am învățat în anii de școală, în stagiul de practică, în munca de aici ? Și totuși, senzația de inimă-prea-plină nu-l părăsise, chiar dacă mintea poruncea inimii : fii calm. Sînt clipe în viață în care inima se supune greu poruncilor. Așadar, înainte fără teamă, și chiar dacă ți-e teamă, nu te opri !

Nucu făcea parte din categoria oamenilor care trăiesc evenimentele cu o gradație mai sus ; orice întîmplare, bună sau rea, îi înfierbînta obrajii și-i iuțea pulsul. „Ești ca un motor sub presiune, rîdea Zozo, uneori mi-e frică de tine !“ Poate de aceea renunțase la el, și cît l-a durut ceea ce numise în prima clipă trădarea ei !

Fără-ndoială, Iacob știuse de această numire, i se ceruse părerea, sau poate că făcuse el însuși alegerea. Nucu îl salută și Iacob făcu un pas în întîmpinarea lui. Sînt lucruri mărunte care spun mult ; gestul avea în el bunăvoință și sinceritate ; îl făcu pe dată să se simtă mai liniștit și mai sigur.

— Bine-ai venit, spuse Iacob și-i strînse mîna. Te-au dat pe mîna mea.

— Merg pe mîna dumneavoastră, replică Nucu. Mă bucur că v-am întîlnit aici. Dacă ajungeam înainte, n-aş fi îndrăznit să urc singur pe navă.

— Nu sînt un formalist, spuse Iacob cu nepăsare. Principalul e că a ieşit cum am gîndit eu.

— Vă mulţumesc. Nu mă aşteptam, ofiţer secund...

— Era soluţia cea mai bună. Secundul meu, Niculescu — îl ştii — a fost mutat la cursul de specializare. Iar locotenentul Păduraru, navigatorul, a absolvit anul trecut. Cum să-l numeşti secund ? Trebuie să mai înveţe...

— Şi eu trebuie să mai învăţ, spuse Nucu repede.

— Nu-i aşa de greu cum te aştepţi. Hai să mergem, e timpul să ridicăm pavilionul.

Prezentară legitimaţiile, ofiţerul de serviciu îi cunoştea pe amîndoi, îi salută zîmbind. Nucu porni alături de comandant, cu ochii tot la nava care îşi înălţa silueta zveltă în stînga lor.

— Nici nu-mi vine să cred, spuse el. Ştiţi bine că n-am mai fost ambarcat de cînd am terminat stagiul.

— O să meargă, îl linişti Iacob. Important e că-ţi place viaţa pe mare. Şi că ai mai lucrat cu soldaţii. Niculescu ăsta era bun specialist, dar cam moale pentru un secund. Ba îi lăsa în voia lor, ba îi sărea ţandăra pentru lucruri de nimic. Soldaţii nu ştiau ce să creadă şi ce să aştepte de la el. Cu chestiunile tehnice e mai uşor, odată învăţate, totul e-n ordine. Dar cu oamenii...

Îşi încheie fraza cu un gest vag din mînă, căruia Nucu nu-i înţelese semnificaţia ; poate era o întrebare, poate o invitaţie la cuvînt.

— Înţeleg, tovarăşe comandant. (Zîmbetul lui Iacob îl încălzi şi-l încurajă.) Vreau să vă asigur că o să-mi dau toată silinţa. Dar am nevoie de o anumită îndrumare acum, la început...

— Nu te las singur, fii pe pace...

Nucu îşi aruncă privirea spre dreapta. Acolo, sus, după un pilc de copaci, se vedea peretele cenuşiu al depozitului de arme sub apă, unde se afla şi biroul lui. Trei ani în clădirea asta, şi plutonierul care făcea rost de cafea în serile obositoare de încheiere-de-lună, şi mîndria lui că ştie pe de rost poziţia şi starea fiecărei torpile...

— E ciudat ce simt acum, mărturisi. Ani de zile am bătut şoseaua asta, am coborît pe cheu, am mers pe nave să închei acte. Uneori mă prindea ora plecării la bord ; trimiteau şeful de cart după mine, să mă expedieze politicos. Coboram schela şi rămîneam pe mal să privesc cum ridică ancora. Aţi stat vreodată pe mal după ce pleacă o navă ? Ştiţi ce gol rămîne în urmă ? Ce pustiu, şi singurătate, şi linişte tristă...

— Eşti un romantic, rîse Iacob.

— Dumneavoastră nu ?

— Ei... Ar fi multe de spus. Uneori trebuie să fii cu picioarele pe pămînt. Astăzi, de pildă. La ora zece ieşim în radă, se anunţă vreme proastă, iar cîţiva dintre leii mei sînt cam... sensibili. Şi maistrul hidrolocatorist a plecat în permisie, ceva în familie, iar pe ajutorul lui, unul Dragomir, soldat, nu pot pune bază.

— Nu se pricepe ?

— Nu de pricepere e vorba. Mă tem că n-o să fac mare lucru cu el, de-ar sta în armată zece ani, nu doi. La hidrolocaţie se cere concentrarea atenţiei asupra unui singur lucru — blestematul ăla de semnal. Iar Dragomir ăsta are temperament coleric. De ce l-au dat tocmai la hidrolocaţie ? Gîndeşte-te, un coleric... Numai să-l legi de scaun, zău aşa !

Avu senzaţia că Iacob îi pune la încercare cunoştinţele de psihologie. Îşi aminti clasica schemă intitulată „Temperamente sau tipuri de sistem nervos“. Găsi : atenţie concentrată, stabilitate, asta ar însemna că...

— Era mai potrivit un tip flegmatic, spuse el cu aerul unui jucător care salvează o minge în ultima clipă.

Comandantul îl măsură cu coada ochiului :

— Da, era mai potrivit un flegmatic. Trebuiau să se gîndească la asta cînd l-au repartizat la cursul de hidrolocatorişti. Pe-o parte îi înţeleg şi pe ei. Ar avea haz să ceri la centrul militar : am nevoie de atîţia colerici pentru posturile de mitraliori ; îmi mai trebuie cîţiva flegmatici pentru staţii... Iar la bucătărie merge şi un melancolic...

— Cu diferenţa că bucătarii nu prea sînt melancolici, rîse Nucu.

— Trebuie găsit ceva şi pentru melancolici. Dar lăsînd gluma, staţia hidro e ceva deosebit. Omul trebuie să stea cu ochiul şi urechea la aparate, ore-n şir. Ore în care de multe ori nu se întîmplă nimic. Iar Dragomir al meu la fiecare zece minute sare de pe scaun, îşi găseşte un pretext să se mişte, să facă altceva decît veghea aceea monotonă în faţa unui ecran... N-are stare, cum se zice.

— Aici intervine şi educaţia.

— Asta sper şi eu. Mă străduiesc să-i imprim sentimentul responsabilităţii şi aşa mai departe. Dar ţi-am dat un exemplu, cam ce probleme îţi ridică viaţa. Asta să nu te sperie, adăugă repede. Este un echipaj bun, numai că trebuie să-l ţii în mînă.

Nucu reflectă puţin. Îi plăcea francheţea comandantului, o prefera, oricum, unor fraze ademenitoare, sau unui avertisment în genul : „să vezi ce-o să păţeşti, habar n-ai cu ce probleme mă lupt eu pe nava asta“ ; din cîteva cuvinte zugrăvise o stare de lucruri, îşi definise o concepţie şi conturase un program pentru el, noul-venit. Intrase în Institutul de marină cu o anumită imagine despre viitorul lui. O imagine construită mai mult pe ipoteze. Tot ce făcuse după absolvire avea prea puţin din idealul său.

— Aş îndrăzni să spun că abia azi, acum, începe pentru mine adevărata viaţă de marinar. Şi doresc din tot sufletul să-i fac faţă...

— Sînt convins de asta, zîmbi Iacob apropiindu-se de schelă.

Nucu micşoră aproape fără voie pasul ; ridică privirea. Puntea Vînătorului şapte depăşea cu puţin înălţimea cheului de beton armat ; schela cu scîndurile proaspăt spălate, cu balustrada din metal galben, urca într-o pantă lină pînă la bastonul pavilionului, mai înalt decît un stat de om. Pe punte, lîngă schelă, se aliniaseră patru marinari, cu pistoale-mitralieră ; un altul, alături de ei, ţinea în mînă pavilionul tricolor frumos împăturit. Aşadar, se apropia ora ridicării pavilionului ; Nucu se gîndi că Iacob înadins potrivise să ajungă în acest moment, ca să înceapă viaţa pe navă cu această solemnitate ; urmărise de zeci, de sute de ori, de la fereastra Biroului de asigurare, ceremonia ridicării pavilionului ; totdeauna îl emoţionase, dar acum clipa avea o strălucire deosebită, se simţea părtaş deplin la acest ritual străvechi, reeditat zi de zi pe navele militare.

Iacob păşi pe schelă ; se auzi fluieratul, în triluri, cu care şeful de cart saluta urcarea comandantului la bord. Tradiţia, gîndi Nucu, ce important e să păstrezi obiceiuri, să le consemnezi şi să le dai putere de lege, asta te face mai mîndru de munca ta... Simţi privirea comandantului, invitîndu-l ; îl urmă, pe schela care vibra uşor sub paşii lui, şi puse piciorul pe punte. Ridică privirea ; văzu mai întîi platforma cu mai multe ţevi a aruncătorului de bombe antisubmarine ; de o parte şi de alta a platformei, se aliniaseră faţă-n faţă două şiruri de marinari, umăr lîngă umăr, nemişcaţi ca statuile.

— Echipaj, drepţi ! Pentru onor, înainte !

Cel care dăduse comanda era un locotenent blond, înalt, cu mărul lui Adam proeminent ; făcu cîţiva paşi înainte, se opri în faţa comandantului, dădu raportul. Înseşi cuvintele binecunoscute ale raportului căpătau o rezonanţă deosebită pentru el, secundul Vînătorului şapte : echipajul era gata pentru ridicarea pavilionului ; raportează locotenentul Păduraru. Iacob strînse mîna locotenentului, apoi salută echipajul. Echipajul răspunse voios, sacadat, la acest salut. Ca un ecou, de pe navele din preajmă se auzi răspunsul altor echipaje, la salutul altor comandanţi ; pe toate navele, ceremonialul se desfăşura aidoma. După silabele acelea scurte, sacadate, liniştea se înstăpîni deodată ; părea că întreg portul, cu nave, cu oameni, cu tractorul care bîzîia undeva pe dealul din nord-vest, încremenise în aşteptare. De pe comandă se auzi un strigăt prelung :

— Este ora !

— Este ora... ste ora... se auzi de pe navele vecine.

Clopotul de cart bătu o lovitură dublă, pe un ton melodios şi cristalin : apoi încă şi încă şi încă una ; venise ora, este ora mea, îşi spuse Nucu simţind că i se împăienjenesc ochii ; salută tricolorul care se ridica încet, solemn, centimetru cu centimetru, desfăşurîndu-şi treptat culorile vii : mai întîi albastrul, apoi galbenul de flacără şi, în cele din urmă, roşul-purpuriu luminînd feţele marinarilor din gardă care prezentaseră arma pentru onor. Sîntem aici, cu toţii, gîndi, în clipa asta nu mai sîntem eu, tu, ei ; sîntem echipajul...

Clipa aceea unică trecuse ; se auzi o comandă ; garda puse armele pe umăr și se alinie cuminte lîngă rîndurile strînse ale echipajului ; Iacob se întoarse spre el, zîmbi, satisfăcut că-i oferise această intrare festivă în viața navei : Nucu făcu un pas înainte, i se alătură. Încercă să prindă cîteva fizionomii ; nu reuși, derutat de uniformitatea figurilor tinere, nemișcate, cu beretele pe aceeași linie, aparent un singur personaj multiplicat de zeci de ori, ca în trucajele operatorilor de televiziune care izbutesc să umple ecranul cu zeci de siluete ale aceleiași balerine.

— Vă dau o veste bună, se adresă Iacob echipajului. Nava noastră are un nou ofițer secund, tovarășul locotenent-major Dumitrescu Nucu. Cred că-l cunoașteți, nu vine de departe, ci de aici, de la Biroul de asigurare. Așa că nu e străin de viața noastră. Trebuie să-i dăm cu toții concursul, să se acomodeze cît mai repede. Se întoarse spre Nucu : Tovarășe ofițer secund, vă prezint echipajul Vînătorului șapte, candidat la titlul „Navă de frunte". În numele echipajului, vă urez bun venit la bord !

Comandantul îi luă mîna și i-o scutură cu putere, avînd aerul că a pus în ea, la propriu, sentimentul întregului echipaj.

Nucu zîmbi. Poate s-ar fi cuvenit să spună și el ceva, să se adreseze oamenilor aliniați din fața lui ; încercă să citească ceva în privirile lor — nedumerire, bucurie, o făgăduială sau un gînd bănuitor — dar ele nu păreau să exprime ceva anume ; se simți dezarmat în fața lor. Nu izbuti să scoată nici un cuvînt. Mulțumi comandantului printr-o înclinare ușoară a capului. Iacob zîmbi și el, înțelegîndu-i, firește, starea ; spulberă momentul de stingherealā adresîndu-se echipajului :

— La ora zece, după cum știți, ridicăm ancora. Tovarășul secund își intră în atribuții imediat. Vedeți cum acționați — adăugă cu ironie sau glumind pur și simplu. Măcar acum, la prima cunoștință, căutați să salvați aparențele. Liber de la front !

Locotenentul făcu un pas înainte, salută, se întoarse spre formație.

— Echipaj, drepți ! Liber de la front !

Marinarii rupseră rîndurile, se împrăștiară în fugă, dar fără învălmășeală, aruncîndu-i priviri furișe noului secund : unii alergară spre prova, alții dispărură pe ușa joasă care ducea spre compartimentul motoarelor ; cîțiva se aliniară lîngă platforma tunului.

— Cam asta e, spuse Iacob. Să nu te superi, nu-mi plac ceremoniile lungi.

— Ar fi fost o povară și pentru ei și pentru mine.

— Da. Dac-ai ști în ce împrejurări am primit eu prima comandă ! O navă demontată pînă la ultimul șurub, echipajul plecat la construcția drumului de acces spre port, drumul pe care-am venit noi.

— Eu credeam c-a fost aici de totdeauna.

— Puține lucruri au fost aici de totdeauna, spuse Iacob. Contingente de soldați au adăugat cîte ceva în fiecare an. Un depozit, un dig ; stadionul ; clădirea stației de radio. Poate de aceea iubesc portul, orașul. Pe strada Ancorei, cînd se făceau fundațiile pentru blocuri, s-a găsit o statuetă tracică. Intactă. Două mii de ani sub pămînt. Pe aici au trecut, în două mii de ani, atîtea năvăliri. Monumentul de la Adamclisi a fost distrus de un cutremur, orașe înfloritoare au fost arse din temelii, cetăți puternice și-au pierdut pînă și amintirea, dar statueta aceea a rezistat. Nu știu dacă vezi în asta un simbol. Eu da.

— Este, fără-ndoială, un simbol. Statornicie, durată, istorie. Curios că n-am auzit vorbindu-se despre statueta asta...

— S-a vorbit o vreme, apoi atenția oamenilor a fost atrasă de noi descoperiri. Arheologia submarină, de pildă. Digul genovez și toate poveștile legate de el. Pe urmă extinderea portului, șantierul... Toate mă leagă de orașul ăsta. Nu-ți pot prezenta acum ofițerii, sînt convocați la statul-major cu planurile. Numai Păduraru, navigatorul, a rămas la bord. Eu mă duc sus, trebuie să revăd documentele marșului. Le-a făcut locotenentul Păduraru. De obicei asta e treaba secundului... Dar pentru secund am altă misiune acum. Să dai o raită pe la posturile de luptă.

— Prima lecție, cunoașterea navei... murmură Nucu.

— Și a oamenilor. O să te conducă șeful de echipaj. Se întoarse către un maistru militar înalt, tînăr, cu mustață groasă, care-l făcea să semene cu un haiduc. Pandele, vino mai aproape și prezintă-te ofițerului secund.

Maistrul se apropie și se opri la doi pași, în poziție strict regulamentară. Nucu îi întinse mîna, zîmbind.

— Ne cunoaștem destul de bine. Sper că nu-mi porți pică pentru uleiul ăla de mitralieră.

— Am și uitat întîmplarea, spuse Pandele. E drept, m-am cam repezit atunci...

— Nu era prima dată, zise comandantul.

Pandele roși. Mustața nu izbutea să-i acopere zîmbetul stingherit :

— Se-ntîmplă, tovarășe comandant. Adevărul e că mă cam aprind uneori. Temperamentul, știți...

Ce de psihologi pe vaporul ăsta ! comentă Nucu interior.

— Pandele, condu-l pe tovarășul ofițer secund mai întîi la cabină, pe urmă la stații, în cazarma echipajului și la magaziile de muniții. Tovarășe Dumitrescu, la ora nouă treizeci ne întîlnim la comandă.

— Am înțeles.

— Pînă atunci se întorc și ceilalți ofițeri. O să-i cunoști cînd vin. Cam asta e.

Se întoarse, plecă spre comandă cu pasul lui rar și ferm. Nucu se îndreptă spre Pandele :

— Din vedere te cunosc demult. De cînd ești pe navă ?

— De doi ani. Imediat după absolvire. Mai întîi, șef timonier, și astă toamnă, cînd a ieșit maistrul Gologan la pensie, i-am luat locul. La început m-am speriat. Echipaj mare, probleme multe... Trebuie să te amesteci în toate, să le știi pe toate. Dar dacă-ți place marinăria, nu e greu.

— Da, spuse Nucu. E foarte important să faci lucrurile din inimă.

— Tovarășe locotenent-major, în povestea cu uleiul...

— Nu erai de vină cu nimic. Și nici eu. N-au venit materialele la timp, asta era tot.

— Da, dar atunci n-am înțeles... Și am vorbit ce nu trebuia.

— Las-o, omule. Ți-am amintit de ea pentru că și eu mă simțeam un pic vinovat ; ar fi trebuit să-ți explic : că vagonul cu materiale, că mașina care trebuia să aducă de la depozit, că plutonierul și toate celelalte... Eram grăbit, atîția inși pe capul meu, n-am dom'le și gata. Și te-ai aprins. Acum a trecut, n-are sens s-o mai evocăm.

— Păi da, spuse Pandele. Mai întîi să-mergem jos... Ah, fir-ar să fie! Se aplecă spre balustradă, cercetă piesa care îmbina capetele lanțului. Iertați-mă, întîrziem numai o clipă, tovarășe locotenent-major.

— Nu mă grăbesc, spuse Nucu.

— Nedelcule! Unde-i Nedelcu? strigă maistrul cu un glas autoritar, cu totul diferit de vorba lui obișnuită.

— Nedelcule! repetă un militar de la tun. Te cheamă tova' maistru!

Un soldat mărunt, blond, cam netuns, își dădu drumul de pe platforma bărcilor, aproape fără să mai folosească scara.

— Ordonați!

— Ia vino-ncoa, Nedelcule. Ce e asta?

Soldatul se apropie, salută:

— Tovarășe locotenent-major, sînt soldatul Nedelcu. Permiteți să răspund tovarășului maistru.

— Poftim, spuse Nucu.

— Ce să răspunzi, se răsti maistrul, smucind încoace și-ncolo piesa de metal gălbui. Văd și singur. Ai dat cu bronz peste șurub și i-ai acoperit filetul. Încearcă și vezi, se mai învîrtește?

— Să vă raportez, tova' maistru. M-am gîndit că dacă ieșim în mare, ruginește. Și oricum, arată mai frumos așa...

— Ești anul întîi? întrebă Nucu.

— Anul doi, tovarășe locotenent-major. Am schimbat suta, adăugă triumfător soldatul.

Nucu se întoarse, surprinse privirea mustrătoare pe care maistrul o aruncase soldatului.

— O sută de zile pînă termină stagiul, tălmăci Pandele. Glume de-ale lor, știți? Fii mai serios, soldat! Ia o perie de sîrmă, curăță filetul frumos și dă-i cu vaselină. Asta-i navă, nu pom de crăciun!

Nedelcu salută și se întoarse pe călcîie.

— Și dacă te vezi cu frizerul, salută-l din partea mea! adăugă maistrul lungind cuvintele.

— Ești exigent, comentă Nucu.

— Trebuie. E ajutorul meu. I-am explicat de zece ori că șuruburile... Ei, mărunțișuri. Acuma putem să mergem jos, dacă vreți. Să vă dau în primire cabina.

Simțea, vag, că toate merg prea repede, ieri pe vremea asta răscolea blestematele de fișe de distribuție, iar azi, într-un sfert de oră, i se înfățișa o întreagă lume cu oamenii ei, cu problemele ei, cu micile ei poticneli — și peste toate, „să vă dau în primire cabina". Cabina, gîndi, e mai mult decît o locuință, e un mod de viață, e spațiul tău cucerit pe drept, răpit mării, e intruziunea omului într-un mediu străin și de multe ori ostil, e locul tău pe navă și între oamenii navei...

Păși în urma maistrului pe culoarul îngust, ai cărui pereți vibrau ușor în ritmul motorului auxiliar. Zgomotele de afară se estompaseră brusc, aici era curat și mirosea vag a diluant. Coborî scara și ajunse, împreună cu maistrul, într-un vestibul îngust în care abia încăpeau amîndoi ; de jur împrejur erau uși placate în lemn de mahon, cu numere discrete de alamă. Maistrul deschise ușa cu numărul 2 ; se auzi un scîrțîit ușor.

— Dumnezeule, îl jupoi, bombăni maistrul. A uitat s-o ungă.

Nucu ezită o clipă, ar fi vrut să-i răspundă, dar găsi că e mai cuminte să tacă și să observe ; maistrul avea de gînd să-i dea lecții, sau era numai o părere ? Sigur, e nou venit la bord, totuși nu trebuie să treacă drept un novice, care se minunează la fiecare pas. Dacă maistrul insistă cu dădăceala lui, va avea timp destul să lămurească lucrurile. Îl lăsă, deocamdată, în pace.

— Asta-i cabina dumneavoastră. Poftiți ! spuse maistrul.

Deschise larg ușa și rămase pe coridorul mic și îngust, invitîndu-l cu un gest respectuos să intre. Cabina era joasă și lungă, cu peretele dinspre apă mai înclinat. Cîteva conducte groase traversau tavanul. O pală de vînt făcu să fluture perdeaua vișinie din dreptul hublouluí ; afară cineva freca bordajul și cînta : „Mîndra mea sprîncene multe". Nucu încercă cu pumnul patul îngust și lung, adăpostit de o draperie din același pluș vișiniu. Maistrul intră și el, apăsă pe comutatorul lămpiței de la căpătîiul patului, și o lumină gălbuie se răspîndi pe cuvertura vișinie.

— Cam strîmt, în schimb sînteți singur, spuse Pandele. La babord mai e o cabină la fel, a șefului mecanic. Spre pupa, tot aici, pe culoarul ăsta, e una mai mare, pentru ceilalţi trei ofiţeri : artileristul, navigatorul şi şeful transmisiunilor. Spre prova e careul ofiţerilor. Careul maiştrilor e spre centru, lîngă maşini. E mai larg acolo, dar se-aud mai tare motoarele. De, nu sîntem pe un transatlantic....

— Cunosc topografia, am mai fost pe-aici, spuse Nucu diminuînd cu un zîmbet observaţia discretă. O să caut să mă obişnuiesc cît mai repede cu toate. Există ceva documente de semnat ?

— Un proces-verbal de primire, răspunse maistrul scoţînd grăbit o hîrtie din sertar. Sînt trecute toate aici. Cheile de la birou, fişele personale ale echipajului, un carnet cu bilete de voie, planificarea carturilor pe timpul ieşirii în larg, planul cu datele tehnice ale navei...

— Mulţumesc, o să le iau pe rînd.

— Şi mai sînt documentele secrete. O listă separată. Unele dintre ele stau la tovarăşul comandant. Sînt toate puse în bună regulă, le-am verificat cînd a predat funcţia tovarăşul locotenent Niculescu. Acum, rămîne să vă aduceţi bagajele...

— Pe mare ne trebuie puţine lucruri, spuse Nucu gînditor. Deocamdată dă-mi cheile. Vreau întîi să văd nava, după aceea mă întorc aici şi mă ocup de hîrtii.

— Am înţeles, spuse maistrul.

— Tovarăşe locotenent-major, raportez. Sînteţi invitat în careul ofiţerilor.

Nucu împături planul navei cu grijă, îl puse în dosar ; dosarul îl încuie în sertarul metalic al biroului, care forma de fapt un mic seif, şi puse cheia în buzunar. Fiecare gest îi dădea o mică satisfacţie, se simţea tot mai mult la el acasă pe nava aceasta, cu oamenii aceştia. Aflase o mulţime de lucruri : că servantul de la compasul giroscopic era bucureştean, că la postul de luptă artilerie prova mai exista un Dumitrescu, că fruntaşul Mihai, servantul mitralierei de pe puntea de comandă, a lovit ţinta aeriană din primele proiectile ; că bucătarul era chitarist cu atestat în regulă şi că nici un om din echipaj nu fusese pedepsit de la începutul anului de instrucţie. Semnase hîrtii, cercetase starea aparatelor, ascultase păreri despre funcţionarea unuia sau altuia dintre mecanisme — şi acum era curios să-i cunoască pe ceilalţi ofiţeri de pe navă. Ieşi în culoarul strîmt dintre cabine, auzi vorbă în careu, bătu la uşă. Intră.

Se opri o clipă în uşă, cu acea senzaţie de vagă neliniste, proprie celor mai mulţi dintre oameni cînd intră într-o încăpere unde bănuie prezenţa unor necunoscuţi. Îl izbi mai întîi lumina puternică a soarelui care pătrundea prin hublourile larg deschise. O rază cădea chiar pe pluşul roşu de pe masă, aşternînd reflexe vesele pe feţele celor trei oameni care se ridicară. Nu erau chiar necunoscuţi ; îi întîlnea pe dană, dimineaţa, sau la adunări. Unul dintre ei îi fusese chiar vecin de masă la un revelion, acum doi ani, altul locuia cu el în bloc, lumea e mică.

— Bine-aţi venit, tovarăşe ofiţer secund, spuse căpitanul-locotenent negricios, care stătea în capul mesei. Ca mai vechi în grad, permiteţi să mă prezint şi să vă prezint ofiţerii navei. Sînt căpitanul-locotenent Albu, şef mecanic şi organizatorul grupei de partid.

— Ne cunoaştem, spuse Nucu şi-i strînse mîna. Îmi pare bine că vom lucra împreună.

— Dumnealui — reluă şeful mecanic arătînd către locotenentul mic de statură, cu faţa rotundă şi veselă, din stînga lui — este comandantul artileriei şi armamentului antisubmarin.

— Locotenent Văleanu, se prezentă artileristul înclinîndu-se. Şi eu am fost „clientul“ dumneavoastră.

— Sper că nu v-am nedreptăţit vreodată, zîmbi Nucu.

— Dimpotrivă, aţi avut mînă bună. Cu proiectilele date de dumneavoastră am obţinut „foarte bine“ la tragerea antiaeriană.

— Al treilea personaj prezent este şeful transmisiunilor de pe navă, locotenentul-major Stere.

— Sîntem vecini de bloc, spuse Nucu. M-aţi ajutat odată să orientez antena de televizor.

— Şi funcţionează ? De mirare, glumi căpitanul-locotenent Albu. Vă rog să luaţi loc. Să vă informez, tovarăşe ofiţer secund, despre starea prezentă. Am fost cu planurile la statul-major. Fiecare la specialistul respectiv. Fiecăruia i se pare că pentru el se face ieşirea în larg. Obiective, planuri, sarcini cît mai multe. Cînd le pui cap la cap, iți dai seama că ți-ar trebui o săptămînă ca să execuți ce ți-ai propus pentru o zi de mare.

— Ideea este să folosim la maximum fiecare minut, adăugă Stere.

Albu rîndui hîrtiile din fața lui înainte de a vorbi din nou :

— Ca să nu rămîneți cu o nedumerire, să vă explic pînă la capăt. S-a nimerit ca în acest marş să ni se suprapună nişte exerciții. Eu am de executat o temă cu lupta pentru vitalitatea navei. Participă tot echipajul : mai întîi stingerea unui incendiu, apoi astuparea unei spărturi cu mijloace improvizate. Tunarul nostru şi-a propus un exercițiu de apărare antiaeriană, tot cu participarea întregului echipaj. Mai are şi Păduraru ceva — o defecțiune la instalația de guvernare, manevra manuală a cîrmei ; iarăşi luăm oameni de la alte specialități. Trebuie să le calculăm bine şi să ne împărțim timpul ; oamenii sînt aceiaşi, iar noi le cerem lucruri diferite, fiecare în specialitatea lui.

— Înseamnă că va fi o ieşire fructuoasă, spuse Nucu.

— Aşa sperăm şi noi. Cam acestea ne sînt preocupările pe linie de serviciu. Cît priveşte trăsăturile personale, pentru început v-aş da numai cîteva elemente. Să-ncep cu mine. Am prostul obicei să-i înving la şah pe toți.

— Afară de comandant, insinuă Văleanu.

— Evident. Cum să-l înving pe comandant ? Ar însemna să încălcăm ideea de autoritate. Plus că se şi pricepe. Vă place şahul ?

— Îmi place, dar nu sînt mare specialist. Cred că în fața unui pasionat devin o victimă sigură.

— Atunci o să vă cruțăm, măcar la început. De fapt am cu cine să mă lupt. Adversarul meu, aici de față, este tovarăşul Stere. Între noi e un echilibru care se strică la fiecare partidă. Stere mai are un defect : cîntă la vioară. I-am stabilit, prin consens, un program care să nu ne afecteze somnul.

Nucu privi ochii negri, melancolici, ai transmisionistului. Îl vedea uneori, dimineața ; venea în port mai devreme decît ceilalți, păşea pe cheu cu pas domol, cu mîinile la spate, contemplînd navele, apa lină, norii împurpurați ai răsăritului.

— Mie-mi place muzica, spuse.

— Dar ce, aia e muzică ce face el ? zise Văleanu.

Albu luă aerul unui arbitru de tenis :

— Liniște, vă rugăm ! Tovarășul Văleanu, pe lîngă tunuri și lansatoare, se pricepe și la bucătărie. Gurile rele spun că și-a greșit cariera. Pune niște murături nemaipomenite.

— Singur ? se miră Nucu.

— E burlac, preciză Albu. Noi, ăștilalți, am avut ghinion.

— Intru și eu în categoria asta, spuse Nucu. Numai că eu nu-l numesc ghinion.

— Orice nume i-am da... zise Văleanu, și ceilalți rîseră.

Se simți deodată foarte la îndemînă printre oamenii ăștia deschiși, nu lipsiți de simțul umorului. Stinghereala din prima clipă dispăruse, s-ar fi cuvenit să le răsplătească franchețea cu o sinceritate pe măsură. Trebuia să-și facă un mic autoportret ironic, cum procedaseră ceilalți.

— Despre mine nu am lucruri mari de spus, începu el. Îmi place să meșteresc. Dacă aveți un fier de călcat defect, îl demontez în doi timpi și trei mișcări. Pentru montat la loc, chem meșterul.

— Se-ntîmplă și la case mai mari, zise Văleanu. Motopompa de incendiu de pe o anumită navă, de pildă...

— Te răzbuni, ai ? făcu Albu amenințător.

— Anul trecut, urmă Nucu, mi-a încăput pe mînă mașina de scris a liceului. După aceea, nimeni nu i-a mai dat de leac. Au dus-o la București, la cooperativă.

— E-n regulă, spuse Albu. Cînd v-am auzit de șuruburi, mi-a sărit inima de bucurie că am un ajutor. Acum însă, vă rog să nu intrați în compartimentul motoare. Iar dacă totuși ajungeți pe acolo, dau ordin maistrului mecanic să ascundă șurubelnițele.

— Mai bine i-ați ascunde lui vodca, zise Văleanu.

Se așternu o tăcere stranie. Nucu înțelese că se pronunțase o vorbă care nu era potrivită aici, în fața unui nou venit, și se simți prost. Dar tot Albu, după ce schimbă o privire scurtă cu Văleanu, descurcă lucrurile :

— Precum se știe, băutura e interzisă pe vapor. Dar cînd pleacă în oraș, unii mai depășesc măsura. Noi, oricum, n-o s-o depășim, chiar dacă la întoarcere îl sărbătorim pe noul secund.

— Au un bucătar nou la Cazino, spuse Văleanu voios.

— Atunci sîntem nişte oameni făcuţi, îi cîntă Nucu în strună. Adăugă după o pauză. Ca să fiu sincer, în clipa asta mă preocupă altceva : ieşirea în larg. N-am mai fost pe mare de-un an de zile. Şi-atunci, cu o şalupă, pînă-n gura portului.

— Ei, cu vînătorul e altceva, spuse Stere. Sînt sigur că o să vă placă.

Albu se uită la ceas :

— Îmi pare rău că nu mai putem sta de vorbă. Se apropie ora plecării. Tovarăşe ofiţer secund, încă o dată vă urăm bun venit şi vă făgăduim tot sprijinul nostru...

Cînd urcă pe puntea de comandă, Nucu îl văzu pe Iacob lîngă timonă, rezemat de scaunul pliant fixat în parapet ; mînca un sandviş.

— Am dat ordin ca echipajul să ia gustarea înainte de plecare, spuse el. Serveşte-te, te-au şi pus în porţie.

Nucu luă un sandviş de pe tava cromată, pusă pe dulăpiorul pentru pavilioane de semnalizare.

— Cum ţi se pare ?

— Nava ? Nu vă aduc elogii, dar m-a impresionat. Curăţenie peste tot ca la farmacie.

— Ei, asta-i înainte de plecare. Să vezi după cîteva zile de stat în larg. Se anunţă vreme rea. După ce ieşim din port, băieţilor mei n-o să le mai ardă nici de mîncare...

Lui Nucu i se păru că distinge o undă de satisfacţie în glasul comandantului. Parcă l-ar bucura presupusele chinuri care-i aşteaptă în larg. Oare m-am înşelat asupra firii lui ? Ca să-şi alunge neliniştea, căută un subiect potrivit.

— Am văzut planul ieşirii în larg. Aţi prevăzut acolo o mulţime de lucruri.

— În primul rînd, antrenamente la ancoră. Asta-i misiunea principală. Ieşim, facem două treceri prin dreptul poligonului de măsurare a vitezei, pe urmă ancorăm la două mile în radă. Luna viitoare avem aplicaţie ; ar fi trebuit să facem o ieşire specială ca să determinăm viteza navei. Dacă tot ieşim azi, facem şi operaţia asta. Pune mîna pe creion şi-ai să vezi la cît se ridică economia la carburant, şi asta fără să reducem orele de pregătire, înţelegi ? Dacă-ţi baţi capul se găsesc tot felul de soluţii.

Zîmbi, muşcă iarăşi din sandviş, îl îndemnă şi pe Nucu ; acesta muşcă şi el cam fără convingere, străduindu-se cu un fel de stoicism să respecte şi-n acest amănunt programul navei.

— Nu prea ţi-e foame. Sindrom de adaptare, e firesc. Toţi care vin la bord trec prin asta. Din păcate, nu e prevăzut timp pentru aclimatizare. Ai stat de vorbă cu ofiţerii ?

— Da, de acolo vin. N-am prea avut timp de conversaţie. Dar cred că sînt oameni cumsecade.

— Sînt, întări Iacob. E vreme destulă să te convingi. Albu, şeful mecanic, a absolvit facultatea tehnică a Academiei cu rezultate strălucite. E un inginer de prima mînă, a adus şi nişte perfecţionări la aparatura de control a motoarelor. Văleanu e pasionat de lingvistică. Are de gînd să facă un dicţionar comparativ de termeni maritimi. Pădurarul îşi bate capul cu matematica aplicată la navigaţie. Ştiu eu ? S-ar putea să iasă ceva. Iar Stere...

— Ştiu. Muzica.

— Nu numai atît. Un soi de pedagogie aplicată. Are nişte copii foarte reuşiţi. Amîndoi excepţional dotaţi pentru muzică. La patru-cinci ani cîntă la pian, i-am auzit şi eu. Cam atît despre ofiţerii navei. Cu toţii oameni serioşi, pe care te poţi bizui.

— Mă bucur că aud asta.

— N-aş vrea nici o clipă să te simţi singur, înstrăinat. O navă este un fel de familie. Altceva decît un serviciu la ţărm, la o unitate.

— Sau la un Birou de asigurare tehnică...

Un marinar în halat alb veni, ceru permisiunea să strîngă tava.

— Fii atent, Buciule, spuse Iacob. Se anunţă vreme rea. Asigură-ţi zestrea, să nu ai necazuri.

— Am înţeles, spuse soldatul şi plecă.

— Băiat bun, dar cam visător. Rîndul trecut era, tot așa, vreme proastă și nu și-a asigurat vesela. Vreo zece căni de ceai s-au făcut zob. Nici Niculescu n-a avut grijă să-l controleze... Asta nu se învață în Institutul de marină. Viața te obligă...

Căpitanul-locotenent Albu urcă pe comandă, salută degajat :

— Raportez că dacă plecăm la ora fixată, ar fi timpul să încălzim motoarele.

— Da, spuse comandantul. A sosit momentul. Du-te jos, tovarășe Albu, și pornește motoarele.

— Am înțeles.

Albu dispăru. Iacob se întoarse spre Nucu :

— Ei, tovarășe secund, din clipa asta poți să-ți intri în atribuții...

Nucu tresări. Simți că trebuie să respire adînc. Venise, așadar, clipa. Clipa aceea unică, în care treci peste un prag. Acum devenea cu adevărat secundul Vînătorului șapte...

— Sînt gata, tovarășe comandant, spuse el, străduindu-se să pună cît mai multă fermitate în glas.

— Pregătiți nava pentru marș și luptă, rosti rar comandantul.

— Am înțeles ! Pregătim nava pentru marș și luptă !

Ordinul acesta, pe care-l visase ani de-a rîndul în biroul său îngust de pe cheu, îl ascultase de-atîtea ori rostit de alții, pentru alții ; acum îi aparținea, dar n-avu timp măcar să se bucure. Îl cuprinsese un fel de teamă stranie. Maistrul Pandele îi întinse microfonul, și el repetă rar, distinct, ordinul ; primul ordin pe care-l dădea ca ofițer secund :

— Pregătiți nava pentru marș și luptă !

3

— Vă salut și poftă bună, dom' profesor !

Ion Georgescu-Salcia, profesor de română și scriitor, își scoase pălăria de pai, răspunzînd cu un gest aproape teatral salutului. Îl cunoștea vag pe tipul care-l salutase, făcea parte din comitetul de părinți, reparase o bancă ruptă sau pusese un geam, dar pe profesor îl scandaliză pentru o clipă familiaritatea acestui „poftă bună“. Nici măcar nu-i era foame. La patruzeci și cinci de ani, cînd duci o viață sedentară, a avea „poftă bună“ e mai degrabă o pacoste. Își îndreptă umerii, își încordă ușor abdomenul, citise undeva că pînă și această mișcare, făcută din mers, contribuie la menținerea unei forme sportive. Și avea nevoie de formă sportivă, mai ales acum, cînd își pusese în gînd *să înceapă.*

Hotărîrea se declanșase cu un ceas în urmă, la un aperitiv cu Adam, profesorul de filozofie. Adam, cu patru-cinci ani mai în vîrstă decît el, își aroga dreptul să fie sceptic, să privească acru în jurul său și să facă prognoze sumbre :

— Arta și-a cam terminat resursele. Milenii de inteligență consumată pentru plăcerea spiritului, dar care sînt nevoile spiritului azi ? Uită-te ce citește lumea : cărți tehnice, manuale strict legate de profesie, reviște de specialitate.

— Există și cititori de literatură.

— N-au decît să ia din raft „Odiseea“ sau „Moș Goriot“. Toate poveștile s-au spus, romanul modern reia motivele clasice, variante nesfîrșite ale aceleiași drame —

Hamlet, sau Othelo, sau regele Lear. Cînd se transmite un concert simfonic, lumea fuge de lîngă televizor, iar pictura a devenit o mîzgăleală de neînţeles.

— Absolutizezi, încercase să-l contrazică. În toate timpurile au existat şi opere mediocre, pe care lumea le-a dat uitării. În schimb marile creaţii...

— Marile creaţii pe care voi, profesorii de literatură, le serviţi elevilor sub formă de rezumate ? Spune, cîţi dintre ei preferă să citească opera de la prima la ultima filă ? Îţi spun eu, arta se duce. Cîţi copii mai cer părinţilor un pian sau o vioară în loc de magnetofon ? E mai comod să apeşi pe o clapă decît să faci solfegii la nesfîrşit...

Nu era prima oară cînd abordau acest subiect. Adam obişnuia să emită teorii, gata oricînd să ţină o dizertaţie pe o temă oarecare ; explica şi comenta pe larg orice subiect, de la ploile de primăvară pînă la apariţia unui nou tip de aspirator ; uneori concluziile lui intrau într-un conflict violent cu părerea general acceptată.

— La ce bun, continuase el, să pierzi un trimestru, torturînd copiii cu felurile rimei şi deosebirea dintre troheu şi anapest, cînd de ani de zile poeţii scriu în vers liber ! Cui îi mai pasă de regulile clasice ?

— Cititorilor de poezie clasică, explicase răbdător Ion Georgescu-Salcia.

— Ştii cîţi cititori de poezie revin la un exemplar ?

Ridicase din umeri. Argumentul era serios. Ştia cu aproximaţie tirajele în care apare poezia ; vînzătoarea de la librărie se văitase într-o zi că primise, pentru tot oraşul, trei exemplare dintr-un volum nou apărut... Dar trebuia să salveze onoarea breslei...

— Dragul meu, poezia nu ajunge la cititor numai prin intermediul tiparului. O auzi la radio, la televizor, pe scenă, în şedinţe de cenaclu...

— Oricum, nu mai are audienţa de altădată. În general, arta şi-a trăit traiul. N-o spun numai eu ; critici celebri au ajuns la aceeaşi concluzie.

— E o teorie care revine periodic în istoria culturii. Sînt şi perioade de criză, care vin şi trec...

— De data asta, criza e mai gravă. Ar trebui generaţii întregi de artişti care să repună frumosul în drepturile lui...

Şi tot aşa. Georgescu-Salcia simţise enervarea crescînd în el, constant, ca mercurul unui termometru expus la căldură. Asculta vocea persuasivă şi în gînd dădea replici ferme — nu, arta n-a murit, oricum, el nu credea în moartea ei. Cu această replică se despărţiseră. Un tonus nou, o îndîrjire deosebită îl stăpîneau.

Strînse decis modesta lui servietă de profesor, făgăduindu-şi să transporte cu ea capodopera visată, şi grăbi pasul spre casă. Era şi timpul, plopii de pe strada Ancorei foşneau ameninţător, dinspre mare se insinua o boare rece, prevestind furtuna ; nori alb-strălucitori, subţiri, de mare altitudine, călătoreau rapid spre soare. Cînd ajunse în uşa blocului, peste stradă şi peste chipurile oamenilor se aşternuse deja umbra gri, prevestitoare de rele. Un tunet depărtat zgudui geamul uriaş de la uşa blocului, crăpat în diagonală de o minge neastîmpărată. Tunetul se altoi perfect pe starea lui de spirit ; se simţea puternic, dominator — ei da, o să-i dovedească, o să-şi dovedească sieşi că timpul nu-i încă pierdut... Urcă scările, două cîte două, mînat de noua energie născîndă — pauza s-a terminat, pauza de ani, a venit momentul. Înainte, cu toate forţele ! Un fulger îi proiectă pentru o clipă umbra dilatată, pe peretele roz din casa scărilor. Avea încredere ; trăgîndu-şi pe frunte viziera unui coif imaginar, porni atacul împotriva scepticismului, împotriva celor ce preziceau moartea artei, împotriva unui scriitor care n-a dat încă tot ce-ar fi putut să dea.

Pătrunse impetuos în apartamentul lui de două camere, îşi plasă cu precizie pălăria la locul ei, pe cuier, se descălţă aproape din mers, îşi puse haina în cuier, slăbi nodul cravatei şi-şi suflecă mînecile. O privire în oglindă îi confirmă că semăna cu unul dintre sutele de personaje de la NASA care, în faţa televizoarelor, urmăresc numărătoarea inversă a unei noi lansări. A început numărătoarea inversă, îşi spuse. Un nou tunet sublinie adevărul acestui gînd.

Se năpusti mai întîi la bibliotecă ; exilă romanele poli[illegible]iste franţuzeşti în fundul dulapului, lăsînd în faţă tomu[illegible]le serioase — Aristotel, Huxley, dicţionare, volume de eseuri pe care proiecta să le recitească ; şterse praful de pe călimara străveche de marmură, cu un soldat roman de bronz străjuind turnulețul negru cu cerneală uscată, apoi se așeză la biroul „Lămîița“ și trase din sertar un dosar cu clape. Descoperi înăuntru un teanc de hîrtie albă. Scoase stiloul. Cu un gest hotărît îi încercă penița, apoi scrise cu grijă titlul : „Pași pe nisip“. Întări cu carioca verde literele mari, drepte, și-n clipa aceea soneria sună scurt ; ghici, după scurtimea semnalului, că este domnul Eduard, vecinul lui de palier. Hotărî în prima clipă să nu-i deschidă, apoi simți o milă ciudată pentru bătrînelul acela singur : măcar eu am cartea, el n-are nici o consolare pentru serile lungi, lipsite de prieteni...

Se duse la ușă. Văzu prin vizor ceea ce aștepta : capul cu păr alb și rar — ca un puf — al lui „Eduard Puică, fost laborant“, cum îl recomanda cartea de vizită prinsă pe ușă.

— Deranjez ? întrebă în șoaptă Eduard Puică, fost laborant.

— Deloc. Mă gîndeam, atît...

— Sînt dezolat, spuse bătrînul și arăta, într-adevăr, dezolat. V-am întrerupt de la creație...

— Intrați, domnu' Eduard.

Trist ca o locomotivă scoasă din uz, domnul Eduard păși țeapăn, cu pași mici, tîrînd papucii pe covorul de iută. Ion Georgescu-Salcia îi arătă fotoliul, iar el se așeză la biroul „Lămîița“, dăruit de Paula în zilele lor bune.

— Scriați, ghici fostul laborant, cu ochii la dosarul cu clape.

— Încercam să scriu, încuviință Georgescu-Salcia cu modestie.

I se păru că tonul era de școlar prins asupra unui lucru nepermis ; decența îl împiedica să vorbească despre munca lui, despre proiectele lui care întîrziau să se realizeze.

Domnul Eduard întinse gîtul ; ochii mici, de un albastru spălăcit, deveniră rotunzi de curiozitate.

— Romanul ? îndreptă el un deget întrebător spre topul de hîrtie.

— Ah, doar niște fișe. Vreau să pornesc după metoda riguroasă a clasicilor : întîi construiesc caracterele, mai apoi le pun în relație...

Bătrînul se instală mai bine în fotoliu, miji ochii spre tavan, semn că avea de gînd să se lanseze într-o discuţie teoretică.

— Eu nu-mi permit, fireşte, să mă amestec în meseria dumneavoastră, am fost un modest laborant, dar mă gîndesc așa — cum să porneşti de la caractere ? Romanul are, întîi-și-ntîi, un subiect...

Georgescu-Salcia rîse uşor, stăpînindu-se să-şi contrazică musafirul ; i se părea absurdă o dizertație despre primatul caracterelor în opera literară.

— Taica Aristotel ne învaţă așa, spuse el domol. Mi-a plăcut totdeauna să urmez părerile clasicilor. După ce am depăşit experimentele egocentriste, ne întoarcem la romanul solid, construit după toate canoanele.

— Așa o fi, încuviință domnul Eduard, dar după mine un roman înseamnă o poveste mai mare. Mă interesează mai puţin cum evoluează personajul ; important este cum se termină acţiunea. Cum este prins adevăratul vinovat, dacă-i vorba de un roman poliţist ; iar dacă e o carte de dragoste, atunci îmi place ca la sfîrșit eroii să se căsătorească. Romanul să semene cu viața, asta vreau.

— Păi ce, în viață toţi îndrăgostiţii se căsătoresc în final ? Și dacă se căsătoresc, e totdeauna pentru vecie ? Ajung la crize ; crizele izvorăsc din caracterul lor. Şi ne întoarcem la taica Aristotel...

— Mă las bătut, rîse încet bătrînul. Facem un șeptic ? În seara asta la televizor e un concert. Nu mă dau în vînt după așa ceva. Muzică modernă, ceva care-ncepe cu un zgomot de ligheane trîntite, continuă cu acordarea viorilor şi sfîrșește cu o babilonie de trompete care se feresc să cînte la unison. Mulţumesc, eu îl prefer pe Bach.

Și mie-mi place Bach, gîndi scriitorul. Dac-aş fi muzician, aș cînta numai din repertoriul lui. E atîta muzică, încît nici nu simţi nevoia de altceva.

— N-aveţi impresia că arta alunecă încet la vale ? prinse curaj fostul laborant. Muzica nu mai e muzică, pictura se rezumă la mîzgăleli, cît despre poezie...

Oftă. Clipi candid din ochii mici, înconjuraţi de creţuri mărunte care se accentuară odată cu zîmbetul incipient :

— N-am dreptate să prefer șepticul ?

Georgescu-Salcia tresări. S-au vorbit toţi astăzi să prorocească moartea artei ? gîndi înciudat. Tocmai astăzi, cînd au început să mi se lămurească personajele, şi subiectul prinde contur ? O s-o scriu, fir-ar să fie de carte, de-aş şti de bine că-mi mănîncă toată vacanţa !

— Ce idee, domnu' Eduard, să alegi între şeptic şi poezie...

Fostul laborant făcu o mişcare de retragere, vizibilă ; figura lui părea acum mai umilă decît oricînd.

— Iertaţi-mă, n-am vrut să vă jignesc, vorbeam de poezie în general, nu de dumneavoastră...

Georgescu-Salcia făcu un gest liniştitor :

— M-am lăsat demult de poezie. Nu mă mai satisface. Vreau să cuprind spaţii mari de viaţă, să istorisesc întîmplări, să înfăţişez destine. Oameni care trăiesc, iubesc, suferă şi se bucură, întocmai ca în viaţă. Cît despre decăderea artei... nu vă luaţi după mode. (Căută o sentinţă care să lămurească definitiv lucrurile). Arta durează cît va dura năzuinţa omului spre frumos. Un om care nu gustă pictura abstractă nu-nseamnă că nu gustă nici un fel de pictură.

— De ce nu mai pictează nimeni ca Rafael ? întrebă bătrînul.

Maestrul simţi brusc zădărnicia acestei dezbateri, Eduard Puică avea părerile lui, să-i fie de bine. Abia scăpase de tortura unei conversaţii în care-şi susţinuse punctul de vedere. Mai bine afară, între oameni, să surprindă fizionomii — vechiul lui exerciţiu — să rezume în cîteva cuvinte un portret sugestiv... Eduard Puică nu păru şocat că nu primise răspuns la întrebare. Se aplecă spre el, sprijinindu-se de braţele fotoliului :

— Am o idee. Mă gîndeam că dacă tot v-aţi întrerupt...

— O partidă, ghici Georgescu-Salcia. Mi-ar fi făcut plăcere, numai că în seara asta...

— Ştiu că sînteţi ocupat. Una scurtă, miză modestă...

— Îmi pare rău, cu altă ocazie. Am o... problemă. Peste-o jumătate de oră. (Ca să fie mai convingător, îşi strînse cravata şi începu să-şi încheie manşetele cămăşii). O fi stat ploaia ?

— Cred că da. Ploaie scurtă, de vară, cu un pic de furtună ; ca-n lecţiile de franceză, vă amintiţi ? „L'orage"... Ieşiţi în oraş ?

— Da... O... mică întîlnire.

— Ah, chestiuni sentimentale, clipi bătrînul. În acest caz, nu mai insist. O să-mi petrec seara la televizor. Porni spre ușă, cu pași mărunți, tîrînd ușor papucii. După concert e un film. Tot sentimental.

— Îmi pare rău că nu-l văd și eu.

— Atunci... mii de scuze pentru deranj. Bună seara.

— Cu respect, domnu' Eduard.

— Succes, spuse bătrînul și privi inutil în susul și-n josul scărilor, pe care nu urca și nu cobora nimeni.

Georgescu-Salcia închise ușa după el, reveni în cameră, se așeză în fotoliu.

Măcar de-ar fi o chestiune sentimentală, își spuse el cu amărăciune. Își aminti un basm din copilărie, despre Inimă-Rece, prințul blestemat să nu se îndrăgostească, să fie incapabil de vreun sentiment, pînă cînd... pînă cînd ce ? Un basm ca toate basmele. Condiția obișnuită : pînă cînd o domniță... Evident, condiția trebuia îndeplinită. Nu pricepuse nimic, atunci, din tristețea ascunsă a poveștii. Îl pasionase lupta prințului cu zmeul, sau cu Cotoroanța, cine mai știe, o luptă cu cineva. Răsplata venea de la sine, după victorie : fata de împărat, nunta ca-n povești, tot tacîmul. Nimic din tristețea inițială.

Inimă-Rece, da. Dar unde-i domnița ? Cine se oferă pentru acest rol ? Femeia dispusă să accepte toanele unei firi poetice, izbucnirile, tăcerile meditative, obiceiul prost de a ignora amănuntele prozaice care compun viața de toate zilele — iar am uitat să plătesc telefonul, își aminti brusc — unde-i femeia aceea ? Pentru Paula, firește, Inimă-Rece. Nu merita mai mult. Și trădările de scurtă durată, venite ca o compensație ; sigur, nu-i o atitudine morală, dar e mai moral să-i asculți absurditățile, să-ți pierzi mult-puținul elan creator în fața indiferenței ei ? Iar celelalte care au fost, de-a lungul a cincisprezece ani, contemporane cu Paula — Mia, Mirela, Mioara, Nuți și Jeni, siluete fugare la poarta unei existențe cenușii — nu, în nici un caz. O funcționară venită la mare prin O.N.T., care te-a acceptat ca partener ca să povestească la întoarcere colegelor : „M-am bronzat, m-am distrat, în fiecare seară am fost la dans, am cunoscut un tip...“, este ea demnă, în cele paisprezece zile ale sejurului la mare, să pătrundă secretul, să înțeleagă și să dezghețe inima prințului blestemat ?

Și cu ce m-am ales din toate astea ? se întrebă, ridicîndu-se iar și apropiindu-se de fereastră. Cu amintiri. Cum se zice despre unii : „trăiesc din amintiri"..Nu-i adevărat. Amintirile nu fac decît să-ți alimenteze regretul după anii duși, spaima că viața trece și n-ai construit-o așa cum ar fi trebuit ; ai scăpat o dată *marea ocazie,* ai făcut un pas greșit și tot sensul vieții s-a schimbat, rămîi cu ipotezele : dacă în cutare moment eram mai decis, dacă din cele două variante alegeam pe cea într-adevăr bună, dacă nu pierdeam vremea cu... Dacă, dacă, dacă. La ce bun ?

Urmărea, mecanic, mișcarea străzii. Ploaia se oprise ; ploaie scurtă de vară ; norii se depărtaseră spre sud și stăruiau acolo, albi, nemișcați, viu luminați de soarele care se apropia de apus. Trebuia, desigur, să plece ; să se miște printre oameni, să scape de gîndurile neplăcute și să-și imagineze scene pentru roman. Își puse haina și pantofii, își luă cheile, ieși trîntind cu hotărîre ușa, ca un semnal pentru vecinul lui : pleca, într-adevăr.

Coborî scările în pas gimnastic ; abia în holul de la parter se opri o clipă, privi inutil spre cutia de scrisori mereu goală, apoi își aruncă ochii spre stradă. Mici bălți netede mai stăruiau ici și colo pe asfaltul aproape uscat : un copil intrase cu sandalele într-una din ele și țopăia cu încîntare, împroșcînd apa limpede.

— Bună seara, dom'profesor.

— Sărut mîna, scumpă doamnă, salută el voios.

Vecina de la doi, apartamentul de sub el, o cucoană durdulie, tunsă băiețește, îi zîmbi complice :

— O plimbare după ploaie, sau un *randevu ?*

— Nu mai am asemenea preocupări, se apără el. Pur și simplu mă duc să iau aer. Dar dumneavoastră ?

Femeia, o frumusețe cam trecută — acum cîțiva ani era cît p-aci să înceapă o idilă, dar trebuise să cedeze locul unui ceferist mai întreprinzător, care apoi devenise soțul ei — își balansă cochet sacoșa mare :

— Mă duc să-mi aprovizionez familia. Dumneata ești singur, n-ai griji de soiul ăsta.

— În schimb am altele, murmură Ion Georgescu-Salcia.

— Ştiu, ştiu, spuse ea cu glas cîntat. Ţi-am citit nuvela, mi-a plăcut foarte mult...

— Ce nuvelă ?

— Dar pe ce lume trăieşti ? Înţeleg, poet distrat, dar să nu ştii nici măcar despre propria-ţi operă... N-ai citit „România literară“ de azi ? Ţi-a apărut o nuvelă...

— Ah ! E scrisă acum un an. Îmi pierdusem orice speranţă...

— Niciodată nu-i tîrziu, spuse ea cu acelaşi glas cîntat.

— Alerg la chioşc să cumpăr revista. Mulţumesc pentru vestea cea bună.

Îi făcu loc să treacă, deschizînd marea uşă cu geamul crăpat în diagonală, apoi o salută surîzînd şi plecă grăbit înainte, ocolind cu grijă băltoacele. Un an de zile, gîndi. Bine că nu s-a pierdut. Dar cînd o bucurie vine cu întîrziere, îşi pierde din intensitate. Încercă să refacă momentul în care scrisese nuvela. Într-o noapte, dintr-o singură suflare, parcă cu îndîrjire. O răzbunare subtilă împotriva Paulei, dar Paula n-o să fie niciodată conştientă de asta. Poate nici n-o s-o citească. Dar el o scrisese atunci cu gîndul la Paula. Imaginînd o altă viaţă ; o iluzie, o năzuinţă, o variantă în propria lui soartă. Dacă în locul Paulei... Şi inversînd mereu, şi inventînd, şi visînd, scrisese nuvela. Pe atunci trăia altfel, eliberat de prezenţa Paulei se simţea mai apt să vibreze, să trăiască din plin emoţiile. Fata de împărat — mai spera pe atunci — era gata să-i vină în ajutor lui Inimă-Rece. Mai trebuia doar concursul de împrejurări care să-i aducă pe unul în preajma celuilalt. Trecuse un an, şi minunea întîrzia... Între timp, se mai îngrăşase. Şi împrumutase ceva din scepticismul lui Adam. Ce idee la el, că arta şi-a trăit traiul ! Poate arta mediocră, cea care mimează, se preface, maimuţăreşte veritabila emoţie... Dar nu adevărul spus ferm, smuls din inimă, extras din viaţă şi împodobit cu concluziile unei minţi lucide...

Îşi îndreptă umerii din mers, bucuros că nu uitase mica gimnastică economică. Măcar această mică gimnastică. În rest... drumul de acasă pînă la şcoală, zece minute cel mult ; apoi marşurile scurte prin faţa catedrei, luaţi o foaie de hîrtie şi analizaţi poezia „Mama“ ; între subiect şi predicat nu se pune virgulă ; azi vom vorbi despre proza interbelică... Vara mai avea o speranţă : puţin înot în după-amiezile calde face bine oricui. Dar unde sînt verile animate de altădată ? Cînd Paula pleca la părinţi, o conducea cu regret şi politeţe la gară, iar după aceea încerca — şi reuşea mai totdeauna — să-şi recruteze o dragoste *eternă* pentru cîteva zile. Înotul demonstrativ şi flecăreala pe plajă îşi pierduseră, între timp, interesul. Nu cumva îmbătrînesc ? se întrebă speriat.

Îşi dădu seama că pe măsură ce se apropia de chioşcul de ziare, grăbise pasul. Aşadar, apariţia nuvelei nu-l lăsa rece. Tot e ceva, îşi spuse. Mîine, teză la clasa a cincea. Ar trebui să schimb subiectul. Ceva mai accesibil, cu note mari. O clasă care are norocul să facă româna cu un scriitor nu poate fi decît o clasă foarte bună.

— Salut, colega. Văzut şi plăcut ! Pe cînd romanul ?

Directorul adjunct, gras şi cam îngîmfat, se arăta ciudat de amical.

— Scriu la el, spuse romancierul cu modestie.

— Frumos. Să aibă şi urbea noastră un reprezentant în peisajul literelor contemporane. Mult succes !

Simţi că-l simpatizează subit. Poate că, fundamental, e un tip cumsecade ; aşa de uşor ne putem înşela în privinţa oamenilor. Nu-i uşor să fii director, să-ţi baţi capul cu zeci de probleme, să asculţi doleanţele părinţilor, să elaborezi planuri, să aprobi acte de cheltuieli şi să hotărăşti sancţiuni. Oricum, tovarăşul director adjunct o s-o lase mai domol cu criticile din consiliul profesoral, cu aluziile acide despre întîrzierile de la clasă. Revista asta ar trebui înrămată şi adulată ca un totem. Ah, dacă venea acum doi ani !

Cu doi ani în urmă, Paula plecase. Subit, fără explicaţii, fără o ceartă prealabilă. Într-o zi, întors de la şcoală, găsise şifonierul cu uşile date de perete, sertarul de la toaletă golit şi răsturnat pe jos ; nenumăratele sticluţe pline sau goale, care încurcau locul, dispăruseră fără urmă. Drept explicaţie, cîteva rînduri scrise cu dermatograful pe dosul chitanţei de întreţinere. „Nu mă pot ridica la nivelul tău. Prefer să trăiesc în anonimat, ca majoritatea oamenilor. Îţi doresc să fii celebru şi fericit !" Mergînd pe stradă, se încărca de imagini proaspete, încerca să surprindă scene, figuri de oameni, mici tablouri caracteristice. Acum, după ploaie, oraşul era iarăşi cuprins de animaţie. Lumea ieşise pe stradă îndată după ploaie ; trecu poştaşul ; la magazinul „Mobila" se descărca mobilă. Peste acoperişuri dansau razele violete ale unui soare gata să apună ; în aerul spălat de ploaie culorile păreau mai proaspete, lumina mai pură. „Îţi doresc să fii celebru şi fericit !" Din urarea exagerată, poate ironică — dacă admitea că Paula era capabilă de ironii — din urarea aceasta nu se îndeplinise nimic pînă în prezent, dar uite că două evenimente se conjugă, asemenea traiectoriei a două planete care la nu ştiu cîţi ani o dată ajung să atragă pămîntul în acelaşi sens : conferinţa iritantă a lui Adam şi apariţia nuvelei. Este un semn pe care mi-l dă destinul că a sosit clipa, nu mai pot da înapoi, numărătoarea inversă a început, am apăsat pe butonul care declanşează operaţia denumită „să fii celebru şi fericit !"

Doamna de la ziare — avea o fetiţă în clasa a şasea, şi-i păstra totdeauna „Magazinul" — îl întîmpină cu un surîs de zile mari :

— Vai, dom' profesor, publicaţi în revistă şi să nu spuneţi nimic ! V-am oprit două exemplare, poate vreţi să oferiţi cuiva. În orice caz, felicitări.

— Mulţumesc, spuse el cu nepăsare voită. E o lucrare mai veche...

— Lăsaţi modestia, toată lumea vorbeşte, aţi surprins atît de bine oraşul nostru, citeam şi parcă vedeam un film. Nu-i aşa că fata din nuvelă... — se aplecă peste tejghea, acoperind pe jumătate „Programul radio" cu pieptul generos — nu-i aşa că e duduia de la Loto ?

— Aş, personaj fictiv, dragă doamnă, o lămuri cu bunăvoinţă. Cînd am conceput nuvela, duduia de la Loto era în clasa a douăsprezecea. Vă daţi seama că-n literatură...

— Ştiu, fantezia, creaţia, totuşi e vorba de reflectarea vieţii... Am ascultat-o alaltăieri pe Fulvioara la română, avea tocmai lecţia asta.

— E un copil bun, o întrerupse el. Toată clasa lor e o clasă bună.

— Dac-aţi şti cît munceşte mititica ! Ambiţie, de !

Femeia pare hotărîtă să-şi rezolve ad-hoc o problemă de familie, îşi spuse, şi îi dădu o replică neutră, impersonală :

— Fetele sînt în general mai conştiincioase decît băieţii.

— Da, dar ea... cam exagerează. Azi-noapte aproape că n-a dormit. De grija tezei... Apropo de teză, le daţi subiecte grele ?

— Nu, doamnă, dimpotrivă, lucruri accesibile, ceva din clasici, nu vă speriaţi. Vreau ca elevii mei să iubească literatura, nu să se teamă de ea.

— Ei, cînd au norocul să aibă drept profesor un scriitor...

Chiar aşa, gîndi Georgescu-Salcia şi desfăcu nerăbdător revista. Iat-o : aproape o jumătate de pagină, cu o ilustraţie estompată, cîteva linii fine abia sugerînd două profiluri apropiate. Desenatorul a prins ideea, îşi spuse cu satisfacţie.

— Poftiţi restul, spuse femeia.

Tresări. Luă monedele de un leu, le strecură în buzunarul hainei şi împături revistele.

— Mă duc să citesc în tihnă acasă, se dezvinovăţi. Am impresia că au mai scurtat-o.

— Păcat, domnule profesor. Un lucru ca ăsta, frumos şi adevărat, de ce să-l scurtezi ? Eu cînd citesc ceva, deşi nu prea am timp, totuşi seara nu mă culc pînă nu iau o carte-n mînă şi dacă se nimereşte să...

— Bună seara. Vederi aveţi ?

Noroc cu băiatul ăsta, că altfel...

— Am plecat. Bună seara, doamnă.

Pe stradă ţinu revistele aşa ca să nu se vadă titlul, dar nici să se confunde cu un cotidian oarecare. Îl amuza mica lui vanitate. Un succes întîrziat, şi totuşi... Al doilea exemplar îl punea în încurcătură. „Poate vreţi să oferiţi cuiva..." Dar cui anume ? Directorului ? Era abonat. Un lux inutil. Şi să oferi o revistă, cu aerul unui elev care-a publicat o poezie în revista liceului ? O carte, un roman, e altceva. Cu dedicaţie, scrisă oblic pe foaia de titlu şi semnătura întinsă pe toată lățimea paginii. O dedicație bine gîndită, neutră și totuși expresivă, modestă, dar sugerînd importanța cărții : „Prietenului meu Cutare, această încercare de a surprinde tumultul vieții..." Dar o revistă ? Nu e numai a ta. Totdeauna cînd arăta Paulei revista în care-i apăruse o povestire sau un eseu, ea citea în fugă, apoi dădea foaia, curioasă să vadă ceva ilustrații, sperînd să găsească o rubrică de modă sau o notiță mică, inofensivă, care de obicei prevestește un scandal literar. Pînă și lipsa ei de interes încetase să-l revolte în ultimii ani : ca și întrebarea ei stereotipă : „Și cît o să iei pe ea ?"

Măcar ai tăi, cei apropiați, unul, cineva, să-ți prețuiască efortul, să respecte o realizare cît ar fi de modestă, să te consoleze în fața eșecurilor și să-ți înțeleagă refulările. Spune toate acestea în fața instanței chemate să judece motivele de despărțire. Ar înțelege un om străin, care te vede pentru prima oară, ce nu înțelege omul cu care trăiești de-o viață ?

Bine că s-a dus, își spuse. Eram mai singur cu ea decît așa. Cu flecăreala ei anostă, relatări ample despre un drum la piață, reproduceri fidele ale unor povestiri despre accidente, ce-a spus doctorul unei vecine care a fost internată în spital, ce viață amărîtă are femeia care face curățenie — bărbat bețiv, băiatul cel mare condamnat pentru huliganism, un alt copil arierat —, și toate acestea povestite pe larg, cu reproducerea tuturor detaliilor, o hărmălaie fără sens care-l împiedica să-și adune gîndurile. Citise undeva că oamenii limitați se cunosc după fidelitatea cu care redau amănuntele ; bine c-a plecat, dar uite că nici așa n-a izbutit în acești ani să facă pasul dorit, să-și depășească inerțiile, să-și regăsească elanul proaspăt al primei tinereți, cînd visase și începuse să scrie. Pînă astăzi, fiindcă astăzi, iată semnalul, cineva, parcă exterior lui, dăduse startul unei noi existențe mai aproape de esențial.

— Bună seara, maestre !

Tresări. Se opri aproape involuntar și se întoarse să salute. Era colega lui, profesoara de desen.

O admirase totdeauna : tînără, frumoasă, foarte instruită — o trădau replicile pe care le arunca în cancelarie cînd se comenta vreun film sau vreo carte — i se păruse mai întîi că o întîmplare enigmatică o exilase aici, la marginea țării. Curînd după venire se căsătorise, asta îi dădea un aer de stabilitate și risipea întrebările. El păstrase totdeauna față de ea o rezervă cuviincioasă ; se respectau reciproc și, chiar dacă-i înrudeau preocupările artistice, nu încercase vreo apropiere. Nici nu se ivise vreodată ocazia să-i vorbească personal, între patru ochi ; discuțiile lor erau frînturi din conversația generală a cancelariei, în pauzele scurte dintre cursuri. Își ridică pălăria :

— Cu respect, duduie Amalia. Ai spus „maestre" cu ironie, desigur.

— Ironie în fața unui scriitor căruia i-a apărut chiar azi o nuvelă ? Te felicit. Păcat că n-am apucat revista. Am auzit că nuvela e foarte interesantă.

— Mda... Ceva psihologic, o poveste de dragoste, de fapt. Iar dacă-mi faci onoarea să declari că te interesează. îți pot oferi eu revista ; vînzătoarea mi-a păstrat două exemplare.

O măsura discret vorbindu-i. Amalia era îmbrăcată sobru și elegant, ca totdeauna. Acum purta un costum ușor. din mătase, frunze mov presărate pe un fond verde pal ; decolteu strict, nici ațîțător, nici auster, spațiul dintre reverele bluzei discret îngustat de un șirag de mărgele mari — un bob verde, altul mov — care-i punea mai mult în evidență pielea mată, albă, ușor atinsă de soare.

— Îmi place să citesc, mărturisi ea.

Ion Georgescu-Salcia desfășură revistele, le despărți, îi întinse una dintre ele. Amalia zîmbi, își balansă umbreluța încă umedă, abia pliată, pe vîrful arătătorului.

— Așa, fără autograf ?

— Autograf pe o revistă ? Îl păstrez pentru altă dată.

— Anume ?

— Cînd îmi apare romanul...

Amalia mută umbreluța în mîna stîngă, lîngă sacoșă ; luă revista, își atinse cu ea bărbia într-un gest drăgălaș și ridică ochii :

— Sper să se întîmple curînd acest eveniment.

— O iau drept urare, zise el.

N-avea curajul să mărturisească realitatea, că romanul abia se năștea, că deocamdată exista doar o copertă de dosar cu un titlu scris cu litere mari și un teanc de foi imaculate, așteptînd pe biroul „Lămîița"...

— Cum se intitulează ? întrebă Amalia.

— Nuvela ? Iat-o, e aici, pagina a treia...

— Am s-o citesc pe nerăsuflate cum ajung acasă. (Îndoi revista, o privi o clipă, o puse în sacoșa mare, tot mov, din care se vedeau cîteva pachete). Întrebam de titlul romanului. Se spune că scriitorul se detașează de opera apărută și preferă să vorbească despre cea viitoare.

— Este adevărat. Tocmai mă aflu în dilemă cu finalul, nu știu cum să-l dezleg...

— Depinde de titlu. În general, titlul unei cărți oglindește finalul. Cel puțin așa am observat eu.

— Da, răspunse el, uimit de această teorie. În fond s-ar putea să ai dreptate. Ai spirit de observație, nu glumă.

— Așadar, titlul...

— Titlul meu nu spune prea mult. „Pași pe nisip".

Ea desfăcu ușor brațele, cu sacoșă și umbrelă cu tot.

— Dar e minunat. Spune atît de mult...

— Îți place ?

— Evocator, trist și interesant. Abia aștept să-l citesc.

El se gîndi la topul de hîrtie de pe biroul „Lămîița", își aminti tunetele care-i acompaniaseră decizia bruscă, se simți deopotrivă rușinat și plin de elanuri.

— Mai ai de așteptat, mărturisi cu tăria unui fachir care-și înfige ace în degete. Deocamdată n-am scris din el decît... — ezită încercînd să-și învingă scrupulele — decît jumătate. Schimbă vorba, întinzînd mîna spre cumpărături. Mergi spre casă ? Dă-mi sacoșa, te însoțesc.

— A, nu-i grea. Și sînt obișnuită. E uniforma mea de gospodină.

— Oricum, te conduc, dacă nu te temi de opinia publică...

Ea pornise încet alături de el. Rîse :

— Opinia publică are subiecte mai importante. Iar dacă mergi pe stradă cu un om celebru ești mai degrabă invidiat decît bîrfit...

— Mă flatezi, spuse modest Georgescu-Salcia. Celebru cînd publici o nuvelă din an în paște... La vîrsta mea nu-mi mai fac iluzii.

— După ce apare romanul mai vorbim, îl amenință ea în glumă. Dacă o să ne mai cunoști pe noi, muritorii de rînd...

— Zău că exagerezi, spuse el cu încîntare. Se zice că laudele sînt oxigenul sufletelor slabe. Ai făcut un gest... (Lăsă fraza în suspensie, înciudat de această pornire spre confesiune). În altă ordine de idei, ce face soţul ?

— E plecat pe mare.

— Cum de are curajul să te lase singură ?

— Întrebarea trebuie puţin modificată. Cum de am curajul să stau singură ? Mă simt, uneori, un fel de doamna Bovary.

— O doamnă Bovary în cîmpul muncii ! Eşti cadru didactic, ai în grijă cercul de plastică, participi la „Cîntarea României"... Ce fel de doamnă Bovary ?

— Pe dinăuntru, spuse Amalia. Asta-i mai greu de compensat cu cercul de plastică etcetera.

El încetini pasul. Privi în jur ca un explorator.

— Ce ciudat ! Locuim amîndoi pe strada Ancorei şi totuşi discutăm atît de puţin. Izolarea vieţii moderne. Asta aud toată ziua. Şi, din păcate, o simt pe propria-mi piele.

— N-avem încotro, zîmbi Amalia. Există persoane care au încetat să se mai ducă la cinema de cînd au televizor. Un spectacol văzut în colectiv apropie oamenii, nu ? La ţară vecinii ies în curte, îşi împrumută unul altuia o unealtă, se compătimesc reciproc cînd dă vulpea iama prin găini...

— Nu credeam să cunoşti aşa de bine viaţa la ţară, se miră el.

— Nu ştim nimic unii despre alţii. Tot o dovadă a...

Descoperi în tonul ei o undă de resemnare. Dar gloria care îi clocotea în suflet nu oferea climatul potrivit pentru compătimiri. Reţinu, în subconştient, tristeţea ei vagă şi trecu la un subiect mai prozaic :

— Te-a prins furtuna în oraş ?

— Da, eram la cumpărături.

— Ce coincidenţă, cînd domnul Dumitrescu e plecat pe mare. Are ghinion. La prima cursă, o furtună...

— Cînd spui marinar spui aproape automat furtună, glumi Amalia. Am înţeles de la el că-i place. Plus că... nici n-a durat mult. Ei, uite c-am ajuns.

— Aşa repede ! spuse cu sincer regret Georgescu-Salcia.

— Mulţumesc pentru revistă şi încă o dată felicitări, spuse ea. Pe mîine, la şcoală.

Georgescu-Salcia rămase locului, privind-o cum se depărtează pe alee către blocul P.K.-35. Costumul acela decent îi accentua zvelteţea siluetei. Ce chestie, îşi spuse. N-aş fi zis că suferă. O femeie ca ea, energică, frumoasă... Un subiect de roman.

De roman TRĂIT, adăugă cu o inspiraţie subită şi făcu cale-ntoarsă, spre faleza înecată în lumini albăstrui.

Nu-i venea să se ducă acasă. Şi asta, nu pentru că avîntul de acum o oră s-ar fi destrămat. Se gîndea — îşi explica sieşi — că trebuie să adune energie pentru marele salt ; să acumuleze gînduri şi impresii, să strîngă coarda emoţiei, să preseze în el prea-plinul unor sentimente închipuite sau reale, pînă cînd vor ţîşni aproape singure, se vor înşira pe hîrtie cu forţă şi delicateţe, vor contura o lume şi vor alcătui un crîmpei de viaţă.

Şi-apoi cum să se închidă în casă într-o seară ca asta ? O seară încărcată de evenimente, care-l tulburaseră, scoţîndu-l dintr-o inerţie îndelungată ; într-o singură zi conversaţia aţîţătoare cu Adam, apariţia nuvelei şi... şi această femeie frumoasă, cultivată şi cam tristă, care aşteaptă să descopere în filele unei cărţi o copie a lumii, pe alte laturi, în alte structuri...

Mergînd spre faleză, ocolind ochiurile paşnice de apă de pe trotuar, decise să-i ofere ei cartea, capitol cu capitol, să facă din ea primul cititor — personaj modest, dar plin de importanţă în viaţa unui scriitor, omul care-ţi dă senzaţia că scrii pentru cineva anume, căruia îi pasă de ce scrii. Paula refuzase acest rol sau nu ştiuse să-l joace, sau nu era aptă pentru el. Ce trist, ce nedreptate. ce cruzime a destinului, îşi spuse. Dacă Paula ar fi ştiut sau ar fi putut să fie alături de mine, să-mi dea curaj, să mă îndîrjească, să-mi ceară pagini după pagini din opera născîndă... Nu. Pur şi simplu „Cît o să-ţi dea pe asta". Bine că s-a sfîrşit, ce prostie să fii trist cînd scapi de-o povară, în loc să serbezi... Da, plecarea Paulei era un eveniment nu trist, ci demn de sărbătorit. Îl va adăuga motivelor de azi — e cazul, o serbare în loc de capul argintiu al domnului Eduard ivindu-se în uşă şi implorîndu-l să-i ocupe un ceas două din singurătatea lui — ce ridicol, el, care *avea nevoie* de singurătate, să alunge singurătatea altcuiva ! Dar chiar dacă-l lăsa în pace domnul Eduard. ce-l aştepta acasă ? Descuia uşurel uşa şi intra în apartamentul de două camere decomandate. Citise în romanul unui coleg celebru că personajul lui, scriitorul, SCRIITORUL, locuia într-o vilă superbă, cu o cameră de lucru vastă, mobilată cu canapele de piele natur etcetera, între alte piese de mobilier exista şi un bar unde maestrul ***îşi făcea*** whisky cu gheaţă... Revăzu, mental, scena. Aşa mai zic şi eu, să tot scrii, îşi spuse aşezîndu-se la masa lui preferată, în partea acoperită a terasei. În seara asta merit şi eu, dacă nu o cameră de lucru vastă...

— Ce doriţi, dom' profesor ?

— Un whisky cu gheaţă, comandă el neutru, pipăindu-şi pe furiş portofelul ca orice om cu venituri modeste, care-şi permite rar o extravaganţă.

4

Primea vîntul largului drept în faţă, înfăşurîndu-se în sentimentul acela unic : bucuria navigaţiei ; ce e asta de fapt ? O stare, un gînd, o bătaie repede de inimă. Te simţi liber, singur, izolat în acest univers nestatornic, marea ; cauţi un punct de sprijin, căci puntea se înclină pe neaşteptate, ca acum ; totuşi vibraţia balustradei — îşi încleştă pumnul de bara rece — arată că mii de cai putere zoresc la porunca noastră. Orizontul îşi leagănă linia depărtată, parcă şovăind, dar noi ştim să mergem ferm înainte, cu precizie matematică înainte, spre ţel — un punct minuscul pe o hartă ; şi vîntul acesta aspru, şi boarea fină a valului care s-a oprit adineauri la prova şi-acum îţi aduce pe buze gustul sărat-amar al apei de mare...

Locotenentul Păduraru deschise uşa de la camera hărţilor, ieşi repede, trînti uşa după el şi-şi îndesă bine cascheta pe cap. Făcu doi paşi pe puntea de comandă, încercă să salute, dar în clipa aceea nava se înclină pe neaşteptate şi fu nevoit să se sprijine iute de parapet.

— Raportez, staţia meteo anunţă vîntul în creştere, spuse el, nefiresc de tare.

Iacob stătea în picioare, cu o mînă pe bara cromată, rezemat de scăunelul înalt din dreapta timonierului. Zîmbi auzind vestea. Întinse mîna şi luă microfonul :

— Atenţiune, către tot echipajul. Luaţi măsuri de vreme rea. Întăriţi legăturile obiectelor de pe punte. Verificaţi hublourile şi porţile etanşe !

Marea salută cuvintele comandantului ridicînd un val uriaş în faţa navei, tocmai cînd prova rămăsese suspendată în golul dintre două talazuri. Trupul suplu de metal se înfipse în muntele de apă, vibră sub puterea impactului şi o explozie de spumă plesni parbrizul, învăluind catarge şi oameni cu o perdea de stropi reci — tot ce mai rămăsese din valul acela.

— Adu-mi de jos mantaua şi pălăria de furtună, spuse Iacob curierului de cart, un soldat mic, cu privire ageră.

— Mă duc şi eu să-mi fac rost de ceva, spuse Nucu.

Iacob zîmbi.

— Ar cam trebui. Nu ştiai ce te aşteaptă azi. Du-te jos, trebuie să fie o pelerină pe undeva.

Coborînd scările, Nucu regretă că nu-şi adusese pelerina de ploaie cu el. Cînd plecase de acasă era senin, cine-ar fi ghicit că ambarcarea va începe cu o furtună în larg ? Deschise dulapul din cabină, — nu apucase să umble de dimineaţă în el — şi descoperi o haină de piele sintetică, cu glugă ; o îmbrăcă. Îi venea tocmai bine : vîrî mîinile în buzunare, scoase o hîrtiuţă pe care un scris citeţ fixa o identitate : „Diana. Hotel Palas" şi un număr de telefon ; (haina o purtase, evident, fostul secund). Ce ciudat, îşi spuse, i-am preluat funcţia, cabina, acum pelerina de ploaie, ce-ar fi s-o preiau şi pe Diana de la Hotel Palas ? Puse hîrtiuţa la loc în buzunar, spunîndu-şi ironic că făcea parte din inventarul secundului. Se surprinse gîndindu-se la Diana, făcînd presupuneri : era turistă, sau funcţionară la O.N.T., blondă sau mai degrabă brunetă, după nume ; era o cunoştinţă mai veche a fostului secund, sau o persoană cu care urma să vorbească la telefon pentru o treabă oarecare ? O fi vreun crai Niculescu ăsta, în timpul liber aleargă după turiste prin staţiune, dar ce căuta bileţelul în mantaua de vreme rea ?

Afară, fu absorbit de lumina cenuşie, posomorîtă ; soarele dispăruse şi marea devenise deodată aspră, incoloră ; numai departe, spre sud, printr-o spărtură de nori se strecura o lumină ciudată, peticind apa neliniştită cu sclipiri gălbui. Urcă scările ţinîndu-se cu nădejde de balustradă ; muşchii îi erau încordaţi, ca şi cum tot trupul, alarmat de această condiţie nouă, neobişnuită, se împotrivea din răsputeri mişcărilor dezordonate ale navei.

Sus, pe comandă, oamenii nu păreau să ia în seamă înrăutăţirea bruscă a mării. Maistrul timonier, cu mişcări sacadate, energice — i se vedea prin scurta de piele zvîcnirea scurtă a omoplaţilor — răsucea repede timona, sfidînd valurile care muşcau nava. Lîngă platforma mitralierei, locotenentul Văleanu se aplecase spre mitralior şi-i explica ceva, arătînd cu mîna stîngă în lungul ţevii ; cu dreapta se ţinea zdravăn de cutia cu benzi de cartuşe. Nucu nu auzi ce spune, dar îşi închipui că-i dădea o mică lecţie practică.

— Asta-i spinarea anticiclonului din Adriatică, spuse Iacob. Au explicat aseară, la televizor. Scurtă dar puternică, se roteşte încet spre nord.

— Se simte şi la timonă, spuse maistrul timonier. A început să împingă tare spre babord.

— N-are nimic, ţărmul e departe, rîse Iacob.

Lui Nucu i se păru bine dispus, deşi la prima vedere cascheta îndesată pînă la sprîncene îi dădea un aer posomorît. Cozorocul acoperindu-i fruntea, scurta cu gulerul ridicat, umerii largi, binoclul care-i atîrna pe piept, toate îl făceau să semene cu căpitanul unei baleniere din mările australe. Stătea cu faţa spre vînt, mijind ochii, concentrat asupra mării învolburate, cercetînd întinderea pustie şi aplecîndu-se, în răstimpuri, peste umărul timonierului să citească indicaţiile girocompasului.

— Mă tot gîndesc la bărcile de salvare, spuse Iacob. Rîndul trecut, pe o vreme urîtă, s-a slăbit un nod şi era să pierdem o barcă. Probabil că oamenii au învăţat ceva din întîmplarea asta, dar ar fi mai bine să verificăm.

— Mă duc să le controlez, spuse Nucu, bucuros că i s-a ivit prilejul să facă ceva concret.

— Şi vezi dacă e închis bine capacul de la magazia prova. La nevoie, mai strînge-l puţin. Curînd o să avem apă pe punte.

Nucu plecă în grabă. Nu voia să rămînă simplu spectator, chiar dacă fusese numit secund doar de cîteva ceasuri, chiar dacă era la prima ieşire în larg după atîta vreme. Îi vedea pe toţi ceilalţi la posturile lor ; pe o navă în larg nimeni n-are timp să stea degeaba ; iar el îşi refuza, cu orgoliu şi simţ al dreptăţii, răgazul ce i s-ar fi cuvenit, în mod normal, pentru acomodare. Coborî treptele, bravînd, exagerînd proporţiile furtunii ; se simţea pentru prima oară confruntat direct cu marea. Spre prova, la tunul de calibru principal, auzi glasul unui gradat care explica ceva tunarilor ; trase cu urechea — era vorba despre menţinerea ţintei în vizor pe mare rea. Coborî pe puntea principală. Un mecanic se ivi din tambuchiul scund care ducea la compartimentul maşinilor ; dînd de vînt, îşi şterse cu dosul palmei transpiraţia de pe frunte, de pe gît, şi alergă spre tromba de aerisire.

— Ai să răceşti, îi spuse Nucu. Vii de la căldură...

Soldatul se opri, se întoarse spre el. Blond, cîrn, cu pistrui pe pomeţi, părea un copil care se joacă de-a soldaţii. Pe obrazul drept avea o dungă neagră, probabil se atinsese cu mîna plină de ulei.

— Sînt obişnuit, tovarăşe locotenent-major. Am fost motorist pe cargou, acolo e căldură mai mare... Permiteţi să întorc tromba.

— Întoarce-o, că vîntul şi-a schimbat direcţia. Cum staţi acolo, jos ? Are cineva rău de mare ?

— Mai au cîte unii, zîmbi motoristul. Boală fără leac. Dar îşi văd de treabă. Stau cu găleata lîngă ei, o mai iau în braţe, se răcoresc, după aia înapoi lîngă motor...

Nucu dădu din cap aprobator şi plecă spre prova. Comandantul tunului de calibru principal, un caporal mic şi rotofei, cu obraji bucălaţi şi ochi mici, de oriental, se întoarse spre el şi-l salută.

— Cum e ? îl întrebă Nucu.

— Cam frig, tovarăşe locotenent-major. Aici, la prova, e totdeauna mai răcoare. În schimb rezistăm la răul de mare. Avem aer berechet...

— Te-am întrerupt de la lecţie.

— Nu era o lecţie. Le explicam ochitorilor că pe mare rea, cînd nava are ruliu mare, ochirea are un secret al ei. Trebuie să aştepţi pînă cînd nava vine la orizontal, şi-n clipa aceea declanşezi focul. Acuma am trecut la exerciţii...

— Dă-i înainte, spuse Nucu. Adevăratul tunar pe mare rea îşi arată priceperea...

Dincolo de tun, chiar lîngă „sparge-val“, coama de oţel care protejează puntea împotriva valurilor, un soldat se străduia să împăturească o husă mare, de culoare cenuşie.

— Ce faci aici, soldat ?

— Tovarăşe locotenent-major, sînt soldatul Ştefănescu, raportez : tova'maistru mi-a dat ordin să cos capotul de la vinciul ancorei, că s-a rupt într-o parte.

— Ai grijă să nu te ia cu totul vreun val.

— Am înțeles !

Deci ăsta-i Ștefănescu de care-mi vorbea comandantul. După față ai zice că e un înger deghizat în soldat. Cine și-ar închipui că mutrica asta nevinovată ascunde un poznaș de prima clasă ? „Un băiat isteț, dar nu-și folosește cum trebuie istețimea. Fii cu ochii pe el..."

Se apleca să încerce închizătoarea tambuchiului, o roată groasă, neagră, semănînd cu un volan în miniatură. Nici nu izbuti s-o clintească.

— Am strîns-o bine, spuse vesel Ștefănescu. Face parte din sectorul meu. Dedesubt e magazia...

— Știu, spuse Nucu. Ai grijă să fie toate în regulă. După ce ancorăm o să cobor și eu, să văd cum ai gospodărit magazia.

— A controlat-o și tovarășul maistru și m-a lăudat.

— O să te laud și eu dacă găsesc ordine... Acuma du-te și coase capotul. Vezi să faci lucru ca lumea.

În preajma bărcilor îl găsi pe maistrul Pandele ; întindea saulele care fixau învelitorile de protecție de deasupra bărcilor. Maistrul se opri din lucru, salută.

— Voiam să văd dacă sînt bine legate, spuse Nucu.

— Poftiți, verificați, tovarășe locotenent-major. Le-am verificat și eu cînd s-a dat semnalul de vreme rea. Dacă vreți să vă convingeți...

Făcu un gest de invitație cu mîna. Nucu stătu la îndoială : dacă verific, maistrul s-ar simți jignit, ar spune că n-am încredere în cuvîntul lui ; dacă trec mai departe, maistrul poate să mă creadă nepăsător față de problemele navei. O să verific totuși...

Se apropie de gruiul care susținea barca, încercă să învîrtească manivela instalației de coborîre, manivela nici nu se clinti. La un pas de el, maistrul Pandele aștepta privindu-l printre gene.

— Ce v-am spus eu, zîmbi el victorios.

— Da, nu se clintește, deși e unsă din belșug...

— E drept, spuse maistrul cercetînd de aproape mecanismul, băieții ăia au cam făcut risipă de vaselină. O să-i pun s-o șteargă. S-or fi gîndit că vine ploaia și, în aerul ăsta, pînă mîine apare rugina...

Nucu încuviință din cap și plecă mai departe. Pînă și-n lucrurile cele mai simple, gîndi, adevărul este undeva la mijloc. Dar maistrul recunoscuse, implicit, că trebuia lucrat cu mai multă grijă, chiar dacă se grăbise să găsească o justificare. Să nu mă pripesc ; trebuie s-o iau încetișor, chibzuind cu grijă ; pînă le-nțeleg bine pe toate...

În noaptea precedentă, după ce primise ordinul de numire, își făcuse planuri, își elaborase o linie de conduită, compusese mici discursuri, care să-i definească de la bun început principiile. Dar evenimentele nu-i îngăduiseră să desfășoare această muncă prealabilă ; orele se încărcau cu mici întîmplări, cu fapte care-l puneau în situația să-și aplice principiile fără multă vorbă.

— Ce e pe jos ? întrebă Iacob punînd deoparte tabela învelită în material plastic transparent.

— Totul în regulă, tovarășe comandant. Am controlat și bărcile, și închiderea tambuchiurilor...

— Oamenii ce fac ?

— Își văd de lucru, au destule de făcut.

— E bine. Trebuie controlați, mai ales în condițiile astea, Răul de mare poate avea efecte nedorite. Dumneata cum te simți ?

— Normal, tovarășe comandant. Nu-mi purtați de grijă.

— Ai început să semeni cu un lup de mare, surîse Iacob. Îmi pare bine că nu te-ai speriat. Acum un an, un reporter a mers cu noi tot pe-o mare ca asta. A făcut poze, a stat de vorbă cu oamenii, totul în regulă. Dar după ce am acostat, cînd a venit să-și ia rămas bun, s-a jurat că nu mai pune piciorul pe o navă în viața lui.

— Am mai fost pe mare, spuse Nucu.

— Știu, n-am făcut nici o aluzie. Voiam doar să spun că vremea rea schimbă starea de spirit a oamenilor. Esențial e să-ți ții firea, asta e...

Ridică iarăși binoclul la ochi, se roti încetișor, cu tot corpul, înconjurînd cu privirea orizontul cenușiu ; o vreme stărui asupra unui punct, apoi explică :

— Mi s-a părut că văd ceva pe mare. Observator, ai văzut ceva în prova babord, zece grade ?

— A fost ceva, tovarășe comandant, dar n-a mai apărut. O fi vreo scîndură, ceva, care joacă pe valuri.

— Ține sub observație zona, pentru orice eventualitate. Și raportează tot ce vezi, chiar dacă nu știi ce este. Mai bine să ne alarmăm degeaba, decît să...

— Am înțeles, tovarășe comandant.

Locotenentul Păduraru ieși iarăși din comandă. Avea în mînă o schiță învelită tot așa, în material plastic transparent. Se apropie de comandant, îi întinse schița :

— Vă raportez că am ajuns la careul șaisprezece. Trebuie să raportăm la bază și să începem cercetarea de hidrolocație.

— Bine. Vom raporta imediat. Se întoarse spre locotenentul-major Stere, care aștepta tăcut în ușa camerei hărților. Stația hidro e gata ?

— Gata, tovarășe comandant. Am și pornit convertizorul.

— Vezi de Dragomir ăsta, să nu se facă de rîs. Ochii și urechile la aparate. Pe undeva a fost lansată o geamandură, între două ape ; trebuie s-o descoperim. Să nu trecem pe lîngă ea ; ar însemna că am consumat degeaba cîteva tone de motorină.

— O să stau pe lîngă el, spuse Stere. Pe vreme rea e mai greu să prinzi ecoul...

— Citat din clasici : războiul nu se duce numai pe vreme bună, zîmbi Iacob. Ia toate măsurile, Stere. Stația în fonie merge ?

— Aveți semnalul, tovarășe comandant.

Iacob luă microfonul, vorbi rar și deslușit :

— Cașalotul, sînt Delfinul șapte, răspunde dacă mă auzi...

— Aici Cașalotul, recepție, se auzi un glas hîrîit în difuzor.

— Mă aflu în cercul Barbu, execut culesul.

— Am notat, vă dorim succes...

— Asta n-a mai codificat-o, spuse Iacob, punînd microfonul la loc. E un fost comandant de-al meu, operativul. Ne urmărește de la distanță, un fel de mamă bună. Să n-o dezamăgim...

Nucu asculta reflectînd : exista, fără-ndoială, un paragraf de regulament pentru fiecare împrejurare, pentru fiecare moment al ieşirii în larg ; dar alături de el, completîndu-l, existau nişte reguli nescrise, exista omul acela a cărui voce răguşită se auzea în difuzorul staţiei de radio ; existau legături care se stabiliseră prin ani, prin evenimente...

Îşi refuza cu bună ştiinţă introspecţiile, căuta să înţeleagă tot ce se petrece în jur, să prindă nuanţe şi să înţeleagă adevăruri care i se dezvăluiau cu greu.

Dimineaţa, la plecare, comandantul îi încredinţase o parte din conducerea manevrei. Oamenii veniseră pe rînd, îşi ocupaseră locurile, cerînd permisiunea după regulile obişnuite ; îi atrăsese atenţia maistrul mecanic cu mina lui sumbră. Iacob îl măsurase cu o privire scurtă, pe cînd se aşeza în faţa manetelor de comandă a maşinilor :

— Ai tras-o aseară, Ioniţă...

— M-am încurcat, tovarăşe comandant, fir-ar să fie. Şi doar jurasem să nu mai calc pe la Cazinou...

Iacob privise o clipă spre prova ; aştepta un răspuns, răspunsul veni : „Ancora smulsă !“ — aşa începea, de fapt, navigaţia, abia acum nava se desprindea de ţărm, prindea viaţă sub mîna încercată a comandantului.

— Maşinile încet înainte, spusese comandantul. Să iei o aspirină.

— Încet înainte, repetase maistrul. Am luat, tovarăşe comandant. Dar leacul adevărat e acolo, pe mare. Dacă dau niţel de aer, e-n regulă.

— Sper că n-o să mai...

— Nu, tovarăşe comandant. Am încheiat capitolul.

— Ai mai spus-o.

— De data asta chiar că s-a terminat...

Făcuse legătura între acest dialog şi aluzia lui Văleanu, în careu, despre vodcă ; maistrul mecanic arăta, într-adevăr, posac şi prost dispus, dar nici cele cîteva ore de marş pe mare nu-l făcuseră mai comunicativ ; aşa o fi din fire, se gîndi acum privindu-l cum stă la postul lui, cu mîinile încleştate pe manete, cu ochii la cadranele celor două tahimetre care indicau turaţia elicelor...

— Comanda ! Ecou slab în babord, trei sute de grade! se auzi un glas deformat de tubul portavoce.

Iacob se aplecă spre portavoce :

— Bine, Dragomire, te felicit. Stabileşte distanţa.

Stere ieşi din camera hărţilor cu cascheta în mînă, cu părul răvăşit de căştile pe care abia şi le scosese :

— A prins-o, tovarăşe comandant. Aţi văzut ce poate Dragomir al nostru ?

— Să nu fie vreun ecou întîmplător, vreo stîncă, vreo epavă...

— N-are ce căuta în zona asta. Sîntem departe de traseul navelor comerciale. Şi ecoul se menţine constant.

— Atunci bravo lui ! O să raportez la bază. Se îndreptă spre Nucu : Acum vine partea frumoasă : un exerciţiu general de atac antisubmarin. Daţi alarma !

Nucu se îndreptă spre tabloul electric, unde se afla butonul soneriei de alarmă. Cu cîteva clipe înainte, îl văzuse pe mitralior stînd zgribulit pe scăunelul lui asemănător cu o şa de motocicletă. Apăsă pe buton. Soneria zornăi asurzitor. Mitraliorul tresări, mînui cu dexteritate cîteva manete, stîrnind zgomote metalice seci şi scurte, care acopereau sunetul soneriilor de alarmă ; îşi puse casca, se aplecă asupra aparatelor de ochire şi strigă :

— Mitraliera gata de luptă !

Nucu se apropie de balustradă. Pe punte, oamenii alergau la posturi ; platforma lansatoarelor de bombe reactive se mişcă încetişor la dreapta şi la stînga ; tambuchiul magaziei de muniţii se deschise parcă de la sine ; începură să se audă rapoartele :

— Lansatoarele, gata de luptă !

— Tunul pupa, gata de luptă !

— Tunul prova...

Iacob, cu cronometrul în mînă, aştepta. Nucu îl privi nedumerit :

— Mai e ceva ?

— Aruncătorul din babord n-a raportat încă.

— Aruncătorul babord, gata de luptă ! se auzi un glas repezit.

— În sfîrşit, spuse comandantul şi stopă cronometrul. Patru secunde întîrziere, din cauza unui mormoloc !

Lui Nucu îi veni să zîmbească. Termenul de „mormoloc" îi părea hazliu şi nepotrivit în acest moment. „Mormolocul" era unul dintre flăcăii aceştia iuţi şi ageri, care-şi puseseră într-o clipă căştile şi alergaseră ca din puşcă la locurile lor.

— Vălene, du-te jos și vezi de ce-a întîrziat. După asta mai încercăm o dată. Ce se aude cu ecoul ăla ?

— Ecou constant în direcția inițială, răspunse Stere. Am stabilit coordonatele.

— Să le transmitem la bază, hotărî Iacob. Dacă se confirmă, misiunea de căutare a reușit. Și pregătirea pentru atac... minus cele patru secunde. Ce părere ai, tovarășe locotenent-major ?

Nucu tresări ; întrebarea venea pe neașteptate : deocamdată nu putea să aprecieze cît de bine acționase echipajul. Totuși trebuia să răspundă : simțea privirile celor de pe comandă ațintindu-l ; pînă și morocănosul Ioniță își întorsese puțin obrazul cu vinișoare roșii spre el.

— Cred că a mers bine, spuse el. Patru secunde nu sînt mult, mai ales că e vorba de un singur om. Plus că nu știu cum stăm față de timpul prevăzut în barem.

Iacob zîmbi, își scoase cascheta, își netezi părul negru, își drese glasul :

— Timpul n-a fost rău. Chiar cu cele patru secunde, ne-am încadrat în barem. Dar e vorba de altceva, un barem al nostru, o performanță locală pe care am atins-o de multe ori. E un bun cîștigat și nu vreau să-l abandonez...

— Trebuie să avem în vedere și condițiile meteo. În primele ore de timp rău, randamentul scade, după cîte știu.

— Așa e, dar nu-i un motiv să slăbim exigența. Tocmai în condiții grele se formează adevăratul antrenament. Le-am explicat și medicilor : după părerea mea, trebuie păstrat tonusul, un fel de încordare permanentă a voinței, altfel răul de mare face ravagii... S-au pierdut bătălii din cauza răului de mare.

— Există și aspectul fiziologic, spuse prudent Nucu.

— Nu neagă nimeni asta. Dar noi trebuie să vedem unitatea dintre fiziologic și psihic. Să vedem organismul ca un tot, cum spuneau cei vechi. Moralul, dublat de antrenament... Îți dai seama ce lucru formidabil poate ieși de-aici ? Asta mă străduiesc să fac. Eu și toți cei pe care-i vezi pe nava asta.

— Numărați-mă și pe mine, zîmbi Nucu. Mă raliez din tot sufletul acestei idei !

Locotenentul-major Stere ieși din camera hărților fluturînd o hîrtie :

— Raportez, tovarăşe comandant, baza confirmă coordonatele ţintei submarine. Coincid cu cele stabilite de noi.

— Felicitări, spuse Iacob. Putem să ne reluăm marşul. Vom trece prin poligonul de viteză, să vedem ce poate bătrînica noastră. Timonier, ne întoarcem la vechiul drum. Viteza maximă !

— Viteza maximă ! repetă înviorat maistrul mecanic.

Vînătorul şapte se avîntă ca o săgeată, despicînd valurile.

Nucu se rezemă de parapetul comenzii, îşi aprinse o ţigară şi se uită la ceas. Aproape de miezul nopţii. Rămase uimit cît de repede trecuse cartul acesta. Era a treia noapte pe care o petreceau la ancoră, într-o zonă depărtată de ţărm. Acomodarea cu nava se petrecea rapid ; seara, după terminarea programului de pregătire, ofiţerii rămîneau o vreme pe puntea de comandă, vorbeau de una şi de alta — nu lucruri importante, ci banalităţi care compun universul obişnuit al unui om, amintiri din şcoală, cîte ceva despre familie, un prieten comun... Destul ca să-l ajute să nu se simtă singur, izolat, să-i împrăştie stinghereala de nou-venit...

În această seară intrase de cart împreună cu caporalul Vişoiu, un băiat cu vorba potolită, croitor de meserie ; aflase despre el că se însurase înainte de armată şi acum aştepta un copil.

— Ai fost harnic, glumise Nucu.

— Poate cam prea harnic. Dar e un fel de tradiţie în familia noastră. Tata s-a însurat tot aşa, de tînăr. Acuma merge cu mine pe stradă şi mă prezintă prietenilor : „Frate-miu mai mic“, şi toţi rîd, că ştiu povestea...

— Şi nu ţi-e dor de-acasă ?

— Am mai fost, n-am de ce mă plînge. Dar acuma mă-ncearcă grija. Nevastă-mea stă cu părinţii, totuşi e greu, ştiţi ? Şi e cam slăbuţă din fire...

Se gîndi la Amalia. Ea cum s-o simţi singură, ştiindu-l departe ? Mai lipsise în cîte-o noapte, cînd era de serviciu, dar avea grijă să-i telefoneze seara tîrziu, cînd ştia că-i gata de culcare ; ea îi dădea un mic raport despre micile evenimente ale zilei, apoi îi ura noapte bună...

Plecase de acasă fără să știe că-l așteaptă o ieșire în larg; abia avusese răgazul să-i telefoneze înainte de ridicarea ancorei :

— Diseară nu vin.

— Aha ! A și început !

— Să nu fii îngrijorată, o să lipsesc cîteva zile.

— Ai tot ce-ți trebuie ? Mai ai timp să treci pe-acasă ?

— Știi bine care-i casa marinarului, spusese el în glumă. Nu te speria, nu-mi lipsește nimic.

— Atunci... te aștept. Ai grijă de tine...

Îl obseda fraza ei din care răzbătea o vagă nemulțumire : „A și început ?“ Dar trebuia să se deprindă și cu asta ; doar se măritase cu un marinar...

Oftă, își roti privirea în spațiul negru din jurul navei. Nu distingeai nimic în bezna fluidă care se întindea atotputernică dincolo de balustradă. În răstimpuri, lumina de ancoră risipea scînteieri scurte pe creasta unui val, născînd imagini curioase : o jerbă de flori incolore, fremătînd o clipă înainte de a fi înghițită de hău ; un șirag de perle pe care marea și-l oferea într-un joc neobosit, ca să-l absoarbă după o clipă ; un soclu nestatornic pentru o statuie imaginară ; sau poate aripa dorsală a unui animal marin... Ar fi absurd, gîndi, Balena Albă aici, la un pas, în aceste ape negre, pe cînd noi stăm la ancoră, prizonierii pămîntului totuși ; a sta pe mare nu-i același lucru cu a naviga. O stare intermediară, acest antrenament la ancoră : viață departe de țărm, puntea mereu în balans...

În prima zi, hula puternică iscată de vîntul dimineții pusese la încercare echipajul ; e drept, cînd se făceau diverse exerciții, oamenii alergau la posturi, îndeplineau ce li se cerea, dar se vedea că nu le e ușor ; unii aveau rău de mare, se aplecau, palizi, peste balustradă, ținîndu-și cu o mînă boneta, iar cînd se îndreptau arătau și mai livizi. La prînz, în careu, ofițerii mîncaseră ținînd farfuria în mînă, căci tangajul navei făcea supa să oscileze imprevizibil... Abia a doua zi, după somnul profund, legănat, echipajul prinsese cu adevărat inimă ; pe punte se auzeau rîsete, exercițiile merseseră ceas. Comandantul, cu cronometrul în mînă, își savurase în secret micul succes al ieşirii... Dar oare asta-i tot ? se întreba acum puţin deconcertat de pustietatea neagră din jur...

— Te-ai plictisit ?

Tresări. Iacob venise pe neştiute, sau poate vuietul constant al vîntului îl împiedicase să-i audă paşii. Se întoarse spre el ; abia îi distingea faţa în lumina săracă, reflectată de cadranele aparatelor.

— Să mă plictisesc, tovarăşe comandant ? Poate peste cîţiva ani. Acum, în nici un caz. După trei zile în larg, şi mai ales în ritmul ăsta. Cînd să te plictiseşti ?

— Seara, spuse comandantul. Cînd rămîi singur cu tine. Cînd te eliberezi de grijile zilei şi începi să-ţi pui întrebări.

— De unde ştiţi că-mi pun întrebări ?

— N-ai de ce să te ascunzi. În aceste trei zile, am reuşit să te cunosc cît de cît. Eşti interiorizat. Sau, după clasificările din psihologia modernă, temperament introvertit. Şi uneori îi suspectezi pe ceilalţi pentru cuvintele lor. Încerci să afli ce se ascunde îndărătul unei fraze. Iar după aceea rămîi cu ochii duşi şi strîngi din dinţi. Nu te supăra, dar asta, după modestele mele cunoştinţe despre viaţă, înseamnă că urmezi de unul singur dialogul, sau îl derulezi, ca de pe-o bandă de magnetofon, şi îl asculţi iarăşi şi iarăşi, întorcîndu-l pe toate feţele şi făcîndu-ţi reproşuri : la vorba asta trebuie să răspund aşa, dincolo trebuie să tac o clipă şi să gîndesc mai mult... Aşa mi se pare mie...

— Aşa şi este, spuse Nucu repede. Aveţi intuiţie...

— Mai degrabă experienţă, spuse comandantul. Nu eşti primul om de felul ăsta pe care-l întîlnesc. Iar dacă ai avut nouă care au început aşa şi au mers pe un anumit drum, sînt şanse ca şi al zecelea să urmeze regula.

— Interesant. Şi mai ales logic. N-o spun ca să vă flatez.

— Nici nu mi-ar place...

— Vîntul creşte iar, spuse Nucu. O vară ciudată, în orice caz. Îngăduiţi-mi o întrebare. Cum au evoluat ceilalţi nouă ?

Iacob rîse de-a binelea şi-i puse mîna pe umăr :

— Bine, cum să evolueze ? Au sfîrşit prin a se adapta. Şi-au tot pus întrebări, şi-au tot dat răspunsuri, pînă cînd au aflat ce trebuia, adică esențialul : avem o treabă prea importantă aici, ca să ne jucăm cu sufletele. Pe vaporul ăsta s-a statornicit o linie de conduită : spune-i, deschis, omului ce ai de spus. Cel care are de făcut un reproș trebuie să-i spună pe loc celui în cauză. Dacă așteaptă ca să i-l trîntească în adunarea generală, este privit într-un anumit fel.

— Înseamnă că adunările nu-s combative.

— Ah, crezi că în asta stă combativitatea ? Să dai pe față, în auzul tuturor, ceea ce ai clocit o lună de zile ? Adunarea are treburi mai importante.

— Frumoasă idee, spuse Nucu.

— Căutăm să fie o realitate. Te vei convinge singur. Să știi că nu e invenția mea. Am văzut-o și am trăit-o. Și i-am văzut rezultatele. Prin contrast cu alte... metode. Acum vreo șapte ani venise la brigadă un tovarăș foarte dur, căpitan de rangu-ntîi Stroe, dacă-l cunoști.

— Acum șapte ani abia intram în institut.

— Așa e. N-aveai de unde să-l știi. Ei bine, venise cu niște idei ciudate despre disciplină. Vorbea urît cu oamenii, îi umilea în fața subalternilor, împărțea pedepse în dreapta și-n stînga. Habar n-ai ce repede s-au schimbat lucrurile pe nave. Oamenii au socotit că așa trebuie să facă și ei. Unii, convinși că asta-i *linia*. Alții, ca să-l imite. Să-i facă plăcere. Sau să se dezvinovățească în fața lui : „Eu mă străduiesc să fiu exigent..." Peste tot auzeai strigăte, mustrări, cuvinte jignitoare. Zilele de arest curgeau. Pînă cînd un maistru de la atelierul de torpile s-a îmbătat într-o seară și a declarat în gura mare că o să-i arate el lui. Maistrul a fost judecat în Consiliul de onoare, sancționat. Dar povestea s-a auzit mai sus. A venit un colonel, activist de la minister, să cerceteze, să afle *ce motive* avea maistrul cu pricina. Colonelul a luat-o pe îndelete. Nu s-a mulțumit să discute numai cu maistrul. A stat de vorbă cu zeci de oameni. A cercetat și la garnizoană, să vadă cîte zile de arest se împărțiseră în lunile acelea. A aflat de ordinul ca soldații care aveau abateri să fie tunși. A găsit un militar care nu ieșise patru luni încheiate în oraș. Toate acestea purtau o semnătură, vorbind la figurat. Deși aparent treburile mergeau strună în brigadă, disciplina impusă de el avea prea puțin din principiile noastre... Colonelul a știut să descopere adevărul. A întocmit un raport amplu, documentat, cu declarații de la oameni. Scurt timp după asta, ofițerul respectiv a fost trecut în rezervă...

— Înseamnă că s-a făcut dreptate.

— S-a făcut, dar pînă la asta ? Cîți oameni nedreptățiți, lezați în demnitatea lor ? Unde mai pui că omul acela era un profesionist foarte bun...

— Dacă era bun, nu proceda așa.

— Bun profesional, accentuez. Se pricepea la tactică, avea „ochiul cîmpului“, cum se zice. Găsea totdeauna soluții optime la situații tactice dificile... Dar degeaba... În meseria noastră nu-i de-ajuns să fii bun specialist. Îți mai trebuie și ceva suflet...

Nucu își aminti expresia fermă pe care Iacob o folosise în prima zi a întîlnirii lor : să ții oamenii în mînă. Îl revăzu cu cronometrul în față, privindu-și mustrător subalternii și hotărînd să ia de la capăt exercițiul acela istovitor. Iar acum, ținea un discurs ademenitor despre umanism...

— Aveți dreptate cînd vorbiți despre umanism, grijă pentru sufletul omului și așa mai departe. Însă uneori...

— Sînt prea dur cu echipajul, asta vrei să spui ? Nu sînt dur, ci exigent. Iar exigența și omenia nu se exclud, dimpotrivă. Dacă-l înveți pe om să lupte, înseamnă că ai grijă de el. Sîntem soldați și meseria ne cere să formăm soldați buni. În luptă, viața omului depinde adesea de cîteva secunde ; cîștigînd aceste cîteva secunde, îți cîștigi viața însăși. Dacă le pierzi, ești pierdut. Eu nu le îngădui să piardă.

— Atunci punem semnul egalității între exigență și omenie ?

— Pune-l fără teamă. Cel puțin aici, în meseria noastră. În armată, poate mai mult decît oriunde, așa stau lucrurile. Răspundem de viețile oamenilor, trebuie să avem grijă de tot ce implică asta. Cine nu înțelege acest adevăr, greșește profund. Iar greșeala se răsfrînge asupra unui compartiment vital : apărarea țării. Aici nu se admit compromisuri. Așadar, să nu-l socotești un om rău pe comandantul care-și pune soldații să alerge cîțiva kilometri cu ranița-n spate. El îi antrenează, nu-i chinuie.

— Da, spuse Nucu. Numai că soldații nu pricep totdeauna asta.

— Cînd nu pricep, e vina comandantului că n-a izbutit să le explice.

— În condiţiile astea e greu să te faci iubit de soldaţi...

— Ah, spuse victorios Iacob, iată un test care-mi plăcea foarte mult cîndva. Să facem portretul unui comandant iubit de soldaţi. Şi s-o luăm pe-ndelete : e un om moale, dispus să facă concesii ?

— Nu, nu cred, spuse şovăitor Nucu.

— Sigur nu. Trebuie fermitate, exemplu personal. Am auzit zeci de oameni povestind despre comandantul lor. Revenea o frază pe care o ţin minte : „Aspru, dar drept. Ne scotea sufletul, dar avea grijă de noi !“ Şi aşa mai departe.

Își aprinse o ţigară, se rezemă de scăunelul din dreapta timonei. Alături, pe platforma mitralierei, marinarul de cart tuși.

— Cine-i acolo ? întrebă Iacob.

— Caporal Vișoiu, tovarășe comandant.

— Cum te simţi ?

— M-am obișnuit, tovarășe comandant. În prima zi a fost mai greu. Acuma nu mai am treabă cu răul de mare.

— O să-mi pară rău cînd termini armata, Vișoiule. Aș vrea să am în echipaj tot oameni ca tine.

— Vă mulțumesc, tovarășe comandant. Și mie o să-mi pară rău că plec...

— Deocamdată fii cu ochii-n patru !

Se întoarse spre Nucu :

— Cam multă teorie, așa-i ? Simți nevoia să gîndești, în nopţile astea cînd stăm la ancoră. Hai, du-te la culcare. Cine te schimbă ?

— Locotenentul-major Stere. Nu s-a culcat, citește.

— Obiceiul lui. Cred că nu-i place să fie trezit din prima oră de somn. Băiat foarte bun și sensibil.

— Așa mi-a părut şi mie. Cam tăcut însă.

— Gîndește mult. Sau... visează.

Nucu îi ghici zîmbetul în întuneric. Se simți deodată foarte aproape de omul acesta.

— Și mie-mi place să visez uneori. Mă gîndesc așa, ce-ar fi să întîlnim într-o zi o balenă albă...

Comandantul trase adînc din ţigară, jarul înteţit îi lumină pentru o clipă profilul ferm.

— Hm, vechiul simbol... Şi pe mine m-a pasionat cartea aceea. Există o specie de cetacei în Marea Neagră ; nu chiar balene albe, dar nişte rude de-ale lor... Dar mărturiseşte că visul ăsta n-are legătură cu pasiunea pentru fauna marină. Fiecare marinar adevărat poartă în el un vis. Melville a scris o carte, nu ? Fantezie, realitate ? Cine știe ? Poate că a auzit povestea de la marinari, va fi existat un basm care, ca toate basmele, exprimă o năzuință. Dacă n-ar fi scris-o Melville, ar fi scris-o altcineva. Sau s-ar fi scris singură, alcătuindu-se din poveștile tuturor. Din simțirea tuturor. Și dacă Balena Albă există în gînduri, avem dreptul s-o așteptăm...

Se întoarse spre balustradă și azvîrli țigara, Vîntul purtă micul sîmbure de foc, departe, de-a lungul bordului. Iacob rămase cu fața spre locul acela fără nume, parcă ascultînd ceva, parcă bănuind undeva, în preajmă, umbra cetaceului fantastic. Nucu îi respectă tăcerea. Se depărtă călcînd ușor și coborî pe vîrfuri scara. Îl aștepta, în cabină, cartea aceea, povestea de totdeauna a celor ce pribegesc pe mare.

5

Amalia trînti catalogul pe masa din mijloc, apoi scotoci prin poșetă, scoase o ţigară şi privi în jur.

— Fumaţi fără grijă, spuse Doina Popescu netezindu-şi bretonul care-i cădea, nostim, pînă aproape de sprîncene. Directorul a plecat la inspectorat.

Parcă atîta așteptau. Scoaseră cu toții ţigări ; bricheta cu aprindere electronică a lui Georgescu-Salcia făcu ocolul cancelariei. Cîteva clipe, ocupaţi cu ţigările, tăcură. Se auzea ţăcănitul calm al pendulei impunătoare, cu cadranul străjuit de două coloane subţiri de stejar sculptat. Mişcarea rară a pendulului sugera alt ritm de curgere a timpului.

— Ultima oră pe ziua de azi, spuse gînditor Adam, profesorul de filosofie, un tip pedant, cu trăsături regulate, cu tîmple argintii, care-şi ascundea cu eleganţă cei cincizeci de ani.

— Bate-te peste gură, se grăbi să-l certe profesoara de naturale, o femeie înaltă şi trupeşă. Să nu spui niciodată „ultima oră“.

— Ești superstițioasă, tovarășa ? o certă Adam.

— Superstiţioasă ? Nu ştiu. Dar cuvintele ascund o semnificație, nu ? Cînd spui cuiva „să ne vedem sănătoși“, nu e exprimarea unei dorinţe ?

— Chiar şi „bună ziua“ are la origine tot o urare, zîmbi Georgescu-Salcia. Oamenii sînt superstiţioşi. A-i dori cuiva noroc e mai degrabă un apel la forţe supranaturale.

— Atîta teorie, mormăi profesorul de sport. Mai bine spuneţi la ce oră se transmite meciul.

— Ei, am şi uitat de el, tresări Georgescu-Salcia.

— Scriitor, şi amator de fotbal ?

— În timpul liber, *miss* Popescu.

— Televizorul meu s-a prostit de tot, spuse profesoara de naturale. Ceva cu tubul catodic...

Amalia asculta numai pe jumătate banalităţile pe care le schimbau cei cîţiva oameni, în cancelaria plină de fum. Ultima oră, gîndi. Şi după asta, acasă. În pustiu şi linişte, o să dau drumul la mag şi o să curăţ cartofi în acordurile unei melodii adecvate. Iar Alec se plimbă pe un bulevard larg dintr-o metropolă fără nume, sau îşi petrece vara într-o staţiune pitorească.

— Nu mai vine vacanţa, spuse Adam tamponîndu-şi fruntea cu o batistă mare, albastră. Căldura asta e o calamitate. Copiii sînt tot mai greu de strunit. Cînd unul, cînd altul, absentează nemotivat...

— Nu chiar nemotivat, zîmbi Doina Popescu. Motivul îl cam ştim, se duc la plajă. Aşa e în fiecare an. Plus că vara asta a venit mai devreme.

— E ora, spuse profesoara de naturale. Stingeţi ţigările. Eu mă grăbesc, am lucrare practică. Pa, copii.

— Pe cînd şcoala la domiciliu, prin televiziune ? întrebă Adam după ce profesoara de naturale plecă purtînd cu grijă un borcan cu ceva tulbure.

— Iar noi să ne apucăm de lucruri mai serioase, asta vrei să spui ? îl ironiză Doina Popescu.

— Sînt prea bătrîn ca să mă reprofilez. Dumitale îţi dă mîna. Frumuşică, poliglotă, ai fost ghid la O.N.T., *I love you,* şi odată ne pomenim că ne trimiţi vederi din Cleveland, Ohio.

— De unde şi pînă unde Cleveland, Ohio ? rîse Doina Popescu în drum spre uşă. Soţul meu e din Filiaşi. Amalia, mergi la plajă după-amiază ?

— Am treabă. Ne-au promis că dau drumul la apă caldă. Tot un fel de sport acvatic, spăl rufe...

— Păcat, spuse Doina Popescu. Hai, dom' profesor.

Ieşi, însoţită de profesorul de filosofie. Amalia îşi luă catalogul, Georgescu-Salcia o urmă, îi deschise uşa. Ea se opri în prag :

— Maestre, ţi-am citit nuvela. Cît de fericit poţi fi că exprimi viaţa ! E ca şi cum ai trăi de două ori.

— Crezi ? spuse el cam răstit.

Amalia încuviință din cap, surîzînd. El rămăsese cu mîna pe clanță ; făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut s-o rețină :

— Povestea cu rufele... nu cumva a fost un simplu moft ?

— Ce vocabular, maestre !

— Vorbesc serios. Amînă blestemata aia de „ocupație acvatică".

— De ce ? S-a ivit ceva mai interesant ?

— Da, o invitație. Am de gînd să sărbătoresc cumva nuvela, știi, celebritatea obligă. Pe scurt, dau de băut. Profit de ocazie și inițiez o discuție savantă la un pahar de vodcă cu lămîie. E singura băutură pe care știu s-o prepar cu adevărat.

— Și pe lîngă vodcă ce pui la cale ? Un seminar ?

— O masă rotundă.

— Posezi asemenea piesă de mobilier ?

— Fac rost de prin vecini. Scaune am destule, adăugă el cu nepăsare.

— Aștepți lume multă, desigur.

— Cîțiva prieteni și prietene. Oameni cumsecade. Între alții, bravul meu prieten Adam. Mi-ar face plăcere să vii și dumneata. Nu-ți ofer mare lucru. Un bob de sticlă colorată în șiragul monoton al zilelor...

— Ești un adevărat poet !

— Una dintre armele mele secrete. N-o folosesc decît în cazuri extreme.

— Am aerul unui caz extrem ?

— Păi... un artist ca dumneata, retirat într-un apartament standard... Mă mir uneori cum de suporți acest regim de viață.

— Eu mi l-am ales, spuse ea vitejește. Și nu mi-am propus să-l schimb.

— Mai spui că nu ești caz extrem.

— Nu sînt. Dacă mă hotărăsc să vin, aș face-o ca să-ți dovedesc asta.

— Înseamnă că vii.

— Încă n-am promis, accentuă ea. Pe la ce oră dacă... ?

— Pe seară, în tot cazul. Trebuie să fac și piața. Un burlac se descurcă mai greu cînd are musafiri

— O mînă de ajutor ?

— Mulțumesc, nu-i nevoie. Sînt un bucătar de clasă.

— Ah ! Asta-i a doua armă secretă ?

— Nu ! E un argument în fața ezitărilor. Vii, nu-i așa ?

— Depinde în ce stare de spirit ajung acasă. N-aș vrea să-ți indispun amicii cu o figură tristă.

— Dumneata, tristă ! zîmbi el. Ți-am spus, e un fel de sărbătorire.

— Clasele noastre mor de nerăbdare să ne vadă, spuse ea pornind înainte pe culoar.

— A, da. Iartă-mă, duduie Amalia. Succes la ore. Pe la opt, atunci ?

Amalia schiță un zîmbet, strînse mai tare catalogul sub braț, își compuse o mină severă și deschise ușa clasei a cincea. Tărăboiul din clasă încetă brusc.

În timp ce se așeza la catedră, îi fulgeră prin minte că nici nu-i spusese de ce i-a plăcut nuvela. Atmosfera aceea stranie, oamenii cu nume neobișnuite și subiectul — dragostea, veșnica problemă a omului ; dialogurile scurte și încărcate de sens, aproape niște maxime, iar reacțiile eroilor, abia sugerate și totuși atît de convingătoare. Cît despre finalul amar... cîte capodopere ale lumii n-au avut drept final o frază amară ?

— Copii, se apropie vacanța, spuse ridicînd privirea din catalog. Pentru încheierea trimestrului o să facem un desen liber : cea mai frumoasă amintire din timpul anului școlar.

Un murmur de bucurie aprobă această temă, ieșită puțin din tipicul didactic, și Amalia înregistră cu plăcere reacția clasei. Dădu cîteva explicații suplimentare, aprobă cu un zîmbet întrebarea unui elev, care-și alesese ca subiect o vizită la crescătoria de cai de curse ; o fetiță întrebă timid dacă poate să deseneze culesul căpșunilor, alta ceru voie să stea la fereastră — să deseneze un meci în curtea școlii. Aprobă totul, puse copiii la lucru și se așeză la catedră în fața catalogului deschis. Fără-ndoială, la sindrofie — căci acum era sigură că se va duce — se va vorbi despre nuvelă. Va trebui să intervină, dar nu cu o frază umflată, ceva de genul e colosală, maestre, demult n-am mai citit ceva atît de... Trebuie o vorbă de substanță și definitivă, ca o sentință, ceva care să denote că a pătruns esența povestirii, că a trecut dincolo de subiect — un subiect simplu dealtfel : el şi ea se întîlnesc, întreţin un dialog, îşi amintesc anii duşi, încearcă să refacă legătura de atunci, dar e imposibil, ceva s-a schimbat între timp, sînt amîndoi mai reţinuţi, gesturile de tandreţe sînt repede reprimate, despărţirea vine fatal, ca un dat firesc, în ultima frază, nici nu-i nevoie să mai citeşti ultima frază, totul te duce spre ea, finalul este de aşteptat, fără *happyend* ieftin, fără o lovitură de teatru care să modifice brusc lucrurile în favoarea celor doi ; se despart pur şi simplu, trişti amîndoi, dar ştiu şi ei şi eu, cititorul, că nu se poate altfel... Şi peste toate, atmosfera melancolică, impresia de zădărnicie şi de amar. Cum s-a alcătuit această atmosferă folosind un dialog, un simplu dialog, fără explicaţii, fără descrierea copioasă a stărilor sufleteşti ?

Aici e măiestria, îşi spuse, poate nici el singur n-a fost conştient că face asta ; pur şi simplu a ieşit din el, a izvorît din sufletul lui, vreo impresie de pe stradă va fi scos la suprafaţă trăiri uitate, va fi legat personaje reale în iţele născocite ale povestirii. Arta presupune şi incursiuni în subconştient, unde dorm drame şi mor încet experienţe triste...

— Tovarăşa, eu am terminat...

Făcu un semn aprobator, fetiţa se ridică din bancă, luă planşa cu grijă, o purtă pe palme ferind-o de privirile invidioase ale colegilor, de capetele curioase întoarse spre ea în trecere ; o depuse pe catedră ca pe un trofeu, apoi aşteptă, cu răsuflarea oprită, verdictul. Planşa era îndrăzneaţă în culori, chiar dacă-i lipsea perspectiva : pe cîmpul presărat cu mari puncte roşii se detaşau siluetele copiilor culegînd nişte fructe disproporţionat de mari ; din stînga, bătea un soare ciudat, la fel de roşu ca şi fructele, luminînd dintr-o parte coroanele pomilor ce străjuiau grădina pe fundal. O uimi forţa de sugestie a desenului ; îi amintea de vacanţele petrecute la ţară, pe malul Siretului, într-o comună vecină cu Mirceştii lui Alecsandri. Pe dealurile domoale se întindea livada cu pomi, aliniaţi geometric — îi plăcea să-i privească din unghiuri diferite, descoperind că de fiecare dată alinierea se refăcea pe diagonală, lăsînd largi poteci închipuite între rîndurile de pomi, din orice parte le-ar fi văzut — iar la poalele livezii, către rîu, fructele roşii se iveau dintre frunzele late. La psihologia artei învățase despre copii că percep lumea în felul lor, încălcînd numai aparent legile perspectivei și proporțiile ; dacă un om are înălțimea unui bloc, asta este efectul unghiului din care copilul privește lumea, și această fetiță, desenînd căpșuni, imaginează căpșuni uriașe, așa cum și le amintește din vara trecută...

— Ai nota zece, spuse repede Amalia. Desenul tău e foarte reușit. O să-l păstrăm pentru expoziția de sfîrșit de an.

— Vă mulțumesc, șopti fata cu glasul pierit de bucurie.

— Poți să-ți iei ghiozdanul și să pleci, e ultima oră. Planșa rămîne aici.

— Sigur, tovarășa.

— Și spune-i mamei tale că anul viitor nu te mai las ; ai perspective, trebuie să vii la cercul de pictură, e păcat să se piardă un talent...

Cum m-am pierdut eu, continuă în gînd. Dacă începeam din liceu, dacă un profesor ar fi stat lîngă mine să mă-nvețe pas cu pas combinațiile de culori, și umbrele, și efectele de clar-obscur, în institut aș fi făcut progrese mai rapide, poate eram în locul lui Alec : expoziție personală încă din timpul studenției ; aerul de maestru precoce ; poeți solicitîndu-i ilustrații pentru volumele lor ; ziua absolvirii fără o privire în urmă...

Își aminti o dezbatere iscată aproape din senin, într-o vizită în tabăra de sculptură. Unul dintre colegi, băiat de la țară, afirmase că era firesc să vadă tocmai aici asemenea opere ; adevărata artă se naște în mijlocul naturii, între oameni care păstrează tradițiile, între case cu aspect patriarhal. El, unul, abia aștepta repartizarea ; va cere să meargă la țară, să predea desenul și să facă pictură nu ca turist, ci ca localnic. Alec izbucnise aproape violent :

— Mai bine să îngrijești spațiile verzi dintre blocuri decît să fii profesor la țară ! Ce tradiție, cu aragaz și televizor și oamenii plecînd la cîmp cu „Mobra“ ? În schimb nu tu spectacole ca lumea, nu un cafe-bar unde să-ți întîlnești prietenii...

Arătase cu dispreț spre baraca din p.f.l., așezată vizavi de mănăstire, unde excursioniști și tăietori de lemne făceau coadă la mici și bere caldă. Încearcă să faci discuții teoretice în ambianța asta, părea a spune privirea lui. Ea însăși, pe punctul de a-i împărtăși lui Alec predilecția ei din copilărie pentru viața la țară, se abținuse la timp ; vorbeau despre viitor în termeni cu totul abstracți, ca despre un timp care le va oferi împlinirea pe tărîmul artei ; în acest context ar fi părut prozaică, ba chiar deplasată, preocuparea pentru o repartiție avantajoasă, pentru un post de profesor care să-ți asigure pîinea de toate zilele și să-ți ofere, în paralel, libertatea de a practica pictura...

La absolvire, Amalia înțelesese că n-are nici o șansă cu arta ei modestă ; într-o promoție din care se desprinseseră deja cîteva celebrități, iar altele erau în curs de afirmare, talentul ei o plasa într-o zonă de mediocritate onorabilă ; i-o și spusese, cu delicatețe, profesoara de pedagogie, arătîndu-i frumusețea vocației de dascăl într-un domeniu atît de interesant. Și primise repartiția ca pe o dezlegare de povara prea grea pentru ea ; își lăsase culorile să se usuce, șevaletul dormita încă în magazia de la „Hotel Ali-Baba“, pensulele se risipiseră...

Oftă. Așa a fost să fie. Fiecare adolescent pornește în viață cu un bagaj de iluzii, croiește planuri, cumpără cu frenezie cărți, tremură pentru o notă, se luptă pentru o performanță, alungă deznădejdea unei clipe de eșec, zboară spre balul absolvenților — apoi vine viața cu toate ale ei. Își aminti că nu găsise tichet la acceleratul de Constanța, marșul triumfal de proaspăt absolvent pornit să-și ia în primire postul se transformase într-un interminabil drum în picioare, pe culoarul unui tren personal — iar la sosire, bucuroasă că scăpase de rigoarea neutră a camerei de cămin, descoperise că n-are unde locui.

— Dacă vrei, vino cu mine la „Hotel Ali-Baba“. Am o cămăruță.. îi propusese proaspăta prietenă Doina Popescu, profesoară de engleză, venită cu un an în urmă.

În prima clipă nu înțelesese că e vorba de o poreclă, se speriase :

— Stai la hotel ?

„Hotel Ali-Baba“ era un avanpost al orientului, rezistînd cu întreaga ulicioară strîmbă și îngustă asaltului glorios al blocurilor cu zece etaje, care desenau un larg arc de cerc în jurul „vechiului oraș“. Pitorescul locului o încîntase ; visa peisaje în stilul lui Dărăscu, învecinînd albastrul mării cu strălucirea albă a zidurilor seculare

Făcuse portretul bătrînului proprietar, Ali, inconjurat de tăvi şi ibrice de aramă bătută, folosind aceeaşi culoare pentru obrajii lui arşi de soare şi pentru vasele de aramă, vechi de secole. Dar pasiunea pentru pitoresc dispăruse repede ; o nemulţumea faptul că picturile ei nu se deosebeau prea mult de nişte simple fotografii „Kodak-color" făcute cu oarecare dibăcie ; aşteptase mai mult de la viaţă decît entuziasmul uimit al bătrînului care-şi atîrnase portretul în holul căsuţei lui albe. Exilase şevaletul în magazia lui Ali ; o scurtă încercare de a sculpta în piatra albă care se găsea din belşug dincolo de colinele ce mărgineau lacul îi spulberase încă o iluzie...

Atunci apăruse Nucu. Apăruse la timp, în perioada de resemnare calmă care urmează marilor dezamăgiri ; ea se întorcea din vacanţă, găsise casa de pe malul Siretului mai tristă, pe cei care-o locuiau mai bătrîni, speriaţi de boală, făcînd tot mai des apelul cunoscuţilor pe care-i conduseseră la cimitirul din deal. Apăruse Nucu, îi scuturase zgura amară de pe suflet, ştiuse s-o încînte cu entuziasmele lui, îi spusese că e frumoasă şi o ajutase să-şi mute bagajele de la „Hotel Ali-Baba". O lăsase pe ea să aleagă modelul pentru verighete şi să discute cu zugravul, să cumpere perdele şi să hotărască aranjamentul mobilei. Toate acestea dăduseră vieţii ei un rost, regreta tot mai puţin excursiile în Bucégi cu Alec, apoi erau copiii de la cercul de pictură, era plaja, erau programele pe care Nucu le născocea la timp, parcă intuindu-i momentele de melancolie.

Ce bine, îşi spuse, ce bine că există el, — chiar dacă timpul trece, chiar dacă a plecat pe mare, există totuşi. Iar peste monotonia zilelor, „o discuţie savantă la o vodcă cu lămîie"... Se întrebă o clipă dacă acceptarea nu era un mic act de trădare, dar ce importanţă avea locul unde se desfăşura discuţia ? Erau colegi, va fi acolo şi Adam, puteau foarte bine să stea în cancelarie sau în holul elegant al Casei de cultură, o discuţie savantă e o discuţie savantă şi nimic mai mult.

Copiii începură să vină cu desenele ; observă, amuzată, că întîi îşi strîngeau cărţile ; cîţiva băieţi, mai îndrăzneţi, veniră cu servietele în mînă, depuseră planşele pe catedră şi salutară cu o grabă suspectă, fără să mai aştepte verdictul ei.

— Sînteţi cu gîndul la plajă, îi mustră pe şoptite. Hai, duceţi-vă, o să vă spună notele tovarăşa dirigintă...

Oricum, s-a cam terminat cu şcoala, îşi spuse, plaja e în toi, ar trebui să mă duc şi eu, măcar o oră pe zi, pînă nu începe canicula ; ar avea haz să intru în vacanţă, la fel de albă ca o suedeză în prima zi de sejur la Neptun. Azi ar fi fost o zi potrivită, dar azi s-a ivit o „masă rotundă"...

— La revedere, dragă, las-o aici...

Cu ce să mă-mbrac ? E destul de cald, ar trebui o ţinută austeră şi totuşi uşoară, n-o să apar cu pantaloni stacojii şi ochelari de soare ridicaţi în vîrful capului ca „japiţele" (expresia lui Alec), Doamne, cum de-a putut ţine secret repartiţia lui pînă-n ultima zi, e imposibil să nu fi avut nici măcar un indiciu, şi cînd îi spuneam „te iubesc" rîdea cu o dezinvoltură vecină cu cinismul : „Dragostea e un sentiment demodat, Amalia, epoca noastră merge pe alte principii, mai tehnice, dragostea înseamnă, pe lîngă plăcere, două salarii cumulate, două familii gata să te ajute şi să-ţi dea argintărie veche şi plăpumi şi să facă rate pentru mobilă." O să-mi iau rochia de catifea, n-am mai purtat-o de la revelion, dar tot n-o ştie nimeni, iar croiala asta clasică nu se demodează, şi o să-i spun că am citit printre rînduri şi-o să-l întreb, ca o elevă prostuţă şi cuminte, dacă în construcţia personajelor a avut drept model oameni pe care i-a cunoscut...

Din clasa de deasupra se auzi un cor de voci subţirele : „Românaşului îi place / Sus la munte, sus la munte, la izvor", şi versurile îi amintiră iarăşi acea neuitată excursie cu Alec în Bucegi, răcoarea de sub brazii uriaşi, tăcerea punctată de zgomotele mărunte ale naturii... Îi privi nerăbdătoare pe ultimii doi-trei elevi care pensulau cu îndîrjire foile de bloc, ondulate de-atîta apă ; ar fi preferat să nu mai dea ochi cu el în cancelarie, pe deasupra cataloagelor cu coperţi bleumarin, uzate de manipularea cotidiană ; i-ar fi zorit pe copii, dar nu îndrăznea să tulbure pacea înverşunată în care se cufundaseră : se auzea numai şuieratul pensulelor pe hîrtie, „Românaşului îi place", scîrţîitul unei bănci — cînd cei trei se ridicară aproape simultan, cu priviri vinovate, se auzi soneria de ieşire. Corul de deasupra încetă brusc, apoi se răspîndi un zgomot ca un tunet depărtat — o clasă mai grăbită se revărsa pe scara principală : un glas subțire și autoritar despică zadarnic corul de strigăte, căci al doilea val dudui pe scara largă de beton.

Puse, cu gesturi calme, teancul de planșe în dulăpiorul albastru din colțul clasei, își luă catalogul și porni agale spre cancelarie. Trebuia neapărat să caute schița portretului lui Ali, o făcuse în pastel, pe o foaie de bloc, și era parcă mai reușită, mai plină de prospeţime decît portretul definitiv, pictat în ulei. Mai ales culoarea aceea arămie, a feţei și a obiectelor din jur, îi reușise de minune. Oare o să-i placă ? se întrebă cînd îl văzu în faţa cancelariei.

— O lecție cam lungă, comentă el. Credeam că vrei să faci ore suplimentare.

— Le-am dat lucrare, se dezvinovăţi. Și nu știam că sînt așteptată. M-aş fi grăbit.

— Nu te așteptam anume... Mint, te-am așteptat. Am vrut să insist. Să-ţi repet că mi-ar plăcea mult să vii.

— Vin, spuse ea decisă.

— Sper să te simţi bine. Aș dori să te simţi bine...

Ea mulțumi cu un zîmbet și el îi deschise ușa, invitînd-o cu un gest elegant. Profesorii de după-amiază nu veniseră încă ; în cancelarie mai pluteau cîteva șuviţe albastre de fum, cineva trăsese de curînd din ţigară. Amalia puse catalogul pe masă și se privi fugar în oglinda de la cuier. Cînd ieși iarăși în hol, el plecase. Mai bine, gîndi. Prea multă conversaţie deodată strică.

6

Mai purta încă în el febra care-l stăpînea totdeauna în momentele de tensiune. Manevra de intrare reuşise, el se purtase impecabil, nici o greşeală în aprecierea distanţelor, nici o secundă de ezitare în comenzi. Şi totuşi se temuse, simţind ochii lui Iacob aţintiţi asupra lui, aşteptarea încordată a marinarilor ; s-ar fi vrut degajat, dar fusese crispat, îşi simţea palmele umede, i se părea că-i tremură glasul ; stăpîneşte-te, fii calm, îşi poruncise interior. Erau atîtea de făcut, de cuprins în aceeaşi clipă ! Noroc că oamenii, bine instruiţi, ştiau în fiecare moment ce au de făcut și aşteptau doar semnalul lui ; nici o parîmă nu se încurcase, nici un mecanism nu se blocase în momentul critic, nici un incident nu tulburase ordinea normală a operațiunilor. Ancora lăsată la distanța cuvenită, maşinile încet înapoi, pînă cînd între pupa navei şi cheu mai rămăseseră cîțiva metri de apă liberă ; stop maşinile — cu privirea furișată spre Iacob care asista nepăsător, dar îl simţea veghind, gata să intervină ; un marinar azvîrlise parîma groasă de oţel către cheu, şi iarăşi bordura aceea vopsită în alb, despărţind Marea de Țărm, şi nava apropiindu-se domol, într-o mişcare dulce, nesesizabilă...

— Uite c-a mers, spuse Iacob. Nu mai strînge aşa din dinţi. Te-ai descurcat foarte bine.

Abia atunci îşi scoase cascheta, îşi trecu palma peste părul ud.

— M-am simţit ca la examenul de diplomă.

— Nu fi copil. Data viitoare o să stau în cabină pînă coboară schela. Eu, la prima manevră, era să lovesc nava. Noroc de mecanicul ăsta, pe care-l vezi.

— Eram pe un dragor, acum vreo două'j'de ani, explică maistrul Ioniță. Cînd am văzut că e de rău, n-am mai așteptat nici o comandă, am pus motoarele jumătate înainte. Nava s-a scuturat toată, s-a săltat nițel de pupa și s-a oprit la un metru de mal.

— Ce metru, rîse Iacob. Cred că nu mai încăpea nici o foaie de ziar. Din clipa asta, te poți socoti cu adevărat ofițer secund.

— Pe vremuri, în momente de-astea... zise maistrul Ioniță.

Comandantul îl fulgeră cu privirea :

— Nu e obiceiul la noi. În prima seară după ieșirea în larg n-ai să ne vezi la crîșmă.

— Ziceam așa, simbolic, se apără Ioniță. Botezul mării, cum se zice.

Iacob îl amenință în glumă cu degetul apoi se uită la ceas :

— Ei, vom mai vedea. Deocamdată să dăm liber echipajului. S-au stabilit carturile ?

— Da, tovarășe comandant.

— Atunci, liber pînă mîine dimineață. Echipajul la odihnă, iar după-amiază program cultural. Învoiri ca de obicei, serviciile rămîn la bord, cei care nu ies în oraș pot să meargă la club. Și-acum să-i urăm ofițerului de gardă serviciu ușor, iar noi să ne ducem pe la casele noastre !

Nucu coborî în cabină, își rîndui mantaua de ploaie în dulap, își luă servieta și ieși pe punte.

— Poți pleca, îi spuse Iacob. Eu mai rămîn o jumătate de oră. Vine specialistul de la brigadă să discute problema carburanților.

— Dacă e nevoie, rămîn și eu.

— Nu, e șeful mecanic aici. Carburanții intră în custodia lui. Du-te liniștit, ne vedem mîine.

Nucu salută, ușor stingherit de ideea că el pleacă, iar alții rămîn pe navă ; i se părea că-n lipsa lui se pot petrece evenimente importante ; dar comandantul îi întinse mîna cu un aer hotărît :

— Du-te și odihnește-te. E destul pentru prima ieșire...

Plecă, legănîndu-și servieta în care îngrămădise cele cîteva lucruri folosite în timpul marșului. Înainte de a trece schela, salută pavilionul ; șeful de cart, un caporal înalt, îi dădu onorul fluierînd cu sifleea, apoi îl salută urmărindu-l cu privirea pînă ajunse jos, pe cheu. Nucu îi zîmbi și el, cu ochii la navă, nava lui. Aproape nu-i venea să creadă că în urmă cu cîteva minute el stăpînise această uriașă alcătuire de oțel, o purtase spre țărm, o oprise cu un singur cuvînt...

Pe cheu, cu mîinile în buzunarele pelerinei de ploaie, cu șapca îndesată pînă la urechi, îl aștepta plutonierul Pană ; scoase mîinile din buzunare şi-l salută într-o poziție impecabilă.

— Vă așteptam, spuse plutonierul. Mi-a fost teamă că ne-ați uitat.

Nucu rîse, privindu-l cu simpatie pe omul acesta cu care lucrase mai bine de trei ani.

— Se putea să vă uit ?

— Cum să zic, zîmbi plutonierul. Ați plecat într-o bună zi și gata. Vă vedeam eu cum vă uitați după nave. Spuneați că odată și-odată... Cum a fost pe mare ?

— Bine. M-am descurcat binișor. Băieții ce fac ?

— Păi... cam amărîți. Au auzit că în locul dumneavoastră vine un căpitan de la comenduire. Să-i vedeți ce mutre au...

— O să vă obișnuiți și cu el, îl consolă Nucu.

— Poate nu-l cunoașteți. Eu îl știu bine, l-am avut comandant de companie la centrul de instrucție. Stătea în cazarmă de la deșteptare pînă la stingere, cu un fluierici în mînă, ca un arbitru. Și era numai locotenent pe atunci.

— Între timp s-o mai fi domolit.

— După ani de zile de serviciu la comenduire ? rîse amar plutonierul. Dar să nu vă mai necăjesc cu mărunțișurile noastre. Voiam să vă raportez că am pregătit procesul-verbal ; mîine vine comisia, dacă vreți să-l citiți și dumneavoastră...

— Și să-mi iau rămas bun de la băieți, spuse Nucu.

— Asta-i altceva.

— Pentru mine contează mai mult.

— Şi pentru noi la fel, zise plutonierul încet.

Revăzu cu un sentiment ciudat biroul îngust, cu pereții din sticlă care-l separau de hala mare a depozitului de arme sub apă. Trei ani, zi de zi, în această încăpere, cu biroul din ţeavă de aluminiu peste care fusese aşternută o placă de p.a.l. melaminat ; şi scrumiera din aluminiu, cam grosolană, reprezentînd o fată culcată — sergentul Stoica făcuse cîteva exemplare, dotase biroul cu una dintre ele, şi el în loc să-i mulţumească făcuse scandal că se consumă energia pe fleacuri... Sergentul plecase, era un om de bază, născocise o metodă pentru îndreptarea aripioarelor de la bombele antisubmarine care se deteriorau în timpul transportului ; lîngă scrumieră se eternizase o ilustrată pe care o păstrau înfiptă în rama geamului : „Respectuoase salutări dumneavoastră şi întregului colectiv..."

— Dosarele le-am pus în ordine, spuse plutonierul. M-a ajutat şi Cristea, a numerotat toate actele, pînă la zi...

— El ce zice ?

— Supărat, ca şi ceilalţi. Mai ţineţi minte cînd a venit maică-sa : „Aveţi grijă de copil"...

— Chiar părea un copil atunci, la început.

— S-a schimbat mult, încuviinţă plutonierul. Şi cînd zici că ai făcut dintr-un copil un bărbat, uite-l că pleacă...

— Faci aluzie la mine ?

— Nu-mi permit, tovarăşe locotenent-major.

— Dar o gîndeşti. Şi o gîndesc şi eu. Şi sînt convins că aşa e. Cînd mi-amintesc cum am venit aici, proaspăt locotenent, cu geamantanul nou-nouţ, şi mă uitam uimit la rafturile cu materiale şi nu pricepeam nimic din articole şi stas-uri şi tipodimensiuni... M-ai ajutat foarte mult, şi asta nu se uită.

— Vă mulţumesc, spuse plutonierul, cu privirea într-o parte.

Nucu oftă. Se revăzu, proaspăt locotenent, acum trei ani, intrînd intimidat în hala uriaşă : plutonierul în urma lui. Era început de toamnă, în hală era zăpuşeală, el pusese geamantanul lîngă uşă, scosese o ţigară şi plutonierul îl rugase politicos să nu fumeze aici, „că de la un chibrit ne putem face toţi îngeraşi." Vrea să mă impresioneze, îşi spusese atunci, bănuitor ca orice novice, dar plutonierul îl invitase în birou şi-i arătase o scrumieră masivă, făcută dintr-un tub de proiectil antiaerian — învăţase mai apoi să distingă de departe calibrul şi destinaţia diferitelor categorii de muniție — și registrele acelea mari și groase, cu legătură solidă.

— Astea sînt pîinea noastră, spusese plutonierul manevrînd cu ușurință coperta greoaie a unui registru lung, de formatul unui bloc de desen, care, deschis, abia încăpea pe masă. Ce scriem aici trebuie să corespundă cu ce e pe teren — arătase cu degetul mare spre hala care se zărea, puțin mai întunecoasă, dincolo de peretele de sticlă al biroului. Nici un cartuș nu iese din depozit pînă nu-l trecem în acte.

Învățase să țină în ordine actele acelea complicate, să consemneze în registru orice mișcare de materiale ; plutonierul îl învățase denumiri noi care n-aveau nimic comun cu marinăria : partidă, duplicat, paletizare, standard, furnizor, magazinaj, scrisoare de trăsură ; îl ajuta să găsească ușor „partida“ în registrul uriaș ; îl seconda cînd făcea controlul depozitelor și-l învăța ce să ceară militarilor care îngrijeau materialele atît de prețioase...

— Aveți aici opisul, spuse plutonierul deschizînd un al treilea registru. Îmi pare rău că plecați.

— Și mie, spuse Nucu.

— Semnați aici.

— Sper să te înțelegi la fel de bine și cu „urmașul“ meu...

— Am subliniat cu roșu existentul la data recensămîntului. Măcar de s-ar pricepe la meserie...

— Parcă eu m-am priceput ? Se învață. Mai ales că un om ca dumneata, cu experiență...

— Mă gîndesc la băieți. Aici avem mijloacele contra incendiilor. Mai știți cînd am avut o scurgere la un bidon cu *white-spirt* ?

— O băgasem pe mînecă, rîse Nucu. Dacă nu spărgeai geamul atunci...

— N-aveam altă soluție. O scînteie și se alegea praful de tot. E ciudat, spuse plutonierul, o mulțime de lucruri pe care le-am trăit și nu m-am mai gîndit la ele și uite că acum îmi vin în minte toate deodată, cum alunecase lada cu dinamită de pe electrocar, și dumneavoastră ați rezemat-o cu umărul pînă a-nțeles băiatul ăla despre ce e vorba...

— Două săptămîni m-a durut umărul.

— Şi cînd a fost ploaia aia mare, de-a intrat apa în buncăr, şi-am dat o noapte-ntreagă apa cu găleţile... Trei ani, tovarăşe locotenent-major, şi-acuma aşa, deodată... Semnaţi aici. Asta-i pentru predarea scriptelor. Pentru gestiune, mîine vine comisia. V-aş ruga să veniţi. Dacă vă permit treburile de la navă. În orice caz, procedăm legal. N-o să vă vîr tocmai acum în vreo încurcătură.

Nucu rîse silit, punîndu-şi palma peste mîna plutonierului rămasă pe registrul deschis :

— Ştiu sigur că n-o să fie nici o încurcătură...

Cînd ajunse acasă, vîrî cheia în uşă — era ora la care Amalia se afla la şcoală — dar pînă să descuie, uşa se deschise şi Amalia sări de gîtul lui ca un copil :

— Nucu ! Ce bine c-ai venit !

Îl luă de talie şi-l conduse în cameră, ca pe-un musafir dorit ; îl aşeză pe canapea, sub peisajul problematic ; îngenunche în faţa lui şi-i descheie pantofii.

— Amalia, exagerezi, protestă el.

Ea ridică o clipă fruntea :

— Am dreptul să te răsfăţ, eşti iubitul meu întors din larg. Mi-a fost dor de tine...

Plecă iarăşi capul ; el îşi lipi buzele de ceafa fierbinte, bronzată, acoperită cu puf auriu delicat. Ea tresări, se înfioră, protestă rîzînd :

— Fii cuminte. Ai puţină răbdare. Of, şireturile astea...

— Pentru că nu m-ai lăsat să mă descalţ la uşă.

— Asta ar fi lipsit !

— Nu te duci la şcoală ?

— Ba da, tocmai mă îmbrăcam. Dar acum — ce să caut la şcoală ? Rămîn cu tine. Doina are o „fereastră", o rog pe ea să facă orele în locul meu. Îi telefonez directorului că am o problemă gravă...

— Bine. Pînă telefonezi tu, fac un duş...

Intră în baie ; se dezbrăcă în murmurul unei voci dezolate, nu te ştiam actriţă, zîmbi el, ascultînd-o :

— ...Da, tovarăşe director, vă rog să mă-nţelegeţi, ceva care nu suferă amînare...

Apa rece îi biciui pieptul, fața aprinsă de soare, înăsprită de aerul sărat al largului. O clipă avu impresia că se leagănă cada cu el ; căută instinctiv un punct de sprijin, înțelegînd abia acum cît îl solicitase marea.

Ieșind din baie, o zări pe Amalia în fotoliu, așteptîndu-l ; coborîse jaluzelele, în cameră era semiîntuneric, ea veni încet către el, cu brațele întinse :

— Mi-a fost dor de tine, șopti.

Se ridică, apăsă pe startul magnetofonului. Piuitul pe mai multe tonuri al unui sintetizator îi alungă brusc somnul. Se simți vioi ; își aprinse o țigară, respiră adînc aerul de acasă, în care mai stăruia parfumul vag al trupului ei.

— Dă-l mai încet, strigă Amalia.

— Ce faci acolo ? întrebă el după ce opri aparatul.

Ea apăru în ușa băii, îmbrăcată pentru școală : o rochie bleu-pal cu mîneci scurte, lejeră de la gît pînă în talie, unde cordonul o aduna brusc în crețuri mărunte. Ținea în mînă peria-arici, de care el rîdea totdeauna.

— Mă gătesc. Am promis că mă duc la ultimele două ore. Nu vreau să-l supăr pe director, după ce a fost atît de înțelegător...

Începu să-și perie cu îndemînare părul, încruntîndu-se ușor și ținînd capul într-o parte.

— Am dus viață culturală în lipsa ta. Am fost la un soi de... cenaclu. Colegul meu Georgescu-Salcia a publicat o nuvelă și ne-a invitat să sărbătorim.

— Serios ? Cenaclu sau serbare ? Totdeauna am trăit cu impresia că ești înconjurată de niște profesori ursuzi și în pragul pensiei...

— Dar ce, ca să publici o nuvelă nu poți să fii ursuz și în pragul pensiei ?

— Georgescu-Salcia ăsta... L-am auzit anul trecut conferențiind despre Eminescu. Nu părea un om ursuz și în pragul pensiei...

— Nu el. Profesorul de filosofie e ursuz etcetera.

— Mă rog. Și cum ai petrecut ?

Ea dispăru o clipă în baie ; reveni cu un spray mare și o oglindă, își examină coafura.

— N-a fost o petrecere, mai mult o ședință de cenaclu, ți-am spus o dată. Nu cumva te-ai supărat ?

— Eu ? De ce să mă supăr ?

— Nu striga așa. Or să creadă vecinii că ne certăm.

Nucu respiră adînc. Se gîndi s-o ia cu binișorul. De unde și pînă unde supărat ? N-avea de ce, în fond, el singur o îndemnase să nu stea toată ziua în casă, mai un film, mai o vizită la o prietenă... Își îmbrăcă halatul, începu să se plimbe prin casă cu mîinile în buzunare.

— A fost lume multă ? întrebă cu indiferență.

— Vreo opt persoane. Exact opt. Doina Popescu cu soțul, apoi Adam, profesorul de filozofie, două doamne din echipa de teatru și regizorul Casei de cultură. Tot oameni cunoscuți, n-ai de ce să te temi.

— Eu să mă tem ? Doar nu sîntem în pădure. Nu de teamă te-ntreb, ci din curiozitate. Ce fel de oameni sînt, ce s-a discutat... Nu e firesc să-ntreb ?

Se apropie de ea, îi ținu oglinda ; Amalia își potrivi părul cu mîna și făcu sprayul să șuiere undeva, deasupra capului.

— Da, da. O să-ți povestesc amănunțit. Regizorul e un tip cu imaginație, i-a spus să transforme nuvela într-o piesă, pentru faza pe județ. I-a dat și cîteva idei, cum să arate decorul, cum să modifice finalul ca să-l facă mai dramatic... De aici a pornit dezbaterea literară. Personaje, rezolvarea conflictului... Un veritabil cenaclu. De ce te încrunți ?

— Îmi bate soarele în ochi, spuse el punîndu-i mîna pe umăr. Ascultă, Amalia, să nu mă înțelegi greșit. Nu am nimic împotrivă să ieși din casă, sîntem oameni civilizați, ce naiba. Mai ales că eu n-am posibilitatea să-ți ofer un climat de...

— Nu cumva ai complexe ? îl întrerupse ea. Crezi că de plictiseală m-am dus acolo ? Pentru că n-aveam ce face ? Dispăru iarăși în baie, o auzi trîntind ceva, reveni în hol, își puse pantofii. Ascultă, Nucu, ți-am descris exact atmosfera, oamenii. N-ai nici un motiv să fii gelos, te asigur.

El rîse cam forțat.

— Gelos ? De unde-ai scos-o și pe asta ?

— Uite, vezi ? Chiar tonul pe care-o spui arată că nu-ţi convine. Dacă ştiam, nu mă duceam.

— Eşti culmea ! Îţi mai spun o dată, nu m-am supărat, nu mă deranjează decît presupunerea ta că nu mi-ar conveni... Trăim în societate, e firesc să ducem o viaţă socială, erai oarecum obligată să te duci, doar sînteţi colegi... Zău, Amalia, fii fată serioasă şi nu te mai gîndi la prostii.

Ea îl privi în ochi, uşor încruntată, apoi zîmbi.

— Nu vreau să fac nici un lucru care să te supere. Vreau să fii fericit.

— Sînt, spuse Nucu. Îţi jur că sînt fericit.

— Atunci e bine, spuse ea. Am plecat. Ajung exact cînd sună de intrare.

Îl sărută pe obraz, el simţi mirosul dulceag-înţepător al fixativului, întinse mîinile spre ea, dar Amalia se desprinse surîzînd şi ieşi. Se întoarse din urmă să-i şoptească :

— Şi eu sînt fericită.

Nucu rămase în mijlocul camerei, zîmbind. Păcat de povestea asta, îşi spuse. Am cam exagerat. Trebuia să mă abţin. Fără să vreau, am făcut-o să creadă altceva. Nu, nu sînt gelos, încercă să se convingă. Iar ea este o fată serioasă. Nu merită s-o bănuiesc. Păcat...

Se culcă pe canapea, cu un sentiment de vinovăţie. Ultimul gînd, înainte de-a adormi, fu o făgăduială : să nu mai reia niciodată subiectul acesta incomod.

7

Iacob puse stiloul deoparte. Reciti dintr-o privire ultima pagină, recapitulînd. Era acolo tot ce trebuia : exerciţii generale pe navă, antrenamente pe unităţi de luptă, trageri, lansări de bombe antisubmarine. Avusese grijă ca planul să reflecte activităţile generale ale divizionului, insistînd asupra unor sectoare unde lucrurile mergeau mai greu — avusese în vedere propunerile făcute în adunarea grupei de partid. Calculă orele — ieșea tocmai bine. Trebuie să reușesc, își spuse, şi se corectă imediat — să reuşim, fiindcă reușita este de fapt a noastră, a tuturor ; om cu om, clipă cu clipă, un edificiu înălţat încet dar sigur...

Ridică receptorul interfonului ; un glas îi răspunse imediat. Se bucură, vedea în acest răspuns prompt un simbol ; da, oamenii erau acolo, fiecare la locul lui, gata să răspundă oricărui gest al comandantului ; gata să-i îndeplinească ordinele. E aproape înfricoșător, cîtă răspundere, şi totuși o înfruntăm, ca să stăm cu fruntea sus la ceasul bilanțului : am făcut tot ce trebuia...

— Să vină secundul la mine, spuse în receptor.

În așteptare, trecu în revistă scurta perioadă de cînd venise noul secund : cîteva zile doar, ceva mai mult de-o săptămînă, și totuși începuse să arate ce poate. Nu m-am înșelat, gîndi, de fapt e una dintre condițiile profesiunii noastre, să nu ne înșelăm asupra oamenilor. Pusese ochii pe Nucu cu luni de zile în urmă, pe cînd vechiul secund, cu micile lui neglijențe, cu aerul lui distrat, începuse să-l îngrijoreze. Îl văzuse pe șeful Biroului de asigurare în plină activitate — întocmind acte sau dirijînd descărcarea unui transport, strunindu-și oamenii sau corijînd pe cineva căzut în greșeală ; era expeditiv, rapid în mișcări, uneori impetuos chiar ; avea atenție distributivă și părea îndeajuns de meticulos. De-aş avea un om ca el, gîndise atunci. Găsise momentul prielnic şi-l dobîndise ; cu fiecare zi ce trecea, apăreau noi dovezi că nu se înșelase. Locotenentul-major Dumitrescu îşi intrase de la bun început în rol, îl pasiona meseria, se integrase — zîmbi, rostind în gînd cuvîntul, și reflectă că sînt cuvinte bune care se demonetizează fiindcă le aplicăm prea des, indiferent dacă se potrivesc sau nu, dar aici termenul se potrivea ; da, Nucu Dumitrescu se integrase din prima zi, din primul ceas, dăduse piept cu greul, îşi apropiase oamenii, îşi cîştigase, de la început, acel prestigiu pe care regulamentele îl impun, iar faptele îl confirmă...

Cineva bătu la uşă.

— Intră !

Secundul intră, salută, își scoase cascheta. Iacob îi arătă fotoliul mic, rotund, capitonat în pluş albastru, din fața biroului.

— Ia loc, Nucule. Te-am întrerupt de la vreo treabă deosebită ?

— Nu, verificam cu Pandele magazia de materiale. Ne mai trebuie nişte anticoroziv. După marşul ăsta, au apărut puncte de rugină pe bordaj.

— Păi să iei măsuri. Zîmbi. Poate cunoşti pe cineva la Biroul de asigurare... Uite de ce te-am chemat. Am schițat planul pentru etapa viitoare. Citește-l, analizează-l, vezi dacă-ţi vine vreo idee...

În timp ce secundul parcurgea filele frumos liniate, scrise ordonat şi citeţ, Iacob se gîndi că era totuşi prematur să-l consulte. Nucu n-avusese timp să aprecieze exact stadiul de pregătire al oamenilor în diferite domenii, nu fusese la bord în etapa precedentă ca să știe ce s-a făcut și ce urma să se mai facă. Dar voia așa, să afle ce gîndește și să-i stimuleze inițiativa pentru etapele viitoare. Se încredinţase de multă vreme de acest adevăr : știind că va fi consultat, omul va privi cu mai multă atenție ce se întîmplă, va medita, va căuta soluții.

— Cred că e bine, spuse Nucu. Nu văd ce-ar mai fi de adăugat. Şi cu consumul de carburanţi aţi ieșit la milimetru.

— N-avem încotro. Dac-ar fi după mine, aş hoinări pe mare cît e ziua de lungă, dar se poate face pregătire și fără să meargă motoarele.

— Dacă ne-ar auzi șeful mecanic...

— Ştiu că nu-i convine. Cu toate că ar trebui să se bucure : păstrăm motoarele şi lungim timpul între reparaţii.

Nucu îi înapoie hîrtiile, stăruind cu palma deasupra lor:

— Poate mai trebuia adăugat cèva la pregătirea de infanterie. O tragere de noapte în cadru tactic, de pildă. Şi încă un lucru. Nu ştiu dac-o să fiţi de acord...

— Spune și discutăm.

— Mă gîndeam la o şedinţă de tragere cu grenade reale.

Iacob se lăsă pe spătarul scaunului ; îl privi printre gene ascunzîndu-și zîmbetul :

— Știi că-mi placi ? Cunosc pe cineva, la brigadă, care nici n-o să vrea s-audă de asta.

— Cunosc și eu persoana. Și cunosc şi motivul : se teme de accidente. E de părere ca soldații să arunce cu grenade de exercițiu, ceea ce nu-i același lucru. Fac prinsoare că omul aruncă mai departe și mai precis grenada cînd știe că peste cîteva secunde o să explodeze. Am experienţă de la depozit : toată ziua îi certam să nu trîntească lăzile cu materiale. Dar cînd era vorba de muniţie adevărată, umblau ca niște balerine.

— Aşadar, nu ţi-e teamă de accidente ?

— Mi-e teamă de altceva ; să nu trimit acasă niște soldaţi care-au terminat armata şi n-au aruncat cu grenadă adevărată. Cum vor şti să folosească la nevoie această armă ? *Atunci* s-ar petrece, într-adevăr, accidente. Așa ar trebui să gîndească tovarășul de la brigadă...

Iacob încuviință din cap. Îi plăceau părerile secundului; știa să prețuiască o idee, o iniţiativă, un gînd îndrăzneț.

— Ei bine, sînt de acord. O s-o trec în plan. Și mă bucur că am un secund care-a făcut serviciul la uscat. Noi, pe mare, nu dăm totdeauna atenţie pregătirii de infanterie. În timp ce la uscat...

— Nu-i asta, locul unde faci serviciul, spuse Nucu roșind. Militarul, indiferent de specialitate, trebuie să fie un bun luptător.

— Hai, nu te supăra. Chestia cu uscatul am spus-o pur și simplu în glumă. Știu și eu că e necesară pregătirea de infanterie. Soldatul de pe navă se duce înapoi acasă, în orașul lui, în uzina lui. În caz de nevoie, va trebui să-și apere uzina, să lupte ca infanterist... Să găsim o posibilitate ; ne trebuie timp pentru antrenament, pentru trageri, pentru un exercițiu tactic... Hai să ne gîndim, poate le facem cît stă nava în revizie.

— Tocmai asta voiam să vă sugerez și eu.

— Bun. S-o trecem aici. S-a terminat programul de întreținere ?

— Da. Am controlat peste tot. Se uită la ceas. Peste cinci minute începe pregătirea de specialitate.

— Bine. Eu mă duc sus, să-i aștept pe scafandri. I-am chemat să facă o revizie la elici și la cîrmă. Deocamdată vezi ce se întîmplă la specialitate. Să se folosească integral timpul. Și demonstrații practice, oriunde e posibil. Le-am spus și eu asta, le-o spun mereu. Omului îi explici teoretic, dar dacă nu lucrează practic, pe material, degeaba învață teorie.

— Am înțeles, tovarăşe comandant.

— Cît despre pregătirea de infanterie, nu stăm așa de rău. Avem cei mai buni țintași din brigadă. Întreabă-l pe Vișoiu despre tragerea din primăvară. El a scris rezultatele în fișele de evidență.

După plecarea lui Nucu, comandantul stărui cu stiloul asupra planului, făcu cîteva schimbări, prevăzu tragerea într-o zi de miercuri și-și aminti de ședința precedentă. Era o noapte urîtă, burnița ; locotenentul Văleanu se văitase, pe şoptite, că pe o vreme ca asta nici n-au să se vadă țintele. Bocancii plescăiau în cadență prin iarba îmbibată de apă a poligonului, apoi un vîntișor se iscase, uscînd parcă aerul. Oamenii vorbeau încet între ei, șeful poligonului le repeta mereu, din întuneric, să respecte regulile de tragere, să nu se-ntîmple vreun accident ; comandase cu o strîngere de inimă „prima serie pe linia de tragere, marș !" Dar țintele erau destul de vizibile, dacă nu te uitai la lanterna celui care distribuia încărcătoarele-sector ; primele împușcături îl mai liniștiseră — țintele cădeau pe rînd, secerate de gloanțe. La plecare șeful poligonului îl felicitase :

— Aşa trăgători mai zic şi eu. Ştiu că n-am bătut degeaba noroaiele astea...

— Dacă-i aşa, mai venim şi mîine, glumise Iacob.

Reciti planul, îl strînse cu grijă, îl încuie în casa de fier şi ieşi pe punte. Înregistră aproape involuntar ce se petrecea pe navă. Servanţii aruncătoarelor de bombe antisubmarine exersau încărcarea rampelor ; la tunul din pupa, se auzea zumzetul elevatorului care aducea muniţia din magazie ; pe cheu, caporalul Vişoiu, înarmat cu un proiector portativ, transmitea semnale către puntea de comandă ; prin uşa deschisă a staţiei de radio înregistră sunetul mărunt, întrerupt, al radiotelegrafului ; pe cînd urca scara spre comandă, auzi rapoartele ochitorilor de la tunul din prova : „ochit... ochit...“ Îşi aruncă privirea spre prova. Dincolo de tun, lîngă tambuchiul magaziei prova, maistrul Pandele, înconjurat de cîţiva marinari, lucra ceva cu nişte capete de parîmă ; cînd ajunse sus, îl găsi pe Văleanu lîngă mitralieră, cu cronometrul în mînă. Îl salută, Iacob îi făcu semn să continue.

— Cuiul percutor rupt. Înlăturaţi incidentul ! spuse Văleanu, cu ochii la cronometru.

Fruntaşul Mihai sări de pe scăunelul în formă de şa, desfăcu lădiţa cu scule, scoase o şurubelniţă şi demontă, cu mişcări de prestidigitator, mecanismul complicat al mitralierei. Iacob îl urmări cum lucrează ; la sfîrşit, Văleanu stopă cronometrul şi spuse bucuros :

— De data asta te-ai încadrat perfect în timp, ţi-am spus eu ? Ordinea operaţiilor era toată cheia. Acum continuă singur, eu mă duc la prova, să-i văd şi pe ei cum se descurcă. Permiteţi să plec, tovarăşe comandant.

— Du-te, spuse Iacob. Şi vezi că acolo, la prova, e cam multă vorbărie. Exerciţii, nu discursuri.

— Am înţeles, spuse ofiţerul.

La timonă, electricianul meşterea ceva la sistemul de relee care cuplau servomotorul.

— Ce s-a întîmplat ?

— Un releu întrerupea la manevre mai rapide, spuse maistrul timonier. Am găsit nişte contacte oxidate.

— Terminaţi cît mai repede, că vin scafandrii să verifice cîrma. Va fi nevoie să manevrăm timona.

— În cîteva minute e gata, tovarăşe comandant.

Rămase lîngă ei, admirîndu-le îndemînarea ; electricianul, un tînăr înalt, cu mîini mari și butucănoase, lucra cu finețe printre zecile de fire multicolore ; maistrul îl ajuta, se înțelegeau aproape fără să-și vorbească. Își aminti că electricianul absolvise un liceu de specialitate ; ce-nseamnă calificarea, își spuse. Cîndva, în liceul militar, îl învățase pe ajutorul de bucătar să scrie și să citească ; bietul băiat absolvise de bine de rău „școala de carte“ înființată în subunitatea de deservire a liceului, dar se descurca greu. Cîtă deosebire, își spuse, ce salt, de la soldatul care urma „școala de carte“, la soldatul absolvent de liceu cu calificare în regulă ; totul într-o viață de om...

*

Anii aceia, ai începutului. Liceul militar funcționa într-o cazarmă austeră, pe malul Dunării. Plutonierul Cucu le spusese că străvechea bază a rămas intactă dinainte de primul război mondial ; și cum scormoneau prin bălăriile înalte pînă la piept, din spatele depozitului de lemne, cu speranța că vor descoperi o urmă, un vestigiu al vechilor navigatori ! Nu descoperiseră nimic, niciodată ; doar în preajma falezei dăduseră peste bordeiul pe jumătate îngropat în pămînt, cu o hartă ciudată împărțită în carouri grosolane și cîțiva marinari care vegheau cu schimbul ; la anumite ore transmiteau mesaje prin radio, folosind o instalație nemaivăzută : un fel de valiză pătrată, de mărimea unui patefon, cu o manivelă pe care unul dintre telegrafiști o învîrtea uniform, în timp ce un altul țăcănea mărunt, des, la manipulatorul de formă demodată. Postul de observare dispăruse și el, probabil ultima rămășiță a războiului încheiat cu cinci ani înainte...

Și totuși aveam entuziasm, își spuse ; dimineața mîncau pîine cu marmeladă și o cană de surogat de cafea, apoi lecțiile : marinărie, astronomie, matematică ; se făcuse un mare proces fiindcă un elev fusese prins citind un roman de dragoste, alt proces fiindcă colegul lui de bancă îi scrisese unei fete despre „apusul însîngerat“ care îl îndemna la visare...

Iar ăștia... gîndi cu un ușor dispreț, înglobîndu-l între *ăștia* și pe Cătălin. Cătălin era în primul ciclu de instrucție și maică-sa plîngea cînd îi lustruia bocancii grei de infanterist, în prima permisie ; ea insistase și-l determinase pe el, comandantul unei nave, să facă ce-o ști și să-l interneze în spital pentru cîteva zile, să se mai întremeze băiatul, că a slăbit. Cătălin ajunsese, într-adevăr, în spital — ce nu poate o mamă ! — dar se văita că nu-i place mîncarea de regim și scăpase de acolo repede-repede. Altă dată, Iacob îi relatase soției că i-a dat permisie unui soldat de pe navă și ea oftase înduioșată :

— Ce bine-ar fi să aibă și Cătălin un comandant milos ca tine...

— Dar nu din milă i-am dat drumul, se mărită soră-sa !

Făcea la fiecare două săptămîni, duminica, un drum pînă la Ploiești, la *batalion*. Ducea un geamantan cu biscuiți, ciocolată, branțuri pentru bocanci, cutii cu suc de ananas, cărți, ciorapi. La ultima vizită se nimerise ca *locotenentul* să fie de serviciu la poartă. Văzîndu-l, locotenentul își îndreptase din reflex ținuta, apoi parcă-și dăduse seama că are în față pe tatăl unui subaltern de-al său și-l salutase cu un anumit aer de familiaritate. Îți trebuie pe puțin doisprezece ani ca să ajungi la gradul meu, gîndise Iacob. Și totuși cînd dăduse mîna cu el, se străduise să zîmbească, locotenentul era comandantul plutonului lui Cătălin, de el depindea...

— Ce mai faceți ?

— Armată, glumise locotenentul de-o seamă cu Cătălin. Ați venit să vedeți ce mai face feciorul ? E băiat bun, deocamdată nu-mi face necazuri...

— Îmi pare bine să aud asta, spusese trecînd cu greu peste acel „deocamdată".

— Trimit să-l cheme, imediat ce se-ntoarce curierul. Poftiți înăuntru și luați loc...

Refuzase marea favoare de a lua loc în cămăruța cu o bancă de lemn drept mobilă și, pe perete, „Instrucțiuni pentru folosirea sobelor cu gaze naturale" înrămate cu grijă, ca un obiect de preț. Preferase să stea afară, la doi pași de intrare, căutînd să nu încurce drumul soldaților care, dînd cu ochii de el, tresăreau și salutau stîngaci. Un sfert de oră de așteptare, lîngă geamantanul burdușit, rezemat de perete, apoi Cătălin, cu bluza cam largă, cam ieșită din pantaloni, venind în fugă, tropăind cu bocancii grei pe aleea lungă ce unea punctul de control cu batalionul. Salutase și el, Cătălin, ca toți ceilalți, dar nu pe el, ci pe locotenent care, ocupat cu vizitatorii, nici nu-l luase în seamă. Iacob îl îmbrățișase stîngaci, simțise mirosul ușor de naftalină, sudoare și apă de colonie „Tabac“. Cătălin, mai mult cu ochii la geamantan, întrebase nerăbdător :

— Ai adus tot ce era pe listă ? Și halterele ?

— Erau să mă dea gata, spusese ; apoi cu un reproș prea puțin deghizat : Maică-ta e bine, a regretat că n-a putut veni și ea...

— Duminica viitoare, răspunsese concesiv băiatul. Dacă nu reușesc să ciupesc trei zile... Bine că s-a nimerit să fie *al nostru* de serviciu. Mă duc să golesc geamantanul. Pînă atunci discută cu el — arătase cu sprîncenele spre locotenentul care controla încruntat sacoșa unui bătrînel — și scoate-mă pentru două-trei ore în oraș.

Poruncitor, aproape dur. Nu-l ruga, cerea imperios. Maică-sa e de vină, se gîndise cu ciudă, l-a învățat rău, și eu trebuie să...

Se apropiase de locotenent care tocmai privea intrigat în sacoșa bătrînelului.

— Un moment, vă rog, spusese locotenentul cam peste umăr, apoi se adresase bătrînelului : Păi se poate, tataie ? Ce facem noi aici ? Așa educație îi dai nepotului ? Lași matale sticluțele aici, vorbești cu băiatul la camera de vizitatori, și le iei la plecare...

Bătrînelul plecase rușinat, ducîndu-și sacoșa ușurată acum ; locotenentul se întoarse spre Iacob :

— Acum vă ascult.

— Aș avea o rugăminte. Dacă se poate, pentru cîteva ore...

— Învoire, ghicise locotenentul. Toată lumea cere învoiri. Bine, o să-i dau. Dar vă rog, fără băutură...

— Am aerul că merg să-mi îmbăt propriul copil ? întrebase, abia stăpînindu-și revolta.

— Se-ntîmplă tot felul de chestii, spusese locotenentul mai potolit. N-am zis anume pentru dumneavoastră. Ca să vă demonstrez, ia priviți.

Smulsese de pe pervazul punctului de control o sticlă de pepsi-cola, capsulată, și o ridicase în lumină. Lichidul dinăuntru era ceva-ceva mai deschis la culoare ca de obicei.

— Poftim de vedeţi, cabernet în sticle de pepsi ! Tot felul de chestii, v-am spus eu.

Completase chiar acolo, pe pervaz, biletul de voie, i-l întinsese ţinîndu-l între două degete, ca pe-un tichet de troleibuz.

— Poftiţi, dar să-l aşteptaţi să-şi schimbe ţinuta. Toată ziua se plimbă soldaţii pe poarta asta. În şcoala militară era mai multă stricteţe...

Înghiţise toate aceste aluzii în numele celor cîteva ore pe care trebuia să le raporteze cu lux de amănunte acasă, la întoarcere ; îşi uitase supărarea văzîndu-l pe Cătălin că vine în pas alergător, cu bocancii lustruiţi, cu pantalonii cam lărguţi dar călcaţi la dungă.

— Ai şi avut timp să te găteşti ? se mirase ironic locotenentul.

I-o fi părut rău că i-a dat drumul, se gîndise atunci, dar Cătălin era fericit că iese din cazarmă şi asta conta.

Pe drum băiatul povestise cu răutate o păţanie de-a plutonului vecin, care nu executase ceva ca lumea şi repetase iar şi iar.

— În schimb plutonul nostru, altă treabă !

Abia atunci răsuflase uşurat, plutonul *nostru*, aşadar criza trecuse, băiatul începea să se integreze, mama putea fi liniştită...

— Vorbeşte cu el, spune-i că ai fost coleg de bancă cu colonelul, minte-l, bagă-l în sperieţi, intimidează-l.

— Cătălin, nu mă-nvăţa tu să mă port, protestase moale. Ce vrei ? E comandantul tău, trebuie să-l asculţi.

— Chiar cînd dă ordine absurde ? Alaltăieri eram răcit. Mi-a dat doctorul scutire, n-am ieşit la instrucţie. Mi-a spus cînd a plecat cu plutonul : „Tot stai tu degeaba, fă puţină curăţenie în cancelarie." Păi dacă sînt scutit de ce mă pune să fac şmotru ?

— Şi ai făcut ?

— Cum să nu fac ? Poţi să nu execuţi *ordinul ?*

— Atunci e-n regulă.

— Ba nu e-n regulă. Dacă sînt scutit, sînt scutit.

— Ţi-a dăunat la sănătate ?

— Ţii cu el, se supărase Cătălin. Nu înţelegi că se încalcă un principiu ?

— Erai cu adevărat bolnav ? Fii sincer.

— Alții stau toată ziua pe la ușa infirmeriei.

— Vrei să le faci concurență ?

Băiatul tăcuse. Mergeau amîndoi la pas. Cătălin respira din cînd în cînd adînc, ca un sportiv :

— Puțină libertate... De cînd visez clipa asta !

— Lasă teatrul, i-o retezase scurt.

La plecare, înainte de a ajunge la punctul de control. Cătălin îl rugase cu umilință :

— Pentru sîmbătă... nu poți să inventezi ceva ? Un eveniment în familie, o nuntă, o aniversare, să-mi dea și mie trei zile acasă.

— Păi bine...

— Toți pleacă. Telegrame, telefoane, un unchi care are pe cineva la statul-major — zău, tată, ce te costă ?

Îl costa minutul de umilință cînd privea în ochii reci ai locotenentului.

— Vreau să vă rog ceva...

Locotenentul se văitase că toți vin la el și cer învoiri, dar nu se gîndesc că o cazarmă nu poate rămîne pustie de sîmbătă pînă luni, dar știa că băiatul n-ar înțelege, l-ar acuza de nepăsare, ce-o fi în capul lui ? se întreba mereu, și sfîrșise prin a povesti locotenentului că sîmbăta viitoare aveau un eveniment în familie, și dacă s-ar putea o permisie de trei zile... .

Vorbise cu greutate, conștient că mințea ; ar fi vrut să lase totul baltă, să-l repeadă pe înfumuratul locotenent și să-i spună pe-ndelete, privindu-l drept în ochi, tot ce credea despre el ; în loc de asta îi întinsese mîna ; locotenentul i-o strînsese nepăsător, ferindu-se puțin din drum ca să facă loc unei femeiuști nostime, oxigenate, cu bluejeans și pulover cărămiziu, pe care-o salutase cu un zîmbet lipicios :

— Sărut mîna, ați venit să vă vedeți frățiorul, vi-l chem imediat... Îl expediase apoi pe posomorîtul tată : Așa rămîne, tovarășe căpitan de rangul doi...

Trăsese cu coada ochiului spre geanta femeiuștii aceleia : mare, neagră, burdușită de nu i se mai închidea fermoarul — recunoștea etichetele bleu ale obișnuitelor cutii cu compot de ananas, în timp ce locotenentul o ajuta să pună sacoșa deoparte. Plecase strîngînd din dinți și jurînd că de-acum încolo o să-l lase pe domnul Cătălin să-și cîștige singur învoirile...

— Tovarășe comandant, raportez...

— Ce e, Baciule, ai terminat ?

Electricianul își vîrî șurubelnița în buzunarul de sus al salopetei, unde se mai vedeau mînerele altor unelte. Zîmbi stingherit :

— Am terminat, merge bine, dar altceva voiam să vă raportez. Știți, mi-a venit logodnica la Eforie. V-aș ruga, dacă se poate, pentru sîmbătă...

Sergentul tăcu. Avea fața roșie de emoție. Era un băiat bun, supus, care nu-i ieșea din cuvînt ; de multe ori îl găsea la tabloul de pe comandă, migălind cu letconul prin păienjenișul delicat al blocurilor de circuite care ar fi înspăimîntat pe un diletant.

— Bine, Baciule, adu-mi aminte sîmbătă dimineață, și-ți dau pînă luni. Dacă... dacă nu intervine ceva.

— Sper să nu intervină, vă mulțumesc, tovarășe comandant...

În fond ce mă costă, ce te costă — polemiza iarăși cu ambițiosul locotenent de la batalionul acela depărtat, aproape o abstracțiune, sînt lucruri pe care abia ți le poți imagina. Un batalion — clădiri lungi și joase, aliniate în jurul unui platou asfaltat, tocmai bun pentru reviste de front ; un gornist ; difuzoare enorme, pe stîlpi, urlînd la ora prînzului un interviu pe probleme economice, care te urmărea pretutindeni : în sala de mese : la club : în dormitor ; în holul mirosind a tinctură de iod al infirmeriei...

O furgonetă cu inscripția „Pericol de foc" se opri în dreptul schelei, din ea coborîră doi oameni în salopete și descărcară cîteva tuburi de oxigen. Curierul șefului de cart alergă spre spiraiul de la compartimentul mașinilor, strigă ceva înăuntru ; șeful mecanic se ivi încheindu-și din mers bluza bleumarin, de lucru. Ușa camerei hărților se deschise, apăru silueta subțire a locotenentului Păduraru :

— Tovarășe comandant, am terminat calculele. Două ore și treizeci cu viteza economică, plus treizeci de minute rezervă pentru timp rău, ca să nu forțăm motoarele... În total trei ore.

— Foarte bine, dă-mi-o s-o înglobez în plan, o să vorbesc și la brigadă despre propunerea ta. Înainte umblam cîte-o zi întreagă ca să ajungem în poligon.

— Eficiență, spuse mîndru locotenentul. Au adus poligonul mai aproape. Același rezultat, dar consumul de carburant redus cu douăzeci la sută. Un coleg de-al meu a fost cu ideea.

— Ce vorbești ? Au locotenenții asemenea idei ?

— Cum să nu ! Uitați, m-am gîndit și eu, aici, pe nava noastră...

— Te rog, se îngrozi în glumă Iacob. Nu te-apuca să-mi dai peste cap programul.

— Nu. Mă gîndeam la un trenajor pentru timonieri. Cu un sistem de pinioane care să imite răspunsul navei la manevrarea cîrmei. Un locotenent de la atelier mi-a spus că se poate realiza...

— Ce-ar face marina fără locotenenți, rîse Iacob. Ideea nu-i rea, numai că locotenentul tău de la atelier — probabil inginer, nu? — n-a prea umblat pe mare. Nu știe că în larg nava primește lovituri laterale de la vînt și de la curenți. Cinci grade babord nu au același efect cu cinci grade tribord.

— A prevăzut asta, rîse victorios locotenentul. Spunea despre o diagramă cu care se poate calcula influența vîntului lateral. Precis, din calcule.

— Spune-i să prevadă în diagrama aceea și influența mării rele asupra oamenilor. Spune-i că timonierul a primit o invitație la nuntă tocmai cînd ieșim în larg, deci nu-l pot învoi. Și se gîndește la nunta aia și eu îi cer să țină precis la drum și nava merge pe șapte cărări... Asta cu ce-o mai calculează inventatorul tău ?

— Prea multe probleme deodată, mă scuzați, tovarășe comandant. Prietenul meu e un locotenent, nu un computer...

Ușa de la comandă se deschise cu zgomot, în cadrul ei se ivi un ofițer înalt și slab, cam adus de spate — ieșind pe ușa scundă se cocoșase și mai mult — cu fața prelungă, cu cascheta pusă strîmb :

— Să trăiți ! Aveți nevoie de un computer, sau n-am înțeles eu bine ?

— A sosit Academia, anunță voios căpitanul-locotenent Albu, care-l însoțea.

— O modestă filială, spuse noul venit îndreptîndu-și cascheta și izbutind astfel s-o strîmbe și mai rău. Am venit cu cei mai buni scafandri. Facem controlul elicelor şi cîrmei. Ordin de la tehnic.

— Eu i-am rugat să intervină să treceţi pe la noi. Acum vreo trei zile a apărut un zgomot ciudat, o trepidaţie. Mă tem că s-a fisurat o pală, tovarăşe Costea.

— Mi-a spus şeful mecanic. Fisură ? Specialitatea casei, spuse şeful scafandrilor cu o ciudată satisfacţie. Abia aştept să văd.

— Ascultă, spuse Iacob, cînd am fost la vizita medicală l-am auzit pe radiolog, în timp ce examina un pacient : „Uite un ulcer frumos !"

— Depinde de care parte a aparatului te afli. Sînt sigur că medicul nu vorbea despre propriul lui ulcer. Aprobaţi să intre scafandrii la bord.

— Aprob cu plăcere. Doar e în interesul nostru.

— Le-am şi spus să se dezbrace, rîse şeful scafandrilor. Doar nu mă aşteptam să ne puneţi pe fugă de aici. Pînă terminaţi discuţia despre computer, băieţii sînt gata.

— Nu discutam despre computer, ci, în general, despre ideile noi. Un locotenent, coleg de-al lui, are o inovaţie...

— Săracul.

— De ce săracul ?

— Nu s-a gîndit la riscuri, probabil.

— Cu toate riscurile, nu se lasă. E un pasionat, spuse Păduraru roşind.

— De două ori săracul. Dumneata, tovarăşe locotenent, eşti tînăr. Nu mă cunoşti. Dar cei mai vechi în marină ştiu prin ce-am trecut. De la o inovaţie. Asta era cu ani în urmă, tovarăşul comandant ştie povestea.

— Parţial, spuse Iacob zîmbind. Ştiu cîteva variante, care se contrazic. Iar cînd auzi mai multe variante, cel mai înţelept e să nu crezi nici una în întregime.

— Corect, admise Costea.

— Cu excepţia întîmplării autentice, completă Iacob cu un zîmbet. Pe care numai eroul principal o ştie. Şi ne-o poate spune şi nouă.

— Acuma îmi pot permite luxul. După atîţia ani. Faptul e consumat, unii dintre eroii dramei nu mai sînt în activitate... Dar cînd o povesteam atunci, oamenii îmi rîdeau în nas. Şi-mi spuneau că e o nebunie ce vreau să fac.

— O nebunie folositoare, spuse Iacob gînditor.

— Știam și eu că e folositoare. Altfel, nu mă cramponam de ea. Totul a pornit de la o cameră de televiziune submarină. Citisem un articol de-al lui Cousteau, știam pe ce principii funcționează camerele lui de luat vederi sub apă, m-am gîndit că ne-ar fi și nouă de ajutor. Am început să bat pe la uși. Eram locotenent, de vîrsta dumitale pe atunci — locotenentul zîmbi stingherit — plin de entuziasm și fără sciatică. Acuma am sciatică, în schimb entuziasmul...

— Ei, lasă, spuse Iacob. Ai publicat în Analele Academiei. Cu rezumat în franceză.

— Rezumatul nu-mi aparține. Ei bine, exista la statul major un specialist care făcuse războiul împreună cu șeful grupului de scafandri. După război, scafandrii avuseseră de lucru. Mereu apăreau mine desprinse din baraje. Se cerceta marea metru cu metru, se trasau drumuri navigabile, și tot dichisul. Un scafandru era cineva în condițiile acelea. Mi-aduc aminte, eram elev în practică, prin cincizeci și șase, cînd o dragă care despotmolea canalul a absorbit odată cu nămolul un proiectil neexplodat. Explozia a zguduit tot portul. Fundul vasului s-a găurit în șapte locuri, apa țîșnea înăuntru ca din furtun, draga amenința să se scufunde și să împiedice navigația pe canal. Au fost chemați scafandrii, maistrul de care vă spun s-a băgat sub navă, altfel nu era chip, și a bătut dopuri în spărturi. În orice clipă se putea întîmpla ca barabafta aia să se scufunde și să-l prindă dedesubt.

— Am auzit de întîmplare. A fost decorat atunci.

— Să știți că merita, întări Costea. Oamenii refuzau să se gîndească la ce s-ar fi putut întîmpla dacă nu intervenea el. Cu riscul vieții, la propriu, cum să vă spun...

— Erai în echipa lui atunci ?

— Ah ! Învîrteam la pompa de aer, asta făceam. E drept că bacul nostru era legat de dragă și, dacă se întîmpla ceva, ne-ar fi răsturnat și pe noi. Dar asta nu se compară cu riscul pe care și-l asumase el, maistrul. Vedeți, probabil că fiecărui om îi vine rîndul să arate ce poate.

— Dumneata ai arătat de mai multe ori.

— Meseria. Și un dram de... eu știu ? Poate-au avut dreptate în felul lor. Dar eu știam ce mă așteaptă și-mi asumasem de bună voie riscurile. Așa și maistrul. Avea un curaj formidabil, adunase la activul lui tot felul de isprăvi. Dezamorsa mine acustice, cu circuitele mîncate de rugină, gata să explodeze la cea mai mică atingere ; curăța sorburile drăgilor care adînceau canalul de la Sulina, verifica barajele de la hidrocentrale... Neobosit, așa era omul. Dar m-am abătut de la subiect. Într-o vreme se pierdeau elici în plină mare. Căpitanii cargourilor dădeau cu precizie de metri coordonatele locului unde se întîmpla necazul. Dar ce să știi despre traiectoria elicei după ce-a părăsit nava ? O elice de cargou nu e o glumă. O tonă de bronz de cea mai bună calitate, plus finisajul... Mă rog. Pagubă în toată legea. Unde s-o cauți pe hectare întregi sub apă ? Timp, oameni, zbucium... E drept că maistrul meu avea fler. Descoperise probabil un amănunt, o regulă anume care guverna mișcarea elicei după ce se smulgea din lăcașul ei. Căutau și alții, parcurgeau fundul mării pas cu pas, însemnau traseele cu geamanduri... Dar cînd intra el în apă, erai sigur că se întoarce cu vești bune. Atunci am venit eu cu ideea camerei submarine. Pe maistrul meu ideea l-a atins la ficați. Unde mai era el, eroul din ziare ? Prime, onoruri, felicitările amiralului... Era, într-un fel, detronat. Nu știu dacă înțelegeți.

— Se întîmplă, spuse Iacob. Cînd omul în cauză este un egoist. Cînd propriul interes îl împiedică să vadă avantajele reale ale...

— Așa ceva. Un fel de concurență, știu eu ce-a fost în capul lui ? A început să-mi critice proiectul pe toate cărările. M-am dus la amiral. Amiralul l-a întrebat pe specialist, care, la rîndul lui, și-a întrebat vechiul prieten. Acesta i-a prezentat defectele proiectului. E drept că făcusem niște schițe de principiu, destul de stîngace și aproximative, nici hîrtie de calc n-aveam, le-am desenat pe coli albe, cu pixul. Toată povestea, îmi dau și eu seama acum, semăna cu fantezia unui ignorant. Pe scurt, mi-au respins ideea...

— Totuși, prototipul a fost realizat, spuse Albu.

— Prototipul ! Mă apucase așa, un fel de nebunie. Cum, domnule, mă gîndeam. Trebuie să se poată... Prima măsură — mi-am vîndut mobila. Am cumpărat de la un căpitan de cursă lungă, cineast amator, o cameră de luat vederi. Pe urmă, cu miloaga pe la diverse ateliere. Toată leafa o cheltuiam pe piese. Mint, nu toată leafa. O parte se cam ducea pe cărţi şi reviste. Trebuia — am descoperit după primele eşecuri — să mai studiez mult. Să învăţ ceva electronică, ceva optică, rezistenţa materialelor... Vedeţi, o cameră sub apă e supusă la presiune, la şocuri, la umiditate... Cînd totul era gata, un fenomen încă necunoscut tulbura imaginea. Desfăceam tot, calculam din nou, refăceam legăturile. Nopţi, duminici, concedii. Era să mă lase nevasta. Mă sălbăticisem, nu mai ştiam de cinema, de prieteni. Trei ani de zile a durat.

— Bine, dar răsplata...

— Uneori răsplata vine cam tîrziu. Cînd eşti obosit de lupta cu morile de vînt. Bucuria e schilodită de truda inutilă. Nu atît cercetarea te istoveşte, cît efortul de a-i face pe oameni să te asculte. După aceea totul pare simplu.

— Ar fi trebuit să fii fericit.

— Şi poate că eram. Mai curînd vesel. Îmi venea să rîd cînd auzeam elogiile unuia care mai alaltăieri mă considerase un nebun sau un şarlatan. E drept că alţii au păţit-o mai rău. De aia zic, cînd te lupţi pentru o idee, gîndeşte-te şi la riscuri...

— Nu exista altă posibilitate ?

— Nu cred. Chestiunea era nouă pentru toată lumea. Nici în străinătate nu găseai asemenea aparate pe toate drumurile. Se pare că nici ei nu aveau mare încredere în metoda asta. Nu se poate folosi oricînd şi oricum. Iar noi aveam ambiţia să facem ceva al nostru. Gîndiţi-vă, să dispunem de un ochi în plus îndreptat spre spaţiul submarin.

— Şi acum ce mai lucrezi ?

— Ei, o idee de ultimă oră : circuitul închis al aerului pentru scafandrul autonom. Ideea mi-a venit de la zborurile în cosmos. Există un procedeu pentru reciclarea aerului. Folosind buteliile obişnuite, cu o mică adaptare, s-ar mări considerabil durata scufundării.

— E clar, zise Iacob. Sper că între timp ţi-ai cumpărat altă mobilă.

— Ca să am ce vinde ? Nu, nu-i chiar aşa. Am înregistrat ideea la Institutul de cercetări ; e inclusă în plan, chimiştii studiază o cale cît mai eficientă pentru purificarea şi oxigenarea aerului expirat, iar laboratorul de mecanică pune la punct un sistem de pompare. Nu pot s-o iau de la capăt, să studiez mecanica gazelor, chimia anorganică şi aşa mai departe. E rîndul locotenenţilor. O invenţie, în zilele noastre este rodul muncii a zeci de oameni.

— Dar ideea tot de la dumneata porneşte. Sper să reuşeşti...

— Deocamdată sper să reuşesc cu controlul elicelor, spuse scafandrul brusc preocupat. Băieţii mei se coc în costumele de neopren. Mă duc să le dau binecuvîntarea. Fără mine nu se clintesc din barcă.

— Ai ajuns ca maistrul acela ? glumi Iacob.

— Într-un fel, da. Avea o mare calitate : apăra viaţa oamenilor. Se certa cu amiralul : „Dacă vreţi, eu mă duc. Ştiu primejdiile şi ştiu să mă apăr. Dar nu mă obligaţi să trimit un om, cîtă vreme nu sînt convins de ce ştie. Ar însemna să-l trimit la risc..."

Salută, îşi potrivi iarăşi cascheta care nu voia cu nici un chip să ia o poziţie acceptabilă şi coborî scara. Iacob privi lung în urma lui.

— Totuşi, fără oameni ca el n-ar fi posibil progresul, spuse locotenentul Păduraru. Orice idee nouă pare curioasă la început. Sau irealizabilă.

— Te gîndeşti la trenajorul vostru ? Nu, nu e irealizabil. Lăsînd gluma la o parte, ar fi ceva foarte util... Ştiu eu ? Costea m-a întărîtat cu povestea lui. După ce ne întoarcem, mă duc la brigadă, la specialistul cu navigaţia. Să vedem ce se poate face. Materiale, oameni, timp... Obiecţii vor fi destule. Dar şi climatul e altul ; sîntem mai receptivi, mai dispuşi să experimentăm. Iar specialistul nu-i un conservator, îl cunosc bine. Apucă-te cu locotenentul de la atelier şi faceţi un raport amănunţit : cum vedeţi construcţia, costuri aproximative, adaugă ceva despre folosirea unor materiale recuperate...

— Ne-am şi gîndit la asta.

— Ei, vezi ? Asta o să le placă celor de la înzestrare. Să avem cît mai mulţi aliaţi...

— Înţeleg că sînteţi de partea noastră, se bucură Păduraru. Ne cresc şansele de reuşită.

— Pînă la trenajorul vostru, du-te şi fă rost de prognoza meteorologică. Deocamdată, antrenăm timonierii în condiţii naturale, pe mare...

8

Topul de hîrtie de pe colțul biroului îl privea rece, ostil. Citise un interviu în care un confrate de-al lui își mărturisea spaima în fața hîrtiei albe ; pe aceeași coală se poate scrie începutul unei capodopere sau o banală petiție pentru repararea instalației de apă ; și trei sute de coli albe care așteaptă — cît mi-ar trebui să umplu cele trei sute de file? Scriind două file pe zi — o jumătate de an ; bine, satisfăcător, își spuse, pentru un autor care nu se ține numai de scris, are o muncă, îndeplinește o sarcină socială, dă extemporale claselor înspăimîntate, încearcă să le trezească interesul pentru folosirea corectă a gerunziului...

Oftă, se ridică de la masă, hotărî să facă puțină ordine în apartamentul care se resimțea de pe urma sindrofiei. Trecuseră două zile, lucrase în etape, în prima zi spălase farfuriile și paharele, scăpase de resturile de sandviciuri și expediase pe balcon sticlele goale. Sub masa de sufragerie, extinsă, se zăreau ici și colo șervețele mototolite, coji de pîine, scrum de țigară risipit în mici steluțe cenușii pe albastrul covorului ; scaunele încurcau locul, în ghiveciul cu mușcate — pasiunea Paulei, florile pe care el își asumase benevol obligația să le ude zilnic — erau înfipte, ici și colo, ca niște pietricele albe, filtrele Kent-urilor ; albumul „Boticelli" zăcea pe pat, în dormitor, sub Dicționarul enciclopedic ; descoperi un disc cu Romica Puceanu rezemat de brațul fotoliului, iar pe revista în care apăruse nuvela era desenat un traseu, cu pix verde. Începu să umble prin casă, restabilind ordinea și spunîndu-și cu umor că celebritatea costă ; carpeta de lîngă pat o descoperi făcută sul, după ușă — regizorul de la Casa de cultură avusese la un moment dat ideea să danseze ; era un tip plin de el, purta plete și pulover decoltat, maron, peste cămașa roșie descheiată la gît (la venire, Lia și Mia îl admiraseră pentru gustul cu care asortase puloverul și cămașa).

— Vă dau un aer boem, spusese Mia.

— Vă fac mai tînăr, adăugase Lia.

Sosiseră primele, pe la ora șapte, cînd el abia montase masa extensibilă și se străduia să întindă o față de masă descoperită în dulap, cum o lăsase Paula. Le cunoștea de la un spectacol unde prezentaseră programul ; el ticluise un fel de prolog și niște strofe de legătură între numere ; versulețe penibile, naive, dar care — îl asigurase regizorul — fac bine într-un spectacol de varietăți și dau timp artiștilor să se pregătească pentru intrarea în scenă ; veneau amîndouă, din colțurile scenei, se opreau în fața cortinei și recitau alternativ, întinzînd puțin gîtul spre microfon. El ceruse să se ocupe de recitatoare, ca să exprime cît mai fidel ideea anemică din versurile acelea ; declamase de zeci de ori, pe diferite tonuri, banalități rimate, pînă cînd Mia și Lia izbutiseră. La spectacol primiseră chiar cîteva aplauze răzlețe. Amîndouă bine făcute, talentate, (în viața de toate zilele funcționare la Întreprinderea de gospodărie locativă) Mia și Lia erau nedespărțite și ceruseră maestrului să scrie o scenetă anume pentru ele. Imaginase un dialog satiric pe teme cetățenești : autobuzele care nu vin la timp, eticheta „Închis pentru inventar“ descoperită la intrarea unuia sau altuia dintre magazine, frizerul care pretinde bacșiș, automobilistul care nu respectă trecerile de pietoni. Fetele se descurcaseră, și publicul aplaudase cu entuziasm cupletele care puneau „punctul pe i“ ; asta le mărise respectul și simpatia pentru maestru, le făcuse să-și mărturisească mai apoi nostalgia de artiste nerealizate și speranța că maestrul le va da un text care să le valorifice posibilitățile.

Deocamdată, venind mai devreme îi făcuseră ele un serviciu : fete harnice și îndemînatice, izbutiseră să descurce într-o jumătate de oră bucătăria, să aranjeze artistic sandviciurile și prăjiturile pe platouri, să distribuie rațional scaunele în jurul mesei extensibile. Pe urmă apăruse regizorul, și Georgescu-Salcia îi încredințase un pahar roșu-închis, în care turnase vodcă cu lămîie. Regizorul plimbase paharul din cameră pe balcon, apoi la bucătărie unde trebăluiau fetele ; în cele din urmă, se plasase strategic lîngă dulapul bibliotecii (dotată cu un compartiment special care ţinea loc de bar) spionînd plin de curiozitate uşa de la intrare — sunase cineva.

Georgescu-Salcia se dusese să deschidă, inspectînd cu o privire iute camera ; era Adam, în costum negru, cu cravată, ţinînd în mînă o sticlă de şampanie pe care-o prezentase cu pompă :

— În loc de buchet de flori. Pune-o la frigider, că nu se ştie.

— Mulţumesc, dar nu trebuia. Am băutură destulă.

— Să nu spui niciodată vorba asta. Dar aud voci cunoscute...

Îl însoţise la bucătărie să salute fetele.

— Sărut mînuţele, ce surpriză, toate artele oraşului şi-au dat întîlnire aici ?

— Inclusiv arta culinară, spusese Mia rîzînd exagerat.

Soneria se auzise din nou ; venise Doina Popescu cu soţul ei, un bărbat mic de statură, chel, cu obraji dolofani şi buze groase de om care ştie să preţuiască un meniu cumsecade. În cursul serii omul devorase într-adevăr o cantitate respectabilă de sandviciuri, băuse zdravăn şi, într-un moment de lîncezeală a discuţiei, începuse să intoneze cu multă aplicaţie „Adio dragă Nelo, Eu plec se face seară..." Fusese oprit la timp de privirea tăioasă a soţiei lui. Dialogul pestriţ despre vremea de afară, despre situaţia spaţiilor pentru turiştii veniţi la mare cu speranţa că se descurcă ei într-un fel, ameninţa să se prelungească ; în aer plutea întrebarea „Ce mai aşteptăm ?" cînd sunase Amalia la uşă. Purta o rochie lungă, verde-opal, abia lăsînd să se vadă pantofii aurii de lamé asortaţi cu cordonul şi poşeta. Ţinea în mînă, lîngă poşeta mică, un sul alb.

— Bună seara, spusese ea oprindu-se în hol.

El îi sărutase mîna, şoptindu-i recunoscător :

— Îţi mulţumesc că ai venit, aproape că-mi pierdusem speranţa.

— Un mic dar, o lucrare de-a mea...

O condusese în sufragerie, anunţînd radios :

— Artele sînt complete, a sosit și pictura ! Amalia, fă cunoștință cu Lia și Mia, reprezentantele artei dramatice. Iar dînsul este regizorul Geo Stamate.

— Încîntat, se înclinase Geo cercetînd cu privirea sulul alb din mîna lui.

— Colega mea mi-a adus un dar... Pot să-l arăt musafirilor ?

Ea încuviințase cu un zîmbet ; atunci el sfîșiase nerăbdător hîrtia albă, fixată cu scotch și desfășurase, în exclamațiile tuturor, portretul lui Ali.

— Uimitor, spusese Adam. Este o veritabilă operă de artă. Duduie Amalia, ne-ai făcut praf cu asta. Mărturisesc că n-am văzut nici o pictură de-a dumitale. Felicitări !

Regizorul făcuse un pas înapoi, cu mîinile vîrîte în decolteul puloverului ca și cum ar fi încercat să-l despice :

— Foarte reușit. Te invidiez, maestre, pentru un asemenea cadou.

— Ai tot dreptul să mă invidiezi, maestre, îi spusese strîngînd cu grijă tabloul. O să-l înrămez chiar mîine. Reproduce atmosfera vechiului oraș. Mii de mulțumiri, duduie Amalia ; m-ai făcut posesorul unei opere de valoare.

— Este în schimbul aceleia pe care ai oferit-o dumneata cititorilor...

Replica ei, plasată la timp, amintise parcă tuturor pentru ce se aflau acolo. Începuse o discuție animată, întreruptă doar de distribuirea paharelor roșu-închis cu vodcă, însoțite de toasturi complicate.

Între două sandviciuri și un pahar de vin, venise vorba iarăși despre nuvela publicată în revistă.

— Eu aș vedea-o ca piesă într-un act, spusese regizorul gesticulînd cu paharul. Mai toarnă niște vodcă maestre, să-mi mai împrospătez ideile. Deci : o piesă în două tablouri, decor unic, cel mult cu un prolog. El — o punere în temă, un fel de monolog despre ireversibilitate, despre vechile iubiri care devin, cu timpul, amintiri plăcute, esențializate, cînd dispar amănuntele prozaice despre o întîlnire ratată, despre ploaia care i-a surprins pe îndrăgostiți pe malul lacului, despre bîrfelile din cartier ; după asta, la deschiderea cortinei...

— De ce nu i-am da cuvîntul și femeii? spusese Mia, punînd pe masă platoul cu ouă umplute. În fond, ea, personajul feminin, este cea care declanşează drama ; eu i-aş prezenta alternativ, fiecare să spună ce gîndeşte, şi pe urmă se deschide cortina şi are loc întîlnirea lor.

— E o idee, încuviinţase politicos Georgescu-Salcia.

Urmase o mică pauză ; se auzise doar gîlgîitul sticlei — Mişu Popescu îşi umpluse paharul cu vin.

— Mă gîndeam la soţul ei, reluase regizorul. Un personaj interesant. Omul care nu înţelege, care a rămas robul vechilor concepţii, îşi terorizează nevasta, este un monstru de egoism şi aşa mai departe. Prin contrast cu nobleţea sufletească a eroului principal...

— Păcat de final, spusese Mia, roşind. Aş fi vrut să rămînă împreună...

— O, un happyend ! protestase cu oroare regizorul. În nici un caz, domniţă. Mai întîi că n-ar fi realist. După ani de zile oamenii nu se despart aşa, cu una cu două, numai pentru că au regăsit un vechi amor. Au copii, gospodărie, răspunderi. Vechea dragoste trebuie să rămînă ce este : o amintire frumoasă, tristă şi irepetabilă...

O adevărată dezbatere, se gîndi el mîndru, măturînd cu îndîrjire covorul albastru. Mai mult de două ore, dezbătuseră finalul povestirii în raport cu datele iniţiale ale personajelor ; întrebările Miei, generate, probabil, de lecturi recente din romanele trandafirii interbelice, stimulaseră discuţia. Şi încercările ei stîngace de a-i atrage atenţia, de a se face utilă — biata fată ! se simţea stingheră într-o ambianţă atît de elevată — pe cînd el nu avea ochi decît pentru Amalia !

A fost un succes, îşi spuse. Data viitoare — hotărî punînd mătura la locul ei, sub masca chiuvetei de la bucătărie — ar trebui să aduc în discuţie primul capitol. Pornind tot de la asta — încercarea de a reînvia o fostă iubire. Obstacolele din calea ei : sociale, morale, de familie, profesionale chiar. La urma urmei, e o temă general umană, fiecăruia i se poate întîmpla. Fără să atacăm principiile etice. Mai bine aş trînti un eseu pe tema asta. Şansa unei vechi iubiri. Depinde... depinde de ce ? De caracterul personajelor, de datele lor iniţiale. Femeia, dezamăgită de prima iubire, întîlneşte între timp un om bun în aparenţă, se ataşează de el, rămîne cu el ; cu timpul îi descoperă defectele — e interesat, brutal, egoist, gelos ; o criză mocneşte, dar cei doi își duc viața mai departe, în absența dragostei; îi leagă locuința pusă la punct ; mai au și copii ; și-au cumpărat mașină, merg în vacanță, cei de la serviciu știu despre ei că au o căsnicie solidă, dar nimeni nu bănuiește ce se petrece înăuntru, că dragostea a dispărut demult, că tandrețea afișată în vizite este o simplă chestiune de rutină, că mersul la braț pe stradă ascunde înstrăinarea... Atunci apare *el*, iubirea dintîi, și strică acest fals echilibru. După Codul familiei, ar trebui să ne împotrivim, o căsnicie trebuie încurajată, ocrotită în momentele de criză ; dar mai există un cod, nescris, dreptul omului de a fi fericit ; în numele acestei etici, soțul grosolan și egoist trebuie să-și ia pedeapsa, iar femeia să-și manifeste independența și să rupă o legătură care nu-i mai spune nimic, sufletește vorbind... Ar apărea critici puritani care ar protesta ? Foarte bine. Să propună ei cealaltă soluție : condamnarea femeii la nefericire și monotonie pentru toată viața...

Asta-i tot, își spuse cu entuziasm, uite romanul, ce atîta acțiune, interferență de planuri, conflicte secundare și personaje episodice ; o temă, trei personaje, datele inițiale care vor justifica finalul — o să chem femeia de serviciu pentru curățenie, nu trebuie să mă risipesc în mărunțișuri — și uite cît de simplu era, doar pașii pe nisip trebuie să îmbrace alt simbol, să zicem viața irosită de soțul care nu s-a priceput să-și dirijeze căsnicia spre fericire, nu s-a gîndit și la sufletul omului de lîngă el, pașii pe nisip sînt anii pe care i-a pierdut zadarnic, legănîndu-se cu iluzia că lucrurile merg bine, pînă cînd s-a produs lovitura pe care o merita...

Dar personajele... Trebuie să inversez datele : Paula cu nepăsarea ei, cu lipsa ei de înțelegere ; e drept că la noi lucrurile s-au petrecut pe dos, tot ea a plecat, a făcut ce-a vrut ; ea, vinovata. O nedreptate a soartei, ceva care nu merge în literatură unde lucrurile trebuie să aibă o desfășurare logică ; viața nu e totdeauna logică. Paula a plecat după ce mi-a presărat cincisprezece ani cu indiferență... Dac-aș reda fidel povestea mea, nimeni n-ar pricepe nimic ; eu însumi n-aș putea sugera aici o concluzie filosofică, un învățămînt pentru tinerii îndrăgostiți, sau un avertisment pentru cei care nu mai sînt tineri. Vrem să înnobilăm cititorul — își aminti fraza unui sociolog care conferenţiase la Casa de cultură ; apreciez o carte după măsura în care, citind-o, mă simt mai bun... Aşadar, Paula privită dintr-o altă perspectivă, ea devenită el, bărbatul indiferent, lipsit de înţelegere şi de atenţie pentru tovarăşa de viaţă ; nu părăseşte, ci e părăsită, ca o răzbunare tardivă a vieţii, dar uite că-n viaţă nu s-a întîmplat aşa...

Se aşeză la masă, scrise un „1“ mare aproape de mijlocul foii — prima pagină e cel mai greu de scris — deci făcînd-o mai scurtă va trece mai repede peste pragul începutului...

Către miezul nopţii numără paginile adunate în dezordine la dreapta lui. Le numără cu încîntare, le reciti ; constată că în portretul eroinei se putea ghici fără prea mare greutate personalitatea Amaliei. Bine-nţeles, nu şi povestea ei ; povestea eroinei este, pînă la un punct, povestea mea.

Se culcă întrebîndu-se care e, totuşi, povestea Amaliei.

9

Pe cerul înalt, negru, stelele păreau neobişnuit de mari. O linişte pătrunzătoare, materială parcă, se statornicise peste mare. Din cînd în cînd cîte un val îşi legăna leneş sclipirile vagi, sticloase, prelingîndu-se apoi pe lîngă bord, inofensiv. Nava asculta poruncile tăcute ale mării ; oscila în ritm cu valul, integrată în mişcarea lentă a apelor adormite.

Nucu îşi scoase cascheta, îşi abandonă fruntea înfierbîntată mîngîierilor unei brize abia simţite — suflarea caldă şi umedă care la începutul nopţii restituie din energia smulsă soarelui de peste zi. A fi de cart noaptea, pe o navă ancorată în larg, este încă unul dintre lucrurile minunate dăruite navigatorului, îşi spuse. Poate ca o compensaţie pentru zbuciumul şi încordarea orelor de marş pe mare. Aparate care trebuie supravegheate ; oameni de îndrumat, nava însăşi, cu toate ale ei, griji şi nelinişti ascunse ; valurile ; vîntul care-ncearcă să te abată de la drum ; o alarmă falsă, lădiţa aceea goală ivită misterios şi inexplicabil printre valuri şi strigătul alarmat al observatorului : „Corp plutitor în prova !". Clipă de clipă la pîndă, cu simţurile încordate, gata de acţiune ; luînd decizii în răstimpuri necrezut de scurte, căci marea este exigentă, nu aşteaptă, pedepseşte ezitările în felul ei aspru, neiertător...

Îşi aruncă privirile spre marinarul de cart ; îi văzu silueta subţire, arcuită peste balustradă, cu binoclul la ochi, încercînd parcă, prin înclinarea aceea a trupului, să-şi facă vederea mai pătrunzătoare.

— Ce e, Ştefănescule ? îl întrebă.

— Nimic, tovarăşe locotenent-major. Mi s-a părut că văd o luminiţă. Pe întuneric, ştiţi, ochii te mai înşeală. La prima ieşire, cînd am făcut de cart noaptea, m-a cam luat groaza. În viața mea n-am pomenit așa întunecime. Simțeam, dincolo de balustradă, golul ; mai mult mi-l închipuiam. Un gol negru și tăcut, ți se făcea părul măciucă.

— Cred că exagerezi. De ce să-ți fie frică ?

— Nu știu, n-aș fi putut explica. Atîta doar, că-mi venea să apăs pe butonul de alarmă, sau să schimb o vorbă cu ofițerul de cart. Așa, numai să-i aud glasul.

Tăcu, traversă puntea de comandă, se uită iarăși prin binoclu spre largul întunecat. Reveni apoi lîngă Nucu.

— Știți, uneori ai vrea să se întîmple ceva, un lucru mărunt, banal, care să-ți dea senzația că ești aici, pe lume, între oameni, că lucrurile merg normal. Altfel, bezna asta te urmărește ca un vis rău.

— De unde ești ? întrebă Nucu.

— Bucureștean, get-beget. Stau pe Calea Victoriei, unde, vorba cîntecului, nu-i niciodată noapte. Cînd mă culcam, seara, și stingeam veioza, rămînea lumina de afară, de pe stîlp. O lumină dulce, argintie, cît să nu te împiedici de lucruri cînd umbli prin casă. Pot spune că n-am văzut niciodată un întuneric adevărat.

— N-ai fost la țară ? Nu te-a prins vreodată noaptea pe cîmp ?

— N-am prea fost. Și ce să caut noaptea pe cîmp ? Abia aici, în armată... Și nici aici. Am fost la trageri de noapte, dar s-a nimerit să fie lună ; am făcut de santinelă, în perioada de instrucție, dar exista la postul meu un bec care lumina ca ziua. Vă spun, pînă în noaptea aia, pe mare, n-am știut ce-i întunericul. Și mi-a fost frică.

Încercă să și-l închipuie înainte de armată — adolescent frumușel, probabil pletos, îmbrăcat după ultima modă, ducînd de umeri o fetișcană de seama lui — dar imaginea refuză să se alcătuiască ; nu izbutea să suprapună portretului de acum un altul — plete, cîteva fire blonde simulînd un început de barbă, obișnuiții blugi și cămașă kaki cu mînecile suflecate pînă mai jos de cot ; soldatul rămîne soldat.

— Și acum, ca soldat ?

— M-am obișnuit. Uneori mai trece cîte-o navă, — departe — se duce spre Constanța sau pleacă; abia zăresc niște luminițe. Încerc să-mi închipui oamenii de acolo privînd către noi, dar pe urmă mă gîndesc că de la distanța aceea nici nu ne văd ; nava noastră nu-i un iaht de plăcere sau un vas de pasageri, cu hublouri larg deschise, cu muzică și pălăvrăgeală pe puntea de promenadă... Parcă se aude un bocănit cînd se înclină nava mai tare.

— S-or fi slăbit legăturile vreunei bărci. Du-te jos și vezi ce este ; am eu grijă aici.

— Am înțeles. Poftiți binoclul.

Îl auzi cum pleacă, tropăind ușurel pe treptele de metal. Rămas singur, Nucu își plimbă privirea peste marea pustie. Într-adevăr, noapte neagră. Numai spre prova, valurile oglindeau nestatornic lumina de ancoră. Se simți deodată foarte singur aici, în acest spațiu îngust de metal, suspendat între apă și cer. Încercă să-și închipuie veghea marinarilor din alte vremi, vînătorii de balene opriți din goana lor sălbatică peste mare, ca să fure cîteva ceasuri de somn înaintea unei noi zile de trudă. Și căpitanul Ahab, neobosit, îndîrjit, cu ochii aprinși de visul lui nebunesc, hotărînd o nouă expediție, către larguri pustii, în căutarea Balenei Albe...

Ușa de la camera hărților se deschise. Pentru o clipă, întunericul fu sfîșiat de lumina crudă, orbitoare în contrast cu bezna de adineauri. Cînd Iacob închise ușa, întunericul păru și mai dens. Nucu îl salută, se apropie de el.

— De ce nu m-ai trezit ? îl certă comandantul în glumă.

— Ați dormit destul de puțin în nopțile astea. Și-apoi... nu mi-a fost somn.

— Programul e program, totuși. Mîine dimineață intrăm în port și n-aș vrea să arăți ca un martir. Sau ai de gînd să-ți impresionezi soția ?

Se gîndi la Amalia, la mina ei tristă pe cînd îi pregătea valiza pentru plecare.

— Va fi destul de impresionată și fără asta.

— Ah ! Mie-mi spui ? La prima ieșire în larg — abia mă căsătorisem — soția era în stagiu la sanatoriul balnear, și i-a fost ciudă că plec. Mă invidia : „Pleci pe mare, te plimbi, ce-ți pasă !“ Ca s-o fac pe eroul, m-am întors acasă nebărbierit, cu o față suptă, încît a început să plîngă cînd m-a văzut. De atunci, am luat obiceiul sănătos al adevăraților marinari : înainte de a intra în port mă dichisesc ca pentru bal. Nu-mi place să fiu compătimit.

— Nici mie, spuse Nucu repede.

— Ce spune soția ? S-a obișnuit cu ideea ?

Șovăi înainte de a răspunde. La plecare, Amalia îi șoptise în ușă : „O să stau cu grijă, fii prudent, nu sta prea mult în soare, ferește-te de vînt..." Și el, puțin umilit de aceste sfaturi care, oricum, nu puteau fi aplicate. Încercă să glumească :

— Abia sînt la a doua ieșire în larg. Îi mai trebuie ceva antrenament. Cu timpul o să se deprindă. Deocamdată, însă, nu-i vine prea ușor.

— Cred, spuse Iacob gînditor. Trebuie s-o înțelegi. Nu e ușor pentru o femeie să rămînă singură cu casă, cu gospodăria... Antrenament, e bine zis. A mea s-a obișnuit destul de greu. Veneam acasă, o găseam pe întuneric : „S-a ars siguranța, ce era să fac ?" „De ce n-ai chemat electricianul ?" „Nu-mi place, așa singură, să-mi intre om străin în casă..." Am învățat-o să repare siguranțele. Pe urmă, cînd a intrat băiatul la școală, alte discuții. Ședința cu părinții se nimerea să fie tocmai cînd plecam în larg. Am lipsit și de la o serbare de sfîrșit de an, cînd s-ar fi cuvenit să fiu acolo, să-l aplaud cînd a recitat „Sergentul" și să-l fotografiez cu cununa de premiant pe cap. Nu mai spun în cursul anului : să-l ajut la tabla înmulțirii, sau să-l învăț să meargă pe bicicletă. Toate astea cînd să le faci ? În pauzele dintre două ieșiri în larg ? O soție de marinar trebuie să fie un om de ispravă. Există fetișcane romanțioase care leșină cînd văd uniforma. După aia dau de greu și... nu rezistă.

— Nu mă tem de asta, spuse Nucu încet. Sînt căsătorit de trei ani. Se spune că dacă a rezistat trei ani, o căsnicie are toate șansele să dureze.

— Ah, vorbeam așa, în general. Cu dumneata — nici nu se pune problema. Ai cerut de-atîtea ori să fii ambarcat. Înseamnă că știai cum stau lucrurile și-ți cunoșteai bine soția.

— Da, m-a înțeles totdeauna. Și n-a avut obiecții cînd...

— Asta nu-i un motiv să te duci acasă bărbos și nedormit.

— Înțeleg aluzia, zîmbi Nucu. Mă duc să mă culc, tovarășe comandant.

— Du-te. Mai prinzi trei ore bune de somn.

Salută și coborî scara. Începuse să se deprindă cu topografia navei. Se opri o clipă în coridorul interior, să-și obișnuiască ochii cu lumina albă, apoi intră în cabina lui. Aprinse lămpița de la căpătîi și se culcă. Adormi înainte de a apuca să se gîndească la ceva.

...Îl trezi duduitul ritmic al motorului principal. Sări ca ars, dar auzi turația motorului crescînd și înțelese că abia porniseră. Se bărbieri cu grijă, amintindu-și sfatul comandantului. Într-adevăr, fusese tentat să facă o mică demonstrație de erou-întors-din-larguri ; sfatul lui Iacob îl scutise însă de o clipă de ridicol... Căută în valijoară cămașa pusă cu grijă, cu gulerul protejat pedant de un cartonaș — cămașă ca pentru serbare, nu pentru o întoarcere din larg. Dar întoarcerea în sine, nu era ea însăși o serbare?

Cînd dădu colțul pe strada Ancorei văzu căruța cu roți de cauciuc, vopsită în verde închis, cu căruțașul gras și nebărbierit care transportase lucrurile Amaliei în apartamentul lor. El venise decis și impetuos, îl luase cam repede pe căruțaș, care voia să amîne, și oprise căruța în poartă la „Hotel Ali-Baba". O strigase pe Amalia care întindea niște rufe pe frînghie :

— Nu le mai înșira, fă-ți bagajele și hai.

— Unde ?

— ACASĂ, spusese cu o intonație specială.

— Nu sînt pregătită, trebuia să mă anunți...

— Te ajut la împachetat. Nu sta pe gînduri, staționarea se plătește, rîsese el, arătînd cu degetul spre calul care încerca să pască iarba prăfuită de lîngă trotuar.

Amalia se cam fîstîcise, muta de șapte ori un obiect dintr-un loc în altul ; el o zorea, făcea gălăgie, examinînd în grabă un lucru sau altul — eșarfe de voal, o pălărie pe care ea n-o purtase niciodată ; jachete, rochii, cizme „mușchetar", o păpușă, ceainicul, un palton negru mirosind a naftalină ; cărți, baticuri, cordoane, brățări, sticluțe de parfum, un ceas deșteptător, albumul care nu se închidea, tixit cu poze ; pensule de pictură ; un pled, crătiți, bigudiuri, ilustrate ; toate le înghesuiseră în pungi de plastic, sacoșe, geamantane, pînă cînd el își pusese mîinile în cap :

— Trebuia să aduc o caravană de cămile, nu o biată căruță cu un cal !

Amalia nu mai avusese timp să-şi construiască coafura obişnuită, îşi pusese pe cap la repezeală un batic alb cu chenar de trandafiri roşii ; avea ceva copilăresc pe cînd alerga spre poartă, ducînd sacoşe, săltîndu-se pe vîrfuri să întindă căruţaşului o strecurătoare, un pled, un ghiveci cu flori. Refuzase cu indignare să încredinţeze altcuiva sacoşa neagră, burduhănoasă, în care îngrămădise, bine înfăşurate în hîrtii, piesele unui serviciu de ceai :

— Le duc eu în mînă, că nu-i departe. Nu vreau să ajungă cioburi la destinaţie.

Rîsese mai apoi de ea, cum se lupta să ţină pasul cu mersul repejor al calului :

— Semeni cu un maratonist !

— Iar tu cu un docher dat afară pentru beţie, îi întorsese ea complimentul.

Aici, în colţ, se opriseră să-şi recapete suflul ; ea venise lîngă el, respira greu, puloverul alb, cu gulerul rulat, îi sublinia mişcările sacadate ale pieptului. Nucu simţise în clipa aceea o emoţie năvalnică, erau împreună, începea o nouă perioadă de viaţă ; desigur şi ea simţise asta, după felul în care se apropiase de el, se lipise de umărul lui, căutînd ocrotire şi tandreţe... Trei ani trecuseră de atunci, ani de calm şi de progres cumpătat spre ceea ce ea numea „să ne construim cuibul nostru" ; aici, în acest colţ de stradă începuse, de fapt, traiul lor în doi, cînd el izbutise în sfîrşit să-i ia sacoşa cu serviciul de ceai şi o luaseră înaintea căruţei, care se apropia de blocul KP—35...

Grăbi pasul involuntar, ca totdeauna pe această porţiune a drumului, în apropiere de casă. Se uită la ceas îngrijorat, de n-ar fi apucat să plece, îşi spuse, şi ce bine e cînd ştii că există cineva care te aşteaptă, după atîtea zile departe de ţărm...

Descuie uşa cu nerăbdare, şi iat-o pe Amalia, radioasă, sărindu-i de gît :

— Nucu ! Te-ai întors, în sfîrşit !

Sărutarea ei avea alt preţ acum, după zilele de despărţire. Lăsase uşa deschisă în urma lui ; cineva trecu pe hol, dădu „bună dimineaţa", ei se depărtară rîzînd ruşinaţi.

— Tocmai plecam la piață, am ore mai tîrziu azi, dar nu mă hotăram să ies pe ușă. Simțeam că trebuie să se petreacă ceva. Ce bine că ai venit !

Îl trase înăuntru, închise ușa, îi luă valiza din mînă și-o puse deoparte, apoi se îmbrățișară din nou. De astă dată ea se desprinse ușurel, se depărtă o jumătate de pas :

— Arăți destul de bine pentru un corăbier întors din larg. Ți-a fost greu ?

— Nu, dar mi-a fost dor de tine.

— Sînt bune și plecările la ceva, rîse ea. Schimbă-te. Să-ți dau un ceai ?

— Mai degrabă o vodcă.

— Vorbești serios ? Ai venit cu obiceiuri noi de pe vapor ?

— Vodcă pe vapor ! Am glumit, o liniști el. Ia spune, cum ai dus-o în lipsa mea ?

— Greu. E greu fără tine... Se apropie de el, îi descheie vestonul, se ridică pe vîrfuri și-l sărută ușor pe obraz. Nu-mi place singurătatea...

— Nici mie...

O cuprinse de mijloc, dar ea se răsuci sprintenă și fugi în bucătărie.

— Știi, îi strigă de acolo, s-a stricat robinetul de apă caldă. A trebuit să-l închid de jos.

— De ce n-ai chemat pe cineva ?

— Un om străin în casă... Ți-am lăsat ție plăcerea s-o faci pe meșterul.

El intră în dormitor, își scoase cămașa, îi examină fugar manșetele.

— Mai merge ? întrebă ea din ușă.

— Abia azi-dimineață am îmbrăcat-o. Nu era să stau la bord în ținută de oraș.

— Te mai duci azi în port ?

— Mi-ajunge. Tot echipajul are liber pînă mîine dimineață. Dac-aș pune la un loc orele cît am dormit de la plecare, nu s-ar aduna o noapte ca lumea. Așa că merit o mică relaxare. Facem o plimbare la Constanța ?

— Ah, chiar că aș merge, dar am ore. Du-te singur.

— N-are nici un haz, fără cineva care să mă certe că dau banii pe nimicuri. Și să mă oprească în fața vitrinelor cu lenjerie de damă.

Se apropiase ușurel de ea, dar Amalia fugi la bucătărie :

— Eu stau aici de vorbă și ceaiul dă în foc. Vino cu mine, dacă vrei să mai vorbim.

O urmă, înciudat de preocupările ei domestice.

— Cît e ceasul ? întrebă ea cu ochii la ibric.

— Fără un sfert.

— Ei, mai am puțin timp. De-ar veni odată vacanța ! Mai sînt trei săptămîni...

El scoase ceștile din dulap, puse zaharnița pe masă, căută în frigider o lămîie. Făcea toate aceste mișcări ca să-și ascundă iritarea. Amalia părea schimbată ; compară graba ei de acum cu scena de rîndul trecut, cînd își aranjase rapid treburile, ca să rămînă cu el.

— Trebuie neapărat să te duci ?

— Directorul e într-o pasă proastă, l-au cam scuturat la județ, disciplina în școală și așa mai departe. Nu stau mult. Peste trei ore sînt înapoi.

— O să mi se pară o veșnicie, spuse el.

— Nu exagera, spuse Amalia turnînd ceaiul în cești. Tragi un pui de somn, mai asculți muzică... Vezi că am o bandă cu Julio Iglesias.

— De unde-o ai ?

— Împrumutată de la Georgescu-Salcia. E mare amator de muzică, între altele. Ține la benzi, ceva de speriat.

— Și s-a îndurat să ți-o împrumute ? spuse el ironic.

— Nucu, de ce vorbești așa ? Este colegul meu, ne cunoaștem de ani de zile, totdeauna s-a purtat corect...

— De ce atîtea explicații ? Te simți vizată ?

— Trebuie să plec, spuse ea. Iartă-mă că nu-ți țin companie. La unu sînt înapoi.

Se ridică, își luă poșeta de pe dulap, se întoarse din ușă și-l sărută pe obraz.

— Pînă mă-ntorc, sper să-ți treacă botoșeala.

— Nu sînt botos, protestă el. Te aștept.

O privi cum pleacă. Se simți deodată trist și singur. O scădere bruscă a tonusului. Gustă din ceai, i se păru amar. Din cauza oboselii, își spuse. Trebuie să trag un pui de somn. Pe fondul unei melodii cu Julio Iglesias...

10

— Scoală-te, Bebe, ești de cart.

— Ooof...

— Liniște, măi, care-i acolo ?

— Eu, Pantazi. Nu vrea să se scoale, tovarășe sergent.

— Care-i ăla ? Tu, Ștefănescule ?

— Mă scol, mă scol, gata.

— Bine, te aștept sus. Să nu mă faci să mai vin o dată după tine...

— Du-te naibii, șopti Bebe și sări din pat furios.

Ceruse singur să fie repartizat la marină, ai lui se cruciseră : doi ani în loc de un an și patru luni ? Dar Bebe replicase liniștit că doi ani la marină sînt de preferat. Corina mai să leșine cînd îl văzuse, după primele luni. Se pomenise chemat la punctul de control, credea că sînt părinții, cînd colo, ea ; cu părul lung răspîndit pe umeri, cu pardesiul acela cam primăvăratic, descheiat, lăsînd să se vadă rochia albastră, simplă, strînsă pe corp.

— Salut, Bebe.

— Cum ai ajuns aici ? se mirase el.

— Greu. Principalul e că am ajuns. Aveam două zile recuperare de la serviciu, am spus acasă că plec la munte cu colegii, am împrumutat bani de la șefa... Îți stă grozav în uniformă. Să te pozezi...

Începu să se îmbrace pe pipăite, în lumina albastru-violetă a becului de noapte. Scăpă un pantof pe jos ; Dragomir, vecinul de cușetă, se răsuci mormăind, boxă perna cu pumnii și-l certă în șoaptă :

— Ce dracu faci, mă ?

— Nani, puişor, îl linişti Bebe. Ce-ţi pasă ? Mai ai juma' de noapte înainte.

— Taci odată şi du-te sus, se auzi şoapta furioasă a sergentului.

Îşi luă boneta de la capătul patului, întinse pledul de mîntuială şi ieşi pe punte clătinîndu-se. Aerul rece de afară îl dezmetici brusc. Privi în jur, portul dormea paşnic, siluetele negre ale navelor se conturau masive în lucirea stelelor. Îl auzi pe Pantazi venindu-i în întîmpinare :

— Ce-i, mă, uitaseşi drumul încoace ? Credeam că nu mai vii. A trecut aproape un sfert de oră, şi tu...

— Gata, nu mă mai bate la cap. Hai la tovarăşul maistru.

Pantazi o porni înainte ; se întoarse spre el :

— Fii atent să nu te-mpiedici, că pari cam adormit.

— Mi-a fugit somnul. Dar pînă m-am dat jos din pat...

— Te cred. Aşa-i cînd te scoli în toiul nopţii.

Jos, în careul maiştrilor, lumina era aprinsă. Cînd Ştefănescu deschise uşa, maistrul sări din pat, îşi încălţă pantofii, apoi se uită la ceasul de la mînă :

— Cinci minute întîrziere, leilor.

— Tovarăşe maistru, sînt soldatul Pantazi, am predat serviciul...

— Tovarăşe maistru, sînt soldatul Ştefănescu, am luat în primire...

— Bine, îl întrerupse maistrul. Fii cu ochii-n patru. Să nu te pună naiba să adormi. La patru îl trezeşti pe bucătar, la cinci fără un sfert vii încoace şi mă scoli pe mine, să nu uiţi. Dacă vine cineva...

— Ştiu, tovarăşe maistru. Nu-i dau voie să intre la bord decît în prezenţa dumneavoastră.

— Aşa, spuse maistrul.

Salutară, ieşiră. Pe cînd urcau scările, Pantazi spuse :

— Ferice de tine, că eşti schimbul trei. Nici deşteptare, nici învoire de dimineaţă. Totdeauna mi-a plăcut schimbul trei. Aşa, n-apuc să dorm bine că începe să sune zornăitoarea.

— Dacă nu vreţi să-i vîrîm un cui în transformator...

— Eşti deştept. A doua zi ar instala altul mai mare. Şi caporalului nu i-ar trebui prea mult să afle cine a făcut-o.

— Te cred. Chiar cînd nu-s vinovat, tot la mine se uită. Nu mă iartă pentru povestea cu triunghiul.

— Păi și tu, prea de tot. Omul ne-a spus deschis că a făcut profesionala ; ce rost avea să-i pui întrebarea aia ? Noroc că s-a descurcat ; n-o fi avînd el treapta a doua, dar e băiat deștept. Ai văzut cum ți-a întors-o : „Eu nu știu teorema asta, n-am învățat-o la școală. Fii bun și explic-o tu, că ai profil fizică-matematică."

— Și n-am explicat-o ?

— Ba da. Chestia e că n-ai reușit să-l înfunzi. Parcă asta ai vrut, nu ? Ți-am spus eu, băiat deștept, sergentul. Hai că m-am dus. Distracție plăcută !

— Și ție somn ușor, îi spuse ironic. Sper să n-ai insomnie.

Îl auzi pășind pe vîrfuri spre prova, apoi ușa închizîndu-se încet. Își aruncă ochii spre babord. Dincolo de ochiul de apă neagră se înălța silueta navei vecine ; în lumina gălbuie a becului de la schelă îl vedea pe marinarul de cart mișcîndu-se de colo-colo, fără grabă, fără zgomot. O pace stranie stăpînea colțul acesta de lume. De undeva, dinspre larg, se auzi, țipătul scurt, alarmat, al unei păsări nevăzute ; și din nou liniște. Apoi ceva plescăi spre prova ; privind într-acolo, văzu apa neagră făcînd cercuri concentrice — un pește. Totul i se părea ciudat la această oră : liniștea ; insectele tăcute, albicioase, care roiau în jurul luminii ; fluieratul depărtat al unei locomotive ; somația unei santinele de sus, de pe deal — probabil caporalul de schimb venise în control ; lătratul unui cîine departe, către linia alburie care desemna capătul bulevardului.

Începu să se gîndească acasă. Acasă însemna mama și tata, tata plecat mereu cu treburi în străinătate, nu-l prea controla, și uite, ce prost a fost că nu s-a ținut de carte, admiterea ratată, încorporarea, după acești doi ani va mai face o încercare, dar colegii lui vor fi în anul doi, ei și, puțin îi pasă, măcar să intre atunci... De la admitere gîndul îi sări la Corina, colegă de bancă din clasa a cincea, singura și marea lui dragoste. Crescuseră pe nesimțite ; iubirea lor se născuse firesc și se maturizase treptat. Toți spuneau că sînt o pereche ideală, și la discotecă, astă-vară, cînd ieșeau amîndoi la dans se făcea gol în jurul lor, un respect spontan pentru unul care se pricepe într-adevăr la ceva, el se pricepea, şi acel ceva era dansul, dar unde erau boxele „Aciko" şi magnetofonul semiprofesional, cu role de aluminiu care-i dădeau o alură respectabilă ; nici măcar un tranzistor de buzunar, ce să faci cu el, cînd nava e de metal şi îl ecranează de nu mai prinde nimic ; şi Corina scrie tot mai rar, dragoste-dragoste, dar cînd eşti aşa departe luni de zile şi n-ai altă posibilitate decît să-i trimiţi „mii şi mii de îmbrăţişări" în loc de semnătură în josul scrisorii, sau prin telefon, tot aşa, „te sărut mult", dar ieri după-amiază era grăbită, explicabil, sîmbătă e ziua ei. El se aprovizionase cu un buzunar de fise, le rînduise pe carcasa cenuşie a aparatului şi cum se aprindea lampa albă arunca în fantă o nouă monedă, în timp ce ea, Corina, îl întreba nepăsătoare :

— Şi ce mai faci ? Vii sîmbătă, nu-i aşa ? Te aştept !

— Dacă pot... dacă reuşesc...

— Trebuie, spusese ea. Ce petrecere ar fi aia fără tine? Fă tot posibilul şi vino !

Ce ştie ea ? „Îţi stă grozav în uniformă..." Atunci, cînd venise să-l vadă, ieşise pentru cîteva ore cu ea în oraş. Pe stradă. Corina încercase să-l ia de braţ, dar el se scuturase :

— Nu te supăra, e interzis. După ce că mi-au dat învoire în timpul programului...

— Mare lucru, cîteva ore ! Doar nu ceri în fiecare zi. Sau ai pe-aici vreo domnişoară care...

— Corina ! Cum poţi să-ţi închipui ? Eu numai pe tine te iubesc...

— Ai uitat că n-ai voie de braţ ?

— Ei ! Merg la risc, se grozăvise.

— Şi dacă te pedepseşte ?

— Prefer să sufăr după aceea. Acum, principalul e că sînt cu tine.

Nu fusese pedepsit, dar probabil că-l văzuse cineva ; a doua zi, la apel, maistrul Pandele spusese uitîndu-se în altă parte :

— Nu-mi plac militarii care uită disciplina de îndată ce ies pe poarta unităţii. Se plimbă cu iubita de braţ, de salutat nu salută... Se ştie la cine mă refer, nu ?

— Da, tovarăşe maistru. Sînt singurul care am fost învoit ieri. Dar am respectat toate regulile, pe cuvîntul meu.

— Cuvîntul tău...

Ironia din glasul maistrului îl rănise, dar se văzuse silit să-i dea dreptate ; da, mersese cu Corina de braț, cît despre salut... Cînd ești cu o fată se mai întîmplă să nu observi că treci pe lîngă un superior... Acuma de-ar veni Corina, se gîndi. Și sîmbătă e ziua ei ! Mamă, ce-a fost anul trecut ! Apartamentul ei, pe Calea Griviței, devenise neîncăpător. Băieți și fete, picupul dat la maximum, flori peste tot, în bucătărie două colege pregătind de zor sandviciuri.

— Ce-i tărăboiul ăsta ! Nu se supără ai tăi ?

— I-am expediat, rîsese Corina luîndu-l în brațe. Ce trandafiri frumoși ! Stai să caut o vază ! Tata nu suportă muzica modernă, iar maică-mea s-a dus la o vecină, să bea o cafea. Ne lasă între noi, vine tocmai cînd tăiem tortul...

Corina era cea mai drăguță dintre fete, el își pusese costumul de zile mari și cravată, stîrnind comentarii invidioase ; pe urmă, la dans, își scosese haina si-și ridicase mînecile cămășii albe pînă mai jos de cot, sub ochiul critic al Corinei. Și sîmbătă, iarăși ! Ce-o fi pe capul ei acum, la croitoreasă, la coafor, la „Ambasador“ să comande tortul...

Făcu cîțiva pași spre pupa, se gîndi că n-ar fi mare lucru, uite, cîțiva pași, cobori ușurel schela, apoi pe lîngă clădirea atelierului, pe scurtătură, pînă la poartă... Să găsești o poveste, pentru cel de la punctul de control, o rudă bolnavă, mă grăbesc să prind trenul, am forme, cum să nu. dar lasă-mă frățioare, ți le-arăt la întoarcere, înțelege că mă grăbesc...

Nu. nu i-ar da voie să treacă, ba i-ar mai raporta și comandantului, comandantul nu e omul care să-nghită povești de-astea. Mai bine să iasă la raport mîine, să-i spună sincer : „Vă rog să mă-nțelegeți, am un caz în familie. o urgență...“ „Păi unde-i telegrama ?“ „Păi, nu am telegramă, am vorbit la telefon cu ai mei, vă rog frumos!“ Ceva, o inspirație de moment, toată chestia e să-ți pledezi cauza...

Gîndul că ar putea intr-adevăr obține o permisie îl mai învioră. Se duse la pupitrul șefului de cart, să se uite la ceas ; trecuseră numai cincisprezece minute, mai era timp berechet. Și ce repede treceau orele acolo, acasă, cînd plecau în grup la „Monte Carlo", în Cişmigiul plin de miresme, printre oamenii care se plimbau fără grabă pe aleile răcoroase ; mergeau toţi pe-un rînd, ocupînd lăţimea aleii, vorbind deodată cu voci aspre, vibrante — nu mai fac eu cor cu voi, se văita profesorul de muzică, bătîndu-se cu diapazonul în palmă, şi totuşi la serbarea absolvenţilor corul ieşise formidabil ; şi ce frumoasă era Corina cu rochia aceea albă, largă ; arăta ca-n poveşti, şi sigur că Geo, care-i acum anu-întîi, o cheamă pe la el să asculte noi înregistrări cu Bonney M., iar el aici...

De asta era grăbită la telefon, bine-nţeles, prostul de mine, mare filosofie să ghiceşti de ce se grăbeşte o fată, avea întîlnire cu Geo, abia întors din armată, terist, ce să mai vorbim ! Caporal după primele trei luni de militărie. Ia să-l văd aici, cînd se-nfurie marea, n-ar fi bun nici de bucătar. Îi convenea să se laude cu gradul lui, dar uite că pe navă sînt patru caporali în tot echipajul ; munceşti de-ţi sar ochii pentru o tresă de fruntaş, şi uite-l pe el, mare şi tare, invitînd-o pe Corina. De ce nu s-ar duce fata? A venit de la serviciu, dispune de timpul ei, mai cu vaporaşul pe Herăstrău, mai cu chitara, mai la o cafea la „Doina", şi eu, prostul, cu buzunarul de fise...

Mîine, cum dau ochi cu comandantul...

Se lumina de ziuă şi ajunsese la concluzia că este într-o situaţie disperată ; sîmbătă e ziua Corinei, iar Geo precis că încearcă să se bage pe fir, într-un cuvînt, e pe cale să se întîmple o tragedie. Formulase o frază tristă cu care să înmoaie inima comandantului ; îl ştia omenos, auzise că are şi el un băiat soldat, cu atît mai mult o să-l înţeleagă...

Trist şi plin de speranţă, îl trezi pe bucătar la ora şi minutul potrivit, apoi pe maistrul Pandele ; o clipă fusese tentat să încerce o manevră, să-l înduplece pe maistru mai întîi, dar îşi aminti că avusese foarte recent un mic conflict cu el şi n-ar fi fost momentul potrivit, cel mult să încerce să-i arate părţile lui bune... Îl trezi, deci, atrăgîndu-i discret atenţia cît de punctual fusese şi că în general, el, Ştefănescu, a venit aici hotărît să facă treabă, dar se-ntîmplă să mai şi dea pe-alături uneori...

— Bine, bine, o să mai vorbim, i-o scurtă Pandele morocănos ca orice om care n-a dormit destul ; acuma du-te sus, nu trebuie să lipseşti de pe punte, dacă tocmai acum se-ntîmplă ceva ?

Plecă nemulţumit de micul său discurs, mustrîndu-se că n-a reuşit să fie mai convingător. Pe punte, bucătarul, în tricou, făcea genuflexiuni ţinîndu-se cu mîinile de balustradă ; în salcîmii din spatele depozitului păsărelele ciripeau de zor. Ştefănescu respiră adînc, cu faţa la soare ; nu mai simţea oboseala, ca şi cum astrul trandafiriu şi enorm, abia vizibil dincolo de clădirea comandamentului, îi împrumutase ceva din energia lui. Se gîndi că dacă totul merge bine, diseară la nouă va coborî frumuşel în Gara de Nord. Trebuie să-şi facă rost de fise, o să-i telefoneze chiar din gară, nouă seara e o oră tocmai potrivită...

Maistrul apăru pe punte, proaspăt bărbierit, îndreptîndu-şi banderola ; se îndreptă spre el, Bebe îi dădu un raport ca la carte, prezentîndu-se cu gradul, numele şi prenumele, ceea ce-l făcu pe bucătar să se holbeze la el.

— Ai început bine ziua de azi, spuse Pandele voios.

Ar fi vrut să-i dea un răspuns optimist, în genul aşa o s-o şi termin, dar tocmai atunci pe cheu pîrîi o motoretă, plutonierul de la aprovizionare, şi Pandele alergă la schelă să stea puţin de vorbă cu el. Pe urmă trecu duba cu pîine, şeful de cart veni să se uite la cronometrul navei şi să-l compare cu ceasul lui electronic, dădu deşteptarea — ziua începuse.

Secundul apăru cel dintîi dintre ofiţeri. Maistrul Pandele îi dădu raportul, şeful de cart se prezentă după regulă ; el, Bebe, îşi pierduse, după deşteptare, pînă şi modesta demnitate de marinar de veghe. Stătea deoparte, pe punte, în timp ce echipajul se omora cu gimnastica de dimineaţă ; îl auzi pe secund spunîndu-i maistrului :

— Comandantul a fost chemat la Bucureşti, are o convocare, mi-a telefonat aseară...

Inima îi tresări. Îi venea să plîngă ; tocmai azi, cînd avea atîta nevoie... Dar oricum, bine şi-aşa, secundul e om cumsecade şi o să-i dea drumul fără să fie nevoie de prea multe argumente...

— Tovarășe locotenent-major, raportez...

— Ce-i, Ștefănescule ?

— Sînt tare nenorocit. Am nevoie urgentă de o permisie, mi s-a întîmplat ceva în familie...

— Ce s-a întîmplat ?

— Am fost ieri la telefon, am vorbit cu ai mei...

Se întrerupse intimidat de privirea scrutătoare a ofițerului. Dădu dezolat din mînă :

— Nu vreau să vă mint. Nu pot să vă mint, tovarășe locotenent-major. E o poveste sentimentală, știți, prietena mea... Mi-e teamă c-o pierd. Dați-mi voie să mă reped pîn-acasă numai mîine, că e sîmbătă, să văd despre ce e vorba...

— Avem atîta treabă, Ștefănescule. Mai rabdă și tu cîteva zile, pînă se termină zorul ăsta. După admiterea la manevra mecanismelor îți dau, dar acum nu se poate.

— Insist, tovarășe locotenent-major. Vă rog să mă înțelegeți. Dacă nu sînt acolo sîmbătă... Este ceva care nu suferă amînare.

Ofițerul secund ridică din umeri :

— N-am ce-ți face. În regulament sînt prevăzute clar situațiile cînd se pot da permisii. Deces în familie, boli și alte situații excepționale...

— Asta e o situație excepțională, stărui Bebe fără speranță.

— Soldatu-i soldat, tot cu gîndul la permisie, se auzi glasul maistrului din spate.

Ștefănescu se întoarse brusc ; ar fi vrut să riposteze, să răspundă cu o răutate, ceva care să-l rănească profund, dar în aceeași clipă se gîndi că dacă scoate o vorbă, s-a zis cu permisia.

— Raportez, tovarășe maistru... O problemă gravă.

— Atît de gravă, că ai încălcat regulamentul. Tovarășe locotenent-major, mie nu mi-a raportat nimic.

Uite-l, măi frate, gîndi, în loc să pună o vorbă bună, mai rău mă înfundă...

— N-ai raportat ? Foarte rău, Ștefănescule, spuse Nucu. Trebuia să te adresezi întîi șefului nemijlocit.

— Șeful nemijlocit nu mi-ar da permisie nici dacă...

— Trebuie mai întîi s-o meriți, spuse maistrul.

Nucu se uită la ceas.

— Destulă discuție. Am spus o dată: nu-ți dau drumul.

— Am înțeles, spuse mohorît Ștefănescu și făcu stînga-mprejur.

Se gîndi la ghinionul nemaipomenit — tocmai azi îi venise ideea, cînd comandantul nu-i aici! Și Corina, sîmbătă...

Se duse la prova, unde colegii lui începuseră deja curățenia. Caporalul Vișoiu se ivi de după vinciul ancorei, cu o perie de sîrmă în mînă.

— Unde umbli, nobile domn? îl luă el la rost. Dac-ai fost de cart azi-noapte, ce crezi, nu mai trebuie să dai pe-aici?

— Lăsați-mă, tovarășe caporal, că plînge sufletu-n mine.

— Pune mîna pe peria asta de sîrmă și să vezi cum îți trece, spuse caporalul. Vrei să facă alții partea ta?

— Nu, nici vorbă. Să n-aveți impresia că vreau să trag chiulul. Pur și simplu trec prin niște frămîntări sufletești...

— Treci la treabă și lasă frămîntările sufletești. Sau crezi că ești singurul care posedă așa ceva?

Ștefănescu nu răspunse. Luă peria și începu să frece cu îndîrjire o pată mai închisă la culoare de pe punte. Supărarea i se revărsa în mișcările iuți, sacadate, ale periei; curînd în locul petei apăru o suprafață netedă, lucie ca argintul.

— Cînd ai frămîntări sufletești, parcă lucrezi mai cu spor, constată caporalul zîmbind.

11

Amalia deschise ochii, se uită la ceas. Se trezise cu un sfert de oră mai devreme ca de obicei. Văzu perna de alături neatinsă ; a treia noapte de cînd Nucu lipsea. În cursul nopții se trezise de cîteva ori, o dată visase că s-a întors, a doua oară auzise, într-adevăr, pași pe scări, dar nu era decît vecinul de vizavi, un bețivan care se-ntorcea uneori tîrziu, bocănind și lovindu-se de pereți...

Cîte nopți o să aștept așa, să tresar la pașii altora pe hol ? O cuprinse o pornire rea împotriva soartei, împotriva Balenei Albe care i-l răpea în fiecare zi cîte puțin : vestea aceea, triumful din glasul lui, îi aduseseră neliniște, presimțirea vagă a unei amenințări la adresa alcătuirii atît de statornice pînă atunci : căminul ei, bucuriile mărunte de fiecare zi, care estompaseră regretele și întrebările. Căci întrebări își pusese mereu. Și cea care revenea ca o obsesie era : ce întorsătură ar fi luat viața ei dacă ?...

Dacă Alec ar fi fost omul statornic în toate, cum era statornic în arta lui. Dacă plecînd ar fi chemat-o și pe ea, o singură privire înapoi, cînd cobora treptele ; vino cu mine, să fi spus, și ar fi mers cu el, oriunde, într-o metropolă sau în satul acela de la poalele dealului, străjuit de zidurile albe ale mănăstirii, sau în deltă, sau într-un burg cu clădiri patinate de vreme ; să fi spus doar atît, vino cu mine.

Viața în doi, bucuriile și preocupările mărunte de fiecare zi, școala, cumpărarea unui obiect dorit, o mică petrecere cu prietenii, vacanța — toate diminuaseră treptat intensitatea întrebării. Se simțea bine aici, cu Nucu, cu școala, cu prietena ei Doina, cu vînzătoarea de la „Textile" care-i înșira în față zece valuri de material ca să-și aleagă pentru o bluză : cu plaja, cu excursiile în vacanță. Dar apăruse Balena Albă, această ficțiune pe care o ridiculizase mai întîi, îi negase existența, dar uite că era tot mai prezentă, se insinuase în viața lui Nucu, acum o influența pe a ei... Așa va fi mereu ? se întrebă dînd pledul deoparte.

La urma urmei te privește — îi spuse în gînd lui Nucu — treaba ta dacă te simți bine așa, dacă pretinzi că ți-ai găsit adevărata vocație dormind jumătate din nopți în pătucul acela îngust de pe navă (el îi făcuse o descriere entuziastă a condițiilor de viață de la bord, fără să-și dea seama că ea îl compătimește) dar să nu mă sacrifici pe mine vedeniei tale, să mă pui în balanță cu animalul acela abstract, să nu-ți imparți sentimentele între mine și o ficțiune izvorîtă acum două secole din fantezia unui povestitor !

Se îmbrăcase să-și bea ceaiul la bucătărie, păstrîndu-și din obișnuință locul acela incomod, spre chiuvetă, ca și cum Nucu ar fi fost acasă ; pusese din obișnuință două cești pe masă, una rămăsese goală, o așezase la loc în dulap — îi sugera cu atîta intensitate absența lui — și în clipa aceea îl auzi descuind ușa.

Sări să-l întîmpine, cu un sentiment de bucurie și ușurare ; venise, era aici, îl auzi lăsîndu-și valiza în hol, lîngă cuier, alergă spre el, se opri ca fulgerată :

— Ce-i cu tine ? Ți-e rău ?

— N-am nimic, spuse Nucu. Doar că n-am dormit de treizeci de ore.

Îi luă cascheta, îl ajută să-și descheie nasturii bluzei, cu gingășia și îndemînarea pe care numai dragostea știe să le inspire.

— Balena Albă s-a decis să-și extermine urmăritorii ? întrebă ea, conducîndu-l cu un gest ocrotitor spre bucătărie.

— Ce balenă ! rîse el. Stația goniometrică. Ne-a cam dat de furcă. Un condensator de la etajul de ampli...

Amalia îl opri cu un gest :

— Nu-mi explica, tot nu pricep nimic. Știi bine că în materie de tehnică... Adevărul e că m-am speriat. Judecînd după figura cu care ai intrat pe ușă... Vrei să mănînci ? Sau o ceașcă de ceai, ia-l pe-al meu, e cam rece...

— Vine tocmai bine, spuse el voios. Dar să fac un duș mai întîi. De mîncare nici vorbă. Am fumat toată noaptea. Ți-am spus la telefon că ieșim în larg. A venit cam pe neașteptate. Și comandantul nu era la bord, a plecat la București, la o convocare. A trebuit să mă descurc singur...

— Visul tău.

— Da, dar e altfel decît în cărți. O mie de mărunțișuri de care trebuie să ai grijă. Plus întrebările : dacă nu fac față ? Dacă am uitat ceva important ?

— Un om sistematic ca tine...

— M-am descurcat, spuse el simplu.

Îl împinse ușurel spre baie, urmărindu-l cu privirea ocrotitor îngrijorată ; o speriaseră ochii încercănați, ridurile fine care se pierdeau spre tîmple.

— O să-ncep să urăsc Balena Albă, îi strigă.

— Ce spui ? N-aud, spuse el oprind o clipă dușul.

— Balena Albă te solicită cam mult, spuse ea. Încep s-o consider o rivală...

— Fii pe pace, nu se întîmplă des. Am avut o inspecție de la minister, atîta tot.

Auzi iarăși apa curgînd, se întoarse în bucătărie, își făcu de lucru așteptîndu-l.

— Treizeci de ore comandantul unei nave în larg, știi ce-nseamnă asta ? spuse el — se înfășurase într-un halat vișiniu care-i accentua paloarea — așezîndu-se (în sfîrșit, gîndi.) pe un scaun.

— Cel puțin ți-a dat satisfacție ?

— Cum să nu ! Prima oară cînd fac asta, înțelegi ? Și cu un specialist lîngă mine, privind pe sub sprîncene și notînd fiecare comandă, fiecare manevră. Ca un examen, știi ? E greu de explicat în cuvinte...

Oboseala i se risipise deodată ; vorbea cu însuflețire, evoca micile întîmplări ale mării — uitase să ridice un semnal oarecare la catarg ; se întîlnise cu o navă de pescuit ; bucătarul arsese friptura ; la miezul nopții, cînd să prindă două-trei ore de somn, hop că stația gonio...

— Tu cum te-ai descurcat ? o întrebă după această amplă relatare a isprăvilor din larg.

Întrebarea i se păru cam indiferentă. Nucu se ridică ; îl ajunsese iarăși oboseala, se legănă de pe-un picior pe altul. Amalia se gîndi că după cele treizeci de ore de isprăvi maritime, relatarea micilor evenimente casnice este ceva minor, fără semnificație. Ridică din umeri :

— M-am descurcat. Nimic deosebit, nici un eveniment notabil.

— Nu de evenimente întrebam. Mă gîndeam la starea ta de spirit.

Iarăși senzația aceea de interes pur formal : ca și cum, întîlnind un cunoscut pe care nu l-ai văzut de mult, întrebi „cum o duci ?" fără să aștepți de fapt un răspuns.

— Întrebi așa, din politețe, sau vrei să știi într-adevăr ?

— Amalia ! spuse el mustrător. Cum vine asta, din politețe ? Spune, s-a întîmplat ceva ?

Simți deodată că trebuie să vorbească, să-i spună totul dintr-o răsuflare.

— Vrei să știi cu adevărat ? Ei bine, e greu. M-am dezvățat de singurătate. Sau mai exact, n-am fost niciodată atît de singură. E groaznic de greu. Mai ales seara, după ce închid televizorul... Încerc să citesc, dar cu urechea tot la ușă. Mi se pare că te aud venind. Mă gîndesc că printr-o minune te-ai întors mai repede. Adorm tîrziu și visez urît. Cam asta e.

— Înțeleg, spuse el și se apropie. Trebuie să accepți ideea, să te deprinzi cu ea. Nu ești singura soție care rămîne, din cînd în cînd, singură. O să mă străduiesc să compensez aceste zile de singurătate...

— Lasă angajamentele și fugi la culcare.

— E drept, m-a cam ajuns, mărturisi el zîmbind.

— Totdeauna o să ți se-ntîmple așa ?

— Ei, a fost un caz special. A trebuit să demontăm stația, de fapt am electroniști foarte buni, mai mult m-am învîrtit pe lîngă ei, adevărul e că n-am avut răbdare să mă culc, să-i las acolo, în miez de noapte, buchisind prin scheme și verificînd circuitele. În plus, cred că n-am antrenament. Alții, după cîteva zile în larg, cresc în greutate.

— O mulțime de mistere acolo, pe mare.

— Aș, specificul, rîse el. Orice profesie are ceva numai al ei...

— O să te las singur două ore. Te superi că nu stau cu tine ?

— De ce să stai ? Să mă privești dormind ?

— Trebuie să mă duc la școală, m-a rugat o colegă de la clasa a treia s-o suplinesc, își cumpără mobilă sau așa ceva. Două ore, atîta, pe urmă sînt cu tine toată ziua.

— Merit, spuse el înconjurîndu-i mijlocul. Mi-a fost dor de tine...

— Abia acum spui asta ? rîse ea și-l sărută ușor pe obraz. Dă-mi drumul, o să-ntîrzii.

— Te aștept, spuse el.

Îl împinse ușurel spre dormitor, apoi se duse în baie să se pregătească, cu ochii la ceas. Se surprinse monologînd : e aici, s-a întors, mi-a fost dor de el, și în loc să i-o spun, fac conversație ușor ironică ! Simți pornirea să-i spună un cuvînt bun, cald, care să exprime dorul reprimat în cursul atîtor zile ; năvăli în dormitor, cu poșeta în mînă, și-l găsi trîntit cu fața-n jos, de-a curmezișul patului. Se mulțumi să-l învelească cu cearșaful, mîngîindu-l înduioșată ; era — își explică în drum spre ușă — era o convertire subtilă de sentimente : dragostea, dorul, nerăbdarea așteptării, contopite în acest gest, aproape matern, de a înveli un om care doarme...

Ce idee, își spuse coborînd în grabă scările, pictorul care-ar pune-o pe pînză ar fi autorul unei capodopere. Cum să pictezi asta, se certă singură, este un gest atît de intim, făcut fără știrea celuilalt, ca și cum ai săruta un copil în somn — un sentiment trebuie adresat unei conștiințe, altfel se preschimbă într-o simplă măsură de prevedere — să nu răcească, diminețile sînt răcoroase aici : povestește-i că l-ai învelit după ce adormise, ei și, ce-i cu asta ? s-ar mira. Asemenea gesturi mărunte trebuie bine ascunse, dacă încerci să le traduci în cuvinte riști să devii ridicol, și-atunci cum să pictezi tabloul acela ?

Ajunsă în stradă, simți răcoarea dimineții învăluind-o : pe iarba umilă crescută în pătratele decupate în asfaltul trotuarului, mai stăruiau picături de rouă ; soarele se ivi brusc deasupra blocurilor, oglindindu-se în ferestrele deschise — o dimineață ca asta, își spuse, un dar al vieții.

Cursa de Constanța trepidă departe, în capătul bulevardului, apoi cîțiva copii trecură în goană legănîndu-și ghiozdanele ; o salutară fără să domolească pasul, e tîrziu, gîndi, ce bine că s-a întors, o liniștea ideea că Nucu e acasă, avea pentru ce să se grăbească, îi dispăruse apăsarea aceea fără nume și zîmbi lumii, bocănind ferm cu tocurile pe asfaltul umed.

În colțul bulevardului se auzi strigată. Întoarse capul, se opri :

— Miss Popescu, rîse, credeam că sînt singura întîrziată. Dacă sîntem două, furia Balaurului se divide...

— Aia mică are febră, spuse Doina Popescu, a trebuit să chemăm doctorița. Noroc că era Mișu acasă, s-a dus el s-o cheme. I-a făcut o injecție, fata s-a mai liniștit, dar eu n-am dormit toată noaptea. Balaurul n-are de unde să știe toate astea și parcă-l văd venind să vadă cum predau verbele auxiliare.

— Săraca de tine, spuse.

— Ah, săraca ! Pentru o noapte ? S-o vezi pe Chiți încercînd să meargă în picioare, și cît e dé lipicioasă ! Cînd deschid ușa, o aud cum întreabă „mama ?" și uit de toate necazurile.

— Și dacă nu era soțul tău acasă ?

Doina Popescu întoarse spre ea o față obosită, cu ochii încercănați.

— Ei, mă descurcam eu într-un fel. Luna trecută a fost în delegație, la Tulcea, să ridice niște piese pentru șantier. Și m-am pomenit cu fata tușind. Am chemat o vecină să stea cu ea, am dat fuga la doctoriță... Tot așa, în miez de noapte. Te deprinzi cu toate. Iar copilul te răsplătește pentru toate necazurile. Ai să te convingi singură.

— Eu ? rîse Amalia. Deocamdată, ideea nu e de actualitate...

— Dar cînd o să fie ? zise Doina Popescu. La patruzeci de ani ? Acuma, cînd ai forță pentru toate. Și pentru spălat scutece de trei ori pe zi, și pentru nopți nedormite...

— Mai avem cinci minute, se bucură Amalia. Dacă nu veneam cu tine, întîrziam. Ai spor la mers, nu glumă.

— Antrenamentul. Nu reușesc să plec de acasă cînd trebuie, și-atunci recuperez pe drum. Grijile mă ajută să umblu repede.

— Ciudată sursă de energie ! rîse Amalia urcînd treptele, două cîte două, în urma prietenei sale.

În cancelarie, Balaurul ; în costum şi cu cravată, ca totdeauna, sfidînd canicula, potrivea pendula. Îl salutară victorioase şi el zîmbi, înclinîndu-se.

După prima oră, Georgescu-Salcia se apropie misterios, făcîndu-şi de lucru cu catalogul din faţa ei :

— Aş vrea să mă uit la nişte note... Apropo, sîmbătă vin iarăşi cei pe care-i ştii. Aş vrea să-l invit şi pe domnul Dumitrescu. Dacă-i face plăcere...

Amalia zîmbi ; şi-l imagină pe Nucu asaltat de întrebările naive ale Liei şi Miei.

— Cred că i-ar face plăcere. Să mai schimbe un pic mediul. Abia s-a întors de pe mare.

— Cu atît mai mult. Am făcut rost de un vin negru...

— Nu prea bea.

— Măcar să-l guste. N-o să-mi ţin musafirii pe uscat.

— Dar ce se întîmplă ? Iarăşi un eveniment demn de serbat ?

Georgescu-Salcia îşi aruncă ochii spre uşă ; ceilalţi profesori întîrziau. Explică în grabă :

— Ah, nu chiar eveniment. Vreau să citesc primul capitol din roman. În secret, bineînţeles în secret, declar că ţi-l datorez dumitale.

— N-am scris nici un rînd la el.

— Nu aşa. M-ai stimulat. Ai fost un fel de sprijin moral pentru mine.

Adam intră impetuos, lansă cu măiestrie catalogul pe masa bine lustruită, făcîndu-l să alunece pînă-n faţa lui Georgescu-Salcia :

— Ia-l, colega. I-am ţinut mai mult pe copii, dar merita. Clasa a zecea, dar au o minte matură. Ştii ce întrebări mi-au pus ? Abia le-am ţinut piept... Ei, vă deranjez cumva ? Am impresia că am întrerupt o discuţie interesantă, cu banalităţile mele.

— Îi mărturiseam colegei noastre că îi datorez inspiraţia din primul capitol.

— Păi da, spuse Adam. Aşa stau lucrurile, pot să confirm în cunoştinţă de cauză. Eu l-am citit : există acolo cîteva fraze pe care le-ai rostit dumneata atunci, la întîlnire. În alt context, fireşte.

— Mă faceți să-mi revendic dreptul de coautor, zîmbi Amalia.

— Serios, ar trebui să te apuci de scris, sugeră Adam. Ai mult spirit de observație...

— De la pictură, spuse Amalia. E la fel de util și acolo. Artele au niște punți de legătură, niște puncte comune, și observarea atentă a realității e unul dintre ele.

— Este exact, se bucură Adam. Tocmai ce mă străduiam să explic clasei a zecea.

Profesoara de naturale intră grăbită :

— Jur că nu mai mănînc niciodată recreația copiilor! Unde-i catalogul de la a șaptea ? Haideți că sună de intrare !

Să vedem cum mă descurc cu mititeii ăștia, își spuse Amalia privind căpșoarele cu ochii rotunzi, plini de curiozitate, ațintiți spre ea. Zîmbi, le spuse să stea jos, apoi schiță pe tablă o scenă simplă și expresivă — o fetiță jucîndu-se cu o minge. Șoapte de admirație timidă ajunseră pînă la ea. Apoi desenă un cățel care sărea după minge, și noul personaj declanșă o explozie de bucurie. Înțelese că i-a cîștigat pe copii. Se întoarse spre ei :

— Copiați și voi desenul de pe tablă.

Cum o să-i pară anturajul ? N-au să-l plictisească discursurile lui Adam ? Au să-l amuze Lia și Mia, cu fețișoarele lor naive, ascultînd cu religiozitate tot ce li se spune ? Se gîndi la regizorul de la Casa de cultură :

— Noi, ca intelectuali, proclama el plimbîndu-se în jurul mesei, avem nevoi specifice : un spectacol, o carte, o ediție bibliofilă. Ridicase de pe raftul bibliotecii albumul „Boticelli“, gesticulînd cu el : Vrei să frunzărești o carte ca asta, să te bucuri de culori, să mîngîi o legătură bine făcută. Acum un an venise în echipa de teatru o fetișcană, poate-o știți, fiica tipului ăla care se ocupă de nutrii.

— Îl știu pe taică-său, a făcut avere vînzînd cîteva duzini de șobolani, spuse Adam cu ironie. Și-a cumpărat o Dacie combi și și-a placat casa cu ceramică. Are bani individul.

— Are bani, dar ce folos ? Nu înțelege atîtea lucruri. I-a interzis fetei să joace. Că n-a crescut fata ca s-o facă artistă. Spunea „artistă" pe un ton...

— Și-atunci de ce nu acceptăm personajul pe care ni-l propune Ion ? Oameni retrograzi există, oricît de mult s-ar moderniza societatea : pe altă treaptă, retrogradul de ieri, care nu voia să lepede șalvarii și ișlicul, umblă azi cu mașină combi dar nu acceptă ideea ca fata lui să apară pe scenă. Degeaba speri că acest om se dă pe brazdă ; poate doar în aparență, dar pe dinăuntru rămîne tot limitat, speriat de progres. După mine, ăștia sînt tot un fel de paraziți : beneficiază de progres, dar nu dau nimic în schimb. Foarte bine că nu te-ai trudit să-l arăți în evoluție ; oameni ca el nu evoluează. Încremenirea lui este de fapt un simbol...

— Nu m-am gîndit la asta, mărturisise Georgescu-Salcia cu un zîmbet. Pur și simplu mi-a trebuit un termen de contrast pentru eroul principal.

— Foarte reușit, aprobase regizorul. Eu, dragi prieteni, parcă-l văd : un om corect și uscat, incapabil să vibreze. În timp ce eroul principal — alură sportivă, un om al societății moderne, orizont larg, preocupări multilaterale...

— Să nu exagerăm, intervenise Adam. Ne-am depărtat de idee ; eu susțin că într-o operă personajul trebuie să fie mai mult decît un om, el trebuie să întrupeze o idee, să ilustreze un adevăr.

— Două adevăruri așadar, dacă ne gîndim la personajul opus.

— Atunci admiți că scriitorul trebuie să se dedubleze, să joace alternativ rolul unuia sau al celuilalt ?

Georgescu-Salcia zîmbise :

— Nu sînt de acord cu asta. Cînd creez un personaj negativ, nu mă identific cu el ; trebuie să-l urăsc mai întîi, ca să-l pot înfățișa cît mai dezagreabil. Iar în final trebuie să-și ia pedeapsa pentru defectele lui. Chiar dacă-n viață nu se-ntîmplă totdeauna așa.

— Literatura trebuie să dea și modele, conchisese Adam. Să nu-i răpim latura etică.

— Cum rămîne cu eroii noştri, întrebase Mia sau Lia, nu-şi mai amintea care dintre ele. Dacă literatura îşi propune să facă dreptate, atunci de ce se despart ?

— Nu se putea altfel, replicase Georgescu Salcia. Alt final ar fi cerut alţi eroi, altă desfăşurare...

Amalia asculta discuţia, ceva din tonul ei îi amintea aprinsele dezbateri teoretice de la Institut, care începeau în ora de teoria artei şi se prelungeau pe holul albăstrit de fumul ţigărilor, sau în parcul din preajmă : Alec asculta mult şi intervenea puţin, îşi asuma rolul — şi ceilalţi i-l respectau — de judecător final, a cărui sentinţă se identifică cu adevărul. Îşi aminti fraza lui predilectă : „Artistul pune ceva din sufletul lui, chiar cînd desenează o felie de pepene pe-o tavă..."

— Nu vreau să-l contrazic pe autor, intervenise ea, dar cred că nici cel mai feroce personaj negativ nu poate fi total detaşat de personalitatea autorului. Cînd îl explici, îi împrumuţi, involuntar, din modul tău de a judeca, de a simţi. Chiar dacă dai acestor judecăţi şi simţiri un sens negativ. Mă gîndesc la expresia arogantă a personajelor auguste din portretele clasicilor. În intenţia celui care-l comandase, portretul trebuia să exprime mîndrie ; accentuînd-o, autorul a preschimbat-o într-o trăsătură negativă. Se spune că mai binele e duşmanul binelui ; în artă preafrumosul se opune frumosului. Exagerăm ornamentele unui stil ; va ieşi un text bombastic care va deveni ţinta ironiilor. Iar dacă împingem la limită cultu pentru amănunt în pictură, vom avea ca rezultat o exactitate fotografică, de care fuge orice artist adevărat.

— Ei, colega, mă uimeşti, exclamase Adam. Un raţionament cu totul demn de luat în consideraţie. Probabil te pasionează teoria artei.

— Citesc, răspunsese ea cu modestie.

— Citeşti şi înţelegi, intervenise Georgescu-Salcia cu voce joasă, meditativă. Ar trebui să reluăm asemenea dezbateri.

— Ne mai ascuţim spiritul, întărise cu entuziasm cam exagerat regizorul. Furaţi de mărunţişurile cotidiene, găsim tot mai rar răgazul pentru meditaţie...

Dac-aş şti că Nucu va gusta toate astea, îşi spuse, dac-am putea să reluăm atmosfera aceea serioasă, încărcată de idei, altceva decît discuţiile stupide din cancelarie, avînd drept subiect copiii neascultători, preţul mobilei, sau defectele directorului... Invitaţia pentru sîmbătă a venit la momentul potrivit, va înţelege singur de ce mi-a plăcut „sindrofia" şi în ce constă ea de fapt...

Îl găsi în pijama, stînd turceşte pe mochetă, înconjurat de piesele unui lampadar care încetase de mult să mai funcţioneze. Nucu părea încîntat între şuruburi, fasunguri şi capete de sîrmă.

— Te-ai sculat ? se miră ea.

— Am făcut şi-un rînd de treabă. De cîte ori am ocazia să stau o zi-ntreagă acasă ? Iar lampa asta mă obsedează demult, i-am pus gînd rău.

— Şi ? I-ai dat de capăt ?

— Un specialist ca mine ? se miră el, ridicîndu-se de pe covor. Dacă mai întîrziai zece minute, o găseai gata montată.

Ea se apropie, îl îmbrăţişă lăudîndu-l ca pe un copil :

— Meşterul casei. Bravo. Drept răsplată, să-ţi dau o veste plăcută : sîntem invitaţi sîmbătă, la profesorul Georgescu-Salcia.

Nucu făcu o uşoară mişcare de regresie, care nu-i scăpa :

— Sîntem, sau eşti invitată ?

— A folosit verbul la plural. Mai exact, cînd a formulat invitaţia, s-a referit în primul rînd la tine.

— Asta-i altceva. Îmi repugnă ideea că sînt invitat de hatîrul soţiei. Era un film cu titlul ăsta : „Soţul soţiei sale". Treabă caraghioasă, chiar dacă admitem egalitatea etcetera. Şi aşa a comis o impoliteţe prin faptul că nu m-a invitat personal, ci prin intermediul tău.

— O să-i spun să-ţi trimită o invitaţie, dacă eşti atît de formalist, spuse ea făcînd pe supărata.

— Stai, nu pleca.

— Mă duc să mă schimb. De dimineaţă, cînd am plecat, era răcoare. Acum însă... caniculă, nu alta.

Plecă în dormitor, cu inima uşoară. Nucu acceptase invitaţia, e un progres ; putea să spună : ia mai termină cu toţi intelectualii ăştia, sau să dea vina pe serviciu, ca să refuze. Începu să se dezbrace, cu gîndul la dezbaterile de la teoria artei.

— Gata, am terminat, îl auzi strigînd.

Veni, curioasă, încheindu-și din mers halatul ușor, răcoros. Nucu pusese lampadarul în colț, lîngă magnetofon ; o aștepta cu jaluzelele trase. Cînd intră ea, apăsă pe întrerupător. Lumina caldă, gălbuie, făcu să pară și mai intim colțul acela aranjat pas cu pas, obiect cu obiect, după gustul ei.

— Te-am chemat să faci recepția lucrării.

— E minunat. Cît mă costă ? întrebă ea, apropiindu-se cu brațele deschise.

12

Nucu îl întîmpină la schelă. Comandantul zîmbi, salută pavilionul, inspectă cu o privire scurtă tot ce putea vedea în prima clipă — sergentul corect, impecabil, care-i dădea onorul : ofițerii aliniați în flancul drept ; rîndurile nemișcate ale marinarilor, puntea curată, nava în întregul ei.

— Bine-ați venit, spuse Nucu după ce schimbară saluturile regulamentare. Mi s-a luat o piatră de pe inimă...

Iacob rîse ușor, îl bătu amical pe umăr :

— Exagerezi. După cîte am aflat, v-ați descurcat și fără mine.

— O să vă raportez amănunțit.

— Bine. Organizează programul și vino să stăm de vorbă.

Nucu se întoarse spre echipaj, dădu comenzile necesare. Oamenii plecară la treburile lor. Ofițerii se adunară în jurul comandantului ; Iacob dădu mîna cu fiecare, schimbă cîteva cuvinte cu ei, apoi spuse :

— Felicitări tuturor. Am aflat că ați ieșit foarte bine. După verificarea mecanismelor, vreau să-mi raporteze fiecare cum s-a desfășurat marșul.

În cabina comandantului era răcoare. Briza dinspre larg făcea să fluture perdeluța albastră pe care juca o rază de soare.

— Miroase a parfum, spuse Iacob cu îndoială. Nu ți se pare ?

— S-a făcut curăţenie mare în lipsa dumneavoastră, explică Nucu. Şi am adus un spray contra ţînţarilor. Asta miroase aşa.

— Sper să nu-i atragă mai tare. Ia loc, Nucule, şi povesteşte. Ia-o de la început.

Nucu se aşeză în micul fotoliu rotativ fixat în pardoseală şi începu :

— Seara, cînd am auzit că plecaţi, nu ştiam ce mă aşteaptă ; mă gîndeam la programul obişnuit, la problemele mărunte ale navei. Pe urmă, dimineaţa, mi-au dat telefon de la comandament ; avem o inspecţie inopinată. O comisie de la minister va urmări cum acţionează echipajul într-o situaţie neprevăzută...

— Înseamnă că tot te-au prevenit.

— Comisia era pe drum cînd mi-au telefonat. Au venit trei ofiţeri, împreună cu comandantul brigăzii. Fiecare pe cîte o navă. La noi a venit un căpitan de rangul întîi mai în vîrstă, Marinescu, s-a prezentat. I-am raportat că nu sînteţi aici. „Nu-i nimica, presupunem că intervine ceva cînd comandantul e plecat. Nava, echipajul, se descurcă ?“ „Sper că da, am spus. Deşi n-am mai avut asemenea situaţii...“ „Bine, vom face o scurtă ieşire în larg, fără nici o pregătire. Cum staţi cu carburantul ?“ Aveam. Şi apă potabilă, şi rezervă de alimente. L-am invitat pe comandă. Am raportat la operativ, am primit aprobarea, am plecat. Asta era aproape de prînz. În larg ne-a creat cîteva momente. Una dintre elici distrusă. Am navigat cu o singură elice. Pe urmă o avarie la timonă. Am trecut la guvernare manuală. Băieţii s-au descurcat de minune. Pe la miezul nopţii, îmi raportează Pădurariu că staţia gonio a amuţit. Asta, din păcate, nu mai era un simplu exerciţiu. „Remediaţi incidentul“, i-am spus. Şi am stat lîngă ei pînă au terminat. Dimineaţa am intrat în port...

— Asta-i tot ?

— Cam asta-i.

— Cum s-au descurcat oamenii ?

— Abia aşteptam întrebarea. Căci de-aici încolo începe partea frumoasă. Să ştiţi că echipajul... Nu glumesc, tovarăşe comandant, este un echipaj de elită. Ca o orchestră bine pusă la punct. Nici o notă falsă, nici o ieşire din ritm.

— Lasă metaforele. Cum au mers tunarii ?

— Ireproșabil. Și ei, și toți ceilalți. Cînd am auzit de ieșire în mare, am avut un moment de panică. După ce-am ridicat ancora, n-am mai avut vreme să mă gîndesc la asta. E drept, omul mă întrebase : „Crezi că te descurci fără comandant ?" „Cred că da. Mă ajută ceilalți ofițeri, sînt mai vechi decît mine la bord..." Și m-au ajutat. Păduraru mai ales. A stat lîngă mine, pe rol de secund, cu ochii-n toate părțile. Pe scurt, a mers de minune. După ce am acostat, căpitanul de rangul întîi Marinescu mi-a și spus : „Sînt mulțumit de felul cum se prezintă echipajul, voi propune calificativul „foarte bine"...

— Și s-a ținut de cuvînt, spuse Iacob încet. Îți mulțumesc. Multe depindeau de tine. Era destul să te pierzi cu firea o clipă... Știam eu pe cine propun ca secund. Îmi pare bine că mi-ai confirmat părerea.

— Dar n-am făcut cine știe ce ispravă, tovarășe comandant, se apără Nucu roșind. Singurul moment mai deosebit a fost cu stația. Dar locotenentul-major Stere este un electronist desăvîrșit. N-am auzit cum cîntă la vioară, în schimb l-am văzut lucrînd la stație. M-a făcut să înțeleg că și electronica este, într-un fel, o artă... Iar caporalul Baciu, ce să vă spun ? Parcă toată viața a reparat stații goniometrice...

Iacob își aprinse o țigară, îl invită și pe Nucu.

— Mă bucur, spuse el. E drept, cînd am auzit de inspecție mi-a fost și mie teamă. Dar știam că pot conta pe oameni. Inclusiv pe ofițerul secund, adăugă cu un zîmbet.

Se auzi o bătaie în ușă : maistrul Pandele apăru în prag, salutînd :

— Permiteți, tovarășe comandant, numai o clipă.

— Spune, Pandele.

— Raportez că avem nevoie de curent trifazic pentru verificarea elevatoarelor de muniție.

— Bine. Să pornească generatorul. Dar numai cît e strict necesar. Transmite asta lui Albu.

— Am înțeles. Într-o oră sîntem gata !

Iacob răspunse cu un semn din cap la salutul maistrului, apoi se întoarse spre Nucu :

— Carburanţii, ştii ? Nici un minut de funcţionare peste strictul necesar. Ne-au spus din nou, la convocare. Un inginer de la tancuri a prezentat o statistică. Sute de tone de motorină economisite într-un regiment, fără să diminueze programul de pregătire. Asta o s-o discutăm, dealtfel, la adunarea generală a comuniştilor. Şi, alte evenimente ? Oamenii cum s-au comportat ? Nu mă refer numai la ieşirea în mare, ci aşa, în general.

— N-am de ce mă plînge. Totul în ordine. A, un amănunt ! Înainte de plecare, a venit la mine soldatul Ştefănescu, să ceară o permisie. Spunea ceva în legătură cu o fată. N-am fost de acord. Nu era un motiv întemeiat.

Iacob se aplecă spre el, îl privi o clipă în ochi :

— O poveste cu o fată nu ţi se pare un motiv întemeiat ?

Nucu încercă să zîmbească, ferindu-se să se uite în ochii comandantului :

— Toţi au o poveste cu o fată, dacă-i vorba. Ar însemna să facă rînd la uşă, pentru permisii. Iar regulamentul prevede clar...

— Că o poveste cu o fată poate fi sau nu un motiv întemeiat ? Nucule, există situaţii cînd asta devine un motiv al naibii de întemeiat. Nu se-ntîmplă mereu, e drept. Dar cel puţin o dată-n viaţă, orice om are un moment cînd se consideră ajuns la limită. Nu cumva Ştefănescu se afla într-un asemenea moment ?

Nucu tăcu, scoase o ţigară, ceru pe muteşte permisiunea să fumeze. Refăcu în minte dialogul cu soldatul ; intonaţia lui, privirea rugătoare.

— I-am spus că nu-i dau drumul. Acuma, după ce v-aţi întors... dacă vreţi, poate să plece.

— Nu aşa se pune problema, dacă vreau eu. Ai luat o hotărîre ; dacă o contramandez, îţi ştirbesc, într-un fel, autoritatea. Trebuie să ai autoritate în faţa lor, a echipajului ; să reprezinţi ideea de comandant, de om investit cu dreptul de a lua hotărîri. Şi hotărîri juste.

— Nu m-am gîndit la asta.

— Eu da. Sînt obligat să mă gîndesc. Pe de altă parte, nu e nici o grabă să-l trimitem în permisie. S-ar putea ca între timp să-i fi trecut.

— În trei zile ? murmură Nucu.

— Se-ntîmplă cînd e vorba de „o poveste cu o fată". E destul o scrisoare, un telefon sau pur și simplu cîteva ore de reflecție. Lasă-l în pace ; dacă e ceva serios, o să ceară iar permisie. De data asta o să vină direct la mine. E dreptul lui...

Nucu tăcea ; tulburat, măcinat de gînduri contradictorii. Asculta frazele liniștite ale comandantului. Îl admira pentru siguranța cu care judeca fiecare împrejurare, pentru măiestria cu care dezlega, aparent fără efort, probleme dificile. Experiența, își spuse. De-a lungul anilor a avut tot felul de cazuri, a învățat din ele, și probabil că e vorba și de-o predispoziție anume, un talent pedagogic...

— Cînd am venit pe navă, în prima zi mi-ați spus niște lucruri despre munca cu oamenii. Mărturisesc că nu v-am înțeles. De fiecare dată se întîmpla ceva care-mi contrazicea părerea abia înfiripată. Acum însă, încep să înțeleg...

— Începi, e bine zis. Pînă să zici că i-ai cunoscut destul, pleacă și vin alții. Armata e un mecanism dinamic. Și format din oameni foarte diferiți. Să-ți dau un exemplu. In aceste trei zile de convocare, am avut o după-amiază liberă. M-am rugat de un coleg și m-a repezit cu mașina la Ploiești, la fiu-meu. „Sînt disperat, tată", de cum m-a văzut. Le-a venit alt locotenent, un tip dur și neînțelegător, în cîteva zile i-a dat peste cap și așa mai departe. Am încercat să stau de vorbă cu locotenentul. Aș fi vrut să-i explic ce înseamnă să înțelegi oamenii. Nu m-a înțeles. O ținea pe-a lui, că el se conduce după regulament și n-are de gînd să facă concesii. „Dar nu-i vorba de concesii, doar de puțină omenie", i-am spus. Degeaba. Am plecat cu un gol în suflet. Nu reușisem să-l lămuresc că nu-l îndemnam la concesii, ci doar la ceva mai multă apropiere față de băieții ăștia, mulți dintre ei plecați pentru prima oară de lîngă părinți. Și mă simțeam superior lui nu prin gradul sau vechimea mea, ci prin faptul că posedam o calitate în plus : capacitatea de a înțelege. Ca oriunde, și-n armată trebuie să dai altora ceea ce ai dori tu însuți să primești. Este un circuit subtil pe care-l organizează societatea, un fel de schimb în natură, mutat în planul relațiilor interumane.

— Înțeleg, spuse Nucu. Mă duc chiar acum să-i fac ordin de serviciu lui Ștefănescu.

Iacob rîse încetișor.

— Stai, nu te pripi. Ți-am spus, poate a fost o toană de-o clipă, i s-a făcut băiatului dor de ducă și a născocit o poveste. Dacă e ceva de durată, înseamnă că o să vină la mine. Oricum, fii cu ochii pe băiatul ăsta, Ștefănescu. Vezi ca nu cumva s-o ia razna. Aceeași cauză poate produce efecte diferite. Neîndeplinirea unei dorințe îi face pe unii să cadă în apatie, pe alții îi îndeamnă la muncă îndîrjită ca să arate că meritau o recompensă ; alții ajung la o încăpățînare care strică mult într-un moment critic. Vezi încotro o ia Ștefănescu după discuția pe care ați avut-o ; asta o să-ți spună multe despre firea lui...

Nucu închise ușurel ușa cabinei și intră în camera hărților. Îl găsi pe Păduraru desenînd cu sîrg pe hartă o schemă complicată. Văzîndu-l, locotenentul se îndreptă, puse creionul jos și rămase cu brațele de-a lungul trupului, trăgînd cu ochiul la lucrarea lui.

— Operă de artă, îl lăudă Nucu. Nu uita să treci și un baraj de mine la pasa de nord.

— L-am și trecut, spuse mîndru Păduraru.

— Așa, da, uite-l aici. Comandantul o să fie mulțumit. Îl văzu cum roșește ; obrajii palizi deveniră brusc purpurii. Cît de mult înseamnă o vorbă bună, își spuse uimit.

— Am pregătit și o variantă suplimentară, spuse repede Păduraru. Ceva care nu era prevăzut în plan. Un atac pe vreme rea, cînd precizia identificării prin hidrolocație scade. Am luat în calcul altă cadență pentru lansarea bombelor antisubmarine...

— Interesant, spuse Nucu. Presupun că-i o metodă nouă.

— Da, nu e folosită în tactica obișnuită, dar ne-au predat-o la institut cu titlu de simplă informație. O lăsăm la inițiativa comandanților, așa spunea profesorul. Dacă tovarășul comandant o să fie de acord...

— Eu, unul, o să susțin ideea dumitale, făgădui Nucu. Un navigator talentat face mult în reușita unei aplicații.

Un nou val de roșeață trecu peste fața delicată a locotenentului. Nucu îl lăsă să-și savureze micul triumf și ieși pe punte. Aș vrea să știu ce gîndește despre mine, își spuse. Are încredere în sinceritatea aprecierii, sau... Se spunea despre el că e prea tînăr ca să fie ofițer secund. Dar oare el crede la fel ?

Se apropie de vinciul ancorei. Examină starea angrenajelor, cercetă dacă tamburul avea destulă vaselină, se uită la zalele lanțului, nu cumva au prins vreo umbră de rugină ?

— Ce faci, Ștefănescule ?

— Raportez că am verificat lumina de ancoră. Erau nişte contacte care făceau flamă.

— Oxidate, probabil.

— Da, oxidate. Le-am curățat, le-am pus la loc...

— Bravo. O să-ți dau o misiune. Să verifici cablurile de jos pînă sus, în vîrful catargului. Mă tem să nu se fi subțiat undeva, și să străpungă izolația.

— Am înțeles, tovarăşe locotenent-major.

— Tot mai ești supărat pe mine ?

— N-am fost supărat, spuse Ștefănescu aruncîndu-şi privirea într-o parte.

— Mie-mi spui ? Ești supărat că nu ți-am dat permisia aceea. Dar ți-am explicat...

— Nu era nevoie de explicații. Așa e la armată, ordinul nu se discută.

Nucu se încruntă. Nu-i plăcea tonul resemnat al soldatului. Ar fi vrut să și-l apropie, să șteargă severitatea nemotivată, dar fără să pară că cedează ; își aminti cuvintele comandantului — să nu te privească triumfător ; ce bine ar fi să-mi ceară el însuși permisia aia, să mi-o ceară din nou...

— Auzi, Ștefănescule, dacă iese bine treaba cu cablajul, ai șansa să capeți cinci zile acasă.

— Parcă spuneați că nu se poate.

— Hai, n-o face pe nebunul. Aia a fost atunci. Acuma însă...

— Acuma e prea tîrziu, spuse Ștefănescu mohorît. Prietena mea a plecat în concediu.

— Te duci după ea.

— Nu e cazul. Am dat telefon la ai mei, mi-au spus că a plecat în circuit, face o excursie... Dacă-mi dădeați drumul atunci cînd v-am cerut, o prindeam acasă.

Tonul acuzator îl descumpăni. Simți că se înfurie, pentru că soldatul avea evident dreptate ; hotărî să-l lase în pace.

— Bine, spuse. Cablurile tot trebuie să le verifici. Eu mă țin de cuvînt, ți-am promis permisie și o să-i propun comandantului.

Aerul că face o concesie îl supără și mai tare. Ce ușor ne predau de la catedră, să te apropii de oameni ! Dar cum să te apropii de un tip ca ăsta, e un fel de arici, oricum ai da-o, nu-i bine ! Plecă cu sentimentul unei înfrîngeri, își făcu de lucru la postul de manevră din pupa, descoperi că tamburul parimei trebuia gresat, făcu tărăboiul respectiv, dar nu izbuti să scape de gîndul că nu știuse să stea de vorbă cu Ștefănescu. În cele din urmă se hotărî să apeleze iarăși la Iacob. Îl găsi în camera hărților, verificînd calculele lui Păduraru. Locotenentul, în picioare, lîngă hartă, respira grăbit. Cînd intră, Iacob îl întrebă entuziasmat :

— Te-ai uitat la opera navigatorului nostru ?

— Am și apreciat-o, spuse Nucu. S-a asigurat de un „foarte bine" la capitolul pregătire de specialitate.

— Subscriu din toată inima. E o treabă clasa-ntîi. O să raportez și la divizion.

— Vă mulțumesc, spuse Păduraru emoționat.

— Ai ceva cu mine ? îl întrebă Iacob pe Nucu.

— Nu ceva urgent...

— Permiteți să mă retrag, spuse Păduraru luîndu-și cascheta. Mă duc să verific pavilioanele de semnalizare.

Iacob încuviință cu un semn din cap ; privi în urma lui zîmbind :

— E formidabil băiatul ăsta. Parcă l-ar fi incomodat laudele, așa era de stingherit. Și ai văzut : a simțit că ai ceva să-mi spui și a găsit un motiv să plece. Ia spune, ce s-a întîmplat ?

— Tot cu Ștefănescu...

Îi relată discuția care-l pusese în încurcătură. Se strădui să fie cît mai exact, să redea fiecare nuanță cu fidelitate, pentru ca Iacob să-și facă o părere cît mai clară.

— Ia ascultă, n-ai impresia că ai vrut să faci cu el un fel de tîrg ?

— Un tîrg, tovarășe comandant ?

— Hai să judecăm. I-ai spus cam așa : dacă face lucrarea cutare, îi dăm o permisie. Dar dacă n-o face ?

— Nu-i dăm.

— Ce simplu ți se pare ! rîse Iacob. Asta-i tot ? Ia gîndește-te puțin. Nu cumva i-ai lăsat o portiță să nu execute misiunea pe care tu însuți i-ai dat-o ? Sînt două lucruri distincte : una e ordinul pe care i-l dai ; alta e nevoia lui de a pleca acasă. Dacă se poate, îi satisfaci cererea. Sau, dacă ți se pare că lucrează bine, îl recompensezi după ce a terminat. Dar nu-i propui un troc, mă-nțelegi ?

— Iar am greșit-o, spuse Nucu, amărît.

— Ei, lasă, n-o lua în tragic. De ce nu m-ai ascultat ? Trebuia să-l lași să ceară el permisia, nu să i-o oferi singur, cu aerul că te dai bătut.

— Am vrut să-l împac, spuse Nucu. Văd că trebuie să fiu mai dur...

— Un general francez spune că prin duritate poți să domini omul, dar nu să ți-l apropii. Exigența nu înseamnă duritate. Poți fi pretențios cu oamenii fără să te răstești la ei. Uite, mă gîndesc la fiu-meu. Uneori îl mai cert și eu, țip la el. Dar îmi dau seama în aceeași clipă că nu asta e calea. Pedagogia ne învață că adolescenții refuză tutela, au o pornire accentuată spre independență. Uneori primesc sfaturi bune care coincid cu propriile lor intenții, dar nu le urmează tocmai de teamă să nu pară că se lasă dădăciți. Ce sînt de fapt soldații noștri ? Niște băieți abia ieșiți din copilărie. N-au împlinit douăzeci de ani, dar li se pare că știu totul, și nu recunosc că trebuie să mai învețe de la viață...

— Și ce fac cu permisia lui Ștefănescu ?

— Fă-te că ai uitat de ea. Dar nu și de cablurile acelea. Sînt două lucruri diferite. După ce face cablurile, controlezi cu toată exigența : dacă a lucrat bine, laudă-l. Dar nici un cuvînt despre permisie, pînă nu zice el. Asta o să-l învețe minte, să nu mai fie așa țîfnos. Te-a refuzat o dată, lasă-l să regrete. Ambiția se plătește, și de obicei e păguboasă.

Rîse. Nucu încercă și el să rîdă, dar se simțea trist.

— Și gîndește-te că nu e numai Ștefănescu pe vaporul ăsta, îi spuse Iacob privindu-l printre gene. Oamenii trebuie să simtă în mod egal grija noastră.

— Înțeleg, murmură Nucu. N-o să uit asta, tovarășe comandant.

13

Scria — și din jurul lui dispărură treptat lucrurile familiare : soldatul roman străjuind călimara cu cerneală uscată ; portretul lui Hemingway decupat din „Paris Match" și înrămat cu respect ; cerga cu dungi albe și negre aruncată pe fotoliu într-o intenție de dezordine artistică ; peretele cu o dîră gălbuie în colț (anul trecut plouase pe acoperișul stricat, responsabilul chemase meșterii, acoperișul fusese reparat, dar pata rămăsese).

Ion Georgescu-Salcia era acum căpitan de stat major, se adăpostea într-un cort de campanie, undeva departe bubuiau tunurile ; un rănit, de afară, cerea apă ; pe o hartă topografică cineva hașura cu roșu o suprafață de forma unei inimi ; un curier intra istovit, fluturînd o foaie de hîrtie, „Pentru comandant, urgent și personal !" pe cînd în jur mirosea a fum și a iarbă pîrjolită ; căpitanul de stat major sorbea din bidon apa sălcie, călduță și scria, ținînd un carnețel pe genunchi, cîteva fraze frumoase dar lipsite de convingere către logodnica lui rămasă acasă — reciti, tăie cu o rețea de linii viguroase și dese pasajul cu logodnica ; ce porcărie, își spuse, dac-ar fi Paula logodnica din povestire puțin mi-ar păsa de ea, pe cine să iau model pentru o logodnică dorită, de care mi-e milă că a rămas singură și mi-e dor, și aș fi în stare, ca personajul lui Camil Petrescu, să recurg la un gest disperat numai ca s-o văd cîteva clipe ; nu se poate fără dragoste, literatura s-ar duce pe copcă, o poveste trăită devine document de preț pentru reconstituirea unei stări sufletești, ce să scrie despre oameni un sihastru ?

Soneria sună timid, scurt. Fără-ndoială e mîna domnului Eduard Puică, la dracu, ce-ar fi să nu-i deschid, dar a văzut lumină pe sub ușă, să mă lase-n pace măcar o dată, să termin o frază...

Se ridică, trîntind stiloul, și se duse la ușă.

— Bună ziua, domnu' Eduard.

— V-am deranjat ? Lucrați ?

— Nu-i nimic, simțeam nevoia să fac o pauză. Poftiți înăuntru.

— Îmi pare rău, v-am stricat inspirația.

Înfățișarea aceasta de cîine bătut îi producea milă și repulsie deopotrivă, e om și el, îl apără, trebuie să ne comportăm civilizat cu aproapele nostru, dar de ce tocmai azi ?

— Vin altă dată, cînd veți fi mai...

— Nu-i nimic, domnu' Eduard, poftiți, v-am spus că aveam intenția să mă relaxez puțin. Intrați, la mine e cam dezordine. Cînd mă așez la lucru...

— Cunosc, am făcut și eu poezii în tinerețe, spuse fostul laborant, strecurîndu-se înăuntru. Jur că nu v-aș fi deranjat dacă...

Devenea agasant cu umilința aceea, uneori chiar umilința poate deveni agresivă, orice lucru folosit în exces poate deveni contrariul lui, o să evit scena cu scrisoarea, căpitanul primește vestea că domnișoara respectivă o să-l viziteze a doua zi, dar în cursul nopții are loc atacul, el cade rănit, și fata pleacă fără să-l vadă, ironia destinului — într-o gară trec unul pe lîngă celălalt, ea în tren spre front, el evacuat la spital. El se întreabă cui folosesc războaiele — mîine trimit povestirea la revistă...

— Tot singur, tot singur, constată bătrînul, rotindu-și privirea obosită prin sufrageria pe care Paula obișnuia s-o numească, pompos, living-room.

— Păi ce să fac ? Doar n-o să-ncep să-mi caut nevastă. Nu prea am mutră de tînăr însurățel...

— Ce spui, domnule ? La vîrsta dumitale ? Păi, să mai am eu patruzeci de ani...

— 'Tru'ș'cinci, strecură Georgescu-Salcia printre dinți.

— Pe vremuri un bărbat cu pretenții nici nu se gîndea la căsătorie pînă la patruzeci de ani, reluă bătrînul. Își făcea un nume, o situație — în avocatură, în comerț, sau cumpăra pămînt. Iar după aceea, căuta o partidă : fată tînără, frumoasă, familie bună, dotă corespunzătoare...

— Asta era pe vremuri, zîmbi Georgescu-Salcia. În zilele noastre, oamenii văd altfel lucrurile. La douăzeci și cinci de ani, maică-mea a-nceput să mă preseze : ce am de gînd, o s-ajung flăcău tomnatic, un om la casa lui are prestigiu social, vrea și ea nepoţi — cum zic mamele... Şi a aranjat povestea cu Paula...

— Duduia Paula... spuse visător bătrînul. Păcat că... hm. O cucoană, frate. Totdeauna parfumată, gătită ca pentru bal. N-am văzut-o niciodată în capot, ieșind la ușa blocului să stea la povești...

— I-am reproșat totdeauna că nu și-a luat serviciu.

— Ce prostie ! strigă fostul laborant. O adevărată cucoană trebuie să stea acasă, să-și vadă de gospodărie şi să crească copii, ca o matroană romană.

— Dar dacă n-are copii ?

Georgescu-Salcia se amuză de încurcătura bătrînului. Nici măcar nu simţi nevoia să-l combată, să-i arate că realizarea femeii moderne a depășit cadrul strîmt al gospodăriei, cîrpitul ciorapilor și fabricarea şerbetului de trandafiri.

— Dacă n-are copii, articulă bătrînul tot așa, printre dinți, înseamnă că nu și-a îndeplinit o misiune sacră. Anumite familii regale nu s-au destrămat tocmai din acest motiv ? Însuși Napoleon...

— Un moment, îl opri alarmat Georgescu-Salcia, care-i cunoştea pasiunea statornică. Lăsăm pe mîine seară discuția despre Napoleon. Termin de citit memoriile, ca să pot face față.

— Foarte bine, o amînăm. Ehe, uite că-i trecut de opt. Mă duc să prind buletinul meteorologic.

— Plecaţi mîine undeva, domnu' Eduard ?

— Nu. Dar îmi place să-i controlez. Un fel de meci între știință și întîmplare, domnule profesor. Bună seara şi spor la inspirație.

— Mulţumesc, noapte bună, domnu' Eduard...

După ce auzi ușa de la apartamentul de vizavi închizîndu-se, Georgescu-Salcia se întoarse înseninat în „living-room" și începu să se plimbe cu mîinile la spate în jurul biroului, meditînd.

Gata cu povestirea, își spuse, e ca și rezolvată, două ore de elan și îi pun punct. Să mă întorc la roman, la continuarea întîmplărilor declanșate atît de promițător în primul capitol... „Pași pe nisip“, de explicat simbolul : calci pe nisipul moale, impresiunea pașilor rămîne bine conturată, ceva din personalitatea ta lasă urme adînci în sufletul altuia, dar iată valul venind, clocotitor, evenimentul-cheie care șterge totul într-o clipă și lasă sufletul pustiu, imaculat, apt pentru noi experiențe... El și ea, în două momente diferite ale vieții. Întîmplări care le pun în lumină caracterul, le motivează reacțiile sufletești...

Se așeză la birou, își dădu mai aproape borcanul plin cu creioane colorate, începu să schițeze poziția diverselor episoade, roșu pentru *el*, albastru pentru *ea*, o construcție alternativă care se potrivea cu subiectul : dialogul dintre două inimi, iar la mijloc, între prima și a doua parte, valul neiertător... Episoadele gravitau în jurul acestui fir ca niște linii de forță către polii unui magnet. Își aminti de profesorul de fizică dintr-a opta : la o oră de laborator, risipise pe o hîrtie niște pilitură de fier, apropiase apoi un magnet pe dedesubtul hîrtiei și praful acela greu, negru, prinsese viață într-o clipă, se rînduise în cercuri concentrice în jurul punctelor care închipuiau polii magnetului. Personajele lui se adunau între un nord și un sud al experienței de viață ; cele două etape — între ele lăsase un interval de zece ani — grupau în jurul lor comportamente, situații, meditații cu totul diferite. Zece ani în dragoste reprezintă mult, te transferă în altă zonă de sensibilitate, latura spirituală își sporește valoarea. Ca în viață, se bucură Georgescu-Salcia. Acum n-aș mai da doi bani pe-o gîsculiță elegantă, care afișează maniere dobîndite printr-un dezvoltat simț al imitației... Ca Paula...

O cunoscuse la București, printr-un concurs de împrejurări abil construit de mama lui, avînd ca punct de plecare nunta unui coleg. I se atribuise rolul vag de cavaler de onoare ; domnișoara de onoare, fiica unui lucrător în comerț, își luase rolul mult mai în serios, purta o rochie trandafirie largă, confecționată anume pentru acest eveniment, și o pălărioară al cărei bor îi acoperea un ochi și-l umbrea pe celălalt, dîndu-i un aer enigmatic. Descoperise mult mai tîrziu că era destul de deșteaptă ca să-și dea seama că-i mai bine să tacă decît să spună nerozii. Tăcerile, învăluite într-un zîmbet subtil, o făceau să pară misterioasă, deși chipul drăgălaș ascundea un deșert intelectual dezolant. O luase rapid în căsătorie și descoperise prea tîrziu adevărul. De rușine față de lucrătorul din comerț, un om cumsecade, amabil, care finanțase generos primii pași ai căsniciei, suportase ani de zile stupiditatea Paulei, consolîndu-se cu aspectul ei fizic : cînd ieșeau în oraș, vara, pe-nserate, înregistra cu mîndria posesorului de piese rare admirația trecătorilor, privirile experte care-l măsurau scurt, să vadă dacă merită o asemenea frumusețe. În serile triste de iarnă, cînd el se încăpățîna să-i formeze gustul literar, să-i îmbogățească spiritul, o surprindea adormind senină în mijlocul unei lecturi dramatice. Se oprea uneori în mijlocul unui discurs subtil, umilit de opacitatea ei. Rîdea crispat, ascunzîndu-și sub tonul glumeț exasperarea :

— Paula, n-ai priceput nimic.

— Și ce dacă ? se mira ea candid. Bine că pricepi tu. Eu ascult, atîta.

Pe cînd Amalia... celălalt pol al magnetului. Fire artistică, înzestrată cu capacitatea de a înțelege ideile subtile, de a exprima relații abstracte, de a emite judecăți care fac deliciul unei conversații intelectuale. Frazele ei stîrneau controverse, dădeau startul unor discuții pline de spirit ; stimulau pe ceilalți să-și expună și să-și apere punctul de vedere.

— Ești îndrăgostit, amice, îl luase Adam peste picior.

— De ce crezi asta ?

— Fiindcă nu sînt orb. Te-am studiat ieri, în cancelarie. Mereu cu ochii la ea... ai grijă să nu dai de bucluc.

— E o femeie deșteaptă, protestase el. O admir, atîta tot.

— Tocmai de-aia. O poveste de dragoste poate începe în fel și chip. Uneori, de la cea mai pură admirație intelectuală. Fii atent.

Făcuse un efort să respingă această acuzație care îl lua prin surprindere, dar în fond îl încînta.

— Prostii, măi omule. Dacă-i vorba că lumea își face asemenea impresie despre mine, o s-o evit. Cum am trăit atîția ani, mă pot dispensa și de-acum încolo de prezența ei...

— Ei, vezi ? Nu faci decît să întărești ce-am spus adineauri. Dac-ar fi vorba de o simplă admirație intelectuală, n-ai sări așa. Nu te acuză nimeni, cel puțin deocamdată. Eu însă, ca vechi prieten, vreau să te previn. Ai grijă să nu intri în gura lumii. Nu te lăsa subjugat, orbit. Asta te poate duce la imprudențe. Trebuie să-ți aperi personalitatea...

Descoperise curînd că tocmai aici era pericolul. Amalia reprezenta pentru el nu o femeie oarecare — refuza gîndul unei aventuri — ci femeia însăși, întruchiparea viselor și speranțelor de totdeauna : îl tortura doar regretul că a întîlnit-o prea tîrziu. Dac-ar fi fost ea, de-a lungul anilor, să-i asculte teoriile, să-i aprecieze subiectele : să-l compătimească în momentele de derută, cînd lutul fragil al cuvintelor refuză forma dorită, cînd ideea scapă printre degete iar frazele se tîrăsc greoaie, inapte de zbor : să-i dea curaj, să-l ocrotească și... da, și mai ales să-l iubească.

S-ar fi cuvenit s-o cîștige măcar acum, să repare cît se mai putea repara din eroarea atîtor ani ; s-o aibă alături, măcar din cînd în cînd, în altă ambianță decît la petrecerile care, oricît ar debuta de serios, sfîrșesc cu discuții frivole. Conversația din timpul petrecerii fusese utilă, desigur, îi sporise tonusul, aducîndu-i, mai proaspătă, dorința pentru scris : cînd punea condeiul pe hîrtie Amalia era alături ; o figură de stil, un epitet, o vorbă de duh — pentru Amalia, pe gustul Amaliei, o să-i placă sau nu ? Dar nu-i destul, o voia alături la propriu, cîteva clipe alături de ea, un schimb de idei, un gînd rostit pe jumătate, o stare de spirit abia sugerată...

Încearcă numai, își spuse cu amărăciune : o plimbare cu ea pe sub sălciile bătrîne din parc, sau pe digul păstrînd ceva din căldura zilei, și imediat s-ar găsi gurile rele care să spună că dom' profesor s-a încurcat cu o colegă căsătorită; în asemenea cazuri lumea găsește expresii urîte, înjositoare. Cînd toate acestea au o motivație superioară : preocupări intelectuale, comuniune de idei... — mint, cine naiba m-ar crede dacă aș spune că nu mă interesează decît sub aspect pur cerebral ; eu însumi nu cred, mă atrage din toate punctele de vedere...

Să pun toate acestea în carte, în cartea care abia își croiește drum spre lume ; să prezint fluxul și refluxul repetat al relațiilor dintre ei, pînă ce inimile ajung la unison — iar atunci să se producă inevitabilul ; un accident, apariția unui al treilea personaj care să strice iarăși echilibrul...

Contemplă cu voluptate topul de hîrtie de pe biroul „Lămîița" și hotărî să înceapă chiar de mîine. De ce nu de azi ? îi fulgeră prin minte. Toate deciziile neîndeplinite au avut drept start ziua de mîine. Poate că și proverbul „nu lăsa pe mîine ce poți face azi" a avut la origine amara experiență a unui scriitor...

Nu, de mîine sigur, hotărî aranjînd cu grijă pedantă creioanele colorate. Am pus nuvela pe roate, în cîteva zile o termin și-i și dau drumul ; la roman am avansat... Acum, pauză !

Își puse haina și plecă spre faleză, visînd : un prieten îi face cunoștință cu o fetișcană foc de deșteaptă, sau o femeie singură îl privește lung în timp ce contemplă, la fel de singur, răsăritul lunii, și intră-n vorbă ca doi oameni civilizați, descoperind că-i leagă ceva...

Se stîrnise un vînt rece și pălăria de metal a unui felinar, prost fixată, zdrăngănea dezolant la fiecare adiere. Ca-n fiecare seară lumea se plimba ; cu acel aer improvizat pe care-l are ținuta oamenilor, vara, la mare, pe vreme urîtă : pulovere inestetice, fulgarine demodate mirosind a toamnă ; jachete peste rochiile ușoare : un șal ; un costum de trening ; o beretă tuflind coafura.

— Ce plăcere, dom' profesor !

În fața lui răsărise o femeie bondoacă, surîzătoare, cu cîrlionții blonzi țîșnind de sub o șapcă enormă.

— Să nu spui că m-ai uitat !

— Ah, să te uit, spuse el, te poate uita cineva dacă te-a privit o dată ? Ți-am spus că semeni cu Caterina Valente...

— Exact, și te lăudai că o să scrii un scenariu anume pentru mine.

(Bravo, bine că am nimerit-o, dacă mi-aș aminti și cum o cheamă, măcar numele mic...)

— Cum o duci ?

— Îmbătrînesc încet, spuse făcînd o jumătate de pas spre ea.

— Așa spune și Lili, amica mea : „Mirela, simt că îmbătrînesc încet", dar asta-i pură cochetărie. Ai rămas exact ca atunci. Doar că te-ai îngrășat un pic. Dar nu-ți stă rău.

— Și tu, Mirela, cum te lauzi ?

Mirela — ce bine că-l salvase de la un penibil efort de memorie, spunîndu-și numele — lăsă cu drăgălășenie capul pe umăr și-l privi pe sub cozorocul șepcii :

— Aștept scenariul ăla genial. Regizorii mă cam fentează, fac figurație ca hangiță într-un film istoric, între timp mai cînt la cîte-o șușă în provincie, afișe cu litere mari, aplauze, bisuri, dar visul meu cu cinematografia... Zău, pe cînd scenariul ?

O apucă de braț, deasupra cotului ; porni alături de ea pe stradă, brusc decis : personajul care-i trebuia, o actriță de linia a doua, plecată în viață cu un car de iluzii, reiterînd mereu vise de glorie, pînă cînd găsește un creștin oarecare, probabil făcînd parte din „personalul tesa", care s-o vindece de vise și să facă din ea o bună soție.

— Ce faci în seara asta ?

— Admir natura, spuse ea declamator. Lili, amica mea, nu se simte bine. De obicei ieșim împreună seara, nu-mi place să umblu singură.

— De cîte zile ești aici ?

— De patru zile. Am ieșit pe faleză, dar nu te-am văzut.

— Am de lucru, mă chinuiesc la scenariul de care-ți spuneam...

— Trei ani pentru un scenariu ? se îngrozi ea.

— Dumnezeule, așa e, au și trecut trei ani...

— Trei ani. Nu ne-am mai intîlnit, e explicabil, n-am fost la mare doi ani la rînd. Anul trecut voiam să vin, dar am plecat cu o formație de folclor în Portugalia.

— Visul tău, să ajungi vedetă internațională...

— Ei, dragă, se pătrunde greu în lumea vedetelor, dar nu-mi pierd speranța. Regizorul care m-a selectat a avut o-ncurcătură, niște lame de ras ascunse pe fundul geamantanului, păcat, tocmai cînd spărsesem gheața și mă aprecia, dragă... Dar nu-i nimic, în tren, venind încoace, am cunoscut un domn care are relații la televiziune, poate că...

Îi sorbea cuvintele, pășind alături de ea pe faleza măturată de vînt ; eroina prindea contur, frazele ei, modul de a gîndi. exact ce-i trebuia. Ce mînă miloasă a întîmplării i-o scosese în cale tocmai acum, cînd avea subiectul dar nu şi personajele : cînd se simţea singur şi golit de gînduri...

— Mergem să ascultăm puţină muzică ?

Mirela îl privi recunoscătoare, stringîndu-i mîna statornicită sub braţul durduliu :

— Dacă vrei tu...

— Atunci să ne întoarcem. Poate găsim o masă liberă la Cazino...

Vîntul răcoros avusese efecte binefăcătoare : rărise clientela de pe terasa largă, dăduse noi elanuri orchestrei şi insuflase un plus de amabilitate chelnerilor.

— Tocmai mă gîndeam în seara asta, ce-ar fi să te întîlnesc, mărturisi ea după al doilea pahar de cabernet.

— Drăguţ din partea ta, zîmbi Georgescu-Salcia.

— Şi după-amiază, Lili mi-a ghicit în cafea şi a prezis că o să mă-ntîlnesc cu cineva cunoscut...

Era şi greu de prevestit, gîndi el sarcastic, în orăşelul ăsta, în miez de vară, să te-ntîlneşti cu cineva cunoscut...

După friptură, starea lui de spirit se modifică simţitor ; o privea cu îngăduinţă, uitînd că o luase drept model pentru un personaj uşor ridicol ; era totuşi o femeie drăguţă, la urma urmei, poate că avea şi talent. Şi, oricum, se simţea mai bine împreună cu ea decît singur, într-o seară cu vînt rece. Simţi nevoia să i se confeseze :

— Lucrez la un roman...

— Cum se intitulează ?

— „Paşi pe nisip", răspunse el şi i se păru că titlul suna stupid acum.

— Frumos, comentă ea neutru. Ceva poliţist ?

— Nu. Roman psihologic.

— Aaa !

Îi reproşă în gînd exclamaţia uşor dezamăgită. Îşi aminti entuziasmul delicat al Amaliei cînd auzise titlul, cuvintele cu care-l caracterizase — „evocator, trist şi interesant"... Avea dreptate Amalia, titlul este foarte important, dacă l-ai ales bine şi-l legi într-un fel de deznodămîntul cărţii...

— Ai citit „Crima din accelerat" ? întrebă Mirela, aplecîndu-se uşor peste masă.

El îi privi decolteul, apreciind opera savantă a croitoresei : izbutise, prin tăietura măiestrită a rochiei, să ascundă şi să dea totuşi speranţe : pielea dogorită de soare căpătase o culoare mată, arămie, subliniind și mai mult adîncitura ce se vedea în V-ul brodat cu catifea albastră.

— „Crima din accelerat" ? repetă el, desprinzîndu-şi cu regret privirea de acel loc atrăgător. De cine este ?

— Am uitat autorul, nu prea am memorie. Ceva cu M, sau S, uite că-mi scapă, dar n-are importanţă, o carte pasionantă. N-o mai lăsam din mînă, știi ? Colegele mele se dau în vînt după cărţi poliţiste. De ce nu scrii și tu așa ceva ? Ai deveni celebru peste noapte...

— Fetiţo, celebritatea este atît de relativă, începu sfătos Georgescu-Salcia. Critica ignoră pur și simplu literatura poliţistă, iar cititorii — poftim, ai și uitat numele autorului. Am alte aspiraţii, vreau să surprind esenţa vieţii, să redau frămîntările sufletești ale oamenilor în împrejurări dramatice...

— Şi o crimă nu-nseamnă pentru tine împrejurare dramatică ? exclamă ea triumfător.

— Ei... Ce-ar fi să te invit la dans ?

Ea se ridică rapid, voioasă ; el o urmă, gîndindu-se că era de preferat s-o strîngă-n braţe, pe ringul de dans, decît să-i expună teoria lui despre romanul psihologic. Orchestra cînta un tango ; Georgescu-Salcia își cuprinse partenera de mijloc. Ea se lipi ascultătoare de el, legănîndu-se în ritmult acela lent. O simţea aproape, tot mai aproape, şi o iertă pentru preferinţele ei literare.

Deschise ochii. Auzise trîntindu-se ușa de la baie ; se ridică mirat în capul oaselor, — pierduse obișnuinţa unei alte prezenţe în casă — îi văzu îmbrăcămintea pusă ordonat pe taburetul cubic din faţa măsuţei de toaletă ; zîmbi şi se lăsă iarăşi pe pernă. Mirela reveni din baie, purta bluza lui de pijama peste cămășuţa scurtă, azurie. Se vîrî alături de el, sub pătură :

— Mor de frig, parcă-i iarnă.

O simţi lipindu-se de el ; îmbrăţișarea ei răcoroasă îi făcea bine ; o înconjură cu braţul, ridică puţin capul să privească pe fereastră.

— E senin, o liniști el. Peste două ore o să murim de căldură, ai să vezi.

— Chiar așa ? Crezi că o să fie timp de plajă ? Au trecut patru zile și nu m-am bronzat mai deloc.

— Ești modestă. Lasă că am văzut eu aseară...

— Nebunaticule, spuse ea roșind.

Îl fulgeră un gînd : e sîmbătă, diseară am musafiri, ce mă fac ?

— Cît e ceasul ? o întrebă.

Ea scoase mîna de sub pătură, o ridică îndepărtînd mîneca prea largă a pijamalei, întoarse spre el ceasul deșteptător :

— Opt și-un sfert.

— Dumnezeule, trebuia să-l pun să sune. Nici nu știu dacă mai prind mașina...

— Ce mașină ? Aseară spuneai că ești stăpîn pe timpul tău...

— Am ședință la Constanța, n-am vrut să-ți spun ca să nu-ți stric dispoziția.

— N-aveai cum s-o strici. M-am simțit așa de bine... Și vinul a fost grozav.

— Am cam întrecut măsura, totuși.

— Nu, deloc. Doar că ai fost cam... agresiv. Uite, mi-ai rupt breteluța.

El privi cu indiferență încercarea ei timidă de a reface intimitatea de aseară ; Mirela îi înțelese, desigur, starea de spirit, căci se ridică decisă :

— Am timp să fac o cafea ?

Georgescu-Salcia făcu un gest cu totul formal, încercînd s-o rețină :

— Ce te grăbești așa ?

— Tu te grăbești, spuse ea și coborî din pat strîngîndu-și bluza de pijama în jurul trupului.

— Regret că nu putem rămîne și azi împreună...

— Regret și eu, dar biata Lili m-ar da dispărută dac-aș lipsi și azi. E o fată bună, n-aș vrea s-o supăr. Cum rămîne cu cafeaua ?

— Pînă mă bărbieresc eu, cred că se poate face. Dacă te oferi voluntar... Găsești tot ce trebuie la bucătărie. Pune ibricul pe ochiul mare, să meargă mai repede.

— O să-mi dau toată osteneala, rîse ea și plecă spre bucătărie, echilibrîndu-se grațios pe tocurile înalte ale sandalelor.

Georgescu-Salcia coborî din pat cu mișcarea energică obișnuită, care-i săgetă tîmplele. Cam mult vin totuși, se mustră. Beau rar, dar cînd mă apuc... Făcu o pauză în fața oglinzii de toaletă, își bombă pieptul. Văzu o mușcătură mică, albăstruie, pe gît. Se încruntă în fața imaginii dezolate din oglindă. O auzi pe Mirela fredonînd „O sole mio". Trogloditule, își spuse, nu asta îți trebuia...

14

Locotenentul-major Stere cuprinse ceașca cu palmele, să se încălzească.

— Bem ceaiul îndoit cu apă de ploaie, rîse el. A treia ieșire, și tot pe vreme proastă. Aveți ghinion. Mă tem să nu vă strice impresia despre viața la bord.

Nucu făcu un semn vag din mînă, cu privirea tot înainte. Luase locul comandantului, lîngă scăunelul pliant din dreapta : descoperise curînd că acest loc avea două mari dezavantaje : curentul se simțea mai puternic, iar șiroaiele de apă ce curgeau pe parbriz oboseau repede ochii încordați.

— Nu mă sperii, spuse el. La prima ieșire cu „Mircea" ne-a prins furtuna în mijlocul mării. Credeam că ne rupe catargele.

— O știu furtuna aia. În vara următoare, cînd ne-am îmbarcat noi, cei de pe navă tot mai povesteau despre ea.

— O furtună povestită, rîse Burcea, maistrul timonier. Am încercat și eu, am scris un articol. N-a ieșit mare lucru. O furtună adevărată nu se poate povesti.

Nucu încuviință din cap. În serile calme din larg, cînd oamenii au vreme să vorbească, să-și spună unul altuia întîmplări, aflase despre Burcea că e pasionat de literatură. N-ar fi bănuit, avînd în vedere preocupările sportive ale maistrului timonier ; îl vedea duminica pe plajă, animator al jocurilor cu mingea, strict interzise de panourile mari, albastre, care străjuiau întinderea de nisip.

— Țineți-vă bine ! strigă maistrul.

Un val uriaș se ridică în prova ; manevrată cu dibăcie de timonier, nava făcu un salt spre stînga, luă valul în plin, vibră prelung la impactul cu masele uriașe de apă prăbuşite asupra punţii ; resturile valului zdrobit ajunseră pînă sus, pe puntea de comandă, amestecîndu-se cu ploaia. Nucu simţi gustul sărat al apei de mare : privi spre puntea principală, văzu şuvoaiele late de spumă lunecînd în viteză către pupa.

— Adaugă zece rotaţii, îi spuse mecanicului. Valurile astea ne micşorează viteza.

— Plus zece rotaţii, repetă maistrul mecanic.

Suluri de nori plumburii, la mică altitudine, se rostogoleau, se amestecau, se destrămau sub rafalele vîntului. Prin sîrmele de susţinere ale catargului, furtuna şuiera sinistru, pe mai multe tonuri, acoperind vuietul puternic al motoarelor. Nucu cercetă cu privirea tahimetrele, apoi girocompasul. Există nişte limite, un prag, o împărţire riguroasă între ceea ce poţi face şi ceea ce trebuie să faci, gîndi. Ar fi putut ordona „viteza maximă" şi mecanicul ar fi executat fără să întrebe de ce. Voinţa comandantului şi supunerea subalternilor — toate au un scop precis, un sens anume, sînt legate între ele printr-un determinism riguros, ca într-o formulă matematică, după cum le explicase odată un conferenţiar, izbutind să simplifice şi să facă inteligibile cele mai abstracte judecăţi. Dar aici nu au loc raţionamentele savante ; toată teoria din lume n-ar putea alunga îngrijorarea că poţi să faci oricînd un pas greşit, poţi să uiţi un lucru sau să nu dai importanţă altuia, iar cînd ai comanda, atunci greşeala se răsfrînge şi asupra altor oameni, ei devin părtaşi ai eşecului tău ; răspunderea începe să radieze, se multiplică, îşi înzeceşte apăsarea asupra umerilor care au cutezat s-o poarte...

— Am ajuns la limita de sud a careului E 4, strigă Păduraru, din uşa comenzii. Peste un minut ar trebui să schimbăm drumul.

— Bine, spuse Nucu. Ai luat în calcul şi influenţa vîntului ?

— Absolut. Drum o sută patruzeci şi două de grade şi aterizăm exact pe geamandura roşie. Să-l anunţăm pe tovarăşul comandant ?

— Lasă-l, n-are nici o oră de cînd s-a culcat. A stat aproape toată noaptea pe punte. Numai să lucrăm precis, să nu ne facem de poveste. Maşinile jumătate viteză !

— Jumătate viteză, repetă maistrul mecanic și împinse înapoi manetele scurte de la telegraful mașinilor.

— Vino la drum unu-patru-doi...

— Am înțeles, unu-patru-doi, spuse timonierul.

Viteza scăzuse, dar nava continua să alerge pe marea agitată. Puntea se înclină cu putere spre dreapta. Vîntul păru că se rotește el însuși, venea acum dintr-o parte ; pentru un moment, nava ajunse paralel cu valurile ; puntea se înclină brusc, interminabil ; oamenii veniră unii peste alții, căutînd cu mîinile un punct de sprijin ; de undeva, de jos, se auzi zgomot de vase trîntite : în clipa următoare, nava se redresă, oamenii rîseră ușurați, obrajii palizi reveniră la culoarea normală.

— Așa se-ntîmplă cînd faci rondoul, spuse timonierul parcă scuzîndu-se. Am luat ceva bandă...

Păduraru ieși din comandă, privi pe rînd fețele celor aflați sus, pe punte.

— Bandă treizeci și cinci de grade, strigă el triumfător. Am consemnat în jurnalul de bord. Așa ceva nu se întîmplă în fiecare zi...

— Nu e nici un pericol, spuse maistrul timonier. Odată am luat cu ea patruzeci de grade. Are metacentrul foarte jos. E drept că o cam băgasem pe mînecă... La drum unu-patru-doi.

— Bine. Ține drept așa, spuse Nucu. Observator, fii atent. Trebuie să-ți apară în prova o geamandură roșie.

— Am înțeles, spuse soldatul și duse binoclul la ochi.

Încerca să-și păstreze calmul ; cele treizeci și cinci de grade îl obsedau, o înclinare cu totul respectabilă, cînd orice obiect nefixat devine un proiectil cu mișcări imprevizibile. Se simți tentat să dea o raită prin compartimente, să vadă consecințele acelei înclinări neașteptate ; se gîndi însă că trebuie să rămînă aici, la comandă, să vegheze asupra navei care lupta din greu cu furtuna. Luă microfonul :

— Echipajul să controleze starea compartimentelor. Raportați dacă s-au produs stricăciuni.

Își îndreptă iarăși privirea înainte, spre întinderea cenușie vălurită, cu linia orizontului, abia vizibilă, urcînd și coborînd alternativ. Marea era pustie, fără culoare ; doar în spațiile dintre valuri pluteau umbre urîte.

— A crescut vîntul, observă maistrul timonier. Abia o stăpînesc ; tinde mereu să vină spre dreapta. De obicei e ascultătoare, simte cea mai fină mişcare din timonă. Dar cu vijelia asta...

Locotenentul Păduraru ieşi iarăşi, ţinea în mînă o hîrtie pe care vîntul o flutura.

— Avem o radiogramă de la bază, spuse el. Am descifrat-o şi am pus situaţia pe hartă.

— Ţine-o bine că ţi-o ia vîntul, îl sfătui Nucu. Ce spune ?

— Să ancorăm în punctul marcat de o geamandură roşie şi să aşteptăm noi ordine.

— Trebuia să facem trageri, murmură Nucu.

— Cred că n-au putut scoate ţinta din port, îşi dădu cu părerea locotenentul.

— Posibil. Ai grijă că te udă, de ce nu iei ceva pe tine ?

Renunţase la acel „dumneata" de politeţe protectoare, cu care un locotenent-major se adresează locotenentului. Păduraru zîmbi încîntat, îşi scutură apa de pe mînecă, spuse îngroşîndu-şi glasul :

— Marinarul nu se teme de apă.

În clipa aceea un val explodă în prova, jerbe mari de stropi săriră în toate părţile şi locotenentul fugi rîzînd în comandă. Timonierul tuşi, îşi trecu palma peste faţa udă, se întoarse spre Nucu.

— Eu am lucrat pe o şalupă-remorcher, ştiu ce-nseamnă să duci ţinta pe o vreme ca asta. Odată n-am mai putut să intrăm în port ; am rămas trei zile în larg, cu ţinta după noi, şi-am mîncat biscuiţi şi brînză topită. Atît aveam la bord. Începusem să dau oamenilor apă cu porţia. Nu ştiam cît mai durează...

— În prova, geamandură roşie, distanţa şase cabluri, strigă observatorul.

— Bravo, măi ! spuse Nucu. Ai văzut-o tu la distanţa asta ? Înseamnă că ai ochi buni.

— Şi binoclu, tovarăşe locotenent-major, spuse soldatul încîntat de laudă.

— O să ancorăm lîngă ea, spuse Nucu. Mai departe, stăm şi aşteptăm noi ordine.

— Acum o văd și eu, spuse maistrul timonier. Cînd o saltă valul, se zărește lucind ceva...

— A calculat-o bine, Pădurarul al nostru.

— E un as, încuviință maistrul timonier.

— Dar și dumneata ai ținut drumul drept ca sfoara, îl lăudă Nucu. Într-un marș ca ăsta se vede cine știe meserie.

— Candidăm la „Navă de frunte", tovarășe locotenent-major... Ar fi timpul să reducem viteza.

— Da, da, spuse Nucu grăbit. Mașinile încet. La posturile de manevră !

Viteza navei scăzu : valurile loveau tot așa, dintr-o coastă. Legănatul punții se accentuă.

— Cine are rău de mare a dat de dracu, spuse Ioniță. Se leagănă ca o covată.

— Pînă ancorăm, îl liniști timonierul. După aia, nava se așează singură cu prova-n val.

— Mulțumesc de lecție, rîse mecanicul și fața lui posacă se acoperi brusc de crețuri mărunte, care-l făceau să semene cu un portret hașurat. Asta am învățat-o cînd pescuiam cu taică-meu, cu barca.

Nucu își aminti iarăși prima furtună ; atunci avusese și el rău de mare. Navigau în apele internaționale, departe de țărm ; toată ziua elevii dăduseră tîrcoale hărții, măsurînd distanța care-i despărțea de țărm ; își comunicau victorioși cifra tot mai mare, ca pe-o ispravă personală. Spre seară, furtuna izbucnise fără veste ; mai întîi se arătase un fuior negru și subțire deasupra orizontului, ca un stîlp doborît ; în cîteva minute fuiorul acela se destrămase, devenind cenușiu ; se lățise pe jumătate din cer, apoi începuse vîntul — răutăcios, cu rafale neașteptate care te izbeau în toate părțile. Băieții se apropiau de balustradă, ca într-o ciudată întrecere. Își aminti pînă și gustul acela, dulce-amar, care precedase accesul ; abia avusese vreme să se aplece peste bord, ținîndu-și cu o mînă bereta... Își aruncă privirea spre prova. Geamandura roșie era la cîteva sute de metri depărtare ; apărea și dispărea, zbuciumîndu-se în bătaia valurilor și a furtunii.

— Ține prova pe ea și apropie-te cît poți. Am ambiția să ancorăm strict în punctul pe care ni l-au dat... Luă microfonul și dădu comanda „La posturile de manevră“, apoi se apropie de mitralior.

— Cum te simți, Mihai ?

— M-am mai liniștit, tovarășe locotenent-major. Așa pățesc totdeauna cînd începe balansul, pe urmă mă liniștesc. Trecem noi și de asta...

— Du-te la felcer să-ți dea o pastilă.

— Nu-i nevoie. Îmi trece și fără pastilă.

— După ce ancorăm o să se balanseze mai puțin, îl consolă.

Îl văzu pălind, fața îi lucea de transpirație, se depărtă discret, lăsîndu-l cu suferința lui. Privi iarăși spre geamandură. Se apropiaseră mult.

— Vino mai sub vînt, îi spuse timonierului. Să nu se-ncurce ancora în parîma geamandurii.

Timonierul încuviință din cap.

— Ar fi păcat să nu tragem, spuse Stere. După atîta pregătire...

— Poate mai stă vîntul la noapte. Altfel nu-i văd bine pe „țintari“... Mașinile foarte încet !

— Foarte încet, repetă mecanicul.

În clipa aceea, Nucu văzu cascheta comandantului ivindu-se în capătul scării. Iacob urcă sprinten pe punte ; avea fața odihnită și zîmbea. Nucu comandă „drepți“ și salută :

— Raportez, tovarășe comandant, am ajuns în punctul ordonat. Am primit radiogramă să ancorăm și să așteptăm noi ordine. Acum sîntem chiar lîngă geamandură ; am pregătit pentru ancorare...

Iacob zîmbi și făcu un semn aprobator.

— Dă-i înainte. Văd că te-ai descurcat foarte bine.

— N-am vrut să vă trezesc, se dezvinovăți Nucu. V-ați odihnit un pic ?

— Cît să mai țin cîteva ore la tăvăleală. Ce zici, nu se astîmpără afurisitul ăsta de vînt ?

— A mai scăzut între timp, spuse Nucu. Permiteți-mi să continui manevra. Luă microfonul și ordonă :

— Funda ancora ! Apoi către mecanic : Stop mașinile !

Se auzi zornăitul atît de caracteristic al lanțului ancorei. Motoarele își potoliră vuietul ; șuieratul vîntului deveni mai distinct.

— Ar trebui să lăsăm lanțul mai lung, ca să nu derapeze ancora, spuse Nucu uitîndu-se întrebător la comandant.

Iacob se uită la geamandură, apoi întrebă :

— Cît lanț ai la apă ?

— De trei ori adîncimea. Fund nisipos.

— Mai dă-i două chei.

— Încă două chei de lanț la apă ! ordonă Nucu în microfon.

O ezitare scurtă, apoi iarăși zgomotul lanțului desfășurat și un zvon de glasuri, ceva care aducea cu o ceartă. Comandantul se aplecă peste parapet, spre prova :

— Ce se-ntîmplă acolo ?

— Vin sus să vă raportez, tovarășe comandant, se auzi glasul șefului de echipaj.

— Nu pricep ce i-a apucat, mormăi Iacob peste umăr. Atîta tărăboi în timpul manevrei...

După cîteva clipe, șeful de echipaj apăru în capătul scării, cu fața foarte roșie, respirînd precipitat.

— Ce este, Pandele ?

— Raportez, tovarășe comandant : l-am bruscat pe marinarul de la manevra ancorei, soldatul Ștefănescu.

— Cum adică, „bruscat" ? Pe nava noastră, un om să fie bruscat ?

— Merita și mai mult, se repezi Pandele.

Comandantul făcu un pas spre el :

— Vino-ți în fire, omule. Ai uitat unde te afli ? Ia hai înăuntru să stăm puțin de vorbă. Coborî treptele, deschise ușa camerei hărților, spuse peste umăr : Să vină și ofițerul secund.

Nucu îl urmă, nedumerit. Îl izbi căldura plăcută, cu vag miros de vopsea încinsă. Locotenentul Păduraru se lipise de peretele din babord, cu ochii la comandant. Pe scăunelul din fața stației hidro, soldatul Dragomir stătea liniștit cu căștile pe urechi.

— Du-te și dezmorțește-te puțin, Dragomire, îi spuse Iacob, punîndu-i o mînă pe umăr.

Soldatul sări în picioare, își scoase căștile, vorbind nefiresc de tare :

— Ordonați !

— Du-te și dezmorțește-te, fă o pauză. Deocamdată nu lucrăm cu stația.

Soldatul salută și ieși. Pandele se apropie de stație. Rămase nemișcat, echilibrîndu-se pe picioare în ritmul balansului.

— Te-ai mai calmat, tovarășe Pandele ?

Pandele luă poziția de „drepți“, atît cît îi îngăduia legănatul pronunțat al navei, și spuse coborînd privirea :

— Vă rog să mă iertați, tovarășe comandant. Eram cam nervos... O întîmplare de-a dreptul neplăcută. Vă cer scuze...

— Lasă scuzele și spune ce-a fost acolo.

— Păi... eram la manevra ancorei cu soldatul Ștefănescu. Cînd am dat drumul vinciului, a doua oară, mecanismul de siguranță se blocase, ancora nu pleca. Atunci, fără să-mi ceară voie, Ștefănescu a sărit peste sparge-val să-l deblocheze. Putea să-l ia un val peste bord. Cînd s-a întors, m-am repezit la el și i-am luat cheia din mînă.

— Atît ? Nu cumva l-ai lovit ?

— Nu, tovarășe comandant. Cum să-l lovesc ? I-am luat cheia aceea din mînă. Atît. Ținea bine de ea, l-am cam smucit. Și l-am... i-am... l-am îmbrîncit : „Du-te, băiete, de-aici !“

— De ce l-ai îmbrîncit ? întrebă rar comandantul. Nu pricep : nu voia să plece ?

— Mă enervasem, spuse Pandele cu ochii-n jos. Nu-l mai recunosc de la o vreme, tovarășe comandant. Și ce băiat bun era la început !

— Lasă, Pandele, pe soldat îl judecăm pe urmă. Deocamdată, nu e vorba de el, ci de tine. În armată n-au ce căuta bătăușii !

— Nu-s bătăuș, tovarășe comandant, vă rog să mă credeți. Firea mea e de vină. Sînt cam impulsiv. Pe urmă îmi pare rău.

— De ce nu te stăpînești ?

— Nu pot.

— Ei, nu poți ! De ce nu ești impulsiv și-n fața șefilor ?

Pandele rămase cu gura căscată. Înghiți în sec, abia izbuti să articuleze :

— N-am înţeles, tovarăşe comandant.

— N-ai înţeles ? Te-am întrebat, de ce nu eşti impulsiv şi-n faţa şefilor ? Se mai întîmplă să ai un motiv de nemulţumire, să te contrarieze un fapt, să nu fii de acord cu o măsură. De ce nu izbucneşti atunci ? Sau eşti impulsiv numai în faţa celor mai mici în grad ?

Pandele rămase fără grai. Privea împietrit la comandant.

— Uite, Pandele, reluă Iacob după o clipă. Vreau să te previn. Impulsivitatea asta te poate împinge într-o bună zi la o greşeală mare. Stăpîneşte-te, pînă nu se-ntîmplă.

— O să-ncerc, tovarăşe comandant.

— Nu să-ncerci. Fii hotărît. Şi îţi atrag atenţia că dacă se mai repetă, eu cu mîna mea îţi întocmesc dosarul pentru consiliul de onoare. Eşti liber. Trimite-l încoace pe Ştefănescu.

Pandele salută şi ieşi. Comandantul se întoarse spre Nucu :

— Ce zici de chestia asta ? Impulsiv. Cu cei mai mici, evident. Numai atunci ai voie să-ţi arăţi temperamentul. Psihologie de doi bani, ce să mai vorbim !

Soldatul Ştefănescu băgă capul pe uşă.

— Permiteţi, tovarăşe comandant.

— Vino-ncoace, Ştefănescule, la judecată.

— Tot pe mine să mă judecaţi, făcu soldatul. Păi taică-meu n-a dat niciodată în mine...

— Şi azi a dat cineva în tine ?

Ştefănescu tăcu.

— Vorbeşte, omule. Nu-ţi fie teamă. Spune cum a fost. A dat în tine ? Te-a lovit ?

— Propriu-zis nu m-a lovit, tovarăşe comandant. Dar cînd a pus mîna pe cheie, eu m-am smucit, n-am vrut să i-o dau, şi-atunci a tras de ea brusc, de era să mă dea jos. După aia m-a împins aşa, de umăr.

— Aha ! Dar tu, băiatule, nu cunoşti regulile navei ? Faci lucrurile aşa, de capul tău ? La manevră, dacă fiecare face ce vrea, se poate produce o catastrofă. Ştiai asta ?

— Ştiam.

— Atunci ce-ai căutat la instalaţie, fără voia lui ?

— M-am gîndit că trebuie acţionat repede. Plus că nu m-ar fi lăsat...

— Pentru că nu era momentul, el știa mai bine decît tine. Tocmai la manevră să încălcăm disciplina ? Asta nu se poate admite. După ce intrăm în port, te duci dumneata pentru cinci zile la arestul garnizoanei.

— Am înțeles, spuse soldatul încet.

— Poți să pleci, spuse comandantul. Ia stai puțin. Mai știi să fi pedepsit eu pe cineva pe nava asta ?

— De cînd sînt eu aici, nu.

— Bagă de seamă că tu deschizi drumul : un fel de premieră. Cîteva isprăvi de-astea și s-a zis cu titlul „Navă de frunte“...

— Raportez, tovarășe comandant... Iertați-mă. Nu-mi dați arest. Mustrarea asta e mai importantă pentru mine. Și n-ar fi drept să sufere echipajul.

— Nu, Ștefănescule. Ai călcat ordinul. Ce-ar fi să-l calce toți ? Eu să spun „porniți motoarele“ și ei să-și vadă de-ale lor. Și bucătarul să nu mai facă ciorbă. De ce te-aș ierta ? Ca să mă pomenesc cu alte abateri ? Lasă să afle toți. Să-și spună părerea despre asta în adunarea U.T.C... Poți pleca !

— Am înțeles, spuse posomorît soldatul și plecă.

Comandantul își scoase cascheta, o trînti peste harta de pe masă, își tamponă fruntea cu batista.

— Greu cu oamenii ăștia !

— Eu l-aș fi iertat, spuse Nucu.

— Crezi că eu l-am pedepsit cu inima ușoară ? Îți dai seama ce răspundere ? Dar apar cîteodată situații în care trebuie să-ți calci pe inimă, să faci ceea ce trebuie, chiar împotriva propriilor sentimente.

— Fermitatea actului de comandă, tălmăci Nucu.

— Exact. Crezi că mă dispensez așa ușor de un om ? Acum, în toiul pregătirii pentru aplicație... Sigur, o să-i reduc pedeapsa. Dar tot îl trimit acolo, să chibzuiască în liniște. Vezi, s-a cam umplut paharul cu Ștefănescu. Mereu aud discuții, mereu cu gura pe el : de ce-ai făcut aia, nu face ailaltă... Poate-și mai vine-n fire.

— În mod sigur, întări Nucu.

— Ei, nu totdeauna dă rezultate... Am avut și cazuri cînd am regretat o măsură aspră. Sînt oameni care după o treabă de-asta devin apatici, se închid în ei, fac doar atît cît să nu se spună că stau degeaba, dar nu pun suflet, și asta n-ai cum s-o dovedești. Se uită cu nevinovăție la tine : „Da' ce-am făcut eu ? De ce vă legați de mine ?" Dar harababura la manevră nu se poate ierta. O mică indisciplină poate duce la mari neplăceri.

— Știu. Se povestesc atîtea. Nave scufundate dintr-o neglijență, explozii provocate de un „mărunțiș" scăpat din vedere...

Tăcură amîndoi. La o înclinare mai puternică a navei, un creion se rostogoli de-a curmezișul hărții, pînă ajunse la stinghia înaltă de două degete care mărginea masa. Iacob păru că-și aduce aminte de ceva : dădu cascheta deoparte, puse mîna pe creion, îl apropie de punctul care marca poziția navei.

— Sîntem mai departe decît rîndul trecut, explică zelos Păduraru. Ca să evităm drumul navelor comerciale...

— Da, la asta s-au gîndit și ei, întări Iacob. Păcat că n-avem țintă. Dar o să facem antrenamente, ca să nu pierdem vremea.

Nucu se simți ușurat că discuția depășise incidentul acela neplăcut. Îl admira pe Iacob pentru calmul și fermitatea lui. Pe cînd lucra la depozit, avusese și el de judecat abateri, dar uneori se înfierbînta, se repezea cu vorba, aplica sancțiuni fără să chibzuiască prea mult. În timp ce Iacob procedase metodic, îi ascultase pe rînd, păstrîndu-și calmul.

— E timpul să mergem la masă, spuse Iacob lăsînd creionul jos. Dacă nu s-o fi întîmplat ceva la bucătărie, cînd am luat banda aceea...

— Ați simțit-o ? se miră Nucu. Credeam că dormiți.

— Am simțit-o în somn. Vine o vreme cînd te obișnuiești într-atîta cu nava, încît... Dar cu oamenii e mai greu. Fiecare are un cod al lui, care trebuie descifrat de la caz la caz. Sînt patru tipuri de temperament, dar variante sînt nenumărate. De aici dificultatea muncii noastre... Ce zici, Pădurarule ?

— Raportez, tovarășe comandant. Dacă era după mine, i-aș fi pedepsit pe amîndoi. Pandele ăsta e cam repezit.

— Tu, Nucule ?

— Eu...

— Ce-ai fi făcut ?

— N-aș fi pedepsit pe nici unul.

Iacob izbucni în rîs, privindu-i triumfător :

— V-a plăcut testul meu ? Trei oameni, trei păreri diferite în aceeași chestiune. Și toate trei, sînt sigur, pot fi apărate, argumentate, sau... combătute. Dar rămîne principiul : armata-i armată înainte de toate ; ea nu poate fi concepută fără disciplină. Asigurată prin mijloace educative, firește. Dar și pedeapsa face parte din mijloacele educative, nu-i așa ?

— Mă dau bătut, spuse Nucu.

— Și eu la fel, murmură Păduraru.

— Ați și învățat ceva cu ocazia asta : soluția comandantului e cea mai bună, nu-i așa ? Dar asta ne-ar duce la automatism, la supunere oarbă...

— Alt subiect interesant, spuse Nucu.

— O să-l discutăm și pe ăsta, fii pe pace. Ai fixat serviciile ?

— Da. In timpul staționării, locotenentul-major Stere. Iar dacă rămînem mai mult la ancoră...

— Sper să nu ne uite pe-aici, zîmbi Iacob. Deocamdată, să stabilim programul : după masa de prînz o oră odihnă, apoi antrenament la posturile de luptă. Bucătarul să pregătească pezmet și ceai pentru cei care se simt rău. Pentru diseară o să organizăm un exercițiu de avarie. Hai să mergem...

După masă comandantul se ridică cel dintîi, îi salută pe ceilalți ofițeri și plecă în cabină. Aprinseră țigările ; Nucu observă că Albu avea mîna bandajată.

— Ce-ați pățit ?

— M-am atins de motor. La saltul acela. Cînd mai faceți vreun număr de cascadorie, anunțați-ne și pe noi, să ne ținem bine..

— Marea e de vină, spuse Nucu.

— Ați avut o gîlceavă pe punte.

— Da, un incident mărunt, dar penibil. Maistrul Pandele cu Ștefănescu.

— Să-i mai trimiteți și pe la motoare, în timpul marșului. Să vadă și ei cum se trăiește acolo, jos. Căldură ca-n iad, zgomot și cînd ne e lumea mai dragă ne pomenim aruncați unii peste alții, ca adineauri. Cînd ești sus mai vezi, mai știi că vine valul. Noi, acolo, ca șobolanii...

— Vechiul conflict între puntiști și mecanici, explică locotenentul Văleanu. Datează de cînd s-a inventat vaporul.

— Nu, serios, spuse Albu, la mecanici de ce nu apar incidente și conflicte ? Fiindcă nu ne arde de asta...

Nucu se sili să zîmbească. Strivi țigara în scrumieră și se ridică.

— În schimb, cît stăm la ancoră mecanicii își pot recupera forțele. Noi, puntiștii, avem de lucru. Ne vedem peste o oră, se adresă celorlalți trei ofițeri.

Se duse în cabina lui. Furtuna se simțea și aici, în acest colț atît de liniștit deobicei. La fiecare înclinare a navei, sertarul de metal se mișca înainte și înapoi cu o mică pocnitură, deși era încuiat. Pelerina din cuier oscila și ea, foșnind iritant. Mobilele trosneau ușor.

Azi e sîmbătă, oamenii fac planuri — o excursie, o petrecere, o vizită la rude... gîndi Nucu, și Georgescu-Salcia a nimerit-o cu invitația lui tocmai acum !

Își spuse, cu o satisfacție răutăcioasă, că avusese un motiv plauzibil ca să lipsească de la sindrofie.

— Bine, dar sîmbătă eram invitați... spusese Amalia cu o figură dezolată.

— Nu-i un motiv să amînăm ieșirea în larg. A venit pe neprevăzute, n-aveam cum să știu. Altfel, mergeam cu dragă inimă, ți-am spus de atunci. Îmi pare rău că...

— Serios ? Nu pari atît de afectat. Plecarea asta cade bine.

— Amalia, de ce vorbești așa ? Mi-ar fi plăcut să merg, în fond e un om interesant, probabil m-aș fi simțit foarte bine...

— Aveam impresia că nu poți să-l suferi.

— Simplă impresie. Chiar spune-i că-mi pare nespus de rău, dar a intervenit ceva.

— Fără tine nu mă duc nici eu.

— Copilării, ridicase el din umeri.

— Cum să mă duc singură, doar sînt femeie căsătorită...

— Amalia, de ce mă superi ? Știu că te interesează oamenii aceia, sînt prietenii tăi, stai cu ei de vorbă, aveți subiecte comune... Păcat să nu te duci.

— Și chiar nu te supără ?

— Deloc.

— Nu te încearcă nici un pic de gelozie ?

— Gelozia e un combustibil pentru iubirile nesigure, afirmase Nucu sentențios.

— Ei ! Seamănă a citat, dar nu știu de unde e.

— De la mine. L-am produs acum, pe loc. Vreau să-ți spun că atîta vreme cît rămînem noi înșine, gelozia n-are ce căuta aici. Iubirea noastră e sigură, n-are nevoie de acest combustibil...

Ea venise lîngă el, pe canapea, îl îmbrățișase.

— Așa e, Nucu, iubirea noastră e sigură... Să nu te îndoiești niciodată.

Îl privea cu ochi de îndrăgostită și el se simțise în al nouălea cer.

— Du-te liniștită, întărise el. Vreau să te simți bine, să te destinzi... Cît despre mine, nu te gîndi la asta, am și eu satisfacțiile mele acolo, în larg.

— Balena Albă ? rîsese ea, îmbrățișîndu-l iarăși. Îți doresc s-o întîlnești cît mai curînd...

Și-o închipui pe Amalia în toiul pregătirilor, călcîndu-și o rochie, cotrobăind după niște mărgele potrivite, studiindu-și coafura în oglindă. Descoperi că-l preocupa ideea, că nu-i făcea plăcere s-o știe acolo, între oameni cunoscuți, aproape familiari după ce mai petrecuseră o dată împreună ; va rîde la glumele lor, va dansa cu ei, ba nu, asta cu dansul ar fi prea de tot. Conversație, un pahar de vin... Da, dar paharul te face uneori îndrăzneț : fraze meșteșugite, aere intelectuale... La o petrecere se pot întîmpla multe. Cum a fost cu Zozo. Dacă nu era balul acela, Zozo n-ar fi plecat. N-ar fi plecat *atunci*. S-ar fi întîmplat altă dată, cine știe ? Dacă ai un sentiment puternic, nu te rupi cu prima ocazie. Pe atunci era gelos. Gelozia, își spuse, are un mare cusur, sfîrșește prin a da celuilalt idei : dacă tot mă bănuiește, măcar să nu fie degeaba... Și tot gelozia poate duce la o adversitate, care ucide lent iubirea ; un sentiment de umilință, de nedreptate, de încălcare a demnității. Nu, Amalia nu se compară cu Zozo. E serioasă, stăpînă pe ea.

Şi are, azi, cu vreo cinci ani mai mult decît avea Zozo atunci. Şi — la naiba ! — sîntem căsătoriţi, e o deosebire, nu ?

Tresări auzind o bătaie puternică în uşă.

— Intră ! spuse răstit. Ce e, Mihai ?

Mitraliorul închise uşa după el, îşi scoase boneta :

— Să trăiţi. M-a trimis tovarăşul comandant. Peste zece minute ridicăm ancora.

— Vin imediat. Comandantul e sus ?

— Da. A venit adineauri o radiogramă. I-am dus-o, dînsul a citit-o şi mi-a spus să vă chem...

— Bine, Mihai. Ţi-a mai trecut ?

— Sînt bun de luptă, se lăudă mitraliorul. Cred că la noapte tragem, că mi-a dat ordin să pun pe bandă nişte cartuşe trasoare.

Asta este, comentă interior. S-a dus orice şansă de întoarcere. Mă scuzi, dom' profesor, că nu pot participa la sindrofie...

15

— Ajunge, spuse Amalia, ascunzîndu-şi zîmbetul. Gata cu glumele. E destul să vă întindă omul un deget, că voi... Aşadar, pentru data viitoare fiecare schiţează acasă un desen cu tema : animalul, prietenul nostru. Lucraţi direct pe bloc, ca să terminăm desenul în clasă. Ne-am lămurit ?

Îşi roti privirea peste feţele potolite acum, după frenezia care-i cuprinsese adineauri. A stat ploaia, îşi explică. S-a luminat afară, am simţit şi eu, şi copiii. Nu trebuia să-i cert...

— Tovarăşa... se ridică o fetiţă blondă, cu codiţe subţiri.

— Ce s-a întîmplat ?

— Vreau să vă-ntreb : păsări putem desena ?

— Sigur. Animale sau păsări.

— Dar puiul de focă de la desene animate ? întrebă un băiat.

— Ce vreţi voi, numai să iasă frumos. Vom alege cu toţii trei desene, cele mai frumoase, pentru expoziţie.

Ştia totdeauna să păstreze pentru sfîrşitul orei o mică bucurie, o surpriză ; avu şi de astă dată satisfacţia că a izbutit. Metoda ei, de a-i lăsa pe elevi să judece singuri, să-şi exprime preferinţele, să arate de ce le place sau nu un desen, dădea rezultate ; discuţiile, pe care ea le conducea cu discreţie, ajutau la formarea gustului artistic al copiilor.

Îşi strînse mulţumită catalogul, salută clasa şi ieşi în hol. După o clipă se auzi o uşă dată de perete ; un escadron galopă pe lîngă ea, urlînd : „A stat ploaia !“ și Amalia se lipi de geam, să n-o răpească iureșul acela...

— Ce bine c-a stat ploaia ! spuse Doina Popescu radioasă, după trecerea celui de-al doilea val de năvălitori.

— Credeam că numai ei se bucură.

— Păi n-a fost vorba că mergem la Saturn, să-mi iau sandale ? Bazarul, pe ploaie, nu mai are nici un haz.

— Și să ajungi la o petrecere cu rochia udă...

— Așadar, vii, nu ?

— De ce să nu vin ?

— Ei, mă gîndeam că Nucu e plecat în larg...

— Sigur, era mai bine dacă venea și el.

— Să se convingă că e ceva inofensiv ?

Amalia își mută catalogul dintr-o mînă în alta, parcă încercînd să cîștige timp.

— Fii serioasă, miss Popescu. Nucu nu e gelos și n-a obiectat împotriva întîlnirii de data trecută.

— I-ai povestit ?

— Aveam ceva de ascuns ?...

— Sper că n-ai făcut imprudența să-i spui că maestrul Georgescu-Salcia îți cam face curte...

— Mie ? făcu Amalia tulburată. Nici n-am observat.

— Nimeni n-a observat. E destul de subtil ca să-și mascheze intențiile sub aparența politeții. Eu îl cunosc mai demult decît tine. Știu destule lucruri...

— Probabil nu din proprie experiență.

Doina Popescu se apropie de ea, îi spuse privind pe fereastră spre curtea devenită ad-hoc cîmp de bătălie :

— Nu din proprie experiență. A încercat, e drept, dar nu i-a mers. Eram foarte îndrăgostită de Mișu, iar maestrul era cu Paula.

— Nu știam că o cheamă Paula.

— Pentru că nu te-a interesat. Ai dus o viață liniștită, soțul venea seara acasă, ieșeați împreună, nu vedeai nimic în jurul tău. Dar acum s-au schimbat lucrurile...

— Nu văd legătura, spuse Amalia repede. Crezi că dacă Nucu era acasă nu participam la întîlnirea aceea ? A fost o coincidență, i-a apărut nuvela, ne-a invitat, Nucu era plecat...

— Și azi la fel : ne-a invitat, Nucu e plecat. Nu cumva a potrivit anume datele ?

— N-ai dreptul să-l acuzi dacă nu știi adevărul.

— Nu-l acuz, constat doar.

— Atunci află că Nucu nu știa nici el de plecarea asta, cînd colegul nostru a fixat data. De ce ești nedreaptă ? Îl crezi capabil de trucuri ieftine ? Iar eu nu sînt o gîsculiță...

— Iartă-mă, spuse Doina Popescu. N-am vrut să te supăr, nici să te jignesc. O fac numai din prietenie. Nu vreau să-ți strice liniștea cu insistențele lui...

— N-am remarcat nici o insistență.

— Ți-am spus, știe să se ascundă. Dar l-am surprins, uneori, privindu-te într-un anume fel. Îți soarbe cuvintele ; e drept că vă potriviți la păreri...

— Și ce e rău în asta ?

— Hai să mergem la cancelarie, că acuși sună de intrare, spuse Doina Popescu. Mai vorbim pe drum. Plecăm direct, nu ?

— Direct. După ultima oră. Ne lăsăm umbrelele aici, că s-a înseninat.

Intrară în cancelarie. Adam, Georgescu-Salcia și profesoara de naturale erau prinși într-o discuție :

— Tot la Predeal, spuse profesoara de naturale. Am găsit bilet prin O.N.T.

— Și eu mă duc cu aia mică la Predeal, spuse Doina Popescu. Părinții mei cunosc acolo o familie, chiar lîngă gară. Nu-i mare confort, dar cît stau eu cu fata...

— Te lasă singură consortul ? se miră Adam. Mare imprudență.

— De ce ?

— O femeie frumoasă ca dumneata...

— Cu copil mic în brațe... Ai haz, domn' profesor. Numai la aventuri nu mi-e gîndul. Mă odihnesc, atîta tot.

— Eu mă duc la țară, spuse profesoara de naturale.

— De ce ? întrebă Georgescu-Salcia. Stai și dumneata o vacanță la mare, să te bronzezi.

— Cu fizicul meu, la plajă ? rîse profesoara de naturale. Aș speria turiștii, dom'le. Plus că n-am voie, tensiunea. Mă duc, fac cură de fructe, completez insectarul... Abia aștept să colind pe coclauri, cu plasa de fluturi la spinare...

— Copiii ăștia au uitat să sune, spuse Adam confruntîndu-și ceasul cu marea pendulă „Garnier“.
În clipa aceea se auzi soneria de intrare.

— Aglomerație peste tot, spuse Doina Popescu. Așa e în zilele urîte. Lumea nu mai merge la plajă și ce să facă? Bate magazinele.

— Oricum, n-ai de ce te plînge. Ai făcut o achiziție grozavă.

— Drăguțe, nu-i așa ? se bucură Doina. O să te eclipsez la petrecerea maestrului. Dăm o raită pe la Amfiteatru ? Au și acolo niște lucruri drăguțe... Poate îți cumperi și tu ceva.

— Te-au cuprins remușcările ? rîse Amalia. Să știi că nu sînt geloasă.

— Aș, nu mă gîndeam la asta. Domnul profesor te place oricum.

Pășeau pe asfaltul încins de soare ; ici și colo se mai vedeau urmele furtunii — o băltoacă oglindind cerul albastru, o ramură ruptă dintr-un pom. Lumea grăbea spre plajă, să recupereze dimineața de furtună.

— Păcat că n-am costumul la mine, spuse Doina. Anul ăsta n-am făcut nici o baie în mare. N-am avut timp, cu copilul... Și-așa lipsesc jumătate de zi de acasă. Acum aș profita de ocazie...

Se opriră pe terasă, privind furnicarul de lume care invadase plaja.

— Totuși, apa e rece, constată Amalia. Nu vezi că nimeni n-are curajul să intre ? Furtuna a răscolit marea, a scos apa rece la suprafață...

— Ce-nseamnă să fii soție de marinar, comentă Doina.

Un grup de tineri blonzi, atletici, cu plete, trecu vorbind tare într-o limbă cîntată.

— Suedezi, spuse Doina Popescu. Aici e un fel de Turnul Babel. Înainte mă amuza să identific limba în care se vorbește... Acum nu-mi mai arde... Știi, încep să mă simt bătrînă.

— Fii serioasă. Ești obosită, asta-i tot. Ți-am spus odată : mă mir cum reușești să te descurci cu toate.

— Mă mai ajută soacră-mea. Dar nu pot să-i cer prea mult : are şi ea grijile ei, gospodăria ei... Uite, pentru diseară a trebuit să renunţe la o vizită, pentru ca eu şi Mişu să putem veni acolo. Mi-e şi ruşine, zău, cîteodată. Nu poţi să apelezi aşa, la infinit... În schimb domnul Georgescu-Salcia o să fie încîntat. Fără să ştie ce sacrificii presupune invitaţia lui... El n-are ochi decît pentru o anume persoană.

— Spuneai că nu eşti geloasă, rîse Amalia. În ce mă priveşte...

Se întrerupse, cu răsuflarea tăiată : la doi paşi de ea, o femeie blondă, trupeşă, cu părul cărunt coafat în zulufi mărunţi, stătea cuminte pe un scăunel de brad contrastînd cu mobilierul de dural şi plastic de pe terasă ; alături, în faţa unui mic şevalet, tot pe un scăunel de brad, şedea Alec !

— Ce e ? se miră Doina Popescu.

— Un cunoscut... hm... fost coleg de facultate, spuse Amalia străduindu-se să-şi vină în fire...

— Şi a ajuns să facă portrete pe... ?

— Nu-i nimic rău în asta, încercă ea să-l apere. Arta e una singură, condiţia e s-o faci bine.

— Artiştii ambulanţi mi-au inspirat totdeauna milă. Cînd eram studentă, în vacanţă lucram la O.N.T. şi conduceam grupuri de turişti prin ţară. Am văzut cîţiva tipi care făceau portrete în restaurante. Toţi beţivanii îşi băteau joc de ei. Deşi portretele semănau destul de bine cu originalul...

Amalia tăcu ; privea hipnotizată mîna aceea cu degete prelungi, schimbînd cu precizie nervoasă pastelurile. Alec purta o cămaşă roşie, descheiată pînă la catarama lată, de alamă, a şortului de culoarea nisipului : pălăria albă, cu borurile largi puţin ridicate, îi dădea un aer exotic.

— Vrei să vorbeşti cu el ? întrebă Doina. Eu pot să plec singură... Dar hai întîi la o îngheţată.

— Nu-mi arde de îngheţată, acum. Mă uit la el şi nu-mi vine să cred. Băiatul ăsta era cineva în seria noastră... Cu expoziţii personale, ceea ce nu-i puţin ca student.

— Atunci cum a ajuns aici ?

— Nu pricep. Poţi să pui cuiva în situaţia lui o asemenea întrebare ?

— De ce nu ? Omul muncește, își face meseria, ce vezi înjositor în asta ?

— Cum a ajuns aici ? repetă Amalia mai mult pentru sine.

— Nu, serios, eu pot să plec și singură. Du-te și discută cu el.

— Da, trebuie, murmură Amalia. Știi, nu mă așteptam să-l văd aici. Nu ne-am văzut de la absolvire, de trei ani nu știu nimic de el. Îl credeam în cu totul altă parte, după cum începuse...

— Atunci, spuse Doina, ne întîlnim diseară la maestrul.

— Nu știu dacă vin...

— Fii serioasă, dragă. Discută cu amicul, află istoria lui ca să te liniștești, pe urmă urcă-te frumos în autobuz și vino acasă. De fapt, cred că nici n-are rost să mai discuți. Ce e esențial despre el, ai aflat privindu-l. Ce poate să-ți spună în plus ?

— ...Totuși, rămîn. Chiar dacă nu fac bine. Știu sigur că nu fac bine.

— Păcat de înghețată, spuse Doina. Pe diseară. Pa !

Se depărtă, călcînd elastic pe sandalele noi, cu talpă de plută. Amalia o urmări o clipă cu privirea, apoi se întoarse spre Alec. Femeia tocmai se ridicase de pe scăunel și scotocea prin poșetă, în timp ce Alec, în picioare și el, împacheta portretul. Luă apoi banii, se înclină, îl auzi mulțumind :

— Thank you very much !

Călcînd nesigur pe mozaicul bine lustruit al terasei, Amalia se apropie de el :

— Alec !

Alec ridică fruntea brusc ; pălăria de cow-boy îi căzu pe spate și se rostogoli la picioarele șevaletului.

— Am-amalia ! bolborosi el. Ce surpriză !

Îi sărută mîna, o privi încercînd să zîmbească. Ea rămăsese mută în fața lui, simțind un vîjîit în urechi, ca atunci cînd urci în fugă cîteva etaje.

— Ce faci pe-aici ? îl auzi. Ai venit la mare ?

— Nu. Lucrez la Mangalia. Sînt profesoară...

— Blagoslovești tînăra generație cu legile perspectivei triunghiul de aur ? Bravo, s-ar zice că te-ai realizat.

— Dar tu ?

— Eu ? rîse el, mai sigur pe sine. Bine mersi. Nu se vede ? Artist independent. Liber profesionist, cum se zice.

Își culese pălăria de jos, o scutură, închise trusa cu pasteluri, mare cît o cutie de table ; puse peste ea cele cîteva cartoane încă nefolosite, care stăteau rezemate de perete.

— Închid prăvălia, explică. Ajunge pentru astăzi. Mă gîndesc să te invit la o bere. Bine-nțeles, dacă crezi că nu te compromit.

— Cum adică să mă compromiți ?

— Stiu eu ? Te vede lumea. Lumea-i mică aici, în provincie, probabil că te-ai măritat...

Ea respiră adînc, întrebarea lui indirectă o surprinsese nepregătită ; se strădui să pară calmă, răspunse pe un ton firesc :

— Da, m-am măritat. Dar nu cu Othello. Și chiar Othello dac-ar fi, nu văd ce l-ar supăra dacă stăm o jumătate de oră de vorbă.

— Atunci scuză-mă o clipă, spuse el. Am de rezolvat mici chestiuni administrative.

Strînse la iuțeală șevaletul, cartoanele și scăunelul pliant : dispăru cu ele pe ușa unui magazin de pe vasta terasă. Amalia se întoarse spre mare ; privi în gol, incapabilă să gîndească, să anticipeze o replică măcar. Era ca și cum calmul cu care schimbase primele cuvinte îi consumase în cîteva clipe toată energia disponibilă, se simțea epuizată ca după un efort îndelungat. Tresări cînd el o apucă de braț :

— Hai la parter, e mai puțină lume. Pentru tine, vreau să spun. Mie nu-mi pasă. Stau aici, în văzul tuturor ; oamenii trec, se opresc, se uită cum lucrez, unii fac comentarii deștepte, alții spun tîmpenii. M-am imunizat.

Coborau scările. Printre trepte se vedeau fîșii din albastrul piscinei. Se opri deodată, și Alec mai coborî o treaptă înainte de a se întoarce spre ea. Erau acum la aceeași înălțime ; ochii lor se înfruntau.

— De ce, Alec, de ce ? aproape strigă Amalia.

— E o poveste, rîse el privind într-o parte. Hai să mergem, azi am lucrat ca un nebun. Cînd e timp noros, atunci e bătaia peștelui. Se îngrămădesc babetele astea, ceva de speriat. Mai am vreo doi colegi, au plecat la masă, eu am mai întîrziat niţel cu mama-mare aia. Acum îi sînt recunoscător. Dacă plecam cu ei, nu ne întîlneam.

Îi arătă cu un gest seniorial o masă mai izolată, sub o umbrelă pe care scria „Cinzano" ; îi ţinu scaunul cu gestul acela politicos, sigur, pe care i-l ştia demult, apoi se aşeză şi el. Privi fugar în jur şi scoase din buzunar un pachet de ţigări şi o brichetă :

— Fumezi o ţigară nemţească ? Sînt denicotinizate...

Ea luă ţigara, aşteptă ca el să i-o aprindă, recunoscu gestul : niciodată după ce-i aprindea ei ţigara, nu aprindea şi el de la aceeaşi flacără, prefera să mai scapere o dată, ca acum ; susţinea că e o superstiţie de pe vremea războiului anglo-bur, să nu aprinzi al treilea de la aceeaşi flacără ; el modificase superstiţia, să nu aprinzi al doilea — ca totdeauna original, cu ceva care să-i aparţină numai lui...

Alec căută cu ochii, ridică două degete şi zîmbi cuiva din spatele ei ; Amalia nu se întoarse, îşi spuse că făcuse comanda, nu era nevoie de vorbe, ştia să se facă ascultat şi aici. Îl privi — era el şi nu era el, se mai maturizase, trei ani înseamnă ceva, linia dură a bărbiei se accentuase, îi apăruseră cîteva riduri. Încercă să-şi facă o idee despre felul cum o duce, dar îmbrăcămintea nu-i spunea nimic : nici banalul ceas electronic şi nici bricheta ; Alec avusese totdeauna mania brichetelor epatante.

O fată blondă aduse două pahare înalte, cu spuma de două degete.

— Poftiţi, maestre.

— Mulţumesc, Ani, spuse el. Sper că e rece.

— De la frigider, maestre, spuse fata plecînd.

— Te cunoaşte lumea pe aici.

— Mare lucru, cînd stai acolo şi mîzgăleşti cartonul ! „Maestre" i se spune şi fotografului de pe plajă.

— Nu te ştiam aşa modest, se miră Amalia.

— Prosit ! ură el ridicînd paharul. Muream de sete. Bău, îşi tamponă buzele cu o batistă albă, vag umbrită de mici pete de culoare. Bună bere. Îţi place ?

Ea încuviinţă din cap. Alec trase adînc din ţigară, suflînd cu putere fumul, o strivi în scrumieră, aprinse alta.

— Nu spui nimic.

— Ce să spun, Alec ?

— E firesc. Aștepți o explicație. Probabil mă privești ca pe-un ratat. Poate că și sînt. Cel puțin în aparență. Dar nu mi-am spus ultimul cuvînt, să știi. Hai să-ți povestesc de la capăt.

— De la absolvire, spuse ea simțindu-și buzele uscate.

— De la absolvire, încuviință el. Cea mai fericită clipă din viață. Mă simțeam ca un rege în prima zi de domnie. Toată lumea a mea. Cu cîteva săptămîni înainte aranjasem trei variante de repartiție, mă răsfățam, aveam de unde alege.

— N-ai spus nimănui nimic.

— Nu eram atît de naiv. Cu comisia guvernamentală nu te joci ; un singur pas greșit și aș fi fost în aer. Niște tipi cumsecade, pe care-i cunoșteam mai demult, m-au ajutat să mă decid : m-au pus în legătură cu directorul unui teatru nou din Transilvania ; m-am angajat ca pictor scenograf. O viață minunată, perspective largi... Decorurile pentru piese erau o jucărie pentru mine. Le rezolvam rapid. După aia băieții mă înțelegeau, dispuneam de timpul meu. Făceam ilustrații pentru suplimentul literar al ziarului : pictam colțuri din vechiul oraș medieval, îți imaginezi, un turn cu ceas, o poartă, un pod de pe vremea lui Pazvante... Lumea se dădea în vînt după ele, aveam și comenzi, un fost avocat mi-a oferit o mică avere ca să-i pictez casa părintească înainte de a ridica alta în locul ei... Aranjasem ca peste un an să deschid o expoziție personală. Lumea mă cunoștea, știau toți că renunțasem la o repartiție în București, asta impune. Mă răsfățau cu toții, desenam afișe spirituale pentru tot felul de evenimente, la Casa de cultură înființasem un cenaclu care putea deveni, cu timpul, filială a artiștilor plastici — ce mi-aș fi dorit mai mult ?

— Nu regretai Bucureștiul ?

— Asta mă întrebau mulți și se mirau cînd le spuneam că nu. Atîția artiști au trăit în afara Bucureștiului și au devenit celebri, ia gîndește-te. Și orașul acela îmi plăcea, avea o civilizație a lui : viață culturală, o bibliotecă veche de secole, un muzeu dotat, un hotel nou, ultramodern, unde și iarna și vara se perindau turiști veniți să viziteze locuri istorice. Cît privește viața de toate zilele... Ce să-ți spun ? Eram invitat peste tot, banchete, ieșiri cu mașinile în dumbrăvi aurite, pescuit de păstrăvi, vizite la stîne și la crame...

— Era firesc să mă uiți.

— Pe tine ? Pe toată lumea. Nu aștepta să-ți dau explicații, să-ți cer scuze.

— Nu-ți stă în fire nici una, nici alta. Și ar fi, oricum, prea tîrziu.

— Îmi pare bine că mă scutești de un efort. Asta este, aveam o viață care mă absorbise cu totul. În iarna următoare a apărut în oraș o familie, niște sași cu fiica lor, care locuiau la München ; veniseră să-și viziteze rudele. Un prieten de-al meu, stomatolog, le era nepot ; am fost de cîteva ori la ei, am stat de vorbă, fata — o chema Gertrude — îmi cam făcea ochi dulci. Era frumoasă. Tu știi că mi-au plăcut totdeauna fetele frumoase, dovadă prietenia cu tine...

— Lasă galanteriile.

— Nu e galanterie ce-ți spun. Să știi că te-am regretat tot timpul.

— Cînd ai avut timp. În pauze, eventual.

— Înainte nu erai așa ironică.

— Viața m-a făcut ironică. Și... o anume dezamăgire. E drept, dezamăgirile te întăresc ; însă lecțiile de soiul ăsta îți lasă un gust amar. Dar te-am întrerupt. Erai la idila cu Gertrude.

— Ei bine, ne plăceam reciproc. Și părinții ei mă simpatizau. Mi-au vorbit de succesul unui prieten de-al lor, tot pictor : avea pînze pînă și-n tezaurul nu știu cărei bănci, se poartă la ei așa ceva. Picturi alături de lingouri. M-au invitat acolo, am stat o lună ; am pictat, am vîndut tablouri, am legat cunoștințe... Cînd m-am întors, lucrurile erau ca și făcute. Logodit cu Gertrude, în vara următoare aveam să facem nunta. Număram zilele. Cînd s-a apropiat momentul, mi-am dat demisia de la teatru. Nu-ți spun ce regrete. Au încercat să mă lămurească. Zadarnic.

— Mirajul occidentului...

— Nu simplifica. Era ceva mai mult decît reclamele luminoase și dorința de a petrece vacanța pe iachtul personal. O iubeam pe Gertrude, în șase luni învățasem binișor germana, aveam planuri mari. Munca mea la teatru mi se părea minoră, fetele din figurație care-mi țineau de urît în serile de toamnă începuseră să mă lase rece. Se petrecuse ceva cu mine ; ceva care mă făcea surd la cuvintele prietenilor. Mi-am dat demisia și am așteptat vești de la Gertrude, dar veștile n-au mai sosit... După ce s-a măritat, mi-am dat seama de prostia mea. Cîteva săptămîni am fost ca nebun. Stăteam în barul de zi, la hotel, cu un coniac în față, și nu reușeam să mă gîndesc la nimic. Au venit prietenii, m-au sfătuit să cer reîncadrarea la teatru. Nu puteam s-o fac ; angajaseră pe altcineva, viața merge înainte ; un amic mi-a suflat că recuziterul iese la pensie, dar nu puteam nici asta, ar fi fost o capitulare, un pas înapoi...

— Și ai ajuns aici.

Alec ridică din umeri, își aprinse altă țigară, privind indiferent în jur.

— Mă descurc. Nu moare nimeni de foame. Am pierdut însă ceva esențial : încrederea în mine.

— Tu ? Totdeauna ai fost un monument de încredere în sine.

— Am fost. Oamenii se mai schimbă. Dar o să trec eu și de asta. Am promisiuni la „Decorativa“, niște comenzi pentru rețeaua hotelieră... Mai am o șansă pentru fabrica de porțelanuri...

— Tot în orașul acela ?

— Mă crezi idiot ? Am plecat, ce să mai caut acolo ? Nu suport compătimirea. De la ei, m-am dus tocmai într-un orășel din Bucovina. Cînd a-nceput sezonul am aterizat aici, pe litoral. La toamnă, văd eu... Cam asta e istoria mea. Îmi oferi și tu una, în schimbul ei ?

— Eu ? N-am, de fapt, nici o istorie. Sau, dacă am, pot s-o rezum în două vorbe. Am fost repartizată în Mangalia, sînt profesoară, m-am măritat cu un băiat bun, ofițer de marină.

— Mai pictezi ?

— Puțin. Cînd mă plictisesc. Dar nu prea am timp să mă plictisesc. Și nici nu sper să dau lumii capodopere.

— Eu mai sper.

— Ti-o doresc din toată inima. Acum te las, am o mulțime de treburi. Îți urez să te refaci cît mai curînd.

— O urare pentru bolnavi, zîmbi el și făcu semn ospătăriței. Dă-mi voie să fac cinste ; cîștig destul ca să-mi permit asta. Viața de boem are deliciile ei.

Amalia se ridică : el lăsă pe masă o bancnotă, urmînd-o:

— Te conduc.

— Nu mă conduce. E mai... comod pentru mine.

El îi luă mîna cu tandrețe :

— Amalia... aș vrea să te mai văd.

— La ce bun ?

— Poate că ai dreptate, spuse el. Totuși, dacă mai ajungi pe-aici, mi-ar face plăcere...

— Nu-ți promit. Oricum, mult noroc !

Se întoarse și plecă fără să se uite înapoi.

— A fost o șansă la o mie ! auzi ea o voce, urmată de un hohot de rîs.

Apăsă pe butonul soneriei. Rumoarea din casă încetă brusc : Georgescu-Salcia îi deschise cu un zîmbet larg :

— În sfîrșit ! Steaua serii, ca totdeauna, întîrzie. Pare să devină o tradiție.

— Scuză-mă. Am fost plecată...

— Știu. Am informațiile mele. Ai întîlnit o veche cunoștință... Nu sînt gelos, adăugă repede. Nici tu să nu fii geloasă că am început fără tine. Hai, să te prezint, mi-au venit și niște prieteni din București.

Ea remarcă în treacăt că trecuse la „tu“ vorbindu-i cu voce joasă, aproape confidențial. Intră în sufrageria bine luminată. În jurul mesei erau așezați musafirii de data trecută, cărora li se adăugaseră prietenii de la București : un bărbat de vreo patruzeci de ani, corpolent, și femeia de lîngă el, cu cap de fetiță.

— Dînsa e Amalia, colega de care vă vorbeam, spuse Georgescu-Salcia punîndu-i un braț pe umăr cu un gest familiar. Autoarea operei — arătă spre portretul lui Ali, înrămat cu o baghetă subțire aurie și fixat la loc de cinste, deasupra bibliotecii. Să-ți prezint oaspeții din Capitală. Doamna inginer Gologan...

— Și soțul ei, se prezentă singur soțul, ridicîndu-se cu un efort.

Dădu mîna cu ei, pe ceilalți îi salută cu un zîmbet : Mia și Lia, regizorul, Doina cu Mișu al ei, Adam fumînd în picioare, lîngă fereastra larg deschisă.

— Ia loc aici, vizavi de domnul inginer, o invită Georgescu-Salcia.

— Zootehnist, preciză ostentativ inginerul. Tocmai le povesteam prietenilor ce șansă am avut, cu meseria mea, să ocup un post în București. Zootehnist pe Calea Victoriei, ha-ha-ha ! Cu soția a fost mai greu...

— A trebuit să renunț la profesie, explică soția inginerului Gologan. Acum lucrez la o cooperativă de tricotaje.

— Tot ca ingineră ?

— A, nu... Am absolvit materiale de construcții, ar fi trebuit să merg în cine știe ce întreprindere minieră, sau la vreo fabrică de ciment... Mi-am luat mașină de tricotat și lucrez acasă...

— Nu s-a rupt cu totul de tehnică, hohoti zootehnistul. Ingineră, de ! Mașina de tricotat e un fleac pe lîngă un cuptor rotativ.

— Și-atunci pentru ce ați învățat cinci ani de zile ? se miră Amalia.

Femeia ridică din umeri. Avea o figură timidă, aproape copilărească ; purta părul tuns scurt, legat cu o bentiță din același material cu rochia : ceva lucios, gălbui, cu floricele albastre.

— În anul doi mi-am dat seama că nu-i de mine acolo. Cariere, fabrici de ciment, un combinat de prefabricate. Dar m-am gîndit să-mi termin studiile...

— În căpșorul ăsta se ascunde tehnologie pentru zece inși, răcni zootehnistul și-o mîngîie cu mîna lui mare, peste bentița cu floricele albastre. Numai că la București nu-i nici o fabrică de ciment !

— N-aș fi suportat provincia, spuse inginera domol. Îi compătimesc pe cei care... Aici cel puțin aveți sezonul. Toată Capitala se mută pe litoral, filme bune, turnee... Dar iarna îmi închipui că e groaznic.

Amalia se simți pălmuită de privirea aceea naiv-compătimitoare. Ar fi vrut să-i răspundă cu o frază zdrobitoare, definitivă ; n-o găsi însă. Încercă să pară nepăsătoare :

— De ce să fie groaznic ? Muncim, facem gospodărie, seara ne uităm la televizor... Vin teatrele în turneu, vedem spectacole... *Ce altceva* faceţi la Bucureşti ?

— Spectacole ! se miră zootehnistul. N-am văzut nici unul anu-ăsta. Nu e timp. Vin seara obosit, papucii, telejurnalul, un păhărel... A doua zi, de la capăt.

— Cam aşa e, spuse şi femeia. Nu prea ne ţinem de vizite. Doar pe la fratele lui, în cîte-o duminică.

— Păi frate-meu stă în Berceni, zise zootehnistul. Fac o oră pîn-la el. O oră dus, o oră-ntors...

— Fără maşină, preciză femeia.

— Fără. Păi ce, sînt prost ? Mă duc în vizită să beau borviz ? Maşina, cuminte pe trotuar, eu cu păhărelul. Nu se poate toate, vorba ăluia !

Rîse din nou, din toată inima ; cravata stacojie îi juca ritmic pe pîntece.

— Apropo de păhărel, spuse Georgescu-Salcia, nu mai bea nimeni în casa asta ? S-ar zice că nu vă place vinul. Ostrov original, adus cu mari sacrificii...

— În primăvară, la Ostrov, am fost în juriu cu „Cîntarea României" spuse regizorul. Au acolo o echipă de...

— Lasă-ne, nene, sîntem în concediu, spuse zootehnistul.

Nevastă-sa îl înghionti cu cotul ; Amalia, îşi făcu, jenată, de lucru cu borcanul de muştar. Se aşternu o tăcere penibilă : regizorul îşi turnă sifon : apăsînd prea tare, făcu lichidul să ţîşnească pe faţa de masă.

— Vă propun un joc franţuzesc medieval, spuse Adam înviorîndu-se brusc. Fiecare să dea răspunsul la întrebarea : ce e mai bine să fii, soţul sau iubitul cuiva ?

— E un joc numai pentru bărbaţi ? întrebă Lia candid.

— Nu. Respectiv soţia sau iubita. Fiecare dă răspunsul, şi-l motivează.

— Eu am auzit de un caz... începu Lia.

— Nu din auzite, preciză Adam cu un zîmbet subţire. Păreri personale, vă rog.

— Mda, spuse regizorul. Interesant joc, dar periculos. Trebuie să răspundă şi persoanele căsătorite ?

— Abia acolo e farmecul, rîse gros zootehnistul. Să-ncepem cu nevastă-mea.

— Nuţule, protestă ea moale. Vrei să-mi afli secretele?

— Soțul îți oferă liniște și statornicie, spuse Amalia.

— Pardon, o întrerupse Adam. Întrebarea nu e ce e mai bine să ai, soț sau iubit, ci ce e mai bine să fii. E o deosebire, vă rog.

Teoria lui Alec, gîndi Amalia. Căsnicia ucide dragostea ; micile discuții meschine, ce-ai făcut cu banii, cît ai dat pe cutare lucru, la ora asta se vine, du-te și bate covorul, azi vine maică-mea pe la noi, vezi cum te porți și așa mai departe:

— Medievalii erau drăguți cu doamnele, începu prudent Lia. Le dedicau madrigaluri și ascundeau sub armură batista dăruită la despărțire.

— Doamnele-iubite sau soții ? o somă Adam.

— Iubite ! strigară toți în cor.

— O știți p-aia cu banana ? întrebă zootehnistul.

— E veche, Nuțule, spuse Georgescu-Salcia. Ne-ai spus-o și anul trecut.

— Atunci alta mai nouă, am cumpărat-o alaltăieri, în accelerat...

Petrecerea continuă în această notă veselă și fără sens, pînă cînd Amalia se ridică să plece.

— Așa devreme ? se mirară toți în cor.

Dar ea rămase neînduplecată. Simțea nevoia să-și adune gîndurile ; să răspundă în liniște la întrebarea lui Adam, ca și la propriile ei întrebări în legătură cu Alec, cu ea însăși, cu toată lumea.

— Regreț nespus că pleci, îi spuse Georgescu-Salcia la ușă. Speram să te amuzi. Uneori musafirii neprevăzuți...

— Nu-s musafirii de vină, spuse ea repede. Sînt obosită, asta-i tot. Îți mulțumesc, a fost foarte plăcut.

— Între noi n-au ce căuta frazele convenționale, spuse el încet.

16

Soldatul Ştefănescu se răsuci în pat. Simţea perna, fierbinte, sub cap ; o întoarse, îşi lipi obrazul de pînza rece, se mai linişti. După cîteva clipe simţi iarăşi că transpiră ; puse perna alături, se culcă de-a dreptul pe cearşaf, dădu pledul deoparte şi oftă adînc. Lucrurile se încurcaseră ; tocmai cînd hotărîse să devină „băiat bun", apăruse ghinionul acela, incidentul stupid cu maistrul Pandele, supărarea comandantului şi... cele trei zile la arestul garnizoanei. Mai ales arestul îl rănise adînc. Îşi aminti cu o strîngere de inimă primirea care i se făcuse acolo — caporalul Vişoiu îl prezentase la ofiţerul de serviciu, dăduse nota de arest ; ofiţerul — un locotenent-major tînăr cu sprîncene groase care-i sporeau aerul de severitate — îi spusese scurt :

— Lasă-l aici. Eşti liber !

Aşteptase mai mult de o jumătate de oră, timp în care ofiţerul, conspectînd ceva din regulament, nu-i aruncase nici o privire ; el tuşise de vreo două ori, cumpănindu-se de pe un picior pe altul, şi rugîndu-se la toţi sfinţii să se termine într-un fel aşteptarea aceea plină de nelinişte. Într-un tîrziu cineva bătuse la uşă, un caporal pirpiriu cu mişcări agere şi ochi neliniştiţi, înarmat cu un pistol-mitralieră în poziţia „la spate" ; intrase fără să aştepte răspunsul şi salutase degajat, semn că se mai văzuse cu ofiţerul în ziua aceea.

— Ţi-a venit un client, spusese locotenentul fără să ridice ochii din caiet. Fă-i formele şi du-l la grădină.

Caporalul încuviinţase din cap, deschisese uşa, îl îndemnase fără vorbe, „ia-o înainte", apoi pe culoar îl întrebase răstit :

— De unde eşti ?

— De la Vînătorul şapte.

— Nu, de unde eşti de loc.

— A, din Bucureşti.

— Bucureştean la arest. Ai haz, tovarăşe soldat. Cred că nici nu ştii să dai cu săpăliga.

— Am făcut liceul de mecanică fină.

— Ia-o la stînga, mergem la magazie. De ce ești pedepsit ?

— M-am... certat cu şeful de echipaj.

— Păi sigur, voi ăştia, nimic nu vă place. Am mai avut doi bucureșteni de-ai tăi. Intră aici; scoate-ţi centura, şireturile, goleşte-ţi buzunarele. Opreşte-ţi articolele de toaletă şi o batistă. Eşti fumător ?

— Nu.

— Mai bine. Toate obiectele personale le trecem în procesul-verbal. Ai mai fost la arest ?

— Nu. Nici nu credeam s-ajung pentru atîta lucru.

— Nevinovat. Toţi care ajung aici pretind că sînt nevinovaţi. Semnează aici, alături... Nu, aici semnez eu, că am primit. Aşa. Lucrurile ţi le iei la ieşire. Să-ţi reamintesc prevederile regulamentare. Militarul pedepsit cu arest execută muncă şi instrucţie, studiază regulamentele ca să nu mai comită abateri. Arestul are scop educativ, să ştii. Cine trece pe-aici, are timp să se gîndească la ce-a făcut şi să nu mai repete pe viitor. Regulamentul prevede că militarilor care săvîrşesc abateri pe timpul arestului li se poate majora pedeapsa de către şeful comenduirii. N-aş vrea să rămîi pe capul nostru nişte zile suplimentare.

— Nici eu, zîmbise strîmb Ştefănescu.

— Mergem direct jos, în grădină. Ai ocazia să faci puţină agricultură. După cîteva ore, o să priveşti lumea cu alţi ochi...

Într-adevăr, dăduse cu sapa o zi întreagă, sub supravegherea caporalului ; dincolo de gardul înalt lumea umbla grăbită, copiii se duceau sau veneau de la şcoală, treceau camioane şi basculante : militari, echipaţi impecabil, se perindau pe aleea lată din faţa intrării principale. Viaţa mergea înainte, numai el săpa întruna pe răzorul acela.

abia ridicînd în răstimpuri ochii spre caporalul care, rezemat de gard, sîsîia o melodie, privindu-l pe sub sprîncene. Seara, patul tare, fără pernă, i se păruse o minune de confort ; mușchii îi zvîcneau de oboseală, adormise într-o clipă. A doua zi o luase de la capăt...

A treia zi, de dimineață, se trezise plin de speranță ; caporalul venise să-i descuie ușa, posomorît :

— Dacă nu erai tu, mă repezeam și eu acasă, că tot n-aveam nici un arestat. Săptămîna viitoare pleacă tovarășul sergent-major în concediu și nu mai pot lipsi.

— N-am vrut să vă încurc socotelile.

— Mi-nchipui. Azi nu mai ieși la grădină. Speli holul de la parter și freci parchetul la club ; după-amiază îți faci bagajul și... să nu te mai prind p-aici.

Încercase să rîdă :

— E o urare ? Nici eu n-aș dori prea tare să revin, deși mi-ați devenit simpatic.

— Înseamnă că n-am fost destul de exigent. Pe viitor fă bine și nu mai da ocazia, spusese caporalul întinzîndu-i mătura. Foarte rar se-ntîmplă ca unul care-a fost pe aici să mai ajungă și-a doua oară. Hai, pune mîna. După ce mături frumos, iei căldarea de sub scară și...

Trecuse, oricum. Dar ideea continua să-l sîcîie. Fără-ndoială, maistrul Pandele era de vină ; reconstituise de zeci de ori în minte scena : așadar, sărise să deblocheze lanțul, ce era rău în asta ? Dar maistrul îl văzuse aplecat peste bord, probabil că-i sărise inima, totdeauna le spunea tot felul de grozăvii despre oameni imprudenți care făceau ce făceau și cădeau peste bord...

— Ce te-a apucat, soldat, dă-ncoace cheia !

Mai mult speriat decît supărat. Speriat, firește, de ce putea să se întîmple.

— Da' ce-am făcut ? încercase el să se apere.

— Faceți după capul vostru ! Eu ce păzesc aici, dacă fiecare o ia razna ? Dă cheia și pleacă de-aici !

Aproape că i-o smulsese din mînă. Plus că-l îmbrîncise:

— Du-te de-aici, n-am nevoie de mormoloci ca tine !

Ei, și ? Făceam o baie, încercă să se justifice. Miez de vară, nici măcar un guturai. Dar cine să te înțeleagă ?

Auzise glasul comandantului. Comandantul e un om cumsecade, o să-nțeleagă că n-am vrut să fac ceva rău, se gîndise atunci. Dar cînd îl chemase sus, la judecată, părea montat straşnic, cine ştie ce-i spusese maistrul. Avea pică pe el, asta-i sigur. Şi uite că el face arest, iar maistrul bine-mersi pe navă. Ba îl mai şi luase peste picior, la întoarcere :

— Te-ai răcorit, Ştefănescule ? Să nu zici că n-ai trecut prin armată fără să faci arest !

Consolarea celor care se ţin de năzbîtii : „ce armată-i aia, dacă nu treci şi prin arest ?“ Dar el nu voia să treacă prin arest ! Maistrul Pandele era cel puţin la fel de vinovat ca şi el ; dacă nu se-apuca să tragă de cheia aia, nu ieşea scandal. Iar cu permisia... încearcă să mai deschizi gura acum ! Şi Corina trebuie să se întoarcă din excursie, îi mai rămîne jumătate din concediu, ce bine i-ar prinde şi lui două-trei zile cu ea...

Oftă iarăşi şi se întoarse cu faţa-n jos.

— Ce ai, mă ? se auzi o şoaptă întărîtată.

— Pe dracu' am. Nu pot să dorm, aia am.

— Te-ai săturat de somn acolo ?

— Vedea-te-aş în locul meu !... Auzi, Dragomire, de ce m-a pedepsit numai pe mine ?

— Întreabă-l. Şi lasă-mă să dorm. Mi-ai speriat somnul cu prostiile tale.

Se ridică într-un cot. Împrejur, ceilalţi dormeau, le auzea respiraţiile adînci...

— Dragomire, vorbesc serios. Spune şi tu, că tot ţi-am speriat somnul : e drept ca numai eu... ?

— Nu ştiu. Vorbim mîine.

— Pînă mîine îmi ia mintea foc de-atîtea gînduri. Auzi, ce-ar fi să mă duc mai departe ?

— În noaptea asta ? Eşti nebun !

— Iar tu eşti prost. Nu în noaptea asta. Mîine. Ies la raport şi cer să...

— Să ce ? Trebuie gîndit bine... Las-o pe mîine, ţi-am spus.

Paşi uşori coborîră scara : se auzi uşa deschizîndu-se încet. Ştefănescu puse capul la loc pe pernă : asta i-ar lipsi, să-l vadă ofiţerul de gardă că stă de vorbă în miez de noapte. Acuma sînt toţi cu ochii pe mine, îşi spuse. Am ajuns oaia neagră...

— Mitică, scoal' !

— Lasă-mă...

— Scoal' mă, n-auzi ? Hai, că ți-a venit rîndul.

— Of, mama ei de viață ! Visam așa frumos...

Vasăzică, s-a făcut douăsprezece, și eu încă n-am lipit geană de geană, gîndi Ștefănescu. Mai bine făceam de serviciu în locul lui Mitică...

Mitică scăpă pantoful din mînă ; o clipă sforăiturile celor din jur încetară, zgomotul le alertase subconștientul, partea aceea din noi care stă totdeauna de veghe, își spuse Ștefănescu, dar uite că subconștientul știe ce știe, a-nțeles că nu-i nimic alarmant și sforăiturile reîncep.

Mitică se îmbrăcă, cu chiu cu vai, oftînd și gemînd ; îl auzi încheindu-și centura, apoi simți un curent de aer — băiatul întinsese în dușmănie pătura peste patul rămas gol ; plecînd, închise ușa cam tare, dar nimeni nu protestă. Respirația profundă, neritmică, și lumina plăcută, viorie, a becului...

Căută un colțișor mai răcoros pe pernă, închise ochii, trebuie să dorm, își spuse, acuși se face dimineață și uite că...

Un bilet pînă la București, vă rog, și o fisă dacă se poate, are și vagon-restaurant, un coniac, o cafea, pe urmă vedem noi, Corina, eu sînt, am sosit, sînt aici, în București, a, nu e Corina, dar unde-i doamnă, iertați-mă că vă întreb, am venit într-o permisie și aș vrea s-o văd... Tovarășe comandant, raportez că mi-e dor de Corina, știu că nu-i o situație deosebită, dar vă rog să mă-nțelegeți, am greșit, tovarășe caporal, am greșit, tovarășe maistru, am greșit, tovarășe locotenent, Corina, eu sînt, un bilet pînă la București, vreau să vorbesc cu Corina, vă rog să mă-nțelegeți, am greșit, tovarășe comandant, dar n-a fost numai vina mea, eu dau cu sapa la comenduire și tovarășul maistru, care m-a bruscat, stă bine-mersi la bord, asta nu-i dreptate, măcar dați-mi și mie drumul s-o văd pe Corina, un bilet pînă la București, alo, Corina, eu sînt, cum n-ai timp, ce-nseamnă alt program, de-ai ști prin cîte am trecut ca să ajung aici, hai, te rog eu, vreau să stăm de vorbă, am să-ți spun ceva foarte important, da, tovarășe comandant, pe cuvîntul meu că am motive întemeiate, Corina e motivul, am greșit, tovarășe comandant, dar asta nu-i dreptate, eu la arest, iar tovarăşul maistru... Corina, vreau să stăm de vorbă, un bilet pînă la Bucureşti, cum nu-i acasă, am bătut atîta drum, am greşit, tovarăşe co...

— Ce-i cu tine, Bebe ? întrebă Dragomir, frecînd cu peria de sîrmă capacul de la magazia prova. Te-ai foit toată noaptea şi uite, acum arăţi ca un strigoi. Ai cearcăne la ochi. În loc să te odihneşti după trei nopţi dormite pe tare...

Ştefănescu rîcîia cu şurubelniţa vopseaua din jurul unui şurub de fixare ; vorbi ţinînd capul în jos :

— Doar ţi-am spus, am vorbit cu tine, ai uitat ?

— Ah, eram pe jumătate adormit. O tot făceai pe nebunul, că de ce n-a fost pedepsit şi tovarăşul maistru, dar la lumina zilei vezi lucrurile altfel.

— Cum adică altfel ? se răsti. Le-am întors pe toate feţele. Ziua sau noaptea, tot aia e.

— Nu-i tot aia. Noaptea poate să-ţi umble gîndul mai în voie, un plan aiurit ţi se pare firesc, piedici nu există, iei dorinţele drept lucruri certe şi în închipuirea ta toate merg ca unse. La lumina zilei, le priveşti mai direct, vezi legăturile dintre fapte, te gîndeşti la urmări ; ziua îţi aduce un plus de obiectivitate, dacă-mi dai voie să mă exprim aşa.

— Nu-ţi dau voie. Lasă filosofia. Am filosofat eu destul azi-noapte.

— Te-am auzit cum te suceai în pat. Trei ceasuri pe puţin. Dar trebuie să fii niţel mai realist. Să zicem că-l pedepsea şi pe el. Ce rezolvai ?

— Habar n-ai cît m-am frămîntat acolo, la arest.

Dragomir puse peria deoparte, şterse cu palma pulberea de rugină adunată pe capac :

— Am făcut-o lună. Dar ce aşteptai ? O mică vacanţă de trei zile ? Să zici mersi că ţi-a dat numai trei.

— Atunci, în larg, spusese cinci. Şi-o fi dat seama şi el...

— Nu pentru că şi-a dat seama, ci pentru că e om cu O mare, şi-i înţelege pe toţi. Tocmai lui vrei tu să te duci şi să-i spui de la obraz „asta nu-i dreptate“ ? Crezi că o să-și schimbe hotărîrea de dragul tău ? Fii serios, Bebe, lasă-te de prostii.

Bebe se simți deodată important ; făcuse arest, suferise pentru dreptate, acum avea un ascendent asupra prietenului său :

— Dragomire, eu nu-s omul care să lase lucrurile așa. Pentru dreptatea mea mă lupt pînă-n pînzele albe. Nu se termină lumea cu vaporul ăsta. Am de gînd să mă duc *mai sus*. Regulamentul îmi dă dreptul. Conform articolu...

— Ei, ai învățat serios acolo !

— Studiu obligatoriu. Dar mi-a folosit. Așa mi-a venit ideea să ies la raport...

— Comandantul nostru nu merită să-i faci o figură ca asta. Te duci mai sus, și ce rezolvi ? Cele trei zile n-ai cum să le iei înapoi. Să zicem că maistrul se alege cu o pedeapsă oarecare, asta te face fericit, dar la el, la comandant, nu te gîndești ? Și ce-au să zică băieții ?

— Cer să mă mute în alt echipaj.

— Hai, Bebe, fii serios !

— Dacă mă persecută după asta, mă duc și eu *mai departe*, am și eu demnitatea mea...

Dragomir deschise gura să spună ceva, dar în clipa aceea veni comandantul. Luară amîndoi poziția de drepți.

— V-ați terminat treaba ?

— Da, tovarășe comandant, răspunseră amîndoi aproape într-un glas.

— Atunci puneți mîna și lustruiți alămurile de la schelă. Mai mare rușinea, arată de parcă am fi stat o lună pe mare. Ștefănescule, să-ți faci pantofii. Nu pricep de unde-ai făcut rost de noroi.

Nu îndrăzni să se uite în ochii comandantului ; suferința aceea căpătase deodată alte proporții, ar fi vrut să povestească amănunțit cum trecuseră cele trei zile.

— Vă raportez că la grădină, cînd am fost la...

— Și ai de gînd să-l păstrezi ca amintire, pînă termini armata ? S-ar putea să avem un control astăzi, tovarășul amiral trece pe la toate navele, stă de vorbă cu oamenii... Du-te și lichidează imediat amintirea de la grădină. Cum de n-a observat șeful de echipaj ?

— Nici nu s-a uitat la mine azi-dimineață. Tot dînsul e supărat, după ce...

Tăcu sub privirea aceea sfredelitoare. Abia îndrăznea să respire. Comandantul se întoarse spre Dragomir :

— Dragomire, du-te și vezi ce faci cu schela aia.

— Am înțeles !

Dragomir salută, făcu stînga-mprejur și plecă în fugă. Ștefănescu rămăsese nemișcat ; vocea comandantului îl făcu să tresară :

— Ștefănescule, am auzit ceva despre o permisie.

O bucurie aproape dureroasă îl năpădi. Acu-i momentul, își spuse, m-a văzut supărat și încearcă să mă îmbuneze.

— Da, tovarăşe comandant. Am avut și eu odată o nevoie, dar cine să mă-nțeleagă ? Nimeni nu poate citi în sufletul omului ; să știe ce-l doare. Era, cum să zic, un moment-cheie, dar dacă nu s-a putut, nu s-a putut.

— Și momentul-cheie ăla a trecut ? Despre ce e vorba ?

Își compusese o figură jalnică, se și simțea așa, jalnic și părăsit, Corina cu cine știe ce tip, în autocar...

— Am o prietenă, tovarăşe comandant. Vreau să mă-nsor cu ea. Voiam, se corectă. Acum... cine știe ? Nu mi-a răspuns la scrisoare. I-am dat telefon, maică-sa că nu-i acasă, a plecat în excursie... Așa-i cînd e să s-aleagă praful. Cade ghinionul pe capul unui om...

— N-o lua și tu în tragic. Poate nu-i timpul pierdut.

— Știu eu ? Dacă m-aș putea repezi pînă acolo...

— De vineri pînă luni îți convine ? îl întrerupse comandantul.

— Cred că da, răspunse. Sigur, o să-i dau telefon să văd dacă s-a-ntors din excursie, că n-o sta tot anul pe drum...

— Atunci, spuse comandantul, pe la prînz te prezinți la mine să-ți fac ordin de serviciu. Și nu te mai văicări. Ai greșit, ți-ai ispășit pedeapsa, gata.

— Am înțeles, spuse soldatul.

— Bine. Du-te și ajută-l pe Dragomir. Dar întîi fă-ți pantofii.

Plecă frămîntat de gînduri. Sigur, vine amiralul în control, comandantul vrea să mă îmbuneze înainte de asta, ca nu cumva să-mi treacă prin minte să mă plîng : „Și nu te mai văicări." Bine-nțeles, se teme, o nedreptate strigătoare la cer, după ce că era să mă dărîme jos, tot eu primesc pedeapsă, și tovarășul maistru Pandele își vede de treabă : dar ce permisie e aia, de vineri pînă luni, mare ispravă ! Duminică și așa era zi de învoire, îi convine să repare o nedreptate în felu-ăsta...

Își lustrui pantofii, apoi se duse la Dragomir care freca alămurile de la schelă.

— Ești mare, spuse Dragomir, stai la taclale cu comandantul, și altul muncește pentru tine.

— După ce-am dat trei zile cu sapa la comenduire, mi se cuvine o compensație. Dacă vrei să știi, vineri pe vremea asta sînt cu Corina la „Aro“. N-ai un ziar ? Să văd ce film rulează.

— Asta te doare pe tine ? Parcă stai s-alegi cînd te duci la film cu o fată. Ai dat lovitura, ești deștept, ce să zic. Ți-a fost cu folos chibzuiala de azi-noapte...

Dragomir îi întinse un ghemotoc de bumbac și împinse spre el cutia cu pastă de lustruit :

— Bebe, au mai rămas butoanele astea două — tu unul și eu unul. Avea dreptate comandantul, erau cam oxidate.

Luă bumbacul, muie un colț în pastă, începu să frece. Se simțea puțin vinovat că-l lăsase pe Dragomir să muncească singur. Lustruitul alămurilor e o treabă obositoare și pretențioasă. Dar eu am stat la garnizoană, își zise oftînd.

— Măi băieți, strîngeți-vă sculele și treceți la front, spuse maistrul timonier îndreptîndu-și banderola. V-a găsit hărnicia tocmai acum ?

— Ne-a dat ordin comandantul...

— Gata, ce-ați făcut e bun făcut, acuma încetați, că vine tovarășul amiral. Șef de cart, îndreaptă colacu-ăsta, mai mare rușinea. Curier, fugi și raportează comandantului... Gata, Ștefănescule, hai mai repede !

Ștefănescu începu să strîngă lucrurile. Dragomir o luase înainte ducînd cutia cu pastă de lustruit ; el rămăsese să adune bucățile de bumbac risipite pe schelă și peria de sîrmă ; întîrzia anume, cu gîndul la planul lui. Auzi pașii marinarilor care se aliniau pe punte, nici nu ridică privirea spre ei : apoi glasul comandantului ordonînd „drepți“.

— E prea tîrziu, rămîi acolo unde ești ! șopti disperat maistrul timonier fără să întoarcă privirea spre el.

Șeful de cart fluieră prelung. Comandantul ieși în întîmpinarea amiralului, dădu raportul, apoi maistrul timonier se prezentă. Ștefănescu, înțepenit în poziție de drepți lîngă schelă, se simțea ca un portar înainte de executarea unui penalty. Acum ori niciodată, mai bine să renunț, ba nu, de ce să trag numai eu ponoasele, dar şi așa permisia tot am luat-o, dar el de ce să-mi rîdă-n nas, „te-ai răcorit, Ștefănescule ?“ şi dacă se supără comandantul, dar eu nu de el mă plîng...

— Tovarăşe amiral, sînt soldatul Ştefănescu...

Era prima oară cînd îl vedea de aproape ; îi părea fascinant cu epoleții aceia lați, acoperiți cu fir de aur, și cascheta frumoasă, cu două șiruri de frunze pe cozoroc, umbrindu-i fruntea brăzdată. Amiralul ridică sprîncenele, se întoarse spre el :

— Ce este, tovarăşe soldat ?

— Am să vă raportez... o problemă personală, dacă-mi permiteți.

— Bine. Tovarăşe Iacob, îmi împrumuţi cabina pentru o mică discuţie cu soldatul ?

— Poftiţi, tovarăşe amiral.

Faţa comandantului nu exprima nici surpriză, nici ciudă ; te pomenești că n-a ghicit ce vreau să raportez, gîndi Ștefănescu, doar a-ncercat să mă potolească cu permisia ; o să-i spun și amiralului despre permisie, ca să nu-şi ia vorba-napoi...

— Vino cu mine, soldat, spuse binevoitor amiralul. Ştiu drumul, tovarăşe Iacob, nu-i nevoie să mă conduci.

Porni înainte, spre scară, cu paşi mărunţi ; Ştefănescu îl urmă, repetînd în minte fraza pe care-o pregătise.

17

Nici un zgomot nu tulbura liniştea nopţii ; doar valurile mărunte loveau bordajul cu un sunet dulce, într-un ritm care nu se repeta mecanic, la intervale regulate, ci părea să răspundă unei estetici mai subtile. Marea unduia abia simţit imprimînd navei o mişcare lentă, aproape imperceptibilă. Locotenentul-major Stere rămăsese pe punte, alături de Nucu ; privea, rezemat de platforma tunului, largul neted — o suprafaţă de gheaţă pe care luna trasa o potecă de foc rece, de la picioarele lor şi pînă departe, la orizont.

— E o noapte magnetică, spuse Stere încet. Se zice că în asemenea nopţi plantele cresc mai repede şi oamenii se simt mai uşori. Evident, sufleteşte.

— Poate şi la propriu, răspunse Nucu. Mă gîndesc la forţa de atracţie a lunii. E firesc să ne simţim ceva mai uşori ; chestie de mecanică cerească.

— Mecanică cerească... murmură Stere. Mai rămîn multe semne de întrebare. Eu, unul, sînt un partizan, al ideii că există viaţă în afara planetei noastre, chiar dacă explorările pe Lună, fotografiile de pe Marte şi sondele lansate spre Venus au dat răspuns negativ. Un răspuns limitat la Lună, Marte şi Venus. Dar mai departe ? Ce sînt „farfuriile zburătoare" ? Există ele într-adevăr ? Prea multe lucruri rămîn neexplicate, ca să le dăm pe seama coincidenţelor, întîmplării sau iluziilor optice. S-au scris biblioteci întregi despre vizitatori extratereştri. Savanţii au ajuns la concluzia că viaţă există în multe locuri în Univers. Atunci, dacă există, trebuie să se exprime într-un fel.

— Așadar, crezi în „omuleții verzi" din revistele ilustrate ?

— De ce numaidecît omuleți ? se înfierbîntă Stere. Pentru că ne raportăm prea mult la lucrurile ce ne înconjoară. Cînd anticii își reprezentau zeitățile, aveau un punct de plecare în chipul omenesc. Dumnezeul negrilor e un negru ; al indienilor are figură tipică de indian. Acum, la sfîrșitul secolului douăzeci, continuăm să ne rezumăm la mica noastră lume și ne imaginăm ființele extraterestre după chipul și asemănarea noastră. Nu cred că e drept. Am citit un roman de anticipație în care o planetă avea, drept formă de viață, un ocean planetar cu capacitate de gîndire, apt să comunice cu omul nu prin intermediul limbajului, ci printr-un soi ciudat de telepatie, un mod miraculos de a te adresa direct creierului.

— Asta-i în literatura de anticipație.

— Dar putem trăi fără anticipație ? Și cînd plănuiești un lucru de pe o zi pe alta, e tot anticipație...

Stere se întrerupse, parcă rușinat de propria-i pledoarie. Își aprinse o țigară, rămase cu privirile agățate de dîra argintie a lunii.

— Îmi place să cred că nu sîntem singuri în univers, urmă el. Gîndiți-vă cîte posibilități, cîte variante, cîte căi de dezvoltare în miliardele de lumi posibile.

— Eu mă gîndesc la Balena Albă, spuse încet Nucu.

— Vă referiți la romanul lui Melville ? Da, e și literatura o cale...

— Nu la literatură mă gîndesc. Încerc să văd în Balena Albă nu o reprezentare literară, ci o chestiune de viață. Omul își construiește un ideal și aleargă să-l atingă. Învinge adversități, trece obstacole, își alungă propria descurajare și merge înainte. Uneori finalul e tragic, dar nu atît finalul interesează, cît lupta în sine, această căutare perpetuă...

— Da, încuviință Stere. Spuneați de Balena Albă... La figurat vorbind, ați zărit-o vreodată, cel puțin la orizont ?

Nucu rîse încet. Se gîndi la biroul cu perete de sticlă ; la registrele groase cu nesfîrșite coloane de cifre ; la după-amiaza aceea unică, în care primise investitura de ofițer secund al unei nave...

— E prea devreme, spuse. Cîteva săptămîni aici, pe vînător ; de unde balenă ? Pînă acum, vorbind tot la figurat, n-am văzut nici măcar o plătică...

Se auziră pași pe punte, apoi glasul familiar al comandantului, chiar lîngă ei :

— Oră tocmai bună pentru reverie. Numai că mîine mai avem şi treabă.

— Am priceput aluzia, murmură Stere. Totuși, e o seară atît de frumoasă...

— Îți făgăduiesc una la fel, mîine pe vremea asta, spuse Iacob. Pe secund îl invidiez că este de cart pe o asemenea noapte.

— Am aranjat cu cei de la buletinul meteorologic.

— Atunci... îți dorim o noapte fără surprize, spuse Iacob și aruncă ţigara departe, peste bord. Cine e observator de serviciu ?

— Caporalul Vișoiu.

— Bine. Sîntem pe mîini sigure. Hai, tovarăşe Stere, să tragem un pui de somn.

Nucu salută, îi urmări cu privirea pînă văzu lumina de la coridorul pupa stingîndu-se brusc. Făcu cîțiva pași spre prova ; prin ușa deschisă a cazărmii mecanicilor răzbătea un murmur neinteligibil : cineva vorbea în somn. Pe puntea de comandă se auziră pașii observatorului. Spre centru, la motoare, dăinuia rumoarea monotonă a grupului generator care furniza energie întregii nave. Tăcere și singurătate, două daruri în schimbul zarvei de peste zi, își spuse ; ai timp să iei pe rînd întîmplările, să le revezi, să retrăiești scene și să auzi cuvinte care s-au spus... Amalia, acum... firește, doarme demult, dacă nu cumva profesorul acela a mai pus la cale vreo sindrofie ; sînt bune petrecerile, dar au și partea lor negativă, pe care n-ai cum s-o prevezi și nici s-o combați.

Se întorsese acasă, după furtună, nerăbdător să-i împărtășească împlinirea lui. Fusese dezamăgit — Amalia lipsea, plecase, desigur, la tîrguieli, sacoșa pentru cumpărături nu era la locul ei. Făcuse un tur al casei, mustrîndu-se pentru gîndul acela neplăcut care-i dădea tîrcoale : doar n-avea s-o suspecteze acum, pentru o simplă invitație la o seară literară ! Nu, n-o suspecta ; voia doar să vadă, de pildă, ce-i scrie profesorul pe un volum de poezii. Dedicația suna banal, neutru — „Colegei mele de cancelarie și de gînduri, un modest omagiu“. Dar dacă tonul neutru fusese dinadins folosit, ca să deruteze ? Copilării, o dedicație e o dedicație, nu o scrisoare intimă ; încearcă să găsești un sens ascuns — „colegei de gînduri“, cine și-ar bate capul să facă din asta un cod secret ? S-a dus vremea corespondenței, oamenii preferă să comunice prin telefon, mai comod și mai operativ — scrisoarea către mama tot n-am expediat-o, trebuie să dezlipesc plicul să adaug un post-scriptum, să-și facă cerere de telefon — dar Amalia venise după vreo oră, avea un aer fericit, era elegantă și se repezise la el cu o bucurie nouă, pe care nu i-o cunoștea :

— Ai venit, în sfîrșit, pribeagule ! Dacă știam mă lăsam păgubașă. Am așteptat aproape o oră la ușa cooperativei, meșterul era plecat la o ședință, m-a derutat cu biletul din ușă „Vin imediat“, imediat adică o oră. Ți-o fi foame...

— Nu, am mîncat pe navă.

— Bucătarul vostru e grozav dacă a reușit să gătească ceva pe furtuna aia.

— Ai mai avut timp să observi furtuna ?

— Bine-nțeles, credeam că smulge pomii din rădăcini, iar musafirii lui Ion se plîngeau că au venit degeaba pe litoral...

— Ion ? se mirase el. Prietenia voastră avansează repede.

— Ajunge cu ironiile, Nucu. Te iert fiindcă te-nțeleg, a fost greu pe mare, ai lipsit de acasă, ești obosit... Dar nu trebuie să fii rău. Dacă vrei, rup orice legătură cu cercul lui...

— Nu-i vorba de asta, bătuse el în retragere. Nu sînt atît de absurd ca să nu-mi dau seama de nevoile tale spirituale, și hai să încheiem discuția asta fără sens.

Amalia ridicase din umeri :

— N-am început-o eu...

După plecarea ei la școală, continuase investigația aceea discretă, încercînd să afle dacă era o simplă părere a lui, sau Amalia se schimbase, și dacă se schimbase, în ce direcție anume. Singurul indiciu era că „Oskar“, păpușa nostimă, mare, făcută din petice după un model dintr-c revistă — își amintea cu cît entuziasm copiase ea modelul — „Oskar“ încetase s-o mai intereseze ; umbrela cusută pe buzunarul lateral al hainei era tot însăilată, cum o lăsase acum cîteva săptămîni, exact în perioada cînd el primise ordinul de mutare ; pe urmă descoperise pe șifonier o pînză înrămată provizoriu, pe care Amalia schițase un peisaj romanțios — o barcă, sălcii, luna deasupra unor nori ciudați, dar nici asta nu dovedea nimic : Amalia își reluase preocupările artistice, pregătea tabloul pentru vreo expoziție, sau pur și simplu voia să-l dăruiască cuiva. Dar cui ? Nu e greu de ghicit, gîndise cu un început de triumf ; atmosfera pare desprinsă din nuvela apărută în revistă : o barcă, luna, sălciile și două siluete ; poate chiar o ilustrație la textul acela, sau o aluzie, sau o dovadă că a-nțeles mesajul subtil al povestirii și că sînt, într-adevăr, colegi de gînduri...

Amalia declarase simplu că poate renunța oricînd la aceste vizite, dacă pe el îl deranjează ; un mod de a-și manifesta indiferența ; mare lucru, a renunța la sindrofii, de parcă nu se-ntîlneau zilnic la școală ! Nu, nu asta voia de la ea ; el singur nu știa ce voia ; seara trecută, îi reproșase iritat :

— Ți-ai tăiat părul, te modernizezi rapid.

— Abia acum observi ? A și-nceput să se lase după coafor ; are două săptămîni bune. Dar persoana mea nu te preocupă într-atîta, încît...

— Mă preocupă, dar nu atît ca aspect exterior...

Buzele Amaliei luaseră o expresie dură, se subțiaseră ; cearta plutea în aer. El avusese o inspirație subită :

— Hai să nu ne mai suspectăm pentru fiecare vorbă. Îmbracă-te, în seara asta ești invitata mea.

— Ce gest nobil, rîsese ea, te-ai hotărît să mă scoți în lume, frumos din partea ta, dar dacă nu am chef ?

— Nu fi mofturilă ! În cinci minute să fii gata !

Ea nu rezistase acestui cuvînt vechi, care venea dintr-un trecut comun, mai luminos decît aceste clipe încordate ; zîmbise, scormonise prin poșetă și dispăruse în baie, purtîndu-și cu demnitate trusa de machiaj.

— Tu nu-ți dai seama cît te iubesc, prostuțule, îi spusese la culcare, îmbrățișîndu-l. De unde gelozia asta absurdă ? Ți-am dat vreodată prilejul să mă bănuiești de ceva ? Nu cumva ai plecat urechea la vreo poveste între cumetre ?

— Ce cumetre ? se apărase el. Unde naiba am eu vreme să ascult vorbe de clacă ? În primul rînd că nu te bănuiesc de nimic.

— Atunci e bine, oftase ea punînd capăt discuției. Noapte bună...

Al naibii, cu petrecerea lui, își spuse. Și Zozo tot de la o petrecere...

Balul acela frumos, la Casa Armatei, cu mesele rînduite ca la revelion, și orchestra — plutonierii de la fanfară, în smocking bleumarin, cu cămașă portocalie și papion. Zozo — era singura împrejurare în care-i reținuse culoarea îmbrăcămintei — purta o rochie mov de tafta, strînsă pe corp, care sclipea la fiecare mișcare ; nu se fardase, doar ochii mari, negri și-i prelungise cu linii măiestre de eye-liner spre tîmple ; o diademă din strasuri îi strîngea părul negru, mătăsos, făcînd-o să semene cu o prințesă exotică. Toată lumea era cu ochii pe ea, și el nu-și încăpea în piele de mîndrie ; Zozo absolvise odată cu el, era profesoară, iar el purta de cîteva luni uniforma de locotenent. Dansase cu ea, mîndru de privirile acelea admirative ; fredona împreună cu solistul, un băiat de la șantierul naval, „Vreau să-mi dai gura-ți dulce, Zaraza“. După dans, cînd se întorseseră la masă, venise la ei Eugen, fostul lui coleg de bancă :

— Ce faci, Nucule, văd că te distrezi de minune...

— Dar tu, ce, nu cumva te plictisești ? Dar să te prezint prietenei mele. Colegul meu, și... Zozo.

— Încîntat, spusese Eugen și-i sărutase mîna ceremonios.

— Ia loc, dacă vrei. Ești singur ?

Eugen se așezase, îndreptîndu-și cu pedanterie vestonul :

— Ca și singur. Am nimerit cu niște tipi plicticoși, vor să-mi descrie, pe zile și pe ore, cum au făcut ei armata.

— De ce ? E un subiect pasionant, protestase Zozo. Mai ales pentru cineva care nu cunoaște...

Eugen luase rapid rolul comesenilor lui plicticoși ; începuse să înșire cu volubilitate tot felul de năzbîtii ; cum erau în tabără la stațiunea de sporturi nautice și s-au dus pe furiș să cumpere bere din oraș cu marmida pentru lapte, trecînd pe sub nasul santinelei douăzeci de halbe închise frumos în vasul de aluminiu ; cum i-a prins furtuna pe Siutghiol cînd pescuiau cu barca, și le-au trebuit cîteva ore ca să ajungă iar la debarcader, vîslind împotriva vîntului ; cum într-o noapte, în poligon, un coleg trăsese un cartuș trasor la patruzeci și cinci de grade, ca să vadă cît de departe se duce...

Zozo asculta vrăjită ; el, Nucu, se simțea inutil, nu-i trecuse niciodată prin minte să cîștige interesul unei fete cu povești din poligon ; asculta și ducea tot mai des la gură paharul. Cînd începuse iar muzica, Eugen se ridicase cu o mișcare curtenitoare spre Zozo :

— Haideți să spargem gheața.

— Nu-mi place să ies prima la dans, zîmbise Zozo, dar se ridicase cu o grabă neobișnuită.

Nucu se ferise să-i privească dansînd ; nu voia să se vadă că suferă, dar suferea cumplit, și după tangoul acela începuse un vals, rochia mov apărea și dispărea printre perechile legănate, nu se mai termină odată, gîndise el, iar cînd se terminase, Zozo venise la masă făcîndu-și vînt cu amîndouă palmele :

— Mor de cald. Mă duc puțin pe terasă.

— Te conduc, se oferise Eugen.

Îi făcea un serviciu, fiindcă el, după atîta vin, nu garanta că mai poate merge drept. Ceruse o cafea, așteptînd deznădăjduit întoarcerea celor doi — dar ei nu se mai întorseseră... Eugen fusese repartizat într-un port fluvial, Zozo plecase la postul ei, la Medgidia ; după cîteva luni un coleg îl întîlnise în port, la carburanți.

— Unde naiba te ascunzi ?

— Nu mă ascund.

— Păi nu te-am văzut prin oraș de-un secol. Tot mai plîngi după Zozo ?

— De ce să plîng ?

— A, nu știi ! Ți-a suflat-o amicul tău, Eugen. S-au căsătorit săptămîna trecută...

Încercase să-și uite suferința : colinda prin oraș, era nelipsit de la cinema, de la spectacole. Într-o zi, la casa de bilete, o remarcase pe Doina Popescu. N-o cunoștea pe atunci. Îl frapase părul ei tuns băiețește și, în general, atitudinea modernă, sportivă. Ceruse dinadins un loc învecinat cu biletele cumpărate de ea. Seara, în sală, ea venise înaintea lui ; între ea și el era un loc liber — vreun tip, fără-ndoială, se gîndise cu ciudă — apoi apăruse Amalia, grăbită, cerîndu-și scuze că deranjează un rînd întreg... El îi răspunsese cu o banalitate curtenitoare și ea zîmbise, strecurîndu-se pe lîngă el și lăsînd în urmă o vagă undă de parfum... Îi spusese, după căsătorie :

— Am mai stat de-atîtea ori lîngă fete la teatru ; n-am intrat niciodată în vorbă cu vreuna ; mi se părea de prost gust să profit de hazardul care ne-a dat locuri vecine. De ce ți-am cerut atunci programul ?

— Îți pare rău ?

— Nu, a fost șansa vieții mele, dar încerc să mi-o explic.

— Așa a fost să fie, explicase Amalia. Adevărul e că mi-ai plăcut cînd am trecut pe lîngă tine. În cazuri de-astea oamenii nu prea sînt politicoși ; dimpotrivă, mormăie ceva despre punctualitate, sau oftează semnificativ. Tu ai fost foarte politicos, asta place totdeauna...

Probabil că și dom' profesor ăla e politicos, își spuse. Om cu prestanță, scriitor ; probabil că îi ține haina la plecare, iar dimineața, cînd se întîlnesc în cancelarie, îi sărută mîna. Și pe urmă o invită la serate literare, îl compătimește pe soțul plecat pe mare și, ca o consolare, îl invită și pe el la petrecere. Între timp ea își schimbă pieptănătura... și susține că n-a intervenit nimic în viața ei.

— Tovarăşe locotenent-major, raportez.

— Ce e, Vişoiule ?

— O lumină spre pupa, vine spre noi. S-ar putea să fie şalupa de comandament.

— La ora asta ? E aproape miezul nopţii... Stai că vin și eu sus.

Urcă pe puntea de comandă, luă binoclul și cercetă îndelung luminiţa aceea care se tîra încet pe dunga neagră a orizontului.

— Un pescador, spuse. A început sezonul de pescuit...

— Ce-o fi pe capul lor, spuse caporalul. Mă gîndesc că noi vedem o biată luminiță, și acolo sînt oameni care pregătesc plasele, un timonier, un mecanic, comandantul care s-o fi uitînd și el spre noi... Ah, uitați-vă, ne cheamă la semnale.

— Răspunde-le, spuse Nucu.

Vișoiu trebălui cu îndemînare în jurul proiectorului, răsuci un comutator, apoi se auzi zgomotul ritmic al obturatorului, care acoperea și descoperea lumina puternică.

— „Sînt... pescadorul... „Sinaia"... Vă urez... navigație... plăcută".

— Răspunde-le : „Sîntem o navă militară. Vă mulțumim. Noroc la pescuit !" Pe urmă, treci în jurnalul de bord întîlnirea.

Reflectorul clipi iarăși...

— Nu ne cunoaștem, dar ne salutăm, reflectă caporalul după ce transmise mesajul. Pe mare, oamenii se simt mai apropiați.

— Apropo de apropierea oamenilor. Ia spune, Vișoiule, ce știi de Ștefănescu ăsta ?

— Exact așa m-a întrebat și tovarășul comandant. Ce știu de Ștefănescu. A raportat că șeful de echipaj îl persecută... Am spus și eu ce fel de om e. La adunările U.T.C. găsește totdeauna ceva de spus împotriva părerii celorlalți, e un certăreț, mai uită să-și aducă carnetul cînd plătește cotizația... Nu înțeleg ce l-a îndemnat să iasă la raport. Poate din răzbunare... Nu pentru pedeapsă ; oricum nu mai putea să-și ia zilele de arest înapoi. Dar așa, ca să tulbure apele...

— S-ar putea să ai dreptate, spuse Nucu. Dar tu, personal, ce crezi ? Erai lîngă el, la prova, cînd s-a întîmplat incidentul.

— Eu zic că nici n-a fost propriu-zis un incident. Ștefănescu s-a aplecat la stope și era să cadă peste bord. Îl apucă, uneori, vitejia. Dar asta are și ea o socoteală. Nu faci lucrurile după capul tău...

— Dar maistrul Pandele, ce zici, e vinovat ?

— Cu ce să fie vinovat ? Nu l-a lovit, nu l-a jignit. Că l-a împins mai încolo și a strigat la el, e adevărat. Dar Ștefănescu merita să-l scuture nițel.

— Nu crezi totuși că a depășit măsura ?

— Nu, tovarășe locotenent-major. N-o spun fiindcă e șeful meu, ci pentru dreptate. De ce să învinovățești un om pe nedrept ? Ștefănescu a exagerat, ăsta-i obiceiul lui, După ce ca era vinovat... Nu e prima dată. Mereu greșește cîte ceva, nu e atent, trebuie să stai cu ochii pe el. La manevră trebuie disciplină ; dacă fiecare ar face după capul lui...

— Înțeleg, spuse Nucu. Bine, Vișoiule. Voiam să știu și părerea ta.

Se auziră pași pe punte, apoi pe scăriță.

— Cine-i ? întrebă Nucu.

— Eu, Albu. E miezul nopții, tovarășe ofițer secund. Lăsați-ne și pe noi, cei de sub punte, să ne afirmăm. Puteți merge la culcare...

— Era și timpul, spuse Nucu. Sîntem la ancoră, avem vînt slab din nord-est, toate luminile funcționează. Vă doresc cart bun !

— Mulțumesc, spuse Albu. Iar dumneavoastră, somn ușor...

18

Ar fi o schimbare majoră în viața mea, își spuse Amalia măturînd cu îndîrjire mocheta oliv. Dar o schimbare nu e totdeauna o schimbare în bine. Ce-mi poate oferi o asemenea aventură? O mică variație în monotonia zilelor. Peste zece ani voi avea treizeci și cinci, au să-mi apară primele fire albe ; cei din familia mamei încărunțesc timpuriu...

Georgescu-Salcia era tot mai curtenitor, mai insistent ; îi dăruise o carte după care alerga toată lumea, o ediție minusculă Bacovia, care se vînduse într-o singură după-amiază ; o aștepta, dimineața, cînd ea apărea în ultima clipă, și cu un cuvînt drăguț alunga crisparea datorată întîrzierii ; o punea la curent cu noutățile, îi împrumuta „Flacăra" și-i umplea stiloul cu cerneală — mici gesturi elocvente. O explicație în adevăratul sens al cuvîntului nu avusese loc, dar sînt lucruri care nici nu trebuie explicate. Amalia simțea zi de zi agresiunea lui amabilă, dar se făcea că n-o observă.

Se uită la ceas — aproape de seară ; la ora asta Nucu se întorcea de la depozitul lui, își lăsa mapa lîngă cuier, se descălța gospodărește și-i striga prin ușa bucătăriei :

— Salut ! E ceva de mîncare pentru un om trudit ?

Ea îi prezenta veselă rodul unei arte culinare deprinse din copilărie — bucătăria era la mare cinste în casele mărunte de pe valea Siretului ; bunica ei, femeie energică și neobosită, își petrecea majoritatea zilei în bucătăria mare, cu „cuptior" fierbinte ca un furnal în preajma zilelor de sărbătoare. Nucu asculta distrat detaliile acelea, rețeta unei prăjituri deosebite, secretele unei fripturi care se topea în gură ; o lăuda cu zgîrcenie :

— Ai nimerit-o bine de data asta...

Acum însă, nici în bucătărie nu-și mai putea dezvălui calitățile ; Nucu venea tîrziu — cînd venea — și-i răspundea invariabil că a mîncat la vapor...

În colțul dormitorului se opri o clipă din măturat. „Oskar“ căzuse într-o parte și figura lui comică avea acum ceva patetic. I se făcu milă, îl luă de jos, buzunarul cu umbrela decupată din postav negru atîrna într-un fir, nu mai apucase să-l coasă ; îl examină, își aminti cu cîtă rîvnă se apucase de lucru, nerăbdătoare să aibă o păpușă-caricatură, cu mustăți mari, decupate din satin, cu sprîncene groase și ținînd mîinile în buzunarele pantalonilor cu bretele, din epoca charlestonului. Cînd văzuse modelul, ideea i se păruse excelentă : într-o cameră amenajată modern, cu mobile puține și joase, păpușa comică anula rigoarea, îndulcea contrastele de culori, dădea personalitate interiorului ; proiectase să-l plaseze în colț, simetric cu măsuța de toaletă.

— Bine, dar e caraghios ! exclamase Nucu văzînd modelul în revistă.

— Caraghios dar drăguț. Dacă ție nu-ți place, de fiecare dată cînd ai să vii de la serviciu o să-l ascund.

— Nici așa ! Dacă-ți place ție, totul e în ordine. O să devină un personaj important, un membru al familiei. Și ce nume i-ai găsit !

— Nu l-am botezat eu.

Îl cocoță la capul patului, între perne, și-i puse la picioare romanul pe care încă nu-l terminase. Încă un semn al dezordinii, își spuse. Cum de mi-am modificat într-atîta ritmul de viață, obiceiurile ? Se gîndi la Alec, la povestea lui bizară. Ce s-a întîmplat cu ea în trei ani ? S-a căsătorit, și-a dat cîteva examene, a învățat copiii să deseneze. Probabil asta va face toată viața : un catalog, creta, ia să vedem tema pentru acasă, nu scoate limba cînd desenezi... În trei ani, Alec trăise experiențe ciudate, cunoscuse oameni, pe unii îi mințise, alții îl mințiseră la rîndul lor. Și cu ce se alesese ? Cu figura aceea blazată, cu suferința pe care încerca zadarnic s-o ascundă — un artist ca el, plecat în viață cu toate șansele realizării, ajunge să picteze zulufii unei turiste bătrîne ! — și aerul de nabab cu care încerca să salveze aparențele, dar ea știa că e nefericit...

— Nu-i înțeleg pe oamenii care n-au o pasiune, un ideal, o țintă majoră, proclamase el acum patru ani, cocoțat pe stînca de deasupra peșterii Sfînta Ana. Să trăiești de azi pe mîine, de la o lună la alta, ce stupid ! Ce faci, nu vii sus ?

— Mi-e frică.

— Ce-i aia frică ? Omul are două calități fundamentale, curiozitatea și curajul. Fără ele, am fi continuat să locuim în peșteri. Nu s-ar fi descoperit roata, penicilina și telefonul ; Brazilia și Polul Nord ar fi rămas simple presupuneri. Hai, dă-mi mîna !

Făcuse un salt spre mîna lui viguroasă ; ajunsă sus, Alec o reținuse la piept, într-un gest mai degrabă ocrotitor decît senzual. În vale, se ghiceau prin ceața ușoară casele din marginea orașului. Pe stîncă, sub piciorul lui Alec, cineva scrijelase cu litere chinuite „Nelu și Ortansa 1976". El citise cu glas tare numele :

— Nevoia de publicitate, înțelegi ? Tipii aveau complexul anonimatului, au hotărît să-și facă cunoscută identitatea și au găsit aici locul potrivit. Ce-or fi învîrtind Nelu și Ortansa ăștia ? Pot fi orice : croitori, vînzători de fructe, funcționari la spațiul locativ. Dar eu, care am o dotare specială — nu-i meritul meu, reține asta, m-am născut cu ea, nu fac decît s-o valorific — dă-mi voie să cer în gura mare publicitate, lumea să mă arate pe stradă, uite-l pe maestrul! Numai asta, și e destul ca să te arunci cu pasiune asupra muncii tale. Arta are această calitate diabolică, te personalizează, te scoate din anonimat. De aici, obligația s-o faci bine.

— Dar tu o faci, Alec. Ești cel mai bun din tot institutul.

— E prea puțin. Aș vrea să fiu cel mai bun din toate timpurile. Mi-aș grava numele pe piatra asta, lîngă Nelu și Ortansa, dar nu-mi ajunge. Vreau ca alții să recunoască, să graveze numele meu în reviste, pe afișe, în istorii, în conștiința publică. Abia atunci mă voi socoti realizat...

Și face portrete anonime, avînd drept model bătrîne turiste cu zulufi. Alec s-a trădat pe sine, părăsindu-și visurile ; și-a pus deoparte idealurile, le-a amînat socotind că pot să mai aștepte, dar idealul nu e o bandă de magnetofon pe care s-o oprești și s-o reiei mai tîrziu, de la locul unde-a rămas. Trebuie să crezi în el, să mergi spre el...

— Eu fac literatură și cînd merg pe stradă, declarase Georgescu-Salcia într-o zi, pe cînd se întorceau împreună de la un consiliu pedagogic. Surprind fizionomii, aud frînturi de frază, încerc să intuiesc, după ton, starea de spirit a omului. Nu-mi este necesar pentru acum sau pentru mîine, sau pentru cartea viitoare ; dar trebuie să am în orice clipă la îndemînă posibilitatea de a caracteriza un om. Socotesc că scriitorul trebuie să poarte cu el, în el, sute de personaje posibile. Timpul lui de lucru nu se rezumă la masa de scris ; lucrează tot timpul, adună observații, trage concluzii, află și interpretează. Și-apoi cunoștințele generale ; mă surprind uneori, avînd un personaj medic, că răsfoiesc o carte de medicină ; dacă o scenă se petrece într-o mină de cărbuni, sînt tentat să vizitez o mină de cărbuni. Artă culinară și principii matematice, modă vestimentară, astronomie, sport, merceologie, cunoștințe juridice, de navigație, horticultură... Nu mai vorbim de psihologie, sau de teoria literaturii. Cît îți trebuie ca să le știi pe toate ?

La despărțire, în fața blocului KP-35, oftase :

— Și într-o zi mi-a spus un amic, cu toată seriozitatea : „Aș scrie și eu o carte, dar nu prea am timp". Ce-o fi crezînd el că înseamnă să scrii o carte ?

Tot un ideal, gîndi. Pentru Alec, idealul e să ajungă celebru ; Georgescu-Salcia vede idealul în acumularea aceasta neîntreruptă de noțiuni și de imagini, de idei și de portrete, care să se poată rîndui, mai apoi, într-o construcție coerentă — o carte ; nici nu-i pasă dacă va avea succes sau nu, dacă va fi înțeleasă sau măcar citită. S-o scrie, asta e important. E un om superior în adevăratul sens al cuvîntului ; Alec era pe cale să devină, dar s-a poticnit. Ceva din tăria lui a cedat, una dintre piesele lui de rezistență a fost mai slabă, forța pe care o afișa totdeauna — în dezbateri, în încăpățînarea cu care se dăruia muncii, în relațiile cu prietenii —avusese un spațiu gol. Un zig-zag scurt a fost de ajuns ca să-i frîngă linia destinului, aparent atît de precisă.

— Nu există oameni puri, sută la sută buni sau răi, comentase într-o zi Georgescu-Salcia. Nici în viață și nici în literatură. Cîte nuanțe se pot realiza din combinația alb și negru ? Poți s-o spui tu mai bine, un tablou fără umbre e un non-sens...

— Din alb și negru rezultă un gri mai deschis sau mai închis, depinde de proporții, replicase ea încercînd să dea o turnură glumeață discuției. Vrei să spui că oamenii sînt niște variante de gri ?

— Da, dacă luăm de bază omul comun, mijlociu ; existența lui seamănă bine cu existența celorlalți, familia, locuința, pînă și modul de a gîndi. Întîmplări de viață modifică mereu proporțiile : omul leagă cunoștințe, suferă influențe, urcă sau coboară în ierarhia socială, trăiește bucurii sau drame — și nuanțele se modifică. Apar însă micile abateri într-un sens și-n altul și iată sursa varietății uluitoare de tipuri.

Are aerul că-și justifică nu numai opera, ci propria existență, se gîndise Amalia. Că încearcă să anticipeze răspunsul la posibile întrebări. Cînd vrem să ne apropiem de un om, încercăm să aflăm ce gîndește, cum își construiește, abstract vorbind, drumul în viață. Iar el își explică astfel nu numai personajele, ci și pe autorul lor.

— Așadar, își încheiase el mica pledoarie, să nu delimităm categoric oamenii în buni sau răi ; ei există astfel numai în cărțile mediocre...

Își dădea seama că momentul decisiv se apropie. O femeie intuiește astfel de lucruri ; trebuie să prevadă intențiile cuiva, să ia o atitudine prin care să le încurajeze sau, dimpotrivă, cu delicatețe și tact, să-i dea de înțeles că sînt inoportune. Firește, un om la vîrsta lui, cu experiența lui de viață, nu s-ar aventura într-o asemenea discuție așa, din senin. Îi trebuie un procent de certitudine, caută să întrevadă ce șanse are înainte de a se pronunța.

Zîmbi, netezi pălăria lui „Oskar". Cum ar răspunde ?

Cu demnitate ofensată : Fii serios, drept cine mă iei ?

Cu maturitate : Te-ai gîndit bine la pasul ăsta ?

Moralizator : Te credeam om al ideilor abstracte, al principiilor înalte...

Cu cochetărie : Dă-mi timp de gîndire...

Această din urmă poziție i se păru de-a dreptul stupidă. Îl socotea îndreptățit să se revolte : Cum, n-ai avut timp de gîndire înainte ? Chiar n-ai observat nimic ? Înseamnă că nu te-ai gîndit deloc la mine, că în ochii tăi nu prezint nici o importanță...

Și ar avea dreptate, își spuse. Cît de gîsculiță trebuie să fii, ca să nu-ți dai seama că un om te place și e pe cale să ți-o declare !

Așadar : ce i-aș răspunde ?

Luă cîrpa de praf, descoperi pe etajeră o pulbere fină — a fost vînt zilele astea — dădu vaza la o parte, vaza adusă de Nucu anul trecut :

— La mulți ani ! Te pomenești că ai uitat, e ziua ta !

— Da, am uitat, se mirase ea cu ipocrizie.

— Eu n-am uitat. Ți-am adus un dar.

— Mulțumesc, e superbă...

Îl sărutase pe obraz păstrînd în mînă vaza ; el i-o luase ușurel, o pusese cu grijă pe canapea și abia atunci o îmbrățișase :

— La mulți ani ! Ți-am comandat un tort la cofetărie, dar nu e gata.

— Un tort ?

— Îl pui la frigider, poate ne pomenim cu cineva, nu se știe. Am luat și coniac, și fursecuri...

Abia atunci observase servieta burdușită, lăsată lîngă ușă. Acesta era Nucu : cînd îl credea nepăsător și era pe punctul să-i reproșeze, apărea un gest, un cuvînt, o dovadă a ceea ce era, într-adevăr, esențial.

Rămase în mijlocul camerei, cu vaza în mînă, cu gîndul la Nucu. Îl iubesc ? o fulgeră întrebarea, pe care nu avusese prilejul să și-o pună în ultima vreme. Vocea lui, tăcerea lui, îmbrățișările lui, încruntarea lui cînd meșterea la vreun lucru din casă, pustiul ce domnea după plecările lui...

Nu-i trecuse niciodată prin minte să-l înșele. Cu cercul lor de cunoștințe mic și statornic — cîțiva colegi de-ai lui cu soțiile, mergeau uneori împreună la un spectacol sau, sîmbăta, la restaurant ; mai era familia Popescu, care în ultima vreme, datorită copilului, ducea o viață mai retrasă ; la petrecerile acelea domnea o atmosferă de veselie potolită, se spuneau glume, se istoriseau mici întîmplări, apoi invitații reciproce la dans, fiecare cu soția celuilalt. Nici pomeneală de ocheade, de fraze subtile, de priviri insistente. O lume care petrecea frumos și civilizat, fără încurcături, fără frămîntări. Trei ani...

Puse vaza deoparte, încercînd să-și explice de unde pornise această tulburare a echilibrului statornicit de-a lungul celor trei ani. Georgescu-Salcia o văzuse zi de zi, în cancelarie, schimbaseră păreri despre vreme sau despre filmul de la televizor, trei ani fără nici un semn că persoana ei l-ar interesa altfel decît colegial. Contribuise și ambarcarea lui Nucu ; o femeie singură trezește aproape automat interesul, pesemne e socotită mai accesibilă...

Poate am fost imprudentă cînd i-am vorbit de singurătatea mea, de neîmplinirile mele. Nu, asta nu se potrivește cu firea lui, l-ar coborî, el nu e un adolescent care abia așteaptă să se stingă lumina în sala de cinema ca să-și îmbrățișeze prietena... Oricum, lumea așa ar interpreta : abia a așteptat să-i plece bărbatul pe mare... pînă acum o făcea pe mironosița, toată ziua cu el de braț, nu se uita nici în drepata, nici în stînga... ce i-o fi trebuit dragă, un bărbat bine, și tînăr, și politicos... așa-i femeia, e destul s-o scapi din ochi o clipă...

Puse vaza la locul ei și începu să lustruiască cu nădejde suprafețele netede. Mici gesturi automate, care-i dădeau răgazul să gîndească. Ce înseamnă o asemenea legătură, își spuse. Nici n-a început, și apar frămîntările. Curiozitate, plăcere, gîndul că „îți trăiești viața", dar cu ce pret ? Zbucium, neliniști, întrebări. Pe urmă tot cortegiul de minciuni, tertipuri, alibiuri...

Și totuși, am și eu dreptul la o clipă de fericire. Dar ce *înseamnă* fericire ? Să fiu lîngă un om care-mi place, care mă înțelege, care a intuit adevărata mea stare...

— Suporți eroic atmosfera de provincie, constatase el acum cîteva zile — erau singuri în cancelarie.

— Par așa de nefericită ?

— N-am spus asta. Dar artistul din tine este, desigur, nemulțumit. Îți lipsesc expozițiile, un spectacol, un concert... Un concert audiat în sală, nu la televizor, cînd vecinul de deasupra își repară pantofii, sau cînd ai lăsat supa la foc mic și o vecină vine să-ți ceară împrumut mașina de tocat...

— De unde le știi pe toate ? îl întrebase. Inclusiv povestea cu vecina. Vecina mea de palier are trei copii mici, soțul ei, macaragiu în port, e cam bețiv — îl aud, seara, cum bîjbîie la ușă înjurînd, apoi nevastă-sa îi deschide, îl trage înăuntru și-l ceartă. Nu se disting cuvintele, dar tonul străbate cu fidelitate prin pereții de beton... O admir pe biata femeie, în strădania de a ține corabia familiei pe linia de plutire. Exact cum spui, vine să-mi ceară ba una, ba alta ; o casă în care totdeauna lipsește ceva — o aspirină, zahăr, spirt pentru frecție, ojă, un pumn de detergent. De unde știi toate astea ?

El ridicase din umeri, posomorît.

— Cunoașterea vieții, să zicem.

— Pune asta într-o carte. Femeia chinuită care crește trei copii, îi spală, îi ajută la matematică, le oblojește genunchii juliți, împrumută bani pentru plata luminii, cutreieră piețele căutînd legume mai ieftine...

— Mi s-ar reproșa că descriu un caz izolat. E atipic pentru zilele noastre.

— Atipic, dar individul ăla care-și bea leafa e o realitate. Și nu l-am văzut niciodată pe la școală. Fetița cea mai mare e în clasa mea, l-am invitat la ședință, și-a scos șapca politicos : „Sărut mîna, tovarășă dirigintă, nu pot, sînt schimbul doi !“ dar pierde vremea în restaurante, și tu, scriitor, nu vrei să-l descrii, să descrii consecințele purtării lui. Fetița e singura din clasă care scrie cu tocul, are complexe cînd trebuie să meargă la sport fiindcă i-a rămas treningul mic, profesorul de sport mi se plînge de ea că strică aspectul clasei, pune asta în carte, să citească tinerii, să nu ajungă și ei, cînd vor avea familie, în asemenea situații...

— Cel mult un personaj secundar, rîsese el. O temă ca asta mergea de minune în epoca lui Dickens...

— Dar pe femeia aceea n-o interesează epoca lui Dickens, ci soarta ei. Ritmul în care copiilor le rămîn pantofii mici. Frecvența cu care soțul ei se întoarce cu vinu-n nas de la restaurant...

— Ți-am spus cîndva că ai talent. O cred din ce în ce mai mult. De ce nu scrii tu romanul acestei femei ?

— Pentru că n-am nici o ideee despre final. Cum se va încheia povestea ?

Georgescu-Salcia se rezemase de tocul ferestrei, cu o figură foarte gravă, și-i spusese aproape în șoaptă :

— Să-ți spun eu finalul. L-am trăit eu însumi. Tatăl meu era un pribeag al șantierelor. umbla cu traista-n spate prin țară, venea acasă din an în paște. Maică-mea lucra în port, la Brăila, la sortat mazăre, habar n-aveam cum vine chestia asta, aveam zece sau doisprezece ani, purtam pantaloni tricotați de ea și noaptea cosea plăpumi pentru femeile din cartier. Tata, cînd venea, scotea din traistă bomboane transparente ca sticla, iar pentru ea o basma ; asta era tot ce aducea după cîteva luni de absență, și n-am să pricep niciodată cum s-a descurcat ea pînă am început să dau meditații. Mai am un frate, inginer, constructor ca taică-meu, și o soră doctoriță.

— Iar mama ? întrebase ea impresionată.

— Mama are șaizeci și cinci de ani, dar pare de optzeci; are reumatism de pe urma plăpumilor lucrate pe dușumea, i-a slăbit vederea, stă prost cu ficatul. Îi dăm bani și o trimitem de două ori pe an în stațiune, la tratament ; cînd mă duc pe la ea, la Brăila, îi duc tot felul de daruri și plînge spunînd ce copii buni are, și eu o iau cu vorba și nu-i spun ce mamă bună a fost și ce roman s-ar putea scrie despre lupta ei cu viața...

— Scrie-l.

— N-am putere. Pentru o carte ți se cere o anumită detașare, trebuie să justifici fiecare personaj. Eu nu-l pot justifica pe tata. Nu l-am înțeles nici pînă azi. Am participat la o întîlnire a lui cu foștii colegi de pe șantier. M-a prezentat tuturor, s-a lăudat cu ce a realizat el pe linia familiei, a arătat fotografii, a povestit colegilor cu cîte sacrificii ne-a crescut...

— Fă-l personaj negativ atunci.

— E tatăl meu. Aș încerca să-i pun parte, să-l explic, și nu pot. Oricum, nu mă simt în stare să scriu cartea asta...

Un asemenea om, își spuse. Cu trăirile lui, cu poveștile care-și cer intrarea în lume, cu gîndurile lui care îmbrățișează tot universul... Să-l tot asculți, să stai cu el, să-i urmărești raționamentele, să suferi cînd suferă el...

Un om care crede în ceva, se străduiește să dea ceva oamenilor ; un om care trăiește el, mai întîi, interior, drama atribuită personajelor, care caută să extragă din această dramă un sens, un adevăr demn de spus. Făcuse, odată, aluzie la ceea ce nu se vede, dar stă îndărătul fiecărei pagini scrise.

— Recitesc și mă apucă uneori deznădejdea. Nu asta am vrut să spun, aveam altceva în minte, mai important, cînd am așternut cuvintele pe hîrtie. Și-atunci pun foaia deoparte, o tai cu două linii în curmeziș sau o rup pur și simplu și scriu din nou...

— Ce urmărești în fond ?

— Ca lucrurile pe care le scriu să placă cititorilor, să le dea, măcar pentru timpul cît au cartea în mînă, impresia că sînt și ei acolo, înăuntru, alături de personaje, să le judece, să le iubească, să le compătimească, să le vadă greșelile. Asta îi face pe oameni mai buni, mai frumoși. Nu e numai năzuința mea, e sensul întregii literaturi, și al muzicii, și al picturii. Vezi un apus după furtună, cu nori subțiri și prelungi... Nu simți nevoia să-l arăți altcuiva, sau să-l fixezi într-un tablou ?

— Eu ? ezitase ea surprinsă de întrebarea directă. Nu... nu mai pictez.

El se oprise, împietrit, cu răsuflarea tăiată. Apoi izbutise să spună răgușit :

— Cum nu mai pictezi ? Atunci ce faci ? Cum comunici un gînd, cum traduci o imagine care te urmărește, cum te despovărezi de lucrurile pe care le simți sau care te impresionează ?

— Așa, ca toți oamenii. Le las să se consume de la sine.

— Bine, dar ai arta ta, deții mijlocul de a te adresa semenilor tăi prin imagini, de a comunica într-un limbaj accesibil deopotrivă ție și lor. De ce nu-l folosești ? Există oameni care nu se pricep să descrie, în fața medicului, o simplă suferință fizică, dar tu... Nu te înțeleg...

O făcuse să-i pară rău că-și neglijase arta, arta ei modestă, și totuși aptă să vorbească oamenilor, cum o caracterizase Maestrul :

— Nu e o capodoperă, dar *spune ceva.* Asta-i foarte important...

În seara de după această discuție, cotrobăise prin dulapuri, prin casete și funduri de sertar ; pescuise de ici, de colo, o pensulă, un albastru de Prusia, un galben, un roșu carmin. Tuburile de culori erau aproape uscate...

Se apucase să schiţeze ceva. Tema desenului venise aproape de la sine ; se cuvenea să celebreze într-un fel întîmplarea care-i pusese iarăşi penelul în mînă, aşa că se gîndise să vizualizeze o frîntură din nuvela lui Ion Georgescu-Salcia, să traducă în linii şi culoare ceea ce el spusese în cuvinte...

Schiţa ieşise bine, n-avea însă destule culori ca să-i dea toate nuanţele ; încercase cîteva combinaţii, dar pasta era prea îngroşată de timp şi nu se omogeniza; pusese desenul la păstrare sus, pe şifonier, şi hotărîse cu prima ocazie să facă un drum la Constanţa, să-şi procure culori, pînză, un şevalet...

Se ridică pe vîrfuri, găsi pe şifonier cadrul de lemn pe care era întinsă pînza, o scutură uşor, o rezemă de perete şi o privi îndelung. Făcu în gînd cîteva retuşuri — personajele erau prea apropiate, imaginea clasică a doi îndrăgostiţi care se plimbă cu barca ; nu, aici era altceva, era vorba de doi foşti îndrăgostiţi, care se regăsiseră prea tîrziu — acesta era de fapt mesajul povestirii şi desenul nu trebuia să-l trădeze...

Puse pînza la locul ei, pe şifonier, mustrîndu-se în gînd că n-a rezolvat încă problema ustensilelor de pictură, şi reluă lucrul.

Aproape terminase cînd Nucu năvăli pe uşă, în stilul lui. Amalia rămase cu mătura în mînă, abia izbuti să-şi îndrepte prosopul înnodat ca un turban, cu care-şi protejase părul.

— Curăţenie mare, felicitări, strigă el din prag. Stai că-ţi ajut şi eu, numai să mă dezbrac.

— Sînt pe terminate, protestă ea. Schimbă-te. Într-o jumătate de oră să fii gata.

— Unde mergem ? întrebă el surprins.

— Te scot în lume. Mergem la cinema, vreau neapărat să văd filmul ăsta.

— Ce film ?

— Am uitat titlul... N-are importanţă, vreau să mergem.

— Gînd la gînd cu bucurie, spuse Nucu prăpădindu-se de rîs.

Ea îl privi stupefiată :

— Ce-ai găsit de rîs ?

— Am vrut să-ţi fac o surpriză. Uite biletele-aici, spuse Nucu, scoţînd din buzunarul bluzei două bilete de cinema.

19

— Amiralul e categoric, spuse Iacob. Acum doi ani, cînd un subofițer a lovit un soldat, i-a făcut dosar și l-a trecut în rezervă. A dat ordin să cercetăm amănunțit și să luăm măsuri.

— Dar am cercetat, nu i-ați spus ? mormăi Nucu.

— I-am spus. Trebuie să luăm totul de la capăt. Soldatul a ieșit la raport, e dreptul lui. Iar noi sîntem datori să dăm răspunsul.

— Păi să discutăm...

— Ce să mai discutăm ? Aici e vorba de ordin. Singura discuție este cum anume să-l îndeplinim.

— Nu comentez ordinul, tovarășe comandant. Dar cred că povestea a luat prea mare amploare. Bietul Pandele, începusem să mă atașez de el...

— Și eu m-am atașat de el. Și amiralul știe asta. Mi-a și spus : să nu mă las dus de sentimente, ci să privesc lucrurile cît mai obiectiv.

Nucu oftă. Comandantul oftă și el, își aprinse țigara, porni ventilatorul fixat pe micul seif de deasupra biroului; gesturi mărunte, ce păreau mai degrabă pretextul pentru o mică pauză într-o discuție care înainta greu. Fără-ndoială, soldatul era vinovat. Nu respectase disciplina la manevră. Iar Pandele n-o făcuse din răutate : îi explicase clar, a doua zi după întîmplare, cînd Nucu începuse să cerceteze amănunțit despre ce e vorba.

— Gîndiți-vă, tovarășe locotenent-major, ce ieșea dacă se accidenta sau cădea peste bord în timpul manevrei.

— Făcea și el o baie.

— Pe valurile alea ? Numai un campion la înot s-ar fi descurcat.

— Omule, nu neg gravitatea faptei lui. Dar să te-nfigi așa, în el, ce metodă e asta ?

— Dar nu l-am lovit, tovarășe locotenent-major. M-am enervat, e drept. I-am luat cheia din mînă, am țipat la el...

— Și l-ai îmbrîncit.

— L-oi fi îmbrîncit, i-am pus mîna pe spate, așa, du-te băiete de-aici.

— Nu lipsea mult și-i dădeai o palmă.

— Dar nu i-am dat. Vedeți, aici e deosebirea. N-am lovit niciodată un om, vă spun pe cuvînt de onoare. Și mai e un lucru. M-am frămîntat și eu, tovarășe locotenent-major. Am încercat să-mi explic furia aceea subită. Mă apucase așa, ca din senin.

— Din senin nu e o explicație.

— Nu. Tocmai că nu e. Și-atunci m-am străduit să găsesc alta. Nu pentru dumneavoastră sau pentru comandant, sau pentru consiliul de onoare, dacă ajung pe-acolo. Ci pentru mine. Sînt un om cumsecade, bun la suflet ; cum să-mi răsară așa, să mă năpustesc la bietul om ? Și am găsit explicația. Vă repet, n-are valoare de probă în fața nimănui. Dar pentru mine e importantă.

— Spune-o, s-o aud și eu.

— Uitați, eu am copilărit pe malul Dunării, ai mei erau pescari. Și am văzut om căzînd din barcă. Era primăvară, apele se umflaseră, veneau sloiuri. Și un pescar, neam cu mine, dădea cu prostovolul din barcă. Și-a pierdut echilibrul cînd a aruncat prostovolul, și-a căzut după el. S-a dus ca pietroiul : n-a mai apărut nici măcar o dată deasupra. A dispărut de parcă n-ar fi existat. Întîmplarea mi-a rămas întipărită în minte ; cînd l-am văzut pe Ștefănescu aplecat peste bord m-am gîndit la asta, că dacă se duce e bun dus; bună, rea, asta e explicația pe care mi-am dat-o.

— E o idee, încuviințase Nucu. Dar recunoști singur că asta nu justifică...

— Nici nu încerc s-o folosesc. Dar pentru mine e important să știu. Altfel cum aș mai face treabă, știind că, una-două, poate să-mi sară țandăra și să fac cine știe ce ispravă ? Sînt om cu răspundere, tovarășe locotenent-major, îmi iubesc meseria. Nu vreau s-o fac cu teamă, suspectîndu-mă la tot pasul. Credeţi-mă că m-am frămîntat mult.

— Ştefănescu i-a raportat amiralului că ai mai avut conflicte cu el.

— Asta-i altă poveste. S-ar putea să mai am, dacă nu-şi vede de treabă. Nu e omul cel mai bun din echipaj, să ştiţi. Şi n-am să trec cu vederea, dacă greşeşte.

— Dar nu în maniera asta.

— Nu. Vă promit solemn că nu.

Rememorînd dialogul, Nucu se întrebă ce-ar mai avea de spus Pandele peste ceea ce mărturisise atunci, cînd întîmplarea era proaspătă. O cercetare amănunţită... Va relua ancheta, dar rezultatul îl ştia dinainte.

Iacob răsfoi printre hîrtiile de pe birou, găsi una, o citi în fugă şi i-o întinse :

— Ai văzut asta ? E raportul lui Ştefănescu. L-am pus să scrie tot, cum s-a întîmplat. Şi cum a raportat amiralului.

Nucu începu să citească. Ştefănescu avea un scris citeţ, rotund, fără greşeli de ortografie. În raport declara că în ziua de 12 iulie, pe timpul manevrei, tovarăşul maistru militar Pandele, şeful de echipaj, l-a îmbrîncit şi i-a spus „Du-te de-aici ; n-am nevoie de mormoloci ca tine". Expresia îl făcu să surîdă, o mai auzise în gura comandantului, cuvîntul făcuse carieră pe navă. Probabil că în fiecare echipaj, în fiecare colectiv există un cuvînt, o expresie care face carieră, definind un întreg şir de fapte, de situaţii înrudite între ele. Ridică privirea de pe hîrtie :

— Tovarăşe comandant, într-o seară, pe cînd eram în larg, Ştefănescu mi-a vorbit despre teama lui de întuneric.

— Nu văd legătura, spuse posac Iacob.

— O legătură slabă, într-adevăr. Băiatul e obsedat de o idee, se consideră un fricos. Vrea să-şi pună curajul la-ncercare, să demonstreze că de fapt nu e un fricos, un laş, că are curaj la fel ca şi ceilalţi. Şi pentru că nu s-a ivit ocazia s-o dovedească, a încercat s-o provoace...

— Aşadar ?

— Eu nu-l justific, încerc să-l înţeleg. După cîte mi-am dat seama, intră în categoria oamenilor despre care spunem „brînză bună în burduf de cîine". De multe ori lucrurile îi ies pe dos, chiar dacă a avut o intenție bună. De data asta la fel : a vrut s-o facă pe viteazul, și s-a ales cu trei zile de arest. Se consideră nedreptățit ; ar vrea să obțină o reparație dar nu știe cum. L-or fi îndemnat și alții : du-te la amiral, raportează, ce pierzi ?

— Bine. Asta-i din partea lui. Dar ce facem cu Pandele ? Ce spune *tovarășul maistru* Pandele ?

— L-am descusut o oră-ntreagă. Nu se consideră vinovat ; dar recunoaște că a fost cam impulsiv. Era speriat, se temea ca omul să nu cadă peste bord. Și aici e o problemă de psihologie. El spune că a văzut un caz asemănător, un pescar dispărut în Dunăre sub ochii lui. O asemenea amintire te face să exagerezi primejdia. Cunosc oameni care, de la cutremur încoace, sar în sus cînd pe stradă trece un camion greu.

— În concluzie și el e nevinovat.

— Da.

— Știi povestea cadiului : au venit doi vecini la judecată, i-a ascultat pe rînd. „Ai dreptate“ i-a spus primului. Și-a spus povestea și al doilea. „Ai dreptate“. Atunci ajutorul lui i-a atras atenția ; „Cum se poate, doi inși se ceartă, și le dai amîndurora dreptate ?“ „Și tu ai dreptate“, i-a spus cadiul. Acuma, lăsînd gluma deoparte : dacă nici unul nu e vinovat, ce facem ? Ce-i răspundem amiralului ? I-am spus și soției mele povestea. Știi cum a reacționat ? A început să plîngă, bieții copii, tu nu te înduri să-i trimiți să cumpere o pîine — ceea ce în cazul lui Cătălin al meu e destul de adevărat, din păcate — și uite că vine un oarecare cu galoane pe umăr și îl brutalizează. „Eu i-aș pedepsi pe toți ăștia care se poartă urît cu copiii“, așa mi-a spus.

— N-a știut că mecanismele acelea intrau în sarcina lui Ștefănescu, că dacă le curăța și le ungea cum trebuie nu s-ar fi blocat, că Pandele de asta s-a înfuriat mai mult, trebuia tovarășul soldat să pună mîna la timp și să le întrețină, nu s-o facă pe eroul...

— De unde știi povestea asta ?

— De la amîndoi. Fiecare mi-a spus-o, bineînțeles cu alte cuvinte. Și-atunci mai apare un vinovat : secundul care n-a controlat cum se cuvine operația de întreținere...

— Las-o baltă, Nucule. În felul ăsta nu mai terminăm niciodată. Iar eu trebuie să fac dreptate, dacă există o nedreptate aici.

— Eu zic că nu există, spuse Nucu ferm. Zile la rînd am discutat cu unul și cu altul. Ștefănescu e băiat bun, dar trebuie luat tare. Și cu asta ajung la părerea unui comandant, exprimată în ziua în care s-a prezentat noul ofițer secund...

Iacob zîmbi pentru prima oară în ziua aceea.

— Vrei să mă bați cu propriile mele argumente ? Uneori nici metoda asta nu dă rezultate. Uite-l pe Ioniță, maistrul mecanic. Cînd am format echipajul, eu cu mîna mea am făcut raportul ca să-l mute pe navă, aici. Îl cunoșteam. lucrasem cu el pe dragor cu zece ani în urmă. Meseriaș de mare clasă, potolit, tocmai ce-mi trebuia mie. Lucra la Constanța, la o bază de reparații. Sigur că am cerut mai întîi părerea șefilor lui. Mi-au dat niște referințe excelente. Nici unul n-a pomenit însă de faptul că între timp omul se apucase de băutură. O încurcătură în familie, l-a părăsit nevasta, copii n-avea și așa mai departe. Un om dezorganizat în viața personală, dar nimeni n-a suflat un cuvînt. M-au mirosit că vreau să-l iau și au început cu laudele, ca să scape de el. L-am luat, și abia după cîteva luni mi-am dat seama de greșeală. Vedeam în el băiatul bun de acum zece ani. Nu ținem seama că oamenii se mai schimbă.

— N-ați încercat să scăpați de el ?

— Ar fi fost inuman. De bine, de rău, eu îl mai stăpînesc. Teamă, rușine, ne cunoaștem de-atîta vreme... Închipuie-ți că ar nimeri pe mîna unui comandant dat naibii. Ca meseriaș, puțini sînt ca el, dar cînd apucă un pahar... nu mai e bun de nimic. Am grijă să-l supraveghez ; cît e la bord nu se atinge de pahar. Mai ales în larg. Îți spuneam că am încercat să fiu mai aspru cu el. Rezultatul a fost pe dos față de ce mă așteptam. Mai ușor te-nțelege dacă-l iei cu duhul blîndeții. Sînt oameni și oameni... Dar să-l lăsăm pe Ioniță și să ne întoarcem la problema noastră. Ce facem cu Pandele ?

— Am vorbit și cu ceilalți ofițeri. Căpitanul-locotenent Albu e de părere să-l punem în discuția grupei de partid. Să-i recomandăm mai mult tact în relațiile cu militarii.

— De acord. Să-i spunem lui Albu, chiar la prima adunare... Acum din punct de vedere militar, să zic așa, e cazul să-l mai pedepsim ?

— Să-i dăm o mustrare. O merită. Deși cred că s-a mustrat destul în sinea lui...

— Bine. Așa o să facem. Destul cu acest capitol neplăcut. Uite, am primit programul aplicației de săptămîna viitoare. Participăm la o misiune de escortare a unui convoi. În timpul marșului se dă alarmă — țintă submarină în drumul convoiului. Căutăm ținta, o atacăm cu bombe antisubmarine reactive, sîntem atacați de aviație în același moment. Asta-i tema în linii mari ; amănuntele le primim chiar în timpul misiunii. Trebuie să facem planul pregătirii, pornind de la datele astea...

— Cam sumare, zîmbi Nucu. În fond, nu se deosebesc prea mult de pregătirea noastră obișnuită.

— Mai intervin elementele neprevăzute : la stații, la tunuri, la rampele de lansare. Astă-seară, cu toți ofițerii, faceți programul de pregătire pe ore și minute. Ia și concluziile de la ieșirile trecute, vezi unde stăm mai slăbuț, alocă timp suplimentar pentru temele de noapte. Cîteva nopți o să cam dormim la bord ; în fond aplicația e un fel de examen pentru militarii care termină stagiul în toamna asta...

— Și pentru ofițerii care au venit pe navă în vara asta, zîmbi Nucu ridicîndu-se.

20

Mergea greu și nu-și explica de ce. Cuvintele se înșirau pe pagină convenționale, frazele nu aveau nerv, sunau corect dar fără originalitate. Se surprindea, în toiul lucrului, identificînd personajul cu propriul său eu ; în dialoguri strecura ceva din discuțiile pe care le purta cu Amalia seara, după ce stingea lumina și încerca zadarnic să adoarmă. Descoperise că traversa o criză sufletească, el, omul echilibrat care știuse totdeauna să dea o soluție frămîntărilor, să deducă adevărul din hățișul de impresii și de cuvinte ce i se oferea, să aleagă o linie de conduită, care să nu-l coboare în fața propriei conștiințe.

Reciti ce lucrase în seara aceea. Încercase, cu multe reveniri și tăieturi, să construiască o ambianță plină de poezie, prielnică meditației și întoarcerilor în trecut, dar povestirea ieșea dezlînată, episoadele nu se legau, dialogurile fugeau de la adevărul construit al personajelor la celălalt adevăr, din viață, la relația complicată care-l lega de Amalia. Încercase să refacă o parte din capitolul doi, dar recitind descoperi că transcrisese aproape cuvînt cu cuvînt vechea variantă, că nu izbutise să înlocuiască propriile lui frămîntări cu drama pe care o atribuise, voluntar, oamenilor plăsmuiți de el însuși.

Puse stiloul jos, se uită la ceas, unu noaptea. Se gîndi că în ritmul acesta cartea n-o să se termine niciodată, iar discrepanța dintre datele inițiale ale eroilor și zbuciumul lor ulterior face textul să sune fals. Cititorul va fi, fără-ndoială, nedumerit în fața acestei inconsecvențe, dar care cititor ? N-ar fi îndrăznit să încredințeze tiparului o carte în care nici măcar el însuși nu credea. Există două soluții, își spuse, să mă eliberez de obsesie, trecînd în planul realității frămîntările sterile, lipsite de finalitate și pornite de la simple presupuneri — ce-ar spune el. ce-ar răspunde ea, ce s-ar întîmpla dacă... — și atunci voi putea relua textul din perspectiva pe care am dat-o inițial subiectului, sau... să scriu o altă carte, despre mine și despre ea. O mărturie mai degrabă decît o ficțiune : adevărul, ușor mascat prin numele eroilor, prin mediu, prin decor.

„Am nevoie de tine, ar spune el — personajul. Nu mă acuza că te îndemn să încalci morala. Morala supremă e ca omul să fie fericit."

„Vrei să spui că idila noastră m-ar face fericită ? Ce va spune omul acesta bun, care e soțul meu, aflînd că l-am trădat ? Fericire clădită pe nefericirea altora, asta e ce-mi oferi ?"

„Nu-ți cer să-l părăsești și să vii cu mine. Ar fi romantic, dar lipsit de realism. Să fii uneori cu mine, să-mi susții moralul, să-mi asculți destăinuirile și să-mi dai curaj. Mi-e frică de viață, mă simt dezorientat. Tu ai putea să-mi readuci forța și încrederea".

„Mă crezi aptă să duc o viață dublă ? Să-ți susțin moralul cu ajutorul minciunii ?"

Dialogul imaginar — de două ori imaginar, mai întîi pentru că nu avusese loc, și în al doilea rînd pentru că avea să-l atribuie unor oameni inexistenți — refuza să se lege. Personajele își făceau cunoscut punctul de vedere, erau doi oameni buni, integri, care nu puteau face concesii și nu puteau abdica de la crezurile lor. Dialogul continuă cîtă vreme există o speranță, dar el însuși crease subiectul-cadru, construise convenția potrivit căreia cei doi eroi nu puteau avea nici o speranță ; un happyend pe placul marelui public era exclus din capul locului ; o dramă care se termină fericit este o falsă dramă.

Adună foile eliminate, le numără spicuind de ici, de colo, o frază, un cuvînt. Constată că nu erau rău scrise, douăsprezece pagini, să arunci la coș o asemenea cantitate de gîndire, asta impune ; se simți mîndru de fermitatea lui.

Se ridică, își lăsă papucii sub birou și începu să se plimbe prin cameră fără zgomot : o liniște absolută stăpînea blocul, cartierul, întregul oraș. Deschise fereastra, zgomotul uşor al mecanismului i se păru asurzitor, avu remuşcări, te pomeneşti că s-a auzit în apartamentul de dedesubt ! Într-o dimineaţă, femeia cu ochelari rotunzi îi spusese mai în glumă, mai în serios :

— Credeam că numai eu am avut insomnie azi-noapte, dar te-am auzit şi pe dumneata umblînd prin casă...

— Iertaţi-mă, nu ştiam că se aude.

— Noaptea zgomotele se amplifică. Lucrezi ceva, probabil.

— Mai scriu, mai citesc... răspunse evaziv.

— E greu singur, mai ales de la o vîrstă încolo...

Fraza ajunsese să-l obsedeze : „De la o vîrstă încolo..." Ce vîrstă ? Oare lumea îl socotea bătrîn ? E drept, respira greu cînd urca mai repejor cele trei etaje, dar asta e din cauza fumatului, gata cu fumatul, hotărî, de mîine reduc la jumătate. Sau să-ncep cu recomandarea din „Magazin" : în fiecare zi, o ţigară mai puţin...

De la o vîrstă încolo... Cît are Amalia ? Păi vreo douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase. Cam douăzeci de ani între noi. Nu-i mare lucru ; s-au văzut diferenţe şi mai mari. Şi-apoi, doar nu mă însor cu ea, ce naiba !

Traversă încăperea şi stinse lumina. Şi ţînţarii s-au culcat la ora asta, îşi spuse cu satisfacţie. Acum un pic de respiraţie şi... la culcare. Mîine îi spun. N-are nici un rost să tot lungesc povestea asta...

În pat, cu ochii închişi, reluă dialogul cu Amalia. Un dialog iniţial, care să-l facă posibil pe celălalt...

— M-am gîndit să facem o petrecere cu invitaţi puţini.

— Cît de puţini ? se face ea că nu pricepe.

— Unul singur : tu. Să putem sta liniştiţi de vorbă. Avem atîtea lucruri să ne spunem... Cel puţin eu, unul, am multe...

— Eu nu prea. Ce-am avut de spus, am spus în alte împrejurări. Nu simt nevoia unei întrevederi speciale...

Scurt şi fără intenţii jignitoare. Pur şi simplu, un refuz politicos, care nu lasă loc pentru insistenţe...

— Amalia, ai adus o rază de soare în cenuşiul existenţei mele. Te-aş dori mai aproape, să comunicăm mai direct, ignorînd convenienţele. Mi-ar plăcea, de pildă, o seară în doi...

— Asta înseamnă abatere de la morală. Tocmai tu, scriitorul moralist...

— Nu se-ntîmplă nimic imoral, te asigur.

— Nu poate să se întîmple. Pentru așa ceva, ar trebui acordul amîndurora.

— Cu atît mai mult. Ce-ai spune de...

— Aș spune nu.

Dacă o țin tot așa, n-am făcut nimic ! Sînt sigur că nu-i displac ; ieri pe cînd comentam lucrările, în pauza mare — stătea vizavi de mine — am ridicat ochii și am surprins-o zîmbindu-mi. Nu zîmbești așa oricui...

— Te invit la o mică dezbatere filozofică. Aș vrea să ne cunoaștem mai bine, să stăm de vorbă pe-ndelete...

— Cînd anume ?

— Astă-seară, dacă vrei.

— Nu, nu pot. Am oră la coafor. Las-o pe mîine.

— E perfect. Te aștept mîine, pe la șapte. Dar oricum, vino cînd vrei. Nu mă clintesc de acasă.

— Nu, sînt punctuală. Doar dacă intervine ceva...

Așa mai merge, își spuse și adormi împăcat.

21

Ofițerul de serviciu pe comandament, un căpitan de rangul doi, mic de statură și sprinten, cu privire deschisă, se prezentă regulamentar. Noul venit era un colonel înalt, cu trăsături ferme, îmbrăcat impecabil în uniformă de fresco, cu cizme, cu diagonală.

— Ne cunoaștem, spuse el. De la o convocare la Marele stat major...

— Da, îmi amintesc și eu. Totuși vă rog să-mi prezentați actele.

— Legea-i lege, zîmbi colonelul și scoase un portvizit elegant, din care trase cu grijă o hîrtie, o legitimație și buletinul de identitate.

Ofițerul de serviciu cercetă cu atenție documentele. Delegația era semnată de un om al cărui nume îi era bine cunoscut, dar pe care nu-l văzuse niciodată de aproape.

— Sînt la dispoziția dumneavoastră, spuse.

— Am împuternicirea să ordon un exercițiu de alarmă. Este ora zero și paisprezece. Din clipa de față, considerați exercițiul început. Luați măsurile corespunzătoare.

Ofițerul de serviciu ridică receptorul unuia dintre telefoanele de pe măsuță. Cu cealaltă mînă apăsă pe un buton mare, negru.

Amalia întinse mîna și aprinse veioza de lîngă pat. Îl auzi pe Nucu, în camera de zi, vorbind la telefon :

— Bine, vin imediat. Vă salut.

— La ora asta ? întrebă ea, încă somnoroasă.

— Culcă-te, spuse el. Mă descurc singur.

— Trebuie să pleci, așa-i ?

Sări din pat, își puse capotul, începu să se agite prin casă. El se îmbrăcă rapid, își scoase „valiza de navigație", începu să cerceteze lucrurile puse acolo. Închise valiza la loc, își controlă actele.

— E-n regulă, n-am nevoie de nimic. Nu-ți face griji. O să lipsesc cîteva zile, probabil ieșim în mare...

Se apropie de ea, îi sărută obrazul cald. Ea îl conduse pînă la ușă, îi deschise. Nucu se mai întoarse o dată :

— Nu sta cu grijă. Bănuiam că o să fie zilele astea. Pa, iubito.

— Drum bun...

Îl privi cum coboară scările ; de pe palierul următor, el îi mai făcu un semn. Intră în casă, își puse un șal pe umeri și se apropie de fereastră. Văzu farurile unei mașini venind din capul străzii. Apoi lîngă peretele blocului începu să pîrîie o motocicletă. Două siluete traversară strada în pas grăbit, două siluete gemene : uniforma închisă la culoare, o valiză, o manta de ploaie. La blocul de vizavi luminile se stingeau pe rînd. Oameni în uniformă se arătau pe scară, se salutau, porneau mai departe cu același pas grăbit.

Singură, își spuse. Cîte femei rămîn singure în noaptea asta... E numai un exercițiu, spusese Nucu. Dar dacă... Se gîndi cu groază cum ar fi dacă n-ar fi un simplu exercițiu. Văzuse filme, citise cărți. Despărțiri în gări triste, semne deznădăjduite de rămas bun. Trenuri cu răniți trecînd încet. Femei cu copii în brațe fugind spre adăpost. Școli năruite de bombe...

Se cutremură. Încercă să alunge aceste imagini de coșmar, privi iarăși strada — straturile cu trandafiri în lumina rece a neonului, mașinile parcate cu două roți pe trotuar, navetele cu sticle stivuite în fața „Autoservirii". Ce bine că e pace, gîndi. Războiul nu e numai al bărbaților, e al tuturor. Am avea fiecare partea noastră de luptă și de suferință. Singurătatea, grijile, neliniștea chinuitoare, primejdia... Nimic nu ne-ar ocoli.

Un autocamion opri în fața blocului, rămase cu motorul în funcțiune. Geamurile vibrau neplăcut în ritm cu tonul jos, surd, al motorului diesel. Cîțiva oameni în uniforma gărzilor patriotice veniră alergînd din susul străzii. Urcară alături de ceilalți, aflați în camion. Mașina porni, geamurile vibrară mai tare, apoi se așternu liniștea.

Amalia închise fereastra, înfiorată de răcoarea umedă a nopţii.

Concertul pentru vioară de Max Bruch se apropia de final. Instalaţia stereofonică, recent cumpărată, reda cu fineţe nuanţele celebrei orchestre. Locotenentul-major Stere, în fotoliu, asculta cu partitura pe genunchi. Soţia şi copiii dormeau în celălalt capăt al apartamentului, unde muzica nu le putea tulbura somnul.

Telefonul îl făcu să tresară. Stere oftă, puse deoparte partitura, reduse volumul aparatului şi ridică receptorul. Auzind despre ce e vorba, opri picupul, cu mişcări atente, să nu zgîrie discul ; coborî capacul de plastic fumuriu şi apăsă pe butonul „Stop". Începu apoi să se îmbrace, cu mişcări sigure, fără grabă, în linişte. Era un om sistematic, foarte ordonat ; avea totul la îndemînă, şi după cîteva minute ieşi pe uşă.

Ajuns în stradă, contaminat de graba oamenilor în uniformă, care mergeau în aceeaşi direcţie, grăbi pasul.

Doina Popescu se ridică în capul oaselor. Aruncă o privire alături : fetiţa dormea cu faţa-n sus, îmbrăţişînd perna. Lîngă ea Ma'tinel, ursuleţul de plastic, părea că-i veghează somnul. Doina Popescu trase pledul pe umerii mici ai fetiţei, îi îndreptă cu grijă piciorușul care atîrna pe marginea patului. Coborî uşor şi ieşi, aruncînd din uşă o privire spre patul cufundat în semiîntuneric. Fetiţa dormea mai departe, liniştită.

În camera cealaltă, Mişu îşi strîngea centura peste bluza kaki. În uniforma gărzilor patriotice, cam lungă pentru el, părea şi mai greoi.

— De ce te-ai sculat ? o certă în şoaptă. Ce face aia mică ?

— Doarme. Pleci ?

— Avem un exerciţiu, ţi-am spus. Nu te speria, nu-i nimic grav.

— Am visat urît...

El o strînse la piept. Hainele miroseau uşor a naftalină.

— Fii liniştită, lasă visele. Ai grijă de fetiţă, să nu se trezească. Mîine dimineaţă dă-i un telefon mamei, să vină să stea cu fata.

— Cît o să lipsești ?

— Ei, numai noaptea asta. Un exercițiu, ți-am spus. Apărarea șantierului în cazul unui atac de pe mare.

— Ai grijă să nu pățești ceva.

— Ce să pățesc ? Am o hartă, repartizez oamenii la posturi, verific materialele contra incendiilor... Treburi obișnuite. N-o să ne apucăm să tragem cu puștile acum, în miez de noapte.

— Nu mănînci ?

— N-am timp.

— Îți dau la tine niște sandvișuri.

Preocuparea măruntă, de rutină, îi mai risipi neliniștea. Tăie cu îndemînare pîine, cașcaval, salam ; cotrobăi deasupra dulapului după o pungă, scoase șervețele, în timp ce Mișu, în picioare, cu boneta la centură, sorbea din cafea.

— Nici n-ai avut timp să dormi ca lumea, îl compătimi ea.

— Abia mai scade nițel burta.

Se auziră pași alergînd pe scări.

— Hai că am plecat, e tîrziu, vine mașina să ne ia de la colț. Ai grijă de aia mică !

O sărută pe obraz, ea simți că-i dau lacrimile, îi întinse pachetul cu sandviciuri.

— Să nu stai în curent, îl povățui.

El zîmbi, se strecură pe ușă. Doina Popescu se întoarse în dormitor. Ma'tinel se rostogolise de pe pernă, iar stăpîna lui ajunsese de-a curmezișul patului, peste pled, ghemuită de frig.

O mută cu grijă la locul ei, o înveli, restabili poziția demnă a lui Ma'tinel, și se culcă. Se gîndi la Mișu, îmbrăcat în uniformă. N-avea înfățișare de războinic, cu figura lui bonomă, cu ochelarii lui, cu vorba lui domoală, totuși uniforma îi dădea o anume duritate. Se străduise să nu fie patetic, la despărțire : „Ai grijă de aia mică !" Pentru aia mică, se gîndi, uite că și un civil bonom devine soldat și e gata să alerge acolo, să repartizeze oamenii la posturi, să stea el însuși pe o baricadă, cu o armă în mînă, să apere șantierul și blocul și pe „aia mică"...

Aia mică se întoarse, gemu scurt în somn, bîjbîi cu mîna după Ma'tinel. Mama i-l puse în brațe și fetița adormi la loc, împăcată.

...Era cu Corina, pe vaporaș, traversînd Herăstrăul ; vaporașul se legăna, Corina îl strîngea de mînă, privind fericită turnurile Casei Scînteii, profilate peste vîrful sălciilor. Comandantul vaporașului dădu cu ochii de el, zîmbi văzîndu-i uniforma, îl salută milităreşte și apăsă pe butonul soneriei...

— Alarmă ! Echiparea, repede, și adunarea pe punte !

— Alarmă ?

Sări din pat, împreună cu ceilalți, orbiți de lumina puternic albă, ce izbucnise brusc odată cu strigătul șefului de cart.

— Abia ațipisem, am fost schimbu-ntîi, se văită către Dragomir.

— Vorba, Ștefănescule, hai mai repede !

— Ducă-se naibii, mormăi Ștefănescu încheindu-și pantofii. Și ce frumos visam...

— Îți convine să visezi, după ce ai fost în permisie, spuse Dragomir și-l împinse spre scară. Hai odată ! Eu cînd mă culc îl visez tot pe caporal. Nici noaptea-n somn nu scap de el...

Alergară pe punte, se aliniară în fața locotenentului Văleanu. Alături de el, un ofițer necunoscut stătea cu cronometrul în mînă.

— Echipaj, v-aliniați, se răsti Văleanu. Echipaj, drepți !

Măsură cu privirea rîndurile oamenilor, murmurînd cu glas scăzut : „doi... patru... opt... douăzeci... douăzeci și..."

— Sînt toți ? întrebă ofițerul acela necunoscut.

— Da... Nu lipsește nimeni, zise locotenentul Văleanu.

— Bun, spuse ofițerul stopînd cronometrul. Timpul e bun. Să treacă la posturi. Veți pregăti nava pentru marș și luptă.

— Am înțeles, spuse Văleanu și salută.

De pe nava vecină se auzi un glas puternic, răsunător :

— Echipaj, v-aliniați !

Ion Georgescu-Salcia se ridică de la birou ținînd încă stiloul în mînă. Se apropie, curios, de fereastră. Strada Ancorei, pustie de obicei în miez de noapte, era foarte animată acum. Oameni în uniformă grăbeau spre port ; cîteva motociclete trecură pîrîind asurzitor, apoi auzi „Dacia" vecinului de deasupra, artileristul — avea un zgomot caracteristic, ușor de distins între zece mașini. Pe scara blocului se auzeau pași în fugă. Înțelese că e un exercițiu de alarmă. Vazînd camionul cu gărzi patriotice se neliniști ; se duse să deschidă aparatul de radio, auzi o romanță ; melodia aceea banală, cu text cam dulceag, auzită de zeci de ori, căpăta acum o valoare nouă, era un simbol al liniștii, al sentimentului de siguranță pe care nici nu-l percepem de obicei.

E liniște, își spuse, liniște și pace, nici n-are cum să fie altfel, ba da, se poate întîmpla într-o zi, în această epocă plină de evenimente absurde ; dacă n-am admite că se poate întîmpla n-ar avea rost aceste exerciții, acești oameni în uniformă, aceste clipe de liniște ce urmează unei tresăriri. În lume se petrec atîtea — teroriștii trag asupra oamenilor politici, ambasade sînt luate cu asalt ; avioane bombardează din senin uzine ; un cinematograf sare în aer.

Își aminti ironia fină a unui realizator de televiziune care demonstrase că într-o geantă-diplomat se poate ascunde o bombă atomică de producție artizanală ; lumea ar trebui să se oprească, pînă nu e prea tîrziu, să găsească o cale, „don't kill the world“, *nu ucideți lumea,* cînta un copil mai deunăzi, stăpîni ai lumii, ascultați glasul copiilor, nu ignorați apelurile, poemele, protestele, pancartele, mitingurile, cîntecele copiilor — don't kill the world !

Treceau, singuri sau în grup, pe jos, cu biciclete, cu mașini, oameni în uniformă. Îi privi, se gîndi la ei, se identifică cu ei, intuindu-le starea : fiecare trezit din patul său, întrerupt din somn sau din îmbrățișare sau din scrierea unui roman, își spuse, trec, se grăbesc în aceeași direcție, cu același scop — să învețe pentru ca la nevoie să poată opri la timp năvala care ne-ar întrerupe într-adevăr somnul, îmbrățișarea, construcția unui vas sau scrierea unui roman. Să stăvilească, la nevoie, pe cei care-ar încerca să vină, să ne răpească bucuriile și roadele, să șteargă zîmbetele de pe fețe și să tragă o linie groasă peste cuvîntul „libertate“...

N-o să-i lăsăm, își spuse ridicînd stiloul. Pe perete, umbra stiloului luă forma unei arme ciudate. Georgescu-Salcia oftă adînc și se întoarse la romanul său.

22

— Vino ușor la dreapta.

— Ușor la dreapta, repetă maistrul timonier.

În aerul limpede și rece al dimineții, cuvintele răsunau clar, proaspăt, ca mici frînturi de cîntec. De la înălțimea punții de comandă, Nucu putea cuprinde marea pînă departe. Navigau în aripa stîngă a formației ; în dreapta, nava auxiliară care reprezenta convoiul ; dincolo de ea, simetric cu „Vînătorul 7“, naviga „Vînătorul 6“ ; în fruntea formației, cu rol de navă-comandant, se afla „Vînătorul 1“ care purta la catarg flamura comandantului marii unități navale. În ariergardă, „Vînătorul 2“ încheia convoiul. Formația se alcătuise din mers, încă de la plecarea din port. Tema exercițiului o primiseră cu cîteva minute înainte de plecare, într-un plic sigilat. Era un document complicat, care înfățișa situația generală a „teatrului de operațiuni“, evoluția probabilă a evenimentelor și, în cele din urmă, misiunea ce revenea Divizionului de vînătoare antisubmarine.

— Așadar escortăm un convoi, spusese Iacob, măsurînd cu compasul distanțele de pe hartă. Nu e greu, dar trebuie atenție la viteză și la direcție. Dă-mi raportorul, Pădurarule. Așadar, noi acoperim aripa stîngă a formației, deci trebuie să păstrăm un unghi precis față de nava-comandant...

— Patruzeci și cinci de grade, precizase Pădurarul. Singura dificultate e viteza mică a convoiului. Mergem cu minimum de rotații.

— Călirea nervilor, zîmbise Iacob. Tu, Pădurarule, rămîi lîngă hartă și calculezi drumul la fiecare schimbare.

Secundul, lîngă alidadă. Măsori cît mai des relevmentul față de nava comandant.

— Am înțeles...

— Bagă de seamă, noaptea e mai dificil, ochiul te înșeală la aprecierea distanțelor. Văleanu, după ce controlezi toate posturile de luptă, rămîi la centrala de tragere. Ținte pot să apară oricînd ; deschidem focul la ordinul navei-comandant. Deci, gata de tragere în orice clipă, cu toate piesele. Muniția la post și așa mai departe.

— Am înțeles.

— Dumneata, Stere, ai grijă de stații. Recepție continuă pe ultrascurte. La orele fixate, legătura cu baza. Celelalte stații...

— Am controlat tot. Nici o defecțiune.

— Bine...

Deslușea în glasurile tuturor o gravitate nouă ; misiunea de acum se deosebea de marșurile obișnuite ; era vorba de trageri de luptă, marș în formație, acțiune coordonată cu alte nave, un veritabil examen pentru toți.

Răsărea soarele. Nucu se aplecă pentru a suta oară asupra alidadei. Aparatul, fixat deasupra repetitorului de la girocompas, îi îngăduia să măsoare cu mare precizie unghiul sub care se vedea nava-comandant. În ocular apăru mai întîi un șir cenușiu de valuri, apoi linia orizontului și, după o mișcare lină spre stînga, nava-comandant. Citi gradația de pe cadran.

— Patruzeci și opt de grade, raportă.

— Stop mașinile, spuse comandantul. Am ieșit prea înainte.

Rămase cu ochiul în aparat. Mai întîi unghiul rămase neschimbat, însă cînd nava începu să piardă viteza, unghiul scăzu și el.

— Patruzeci și cinci.

— Bine. Încet înainte, spuse Iacob.

Făcuseră de zeci de ori aceeași manevră, cu aceleași cuvinte. Nucu își aminti zîmbetul lui Iacob cînd spusese : „Încercarea nervilor". Navigația în formație are problemele ei, își spuse.

— Comanda, ținta aeriană prova babord ! se auzi un raport repezit.

— S-a speriat, rîse Iacob şi luă microfonul : Alarmă aeriană !

— Prova babord, avion la joasă înălţime ! raportă observatorul.

Iacob îşi dădu cascheta pe ceafă, privi cerul spre prova babord, se întoarse spre Văleanu, care mînuia cu precizie butoanele centralei de tragere.

— E rîndul vostru. Să-i vedem pe artilerişti.

— Delfinul şapte, executaţi „Săgeata", se auzi în difuzorul staţiei radio.

— Am înţeles, execut „Săgeata". Foc, spuse.

Telemetristul începu să măsoare distanţa, comunicînd cu glas tare :

— Două mii... o mie opt sute... o mie şase sute...

Curînd se auzi vuietul puternic al avionului cu reacţie. Nucu se pomeni că nu mai are aer ; uitase să mai respire, cu ochii la punctul acela negru, care se mărea cu repeziciune, deplasîndu-se uşor spre dreapta. În urma punctului negru apăru un altul...

— Ţinta, strigă locotenentul Văleanu.

Glasul mitraliorului :

— Văd ţinta... Ochit...

— Foc !

Mitraliera păcăni scurt, răsunător, de cîteva ori. De jos, de pe puntea principală, tunurile automate îi ţinură isonul, bubuind mai rar şi mai înfundat. Proiectilele trasoare, în drum spre ţintă, păreau nişte scîntei albastre şi roşii.

— Excelent, spuse locotenentul-major Stere, fără să-şi desprindă binoclul de la ochi. S-ar părea că o atingem din primele salve.

Urmă o clipă de tăcere, uimitoare acum, după corul de bubuituri.

— Ţintă lovită ! se auzi în difuzorul staţiei radio.

— Ţintă lovită, repetă comandantul în microfon. Bravo, artilerişti ! Încetaţi tragerea !

Uralele echipajului acoperiră ultimele cuvinte. Nucu se uită spre mitralior : de emoţie, băiatul acela înalt îşi scosese boneta şi-şi freca în neştire fruntea. Jos, pe puntea principală, se auzea glasul unui gradat :

— Rămîneţi la posturile voastre ! Lupta nu s-a terminat !

— Relevmentul, ceru Iacob scurt.

Nucu se aplecă iarăși spre alidadă, măsură unghiul.

— Patruzeci și cinci de grade ! raportă el.

— Bine. Mi-era teamă, cu ochii după avioane, să nu pierdem direcția... Acuma să-i vedem pe vecini.

Își îndreptară privirile spre „Vînătorul 6“, care naviga paralel cu ei, în dreapta navei auxiliare. Deasupra punții lui apărură nourași albi. Șiruri de fulgere albastre și roșii țîșniră spre țintă. Tîrziu, pe cînd avionul se depărta, ajunse la ei zgomotul salvei, estompat de distanță : pocniturile subțiri și dese ale mitralierelor, bubuiturile rare, înfundate, ale tunurilor de calibru.

— Țintă lovită ! se auzi iarăși în difuzorul stației radio.

— Stăm bine, spuse comandantul. L-aș felicita, dar se supără amiralul. Nu-i plac convorbirile particulare prin radio... Observator, fii cu ochii-n patru, toată lumea de pe punte să observe marea. Nu se știe de unde ne mai vine o surpriză...

Nucu tresări, simțindu-se vinovat de clipa aceea de uitare : măsură iarăși unghiul față de nava-comandant, se apropie de timonier :

— Îmi place cum ții drumul. N-am deviat cu nici un grad...

— În schimb n-am văzut nimic din tragerea asta, spuse maistrul Burcea. Îmi pare rău că am pierdut spectacolul...

Iacob îl auzi, se întoarse spre el :

— Dacă erai simplu spectator, nu l-ai fi pierdut. Dar în situația asta ai un rol la fel de important ca și tunarii. Ești mai degrabă pe scenă, decît în lojă...

— Comanda, aici stația hidro. Am prins ecou slab la babord...

— Bine, urmărește-l și vezi dacă se deplasează, ordonă Iacob și se întoarse spre Văleanu :

— Cred că ne-am pricopsit cu o țintă submarină. Pregătiți bombele reactive.

— Comanda ! Babord nouăzeci de grade, vedetă torpiloare !

— Bine, spuse, apoi luă microfonul stației radio : Cașalotul, sînt Delfinul șapte, vedetă torpiloare în babord.

— Trageţi asupra ei cu calibrul principal !

— Am înţeles...

Îl căută din priviri pe Văleanu ; acesta însă, auzind despre ce este vorba, alergase pe scări, spre tunul de calibru principal. Mica navă se apropia cu viteza maximă.

— Vedeta teleghidată, spuse Stere încet. Invenţia brigăzii noastre. Toată iarna am lucrat la ea...

— Ar fi păcat s-o lovim, spuse Nucu.

— E prevăzută cu blindaj la maşini şi la staţiile radio. Şi are chesoane de aer care o ţin la suprafaţă chiar dacă-i făcută strecurătoare. Plus că... nu-i aşa uşor de nimerit. Viteză mare, ţintă mică...

Mica navă se vedea acum distinct : gurile negre ale tuburilor lanstorpile, antena lungă, flexibilă, parbrizul larg, îndărătul căruia nu era nimeni...

— Vasul-fantomă, şopti Nucu.

— Navomodelism la scară mare, rîse Stere. Cînd eram pionier, îmi plăcea să mă ocup de modele teleghidate. Într-un an am făcut un distrugător lung de doi metri, am fost la concursul pe ţară cu el.

— O jucărie e altceva, spuse Nucu.

— Principiul e acelaşi. Numai tehnologia e ceva mai complicată... Şi asigurarea împotriva scufundării.

— Foc ! se auzi de la prova.

Nucu îşi aruncă aproape instinctiv privirea spre tunul de calibru principal. Ţeava lungă se smuci înapoi, o flacără fulgeră în prelungirea ei, apoi bubuitura seacă, joasă, îl asurzi într-o clipă. Cînd fumul se risipi, văzu cîţiva marinari care ţineau o pătură întinsă în spatele tunului. Încărcătorul deschise culata. Tubul strălucitor, fumegînd, se rostogoli pe pătură.

— Scurtă, strigă Iacob. Trebuia să mai aştepţi. Atenţie la balansul navei !

Vedeta continua să alerge spre centrul convoiului.

— Foc !

A doua bubuitură nu-i mai păru atît de puternică. Nucu privi spre vedetă prin binoclu. O jerbă înaltă de apă se ridică foarte aproape de ea, în babord ; vedeta se înclină scurt, parcă ferindu-se, jerba de apă se prăvăli peste puntea ei pustie.

— Țintă lovită ! se auzi în difuzorul stației.

— Dacă era proiectil de luptă, o făcea fărîme, spuse Iacob. Încetați tragerea !

Nucu privi iarăși spre tun. Operația se repetă întocmai : cei patru se apropiară cu pătura, tubul lung, fumegînd, țîșni din culată, atinse pătura, sări ca o minge de rugbi într-o parte, căzu pe puntea care tocmai atunci se înclina prelung ; tubul părea pierdut. În clipa aceea, cineva plonjă lîngă el.

— Frige ! se auziră mai multe glasuri deodată.

Cel care plonjase dădu un strigăt și căzu peste babord cu tubul în brațe.

— Om la apă !

— Stop mașinile ! Cîrma tribord ! ordonă Iacob și luă microfonul. Cașalotul, sînt Delfinul șapte, am om la apă, execut manevra de salvare.

— Bine, spuse Cașalotul. Aveți grijă să nu-l prindă elicea. După ce-l luați la bord, reintrați în formație. Consemnați evenimentul în jurnalul de bord.

— Am înțeles.

— Și... felicitări pentru lovitura asupra vedetei.

— Mulțumim, spuse Iacob. Păcat că a intervenit povestea asta...

— Nu-i nimic, misiunea e pe sfîrșite. Cercetați cum s-a întîmplat și aveți grijă de... naufragiat.

— Am înțeles, spuse Iacob.

Nucu asculta acest dialog, urmărind manevra. După căderea marinarului, nava se abătuse în celălalt bord, ca să-l ferească de curentul elicilor. Manevrată cu abilitate, descrisese un cerc aproape complet, ajungînd iarăși în preajma lui. Între timp, maistrul Pandele și marinarii stabiliți pentru asemenea împrejurări pregătiseră barca pentru lansare.

— Stop mașinile, ordonă Iacob. Barca la apă ! Vreau să știu cine e naufragiatul.

— Soldatul Ștefănescu, strigă de jos Văleanu.

Iacob izbucni în rîs. Ștefănescu, cu proiectilul în brațe, înota cu o mînă, așteptînd barca. Centura de salvare, portocalie, apărea cînd și cînd din valuri.

— Ar fi fost păcat să pierdem tubul. Atîta metal, pe urmă formalitățile... Totuși, s-o faci așa, pe cascadorul... Spune, tovarăşe ofiţer secund, ce merită omul ăsta ? O fi lăsat vreun răzor neterminat la comenduire...

Nucu se întoarse spre comandant ; își dădu seama că glumește.

— Poate că are și-acasă un răzor neterminat, spuse el. Imprudența și curajul sînt, uneori, frați gemeni...

— Nu-ţi cunoști oamenii, secundule. Ștefănescu ăsta stă pe Calea Victoriei, unde să aibă răzoare ?

— Găseşte el, numai să se vadă acolo, spuse Nucu.

Rămăsese cu ochii la barcă : maistrul Pandele îl ajută pe Ștefănescu să se urce, după ce-i luase tubul din brațe ; maistrul dădu apoi un ordin, cele zece rame se înfipseră cu nădejde în apă, din cîteva lovituri barca ajunse lîngă navă.

— Să-i dea un ceai fierbinte, spuse Iacob. Cum face, cum drege, reușește să se vorbească despre el. Se apleca spre puntea principală. Mai repede cu barca aia, că mai avem și alte treburi. Soldatul Ștefănescu să-și ia haine uscate și să se prezinte la mine !

— Am înțeles ! Barca e la post ! raportă Pandele de jos.

— Bine, răspunse Iacob. Toată viteza înainte. Văd că s-a depărtat binișor convoiul nostru...

— În cinci minute îl ajungem, spuse Nucu aplecîndu-se iarăși spre alidadă.

23

O aștepta înfrigurat, ca un adolescent. Toată ziua trebăluise prin casă, rînduise lucruri, semănase hîrtii peste tot, în dezordine artistică ; le strînsese mai apoi : o să creadă că ostentativ le-am împrăștiat așa, ceea ce e adevărat. Pusese două sticle de șampanie în frigider, amestecase un cocteil pe care-l inventase cîndva sub numele promițător de „olandezul zburător“ : rom cubanez, lămîie, vin negru și lichior de mentă. Pregătise o cupă pentru cuburi de gheață, coborîse storurile, trăsese lîngă fotoliu lampadarul cu abajur galben, ștersese praful cu o grabă disperată, fumase, aerisise, fumase iar, lustruise scrumierele ; îmbrăcase un halat de mătase pretențios, cadou de la Paula, apoi îl aruncase cu dispreț, gîndindu-se că asta ar fi ținuta unui personaj negativ care în scena următoare ar suci capul unei fetișcane ; îmbrăcă un tricou simplu, își trecu mîna peste barba crescută de nerăbdare ; își ciufuli părul, îl netezi la loc...

La ora șapte auzi soneria de la intrare. Zbură la ușă, deschise ; în prag Amalia, zîmbind :

— Am venit prea devreme ?

El o pofti în casă, silindu-se să nu iscodească, cu priviri vinovate, holul pustiu.

— Nu-i prea devreme. Te aștept de ieri, de cînd mi-ai promis că vii. Nu-mi vine să cred că ești aici...

O apucase de mînă. Amalia zîmbi, făcu cîțiva pași în sufragerie.

— E drăguț aici. Și intim.

— Ai mai fost.

— Da, dar casa arăta ca la revelion. Abia acum o descopăr. Și biblioteca... Rîvneam să-mi arunc o privire, dar mi-a fost jenă de musafiri. Nu vii la o petrecere ca să-ți vîri nasul în cărți.

El se apropie iarăși, îi puse o mînă pe umăr :

— Îți mulțumesc că ai venit. Vreau să te tratez cu ceva deosebit : un cocteil, rețetă proprie. Pînă atunci, uită-te prin cărți. Aici, dedesubt, sînt albume de artă.

— Mă lași să scotocesc ?

— A scotoci într-o bibliotecă nu e un păcat, ci o virtute.

Plecă la bucătărie. Trebuia să aduc totul în cameră, se mustră ; sînt clipe pierdute... Scoase sticla cu cocteil din frigider, cupa cu gheață, sondele fumurii și o lămîie. Sparse o farfurioară — semn bun, îi strigă ea de dincolo — și reveni victorios cu o tavă mare, cromată.

— Ești un artist, îl lăudă ea ridicînd ochii de pe albumul „Boticelli", format mare.

— Dacă-i bal, bal să fie, cîtă el cu o veselie exagerată. Uite, îți torn mai puțin. Semn de respect, nu de zgîrcenie. Ia loc, te rog.

Amalia se așeză în fotoliu, ridică în lumină paharul fumuriu.

— Arată bine, spuse ea. Pentru noi succese literare !

— Pentru fericire, ură el privind-o în ochi.

Băură. Ea zîmbi aprobator, apreciind gustul „olandezului zburător" : el se grăbi să-i toarne iarăși în pahar. Adăugă un cub de gheață, împinse paharul spre ea : profită de ocazie să-i ia mîna.

— Stai că am descoperit ceva, zise Amalia brusc înviorată.

Scoase de sub măsuță o revistă veche cu poza lui. Citi textul — o povestire de început — încuviințînd din cap în răstimpuri. El se ridică, veni lîngă ea, se aplecă peste umărul ei.

— Frumos, spuse ea după ce termină. Cînd a apărut asta ?

Georgescu-Salcia îi mîngîie ușor umărul. Ea se îndepărtă puțin.

— Acum vreo șapte ani, spuse el răgușit, încercînd să rămînă calm în fața gestului ei.

Ea îi arătă cu bărbia fotoliul :

— Stai mai comod acolo. Nu-i păcat să lași locul gol ?

El se aşeză, goli „olandezul zburător“ dintr-o înghiţitură.

— De ce te porţi așa ? o întrebă cu bărbia în piept.

— Cum mă port ? M-ai invitat să stăm de vorbă şi am venit. Dar ne-am întrerupt. Să revenim la povestire.

— E mai veche, zise el posac şi-şi turnă în pahar. Din perioada mea roz, ca să mă exprim plastic. Roz-bombon, mai precis. Bău, rămase cu paharul în mînă. Pe atunci se speriau frizerii de părul meu. Şi nu aveam gastrită. Şi îndrăzneam să sper că voi intra în manualele școlare. Cît de naiv eram ! Credeam că tinereţea e veșnică și făceam proiecte în loc de bilanţuri. Acum am obosit... Bău iarăși o înghițitură. Mi-e frică să fac proiecte. Iar cînd e vorba de bilanțuri... Nu prea am mare lucru de adunat. Cel mult, visuri. Ca ăsta de acum. De cînd aștept clipa în care să fim amîndoi, să stăm alături, eliberați de prejudecăţi și de temeri... Vrei să asculţi puţină muzică ?

Nu așteptă răspunsul ei ; se ridică, apăsă clapa casetofonului, avea muzica pregătită : căutase îndelung o melodie care să creeze atmosferă, un tango lent, cu o ploaie de viori îngînîndu-se în ecouri pierdute.

— Splendidă melodie, spuse Amalia.

Asculta cu ochii închiși. El se apropie, îi luă mîna :

— Am putea să dansăm un pic.

— Ești în papuci, zîmbi ea.

— Dumnezeule, uitasem. Are vreo importanță ?

Nu-i lăsă mîna ; Amalia se ridică, dansă în glumă, cu mișcări ample și întoarceri bruște, ca într-un veritabil tango argentinian. El și-o apropia pe nesimțite, încercînd să stăvilească micul ei recital de balet modern. Acum o strîngea la piept, prin tricou îi simţea căldura ; o avea aici, lîngă el, în braţele lui, în puterea lui...

Melodia se sfîrşi brusc, Amalia încercă să se desprindă, el o reţinu.

— Mai urmează...

— Nu mai dansez, spuse ea.

O sărută pe obraz ; îl sărută și ea, se depărtă apoi cu un gest decis :

— Să fim oameni serioși.

— Bine, spuse el dezolat. Ce fac oamenii serioși ?

— Stau pe fotoliu și discută.

Ea se așeză, indicîndu-i cu un gest imperativ fotoliul celălalt. Ion Georgescu-Salcia, își aprinse o țigară.

— Ce naiba se întîmplă ? mormăi el.

— Nu înțeleg întrebarea.

— Păi stăm aici, amîndoi, singuri, pentru prima oară singuri... Ți-am spus, de cînd aștept clipa asta. Iar tu te porți de parcă...

Renunță să continue : trase adînc din țigară, privind în gol. Purtarea ei îl descumpănea. Era deprins cu micile rezistențe, micile mofturi ale femeilor ; știa că ar fi disprețuit-o pe aceea care i-ar fi căzut în brațe așa, de la bun început : dar Amalia avea în gesturi o blîndețe categorică, îl dezarmase.

— O să-mi amintesc toată viața, ziua asta, reluă. Amîndoi, singuri, fără teamă... Toată viața o să-mi reproșez că n-am fost mai îndrăzneț...

— Îndrăzneț sau... agresiv ? întrebă ea privindu-l printre gene.

— Îndrăzneț. Sper că ai prins nuanța.

Dădu să apuce iar paharul. Ea îi luă mîna, peste masă, i-o reținu :

— Te rog să nu mai bei. Avem de vorbit. Cît despre îndrăzneală, nu e cazul să-ți faci reproșuri. Rezultatul ar fi fost unul singur.

— De ce ? Uite, Amalia, să vorbim deschis. Sînt un om care se teme de ridicol. Nu m-aș fi încumetat să te invit, dacă n-aș fi ajuns la părerea că nu-ți sînt chiar... dezagreabil. Sau indiferent.

— Nici dezagreabil, nici indiferent, spuse ea și-i lăsă mîna. Dar dacă vrei să vorbim deschis : crezi că ar fi foarte important să avem o aventură amîndoi ?

— Îmi repugnă termenul aventură.

— Atunci idilă, dacă preferi. Schimbăm puțin ambalajul. Conținutul e același.

— Nu. Nu e vorba de o aventură. Este ceva mai profund, prezența ta mă întărește, mă înnobilează, dacă termenul nu ți se pare prea uzat. Ard de nerăbdare să te revăd, dimineața, să-ți aud glasul ; în ultima vreme, cu gîndul la tine, am avut niște realizări, am progresat cu cartea, e un noroc pentru mine că exiști, că te-am întîlnit...

— E frumos tot ce spui. Nu-ți ascund că-mi face plăcere să aflu toate astea. Vreau să-ți fac și eu o mărturisire : prezența ta, întîlnirile noastre, m-au ajutat mult. Traversez o perioadă dificilă, pe plan sufletesc ; mi-ai dat curaj fără să știi, mi-ai redat puterea de a visa... Dar de aici pînă la dragoste... Spune, ai curaj să numești dragoste ceea ce simți ?

— E un cuvînt prea mare, recunosc. Dar mă simt atașat de tine, îmi placi deopotrivă spiritual și fizic. Mîine o să-mi închipui că ar fi fost destul să fac un gest mai hotărît...

— Nu l-ai făcut fiindcă n-ai crezut în el.

— Citești în sufletele oamenilor ?

— Nu. Judec pur și simplu. E nevoie, uneori, să fim foarte raționali. Să ne biruim impulsurile. De aceea te-am rugat să nu mai bei. Vreau să fii lucid și să mă asculți.

El puse paharul pe masă. Oftă.

— Ce complicați sînt oamenii... Acum o oră vedeam cu totul altfel întîlnirea noastră. Speram să fii tandră, apropiată ; nici nu mi-a trecut prin minte că ne apucăm de analiză psihologică.

— Te supără ?

— Cumplit. Am sentimentul unei înfrîngeri.

— Nu fi patetic.

— Nu. Vreau să spun — am sentimentul că te pierd.

— Depinde de ce voiai să cîștigi. Poate că nu pierzi, ci dimpotrivă. Ai pierdut o aventură și ai cîștigat un prieten.

— Și dacă încercam să le cîștig pe amîndouă ?

— Ah, nu totdeauna ești la-ndemînă în rolul de primamorez.

— Ei bine, spuse el, ce-ai fi așteptat ? Eram aici, singur cu tine... Iartă-mă, vrei să-ți explic chiar tot ?

— Nu e nevoie. Explică-mi un singur lucru : oare între un bărbat și o femeie nu poate exista altceva decît... ?

— Taci, o întrerupse el. Mă dau bătut. Și dacă-i vorba să aleg, atunci aleg prietenia. Dar dă-mi voie să mă justific, ca să nu roșesc mîine cînd te văd. Cînd o femeie acceptă să rămînă singură cu un bărbat, își asumă și ceea ce urmează.

— E o cugetare ? Unde ai găsit-o ?

— Mi-a venit în minte chiar acum. Nu-ți place ?

— Mi se pare falsă.

El se ridică, făcu cîțiva pași prin cameră. Se întoarse brusc spre ea.

— Mi-ai oferit prietenia ta. În prietenie oamenii trebuie să fie sinceri. Dă-mi voie să încep cu un act de sinceritate : am regretat fraza „aleg prietenia“ îndată ce am rostit-o.

— Poți s-o retragi dacă vrei.

— Nu în sensul ăsta. Înțelege-mă. Alegînd prietenia, am renunțat la... idilă.

— Aventură.

— Idilă, repetă el mai apăsat. Și mă gîndesc că această renunțare ar putea fi socotită o jignire de către femeia în cauză.

— Nu și atunci cînd ea însăși îți cere să renunți.

Reveni pe fotoliu, puse mîna pe sticlă.

— Ai răspuns la toate. Oricum, recunosc că ești un caz deosebit...

— Deosebit față de ce ? Dacă mă compari cu aventurile de pînă acum... Poate n-ai avut încă prilejul să fii refuzat.

— Nu. Recunosc că nu. Am fost, din acest punct de vedere, un răsfățat. Asta a echilibrat balanța... Probabil că viața lucrează prin compensație. În schimbul unei căsnicii ratate, cîteva povești de dragoste trecătoare, dar frumoase. Dar nu vreau să intru în amănunte. Cert este că nu eram deprins cu eșecurile.

— Nu-i chiar așa...

— O victorie n-a fost, în nici un caz. Dar trebuia să mi se întîmple odată și-odată. Poate că era și timpul, la vîrsta mea...

— Vîrsta n-are nici un amestec aici.

— Atunci ce ?

— Să repet ce-am spus mai înainte ?

— Nu e nevoie, murmură el și-și cuprinse fruntea în palmă. E ciudat ce simt acum. N-aș putea descrie exact...

— Încearcă. Ești scriitor.

— Nu de exactitatea cuvintelor mă tem. Ci de ciudățenia stării, de neverosimilul ei.

— Explică totuși : ce simți ?

— Naiba să mă ia, un fel de ușurare. O destindere. ca după o cursă. Dacă mai beau un pahar, mă pomenesc povestindu-ți aventurile mele ca și cum le-aș povesti unui camarad de regiment.

— Și ce e rău în asta ? rîse ea umplîndu-i paharul. Uite, bea. Și mărturisește, dacă simți nevoia.

El izbucni în rîs. Luă totuși paharul, bău, îi examină nivelul în lumină.

— Cred că sînt beat sau nebun. Ce mi se-ntîmplă în seara asta eclipsează toate paginile de analiză pe care le-am scris. Viața e mai tare. Și doar socoteam analiza psihologică drept artileria mea grea.

— Nu vorbi la trecut. Tot ce-ai scris pînă acum rămîne în picioare. Sînt situații și situații. Azi ai avut de ales între o prietenie durabilă și o poveste de dragoste... *trecătoare*.

— Alegerea n-a fost ușoară. Înțelege, ești o femeie deosebită. Te doresc... Refuzul a însemnat, oricum, o lovitură.

— O lovitură dată mai ales orgoliului tău de cuceritor. Să-ți spun adevărul, cu condiția să nu-l folosești niciodată. M-ai cucerit, chiar dacă nu s-a întîmplat nimic între noi. Mă simțeam atrasă, eram pe punctul să cedez unui impuls. Aveai toate atuurile. Așa că nu trebuie să te socotești înfrînt...

— Îți mulțumesc, spuse el încet. E o consolare și asta.

— Ți-am spus condiția. Acum trebuie să plec.

El încercă să zîmbească, se ridică s-o conducă.

— Poți fi liniștită. Riscul cel mare a trecut.

— Definitiv ?

— Nimic nu e definitiv pe lume, spuse el și-i luă mîna. Oricum, lecția de azi n-am s-o uit...

Ea îl salută cu un semn din cap și ieși decisă, ignorînd holul pustiu.

Ion Georgescu-Salcia închise ușa, puse o mînă pe pervaz și-și sprijini de ea fruntea fierbinte. Nu se simțea în stare să se gîndească la nimic. După o vreme, se desprinse din inerția aceea, reveni în cameră și se așeză la biroul „Lămîița“. Pe foaia albă din fața lui răsări, pentru o clipă, chipul zîmbitor al Amaliei.

24

După atacul de noapte împotriva ţintei submarine, navele primiră ordin să se întoarcă la bază. Oamenii dormiseră cu schimbul, pe apucate, între două exerciţii ; era a doua noapte petrecută pe mare. Aplicaţia se apropia de sfîrşit. Marşul spre port nu mai ridicase probleme deosebite ; vînătoarele de submarine se aliniaseră în formaţia numită „linie de şir“, unul în urma altuia, la distanţe egale. În zorii zilei ofiţerii se întîlniră iarăşi pe puntea de comandă, voioşi, cu inima uşoară, recapitulînd succesele dobîndite în timpul misiunii. Căpitanul de rangul doi Iacob ceru să vadă fişele de apreciere a tragerilor.

— Stăm bine, spuse el. Băieţii ăştia au făcut minuni.

— Dacă nu era întîmplarea cu Ştefănescu... spuse tărăgănat locotenentul Văleanu.

— Mie, unul, mi-a plăcut. A adăugat puţină culoare marşului. Prea mersese totul strună ; exerciţiile de noapte, întîlnirea cu convoiul, tragerile... Devenise cam... monoton !

— Titlul „Navă de frunte“ îl avem în buzunar, interveni Stere.

Nucu încuviinţă din cap, îşi aruncă privirea în larg. Deodată tresări :

— Hei, ce e asta ? Observator, dă-mi binoclul !

Privi încordat peste valurile arămii în lumina răsăritului de soare. Departe, la tribord, un triunghi negru, subţire, se arăta cînd şi cînd din valuri, într-o rotire lentă.

— Delfini, îşi dădu cu părerea Văleanu.

— Mai degrabă un cașalot, replică Iacob. Ți-am spus, Nucule, există o specie de balene în Marea Neagră... Acuma te-ai convins. Cu diferența că...

— Nu sînt albe. N-are importanță. Tot balene sînt. Iar Balena Albă e una singură, tovarășe comandant. Stă cuminte acolo, între filele romanului lui Melville. Noi, aici, ne mulțumim cu acești cașaloți. Sînt ai noștri...

— La orizont, farul de nord, raportă observatorul.

— Bine, spuse comandantul. Am ajuns. Înainte de a intra în port, vreau să spun cîteva cuvinte echipajului...

Amalia îl întîmpină în prag, dreaptă, cu privirea limpede :

— Am văzut navele venind. Te-am așteptat.

— Știai că există balene în Marea Neagră ? întrebă el îmbrățișînd-o. Știai că există un om fericit ?

Redactor: MARIANA AVANU
Tehnoredactor: D. ANDREI

*Apărut 1982. Bun de tipar 26.04.1982.
Coli tipar 16. B. 118*

Comanda nr. 20 163
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

EDITURA MILITARĂ

...Te simți liber, singur, izolat în acest univers nestatornic — marea ; cauți un punct de sprijin, căci puntea se înclină pe neașteptate, ca acum; totuși vibrația balustradei — își înclește pumnul de bara rece — arată că mii de cai putere zoresc la porunca noastră...

Lei 9,50